



รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๔ เรื่อง

การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริม
การท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย

The Development of Digital Multimedia and Manual for Promoting
International Buddhist Tourism in 15 Thailand's Main Tourist Cities

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ
Innovation of Central Information for Enhancing Smart Buddhist
Tourism

โดย

พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป, (คำเคน), ดร.

ดร.พิชญนันต์ พงษ์ไพบูลย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800765008



รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๔ เรื่อง

การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริม
การท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย

The Development of Digital Multimedia and Manual for Promoting
International Buddhist Tourism in 15 Thailand's Main Tourist Cities

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ
Innovation of Central Information for Enhancing Smart Buddhist
Tourism

โดย

พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป, (คำเคน), ดร.

ดร.พิชญนันต์ พงษ์ไพบูลย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800765008

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)



Research Report

Research Sub-Project 4

The Development of Digital Multimedia and Manual for Promoting
International Buddhist Tourism in 15 Thailand's Main Tourist Cities

By

Phramaha Wattana Paññādīpo, (Khamken), Dr.

Dr. Pichayanand Pongpaibool

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Palisuksabuddhagosa
Campus

B.E.2565

Research Project Funded

By Thailand Science Research and Innovation Fund

MCU SR 800765008

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย
ผู้วิจัย:	พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป,(คำเคน), ดร., ดร.พิชญนันต์ พงษ์ไพบูลย์
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบانیศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
ปีงบประมาณ:	2565
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ (2) เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก (3) เพื่อนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่ 30 รูป/คน นักท่องเที่ยว/ ผู้ปฏิบัติธรรม จำนวน 45 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) (2) ชุดปฏิบัติการ/ชุดกิจกรรม (3) แบบสังเกต (observation form)

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้สู่ประเทศ จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างมาก จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากปี 2562 กว่า 50% มีรายงานจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่า มีการถูกเลิกจ้างไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25-30 และในช่วงท้ายปี2565 รัฐบาลเริ่มเปิดรับนักท่องเที่ยวผ่อนปรนมาตรการต่างๆ คาดว่าจะมีรายได้จากตลาดในประเทศประมาณ 7 แสนล้าน และรายได้จากตลาดต่างประเทศประมาณ 5 แสนล้าน จากนักท่องเที่ยวอย่างน้อย 20 ล้านคน และจะกลับฟื้นคืนสู่สภาพปกติและดีกว่าเดิม การท่องเที่ยวหลังโควิด จะมุ่งสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในระดับประเทศดีขึ้น สู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูงใน 3 เรื่อง คือ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม อยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม

การสำรวจตลาดนักท่องเที่ยวพบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภค มุ่งไปใน 3 เรื่อง คือ (1) ธรรมชาติ ความเขียวชอุ่ม สมบูรณ์ของธรรมชาติ (2)เรื่องธรรมะ มีแหล่งท่องเที่ยวสายพุทธหรือสายธรรม หรือสายมูเตลู ที่มีชื่อเสียง

จำนวนมากรองรับนักท่องเที่ยว (3)วัฒนธรรม จะเชื่อมโยงเข้ากับพระพุทธศาสนา จาริตประเพณี ในแต่ละเดือน แนวโน้มการท่องเที่ยวจากสถานการณ์โควิดระบาดและเศรษฐกิจถดถอย ผู้คนจะมีการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจเพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ และสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลักทั้ง ๑๕ เมืองจะเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวได้ไปเที่ยวชม

การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วิถีทัศน์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก เป็นการนำข้อมูลจากวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก มาเขียนบทสคริปต์วิดีโอ โดยกำหนดเนื้อหาวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้ชม วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการนำไปเผยแพร่ เพื่อตรงกับพฤติกรรมผู้บริโภค โดยจัดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1)วัดท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 1.สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ และ(2) สถานปฏิบัติธรรมแบ่งออกเป็น 3 คือ 1.แนวพุทธ /อานาปานสติ (2) แนวสติปัฏฐาน 4 (พองยุบ) (3) แนวกายเคลื่อนไหว รูป-นาม. สื่อที่ได้สามารถนำไปประชาสัมพันธ์ตามช่องทางหลัก (www.travel2thailand.com) และสื่อโซเชียล Youtube, Tiktok, Facebook ตามกระแสผู้บริโภคปัจจุบันนิยมรับสื่อในช่องทางนี้

การนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก พบว่าการนำเสนอสื่อวิถีทัศน์การท่องเที่ยวโดยจัดเป็นจังหวัดละสองวัด มีวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติ อย่างกระชับไม่เกิน 4 นาที สามารถแสดงข้อมูล จุดท่องเที่ยวสำคัญ ความน่าสนใจ ออกให้เห็นรูปธรรมนามธรรม ทั้งลำดับการเล่าเรื่อง เสียงบรรยาย ดนตรีประกอบ เอฟเฟค ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่สำหรับผู้รับชม คัดเลือกมุมภาพที่สวยงาม บอกเล่าเรื่องราวได้อย่างมีอรรถรส น่าติดตาม เผยแพร่ในช่องทางหลักและสื่อโซเชียล Youtube,Tiktok, Facebook เข้าถึงผู้ชมจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว มีการปรับปรุงติดตามอยู่เสมอ ทำให้การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

Research Title: The Development of Digital Multimedia and Manual for Promoting International Buddhist Tourism in 15 Thailand's Main Tourist Cities

Researchers: Ven.PhramahaWattana Paññāḍīpo, Khamken, Dr.
Dr. Pichayanand Pongpaibool

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Palisuksabuddhagosa Campus

Fiscal Year: 2021

Research Funded By: Science Research and innovation Promotion Fund

Abstract

This research study consists of 3 main objectives including 1) to analytical study market conditions and behaviors of the consumers to Buddhist tourism in the main tourist cities in both national and international level. 2) to develop the public relation digital media to support Buddhist tourism in the main tourist cities. 3) to present the public relation digital media to support Buddhist tourism in the main tourist cities. This is a Qualitative Research which the research team uses Documentary Research, Field Research and Action Research. The key informants including 30 of the abbot/ the head of the place, 45 of tourists/meditation practitioners and a focus group of 5 participants. The research tools consisted of In-Depth Interview, Activity set and Observation form.

The research result found that (1) market conditions and consumer behaviors to the demand for Buddhist tourism in main tourist cities at the national and international levels.

Tourism is an industry that brings income to the country, according to the spread of COVID-19 the tourism industry has been greatly affected. The number of tourists has decreased from 2019 by more than 50%. There was a report from the Tourism Authority of Thailand that at least 25-30 percent of the staff have been laid off. At the end of 2022, the government has begun accepting tourists by easing various measures. It is expected to have income from the national market of about 700 billion and income from the international market of about 500 billion from at least 20 million tourists and will return to normal and better conditions. Tourism after COVID-19 will focus on quality tourism, and the image of tourism at the national level has improved

towards high value tourism in three areas: Economy, Environment and Society based on responsible tourism, optimum scale of tourists.

A survey of the tourist market found that consumer behavior focuses on 3 issues: (1) nature, lush greenery, the perfection of nature (2) Dhamma as there are Buddhist or Dhamma tourist attractions or called Mutelu to support tourists (3) Culture will be linked to Buddhism and traditions, each month, tourism trends from the COVID-19 pandemic and economic had been reduced. Therefore, people will have more travel to seek spiritual refuge of Buddhist tourist attractions and the Dhamma meditation retreats in 15 main cities will be an alternative for tourists to visit.

Development of the Public Relations Digital media for promoting Buddhist tourism in main cities is produced by collecting information from tourist temples and meditation centers in the main cities to write a video script. By determining the content, objectives, audience groups, analyzing the target audience. channels for dissemination to match consumer behavior that divided into 2 types: (1) tourist temples, divided into 1. Master monks/ and statues and amulets, 2. architecture and painting, 3. cultural traditions and nature conservation, and (2) meditation centers that divided into 3, namely 1. Buddho / Anapanasati (breathing meditation) 2. The 4 Discourse of Four Foundations of Mindfulness (Falling and Rising) 3. The body movement, form and name. The media for public relation are www.travel2thailand.com and main social media: Youtube, Tiktok, Facebook according to the current consumer trend, preferring to receive media in this channel.

The presentation of digital manuals for promoting Buddhist tourism at the main city level It was found that the presentation of the tourism video clip was organized into two temples per province. There are tourist temples and meditation practicing temples. Concisely, the clip was not more than 4 minutes, which can represent important information for tourist landmarks. The clip shows the interesting of both concrete and abstract, the storytelling sequence, narration, background music, effects creating a new experience for the audience by Choosing a beautiful scene, telling stories professionally to attract the audiences, the media is interesting to follow, published on main channels and social media: Youtube, Tiktok, Facebook, reaching a large audience in a short time. There is always a follow-up update in order to effectively make the dissemination of media to promote Buddhist tourism in the main city.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมืองหลักทั้ง 15 จังหวัด ที่ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล และเจ้าอาวาสวัดโสธรวรารามวรวิหาร ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่สู่สาธารณะและแจกแบบสอบถาม

ขอขอบคุณพระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยทุกท่านที่ได้บริหารจัดการทุนสำหรับดำเนินการวิจัย และได้รับเชิญเป็นผู้อำนวยการวิจัยมาให้ความรู้และฝึกอบรมวิธีการทำวิจัย ทำให้มีองค์ความรู้ในการปรับปรุงงานวิจัย

ขอขอบคุณ สถาบันวิจัยแห่งชาติ กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ให้ทุนเพื่อทำวิจัยจนสำเร็จเรียบร้อย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ทำต่อเนื่องจากหัวข้อ การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองรอง 55 จังหวัด เมื่อรวมกับงานวิจัยนี้คณะวิจัยได้ลงพื้นที่ทั่วประเทศกว่าหมื่นกิโลเมตร นับเป็นความท้าทายและยากลำบากมากด้วยงบประมาณที่จำกัด ต้องวางแผนในการเดินทางและเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้เมืองหลัก 7 จังหวัดมีพื้นที่ท่องเที่ยวติดกับทะเล ได้สัมผัสบรรยากาศเหมือนเป็นนักท่องเที่ยวตลอด 4 เดือนตั้งแต่ ธันวาคม 64 มกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ซึ่งต้องสอนออนไลน์ขณะทำวิจัย บางวันกว่าจะลงข้อมูลและสอนเสร็จ ตีสอง มีเวลาพักแค่ 4 ชม. แต่ก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยทีมงานวิจัยที่ให้งานอย่างเต็มที่ซึ่งกันและกัน ข้อมูลที่ได้นำมาจัดทำสื่อทั้งภาพนิ่งและวิดีโอมีความยากลำบากหลายประการโดยเฉพาะการทำสื่อเผยแพร่ออนไลน์ ประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่างๆมีผู้เข้าชมรับชมจำนวนมาก รู้สึกเหนื่อยน้อย มีผู้รับชมให้ข้อคิดเห็นซึ่งไม่ค่อยได้เห็นวงการพระพุทธศาสนาทำสื่อประชาสัมพันธ์ในลักษณะวิชาการ นับว่าได้เป็นการช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ด้วยกุศลนี้ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่พระอธิการทองดำ โชติญาโณ บิดาของผู้วิจัยและคุณแม่ชีเรียน คำเคน มารดาผู้มีพระคุณ ขอน้อมบูชาคุณครูอุปฌาย์อาจารย์ ผู้มีคุณทุกท่าน อนึ่งในงานวิจัยนี้หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับคำแนะนำจากผู้รู้ ด้วยความยินดียิ่ง

พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนได้อ้างอิงข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬารัตนปิฎก ๒๕๐๐ และภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยใช้อักษรย่อแทนชื่อเต็มคัมภีร์ตามระบบอ้างอิง เล่ม/ข้อ/หน้า ตัวอย่าง วิ.มหา.(ไทย)๒/๓/๔. หมายถึง วินัยปิฎก มหาวิภังค์ ภาษาไทย เล่มที่ ๒ ข้อที่ ๓ หน้า ๔ เป็นต้น คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก ตัวอย่างเช่น ที.ปา. (บาลี) ๑๐/๑๙/๒๙. หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรคบาลี พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ ข้อ ๑๙ หน้า ๒๙ เป็นต้น ที.ปา. (ไทย) ๑๐/๑๙/๕๐. หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ ข้อ ๑๙ หน้า ๕๐ เป็นต้น

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.(ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา. (บาลี) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรคบาลี (ภาษาบาลี)
 ที.ปา. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค (ภาษาไทย)
 ม.ม. (บาลี) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสกบาลี (ภาษาบาลี)
 ม.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก (ภาษาไทย)
 ม.อ. (บาลี) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสกบาลี (ภาษาบาลี)
 ม.อ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปณณาสก (ภาษาไทย)
 อ.จ.ต.ก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (ภาษาไทย)
 อ.ป.ญ.ก. (บาลี) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาตบาลี (ภาษาบาลี)
 อ.ป.ญ.ก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต (ภาษาไทย)
 อ.ฉ.ก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ฉกกนิบาต (ภาษาไทย)
 อ.อ.ฐ.ก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต (ภาษาไทย)
 ข.อ.ป. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน (ภาษาไทย)

พระอภิธรรม

อภ.วิ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก วิภังค์ (ภาษาไทย)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ ภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดการท่องเที่ยวเมืองหลัก	8
2.2 แนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ	14
2.3 แนวคิดการผลิตสื่อมัลติมีเดีย	18
2.3.1 บทบาทของสื่อมัลติมีเดีย	19
2.3.2 สื่อมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	22
2.3.3 การใช้ ICT ในการท่องเที่ยวปัจจุบัน	24
2.3.4 ประโยชน์ของสื่อมัลติมีเดีย	26
2.4 หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีพุทธ	30
2.4.1 หลักศรัทธา	31
2.4.2 หลักบุญกิริยาวัตถุ	32
2.4.3 หลักสังคหวัตถุ	34
2.4.4 หลักอนุตตรียะ	34
2.4.5 มัชฌิมาปฏิปทา(มรรคมีองค์ ๘)	35
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
3.1 รูปแบบการวิจัย	49
3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)	51
3.3 เครื่องมือการวิจัย	52
3.3.1 ขอบเขตการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล	52
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	55
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	56
4.1 สภาพตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธ ระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ	56
4.1.1 บทบาทสำคัญของการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก	56
4.1.2 การท่องเที่ยวเมืองหลักเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและสังคม	58
4.1.3 แผนฟื้นฟูอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย	62
4.1.4 สำรวจตลาดนักท่องเที่ยว	64
4.2 พัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธ	68
4.2.1 กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธ	60
4.2.2 สื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก	72
4.3 การผลิตสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์	85
4.4 วิเคราะห์การนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล	119
4.4.1 การทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล	119
4.4.2 การทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล	122
4.4.3 องค์ความรู้จากการวิจัย	124
บทที่ 5 สรุปผลและอภิปรายผล	127
5.1 สรุปผลการศึกษา	128
5.2 อภิปรายผล	129
5.3 ข้อเสนอแนะ	131
บรรณานุกรม	133
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญสาขาหนึ่ง ซึ่งทำรายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาลติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายปี และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จะเห็นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ จาก 323.5 พันล้านบาท ในปี 2545 เป็น 547.8 พันล้านบาท และ 592.8 พันล้านบาท ในปี 2550 และ 2553 ตามลำดับ¹ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี 2562 ประเทศไทยต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 38.27 ล้านคน ก่อให้เกิดรายได้ 2.01 ล้านล้านบาท และจำนวนนักท่องเที่ยวไทยเที่ยวไทย 164.24 ล้านคน-ครั้ง สร้างรายได้ 1,068.18 พันล้านบาท โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ตามพันธกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด ซึ่งจากนโยบายสำคัญที่ได้มอบไว้แก่ข้าราชการและบุคลากรของกระทรวง² ประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมาก มีภูมิประเทศสวยงามเหมาะกับการท่องเที่ยว มีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งคนไทยมีอัธยาศัยไมตรีจิตใจดีงาม จนผู้คนกล่าวว่าเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม (The Land of Smiles) โดยในปี พ.ศ. 2558 World Economic Forum: WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศทั่วโลก³ ดีขึ้น 3 อันดับ จากปี 2560 คงที่ในอันดับที่ 3 ของอาเซียน (ASEAN) รองจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย เนื่องจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) มีการดำเนินการทุกๆ 2 ปี โดยไม่มีการจัดเก็บในปี 2563 แต่เทียบเคียงจากการสำรวจและจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบัน IMD โดยในปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 29 จาก 63 ประเทศ ลดลง 4

¹[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_33.html [15 ธันวาคม 2565]

² [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=11277>
http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_33.html [15 ธันวาคม 2565]

³ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว

อันดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวลดลงจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่ซบเซาลงในรอบปีที่ผ่านมา ประกอบกันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 จากการประเมินสถานการณ์ประจำปี 2563 ประเทศไทยยังมีความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายของอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านท่องเที่ยว

ในด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อยู่อันดับที่ 34 ด้านความพร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในอันดับที่ 60⁴ นอกจากนี้รายงานของ Euromonitor พบว่าอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยของรายได้จากการใช้ช่องทางออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยวทั่วโลก (Global online travel revenues growth) อยู่ที่ร้อยละ 10 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 166 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2554 เป็น 363 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2563⁵ โครงสร้างพื้นฐานและศักยภาพด้านระบบสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังเป็นข้อจำกัดการพัฒนา เพื่อตอบสนองต่อแนวโน้มการท่องเที่ยวที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในยุคเทคโนโลยีที่เจริญเป็นอย่างมาก โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการท่องเที่ยว การรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และรักษาจุดเด่นด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองหลักเพิ่มขึ้น สำหรับสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี 2560 – 2562 มีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 18.79 18.70 และ 18.31 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มคงที่ แม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี⁶

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ได้เน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ทำให้ประเทศต้องหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวคุณภาพ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวเมืองหลัก ที่จำเป็นต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานการให้บริการที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ได้เปรียบทางการแข่งขันในรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายกับเมืองท่องเที่ยวหลักที่อยู่โดยรอบ ในช่วงปี 2561 - 2562 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวในเมืองหลักต่อรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

⁴ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564), 2560)

⁵ โครงการทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะ 10 ปี, 2559)

⁶ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว

อย่างต่อเนื่อง โดยภาครัฐและเอกชนมีมาตรการสนับสนุน และกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองหลัก เพื่อการกระจายและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองหลักในปี 2563 มีอัตราเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 20.55 ซึ่งมากกว่าปี 2562 ที่ผ่านมามาก อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 13.43 ซึ่งยังคงต้องดำเนินการกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองหลักมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีอัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองหลักร้อยละ 80 และเมืองรองร้อยละ 20⁷ สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว เมืองรองกับเมืองหลักในปี 2563 อยู่ที่ 20.55 % ต่อ 79.45% ภาครัฐมุ่งเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว เมืองหลักให้เพิ่มขึ้นเป็น 80 % และเมืองรอง เพิ่มขึ้น 20% ประเทศไทยยังคงให้ความสำคัญในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองและเมืองหลักอย่างต่อเนื่องต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ตามเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 050102 เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น โดยในปี 2565 มีการตั้งเป้าหมายความที่ต้องบรรลุไว้ว่า จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จำนวน 5 เมือง มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้นแล้วยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอีกด้วย ตามเกณฑ์ของ (UNESCO Creative Cities Network - UCCN) เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ คือเมืองที่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ในปัจจุบันประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกทั้งหมด 4 เมือง ได้แก่ (1) ภูเก็ต (Gastronomy,2558) (2) เชียงใหม่ (Crafts and Folk Art,2560) (3) กรุงเทพมหานคร (Design,2562) และ (4) สุโขทัย (Crafts nad Folk Art,2562) ซึ่งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก เป็นเครือข่ายเมืองที่เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม สร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์ องค์ความรู้และกิจกรรม และสร้างรูปแบบใหม่ของการร่วมมือระดับโลก แสดงให้เห็นว่าทั้ง 4 เมืองมีศักยภาพที่จะดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ⁸ จะเห็นได้ว่าตามแผนแม่บทประเด็นการท่องเที่ยว มุ่งที่จะให้ความสำคัญกับการ

⁷ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว

⁸ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว 2563, หน้า 237

ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งเมืองหลักและเมืองรองควบคู่กันไป โดยให้น้ำหนักตามเกณฑ์ของยูเนสโก

การท่องเที่ยวเชิงพุทธ เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งอยู่ในวาระปี 2030 ขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) วาระนี้ถือเป็นแรงขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่สำคัญที่จะช่วยประสานความร่วมมือของทุกประเทศในด้านการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน การท่องเที่ยวและพระพุทธศาสนา คือ การเชื่อมโยงความร่วมมือที่จะสนับสนุนสันติภาพและความปรองดองของทุกประเทศ⁹ ยิ่งไปกว่านั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถสร้างรายได้มหาศาลและโอกาสในการจ้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวโลกเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 29 หรือประมาณ 338.6 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2560¹⁰ ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงพุทธที่เดินทางโดยมีวัตถุประสงค์ทางศาสนา ที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองของจุดประสงค์การท่องเที่ยวของโลก กลุ่มประเทศที่มีชื่อเสียงในด้านนักท่องเที่ยวชาวพุทธ ได้แก่ ประเทศในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹¹ ที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวพุทธนิยมเดินทางไป ได้แก่ ลุมพินีที่ประเทศเนปาล พุทธคยาที่อินเดีย และบุโรพุทโธในประเทศอินโดนีเซีย¹²

การท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นการท่องเที่ยวใหม่ทางวัฒนธรรมที่มีกระแสเป็นที่นิยมตั้งแต่ในปี 2559 โดยมีการผลักดันนโยบายสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนี้ ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เผยถึงผลสำรวจพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของประชาชนในช่วงวันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ในปี 2563 คาดว่ามีมูลค่าการใช้จ่ายในช่วงเวลาดังกล่าวประมาณ 5,296 ล้านบาท ที่ถือว่าต่ำสุดในรอบ 6 ปี นับตั้งแต่ปี 2558¹³ แต่เนื่องจากมีสาเหตุการแพร่ระบาดของโรค COVID 19 แม้ประเทศไทยจะสามารถป้องกัน การแพร่ระบาดของโควิด ได้เป็นอย่างดีในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ต่อมาในปี 2564 การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ลูกกลามมากยิ่งขึ้น รัฐปิดประเทศเป็นระยะเวลาเกือบปี ตั้งแต่ธันวาคม 2563 จนถึงปัจจุบัน ตุลาคม 2564 ยังคงมีการติดเชื้อมีแนวโน้มในหลักหมื่น รัฐบาลประกาศจะเปิดประเทศในเดือนพฤศจิกายนที่จะถึง

⁹ Mihir Bhonsale, 2019, p.4-16

¹⁰ องค์การการท่องเที่ยวโลก, 2018, หน้า 2-3

¹¹ องค์การการท่องเที่ยวโลก, 2018, น. 2-3.

¹² Merokalam, 2019

¹³ นายธนวรรธน์ พลวิชัย, คาดช่วง"อาสาฬหบูชา-เข้าพรรษา" ปีนี้เงินสะพัดต่ำสุดในรอบ 6 ปี, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thebangkokinsight.com/news/business/economics/388080/> [15 ธันวาคม 2565]

นี้ เพื่อเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีความพร้อม 40 กว่าประเทศ เพื่อนำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือวิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดจึงเป็นจุดเด่นที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาเที่ยวยังประเทศไทยต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งนโยบายแผนพัฒนาแนวนโยบายการท่องเที่ยว ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของพื้นที่ท่องเที่ยวระดับเมืองหลักในประเด็นการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับตลาดนักท่องเที่ยวในประเทศและนักท่องเที่ยวต่างประเทศในอนาคตอันใกล้ ในการวิจัยจะนำกลยุทธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธเป็นเครื่องมือ เพื่อช่วยให้เกิดการท่องเที่ยวเมืองหลัก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นได้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายกระตุ้นการท่องเที่ยวของรัฐบาล คณะผู้วิจัยเห็นว่าการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับการพัฒนาและการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวระดับเมืองหลัก รวมถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนของประเทศ และยังรองรับเทคโนโลยีและการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) หลังยุค COVID 19

1.2 คำถามวิจัย

1. พฤติกรรม ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ และลักษณะสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ มีลักษณะอย่างไร
2. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ (prototype) เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ควรมีลักษณะอย่างไร
3. ผลิตภัณฑ์ (production) เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ควรมีลักษณะอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ
2. เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วิทัศน์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก
3. เพื่อนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่ของวัด 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง ในเมืองหลัก 15 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 30 สถานที่ ประกอบด้วย

1. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
4. วัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
5. วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
6. สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
7. วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
8. ศูนย์ปฏิบัติธรรมปฐินิสสัคโค (หลวงพ่อบุญรอด) อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
9. วัดสุวรรณคูหา อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
10. วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
11. วัดมณีมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
12. วัดปากกันตพงษ์ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
13. วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
14. วัดธารน้ำไหล อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
15. วัดโสมมหารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
16. วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
18. วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
19. วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
20. วัดภักทันทะอาสาการาม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

21. วัดหนองแขง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
22. ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
23. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
24. วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
25. วัดวังแก้วเวการาม (วัดไต้่น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
26. วัดท่าเสด็จ อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
27. วัดห้วยมกง อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
28. วัดป่าสุฤฎดา อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
29. วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
30. วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในงานวิจัยนี้ เพื่อนำข้อมูลภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว จากวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และวัดหรือสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 30 สถานที่ เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ คลิปวิดีโอภาคภาษาไทยจำนวน 30 คลิป และภาคภาษาอังกฤษ จำนวน 30 คลิป ความยาวประมาณ 3.5 ถึง 4 นาที เพื่อนำเสนอการท่องเที่ยววิถีพุทธ ประชาสัมพันธ์ในสื่อออนไลน์ และสังคมออนไลน์

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่ม คือ (1) เจ้าอาวาส (2) ผู้ดูแลสถานที่ (3) นักท่องเที่ยว

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยววิถีพุทธ หมายถึง การเดินทางไปเพื่อเยี่ยมชมศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธีและสถานที่สำคัญทางศาสนาพุทธ ตลอดจนการเดินทางเพื่อศึกษาปฏิบัติธรรม ในเมืองหลัก 15 จังหวัด

เมืองหลัก หมายถึง จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวต่อปีมากกว่า 4 ล้านคน ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้น 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา สระบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กระบี่ พังงา สุราษฎร์ธานี สงขลา ภูเก็ต

การท่องเที่ยวเมืองหลัก หมายถึง การท่องเที่ยวใน 15 จังหวัดที่ถูกกำหนดเป็นเมืองหลัก โดยใช้รูปแบบการท่องเที่ยววิถีพุทธ

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัล หมายถึง สื่อวีดิทัศน์หรือคลิปวิดีโอในเวลา 3 - 5 นาที ที่นำเสนอข้อมูลวัดในพระพุทธศาสนา และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่อยู่ในจังหวัดที่ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลัก 15 จังหวัด เพื่อที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองรอง ในระดับนานาชาติ นำเสนอข้อมูล 2 ภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

คู่มือประชาสัมพันธ์รูปแบบดิจิทัล หมายถึง อินโฟกราฟิกที่นำเสนอข้อมูลโดยสังเขป เพื่อประกอบคลิปประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธเมืองหลัก 15 จังหวัด ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. **ด้านเศรษฐกิจ** หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนใน 15 เมืองหลัก สามารถศึกษาจากคลิปประชาสัมพันธ์จากสื่อออนไลน์ผ่าน Website และสื่อสังคมออนไลน์ได้ ส่งผลต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นำผลประโยชน์ให้กับเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ

2. **ด้านสังคม** ผู้สนใจทั่วไป สามารถศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์จากสื่อออนไลน์อย่างสะดวก สามารถนำข้อมูลเพื่อการวางแผนในการท่องเที่ยววิถีพุทธ การปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้ ซึ่งจะนำมาซึ่งสังคมสันติสุข

3. **ด้านสิ่งแวดล้อม** หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ใน 15 จังหวัด สามารถขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ในพื้นที่ให้ยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาและรวบรวม แนวคิด ทฤษฎีรวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีพุทธ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบยุคดิจิทัล โดยผ่านสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวคิดทฤษฎี มาออกแบบพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดการท่องเที่ยวเมืองหลัก

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือ เป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ โดยประเด็นการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่อาศัยการดำเนินการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว โดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีชีวิตชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ไปสู่คนในชุมชนและท้องถิ่นทั่วประเทศอย่างทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศน์เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลก 2) พัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของตลาด เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม 3) ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งเชิงรับและเชิงรุกในตลาดเป้าหมาย ทั้งตลาดศักยภาพ

เดิมและตลาดใหม่ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน รวมทั้งสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น และ 4) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) โดยมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนรองรับยุทธศาสตร์ดังกล่าว ผ่านทางแผนงานพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ เพื่อธำรงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน สร้างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างขีดความสามารถให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในระยะยาวต่อไป รวมทั้งยังผ่านทางแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวรายสาขา แผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

นอกจากที่กล่าวมานี้ยังมีแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ ในประเด็นพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและความยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนายกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และน่าน ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว และการท่องเที่ยวแบบพักผ่อน โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมช่องทางการตลาดโดยใช้อินเทอร์เน็ต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึง

ในส่วนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ โดยประเด็นการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาคือส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล เช่น การจัดกิจกรรม เทศกาล และงานประเพณี ประจำถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างความนิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับ

ภาคเอกชน เป็นต้น และการส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” ได้แก่ การสร้างค่านิยมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มสุภาพสตรี

สำหรับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย (พ.ศ. 2558-2560) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “วางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ” โดยมีจุดมุ่งหมายในการวางรากฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อมุ่งเน้นกิจกรรมที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เห็นเป็นรูปธรรม และเพื่อเป็นการปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนสู่แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ โดยกำหนดบทบาทของกลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทุกระดับให้มีความเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ระดับนโยบายแห่งชาติ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด ภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์หลัก โดยประเด็นการสร้างสมดุลเชิงเวลาและพื้นที่ เน้นการส่งเสริมให้เกิดการเดินทางสู่พื้นที่ท่องเที่ยวรอง และเดินทางท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาล เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่ให้ท่องเที่ยวเชื่อมโยงเป็นกลุ่มจังหวัดจากเมืองหลักสู่เมืองรอง ภายใต้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และ Creative Tourism อย่างเช่น 12 เมืองต้องห้าม...พลาด โดยเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ 12 เมือง ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง น่าน เพชรบูรณ์ เลย บุรีรัมย์ สมุทรสงคราม ราชบุรี จันทบุรี ตรวดี ชุมพร นครศรีธรรมราช และตรัง โดยเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว ในส่วนของกลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่จากกลยุทธ์การพัฒนา 5 กลยุทธ์หลัก นอกจากนี้ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนารายสาขาเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยว และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ

นอกจากนี้ในแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของประเทศ พ.ศ. 2558-2560 ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยังได้มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบโจทย์การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศที่นำไปสู่การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การเติบโตอย่างสมดุล และมีความยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ อย่างเช่น นโยบายการพัฒนา 12 เมืองต้องห้าม...พลาด ที่เป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากการท่องเที่ยวเมืองหลักที่เป็นที่รู้จักในปัจจุบัน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาของกรมการท่องเที่ยว 3 ด้านคือ ด้านที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน การเพิ่มศักยภาพเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพในระดับนานาชาติ และการเพิ่มความรู้ให้แก่ชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบ ด้านที่ 2 การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การพัฒนาเครือข่ายและพันธมิตรเฝ้าระวังปัญหาด้านการท่องเที่ยว การจัดทำและพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการท่องเที่ยว การส่งเสริมและพัฒนาโฮมสเตย์ไทยเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว การพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยว การตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อยกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำและพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ การส่งเสริมและพัฒนาการบริการท่องเที่ยวสีเขียว การส่งเสริมและพัฒนาการบริการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ซึ่งเน้นการดูแลและให้บริการกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุที่มาท่องเที่ยว การตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการเพื่อการท่องเที่ยว การศึกษาและพัฒนากฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการธุรกิจโฮมสเตย์ และธุรกิจลองสเตย์ เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวเพื่อรองรับ AEC (กรมการท่องเที่ยว, 2557)

การท่องเที่ยวระดับเมืองรองนับว่าเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่อยู่ภายใต้แผนพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) รองรับแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวผ่านทางแผนงานพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวรอง ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้กับพื้นที่ท่องเที่ยวระดับเมืองรอง โดยการจัดการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองรองเพื่อให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวคุณภาพได้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

2.1.1 นโยบายการท่องเที่ยวเมืองหลัก

ในหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจในเรื่องของการส่งออกสินค้าไปยังประเทศคู่ค้าต่างๆ ไม่สามารถสร้างรายได้หลักให้กับประเทศอย่างที่ผ่านมาได้ มีเพียงอุตสาหกรรมเดียวที่ยังสามารถสร้างรายได้หลักให้กับประเทศ และยังเติบโตอย่างต่อเนื่องได้ นั่นคือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวของไทยในปี 2560 ที่ผ่านมามีถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้เข้าประเทศถึงร้อยละ 20 รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องปรับปรุงดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเป็นเครื่องมือในการลดการเหลื่อมล้ำ การทำให้เกิดการพัฒนาทางกายภาพที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน สะดวก ปลอดภัย ได้เอกลักษณ์ โดยเน้นการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองรองมากขึ้น และประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ

ในปัจจุบันภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวได้สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยติดอันดับ 4 ของโลก เทียบหน้าเทียบตาประเทศพัฒนาแล้วไปแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 และจะถ้าจะดูรายรับสุทธิจากการท่องเที่ยว ประเทศไทยสามารถหารายได้จากต่างประเทศด้านการท่องเที่ยวติดอันดับ 2 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 แม้ว่าประเทศไทยจะได้รับผลประโยชน์จากการเป็นยุคทองของการท่องเที่ยว แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาหลายปัญหาด้วยกันก็คือ

1. ปัญหาที่เกี่ยวกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวเงิน ได้แก่ ปัญหาความผันผวนของรายได้จากนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ คือ นักท่องเที่ยวจีน ซึ่งอาจจะขึ้นลงตามกระแสการเมือง เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างจีนกับประเทศเจ้าบ้าน หรือกระแสข่าวในโลกโซเชียลเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยก็ดี ปัญหาการหมิ่นเกียรติหมิ่นศักดิ์ศรี คนจีน หรือพฤติกรรมที่เจ้าบ้านต้อนรับคนจีนไม่ดี หรือปัญหาทางด้านเทคนิคคือ ต้องปรับระบบการรองรับการท่องเที่ยวไทยให้สามารถรองรับพฤติกรรมของสังคมไร้เงินสดของคนจีน

2. ปัญหาการจัดการซัพพลายหรือการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว ซึ่งแยกออกมาเป็น 2 ปัญหาย่อย ดังนี้

2.1 ปัญหาความสามารถในการรองรับเนื่องจากคนจีนมามากและเพิ่มเร็ว ก็ทำให้การรองรับของทั้งภาคเอกชนและการรองรับของสาธารณูปโภคนั้นไม่พอ นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวคือ ทะเลและปะการัง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เปราะบาง ต้องมีมาตรการที่เข้มแข็งในการดูแลให้เกิดความยั่งยืน

2.2 ปัญหาการเชื่อมต่อกันระหว่างห่วงโซ่อุปทานนั้นไม่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเราสามารถรับสายการบินต้นทุนต่ำที่นำนักท่องเที่ยวเข้ามาได้มาก แต่ในขณะเดียวกันเราก็ไม่มีระบบรองรับนักท่องเที่ยว ด้านการขนส่งภายในจังหวัดที่เป็นรถยนต์สาธารณะที่มีคุณภาพ

3. ปัญหาการพัฒนาทักษะบุคลากรในสายท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะนี้ต้องเกิดขึ้น ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างๆในชุมชนไปจนถึงอุตสาหกรรมต้อนรับระดับห้าดาวซึ่งในแต่ละระดับก็มีความต้องการไม่เหมือนกัน เพราะลูกค้าไม่เหมือนกันและศักยภาพของแต่ละกลุ่มที่รองรับนักท่องเที่ยวก็ไม่เหมือนกัน แต่บริการของรัฐก็มักจะเป็นบริการขั้นต่ำที่เหมือนกันสำหรับทุกคน รวมทั้งการฝึกอบรมแรงงานอีกทั้งยังไม่เข้าใจปัญหาในอุตสาหกรรมหรือในระดับพื้นที่ เพราะเกิดจากการวางนโยบายจากระดับผู้บริหาร

2.2 แนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ

การท่องเที่ยววิถีพุทธ (Buddhist Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่มั่นคงในวาระปี 2573 ขององค์การการท่องเที่ยวโลก วาระนี้เป็นแรงขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่สำคัญที่จะช่วยประสานความร่วมมือของทุกประเทศในการจัดการการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน การท่องเที่ยวและพระพุทธศาสนาเป็นความร่วมมือที่จะสนับสนุนสันติภาพและความสามัคคีของทุกประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถสร้างรายได้มหาศาลและโอกาสในการจ้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในภูมิภาค Asia-Pacific เป็นอันดับสองของโลก รายจ่ายนักท่องเที่ยว เป็นร้อยละ 29 หรือ 338.6 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2560¹ รายจ่ายนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงพุทธ การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนามีความสำคัญเป็นอันดับสองของจุดประสงค์การท่องเที่ยวของโลก กลุ่มประเทศที่มีชื่อเสียงในด้านนักท่องเที่ยวชาวพุทธ ได้แก่ ประเทศในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้² กลุ่มเหล่านี้มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง จุดหมายของนักท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวพุทธนิยมเดินทางไป ได้แก่ ลุมพินีในเนปาลบูดาภายในอินเดียและบรูไนพุทธโรอินอินโดนีเซีย

การท่องเที่ยวเชิงพุทธไม่ได้เกิดขึ้นในเนปาลอินเดียและอินโดนีเซียเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อพุทธประวัติตั้งแต่แหล่งกำเนิดในภูมิภาคเอเชียใต้ไปจนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการกิจของชาวพุทธ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระตามคำสั่งของพระเจ้าอโศกมหาราช เส้นทางพุทธเหล่านี้ ได้แก่ ศรีลังกาตินแดนทิมาลัย (อินเดีย ปากีสถาน เนปาล บังกลาเทศ และภูฏาน) และดินแดนสุวรรณภูมิ (พม่า ไทยกัมพูชาเวียดนามและลาว) นอกจากนี้อินโดนีเซียสิงคโปร์และมาเลเซียยังมีอิทธิพลต่อการเผยแผ่พุทธศาสนาในฐานะที่เป็นส่วนต่างๆ ของอาณาจักรศรีวิชัยเช่นพุทธสถานที่สำคัญในจอร์จทาวน์และเกาะชวา การเดินทางและศาสนามีความเกี่ยวพันกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล รูปแบบและวัตถุประสงค์ของการเดินทางอาจแตกต่างกันไปเนื่องจากพฤติกรรมของผู้เดินทาง จุดเริ่มต้นของการเดินทางตามจุดประสงค์ทางพุทธศาสนาได้เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยพุทธกาลตามที่ได้อธิบายไว้และการเดินทางในยุคต่อมาเป็นการเผยแผ่พุทธศาสนาตามคำสั่งของพระเจ้าอโศกมหาราชในดินแดนนอกประเทศอินเดีย การเดินทางในยุคต่อไปที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ทางศาสนาเพื่อศึกษาพระไตรปิฎก (พระไตรปิฎก) ของพระสงฆ์และนักบวชในพระพุทธศาสนา การเดินทางวัตถุประสงค์ทางศาสนาสนับสนุนข้อกำหนดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเช่น ที่พัก อาหาร และการขนส่งที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้สะดวก

¹ องค์การการท่องเที่ยวโลก, 2018, หน้า 2-3

² องค์การการท่องเที่ยวโลก, 2018, น. 2-3

ปัจจุบันการเดินทางตามจุดหมายหมายของพระพุทธศาสนาได้เปลี่ยนไปจากการเดินทางของพระสงฆ์ นักบวช และภิกษุ เป็นนักเดินทางที่มีพลังแห่งศรัทธาและความเชื่อซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ เช่น ปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวพุทธนิยมเดินทางไปมัสการ และสวดมนต์ ที่เจดีย์ชเวดากองพม่า เพราะเชื่อว่าจะสำเร็จ นอกจากพลังแห่งศรัทธา และความเชื่อแล้ว สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์ทางพุทธศาสนาที่งดงาม ยังดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น บุโรพุทโธ สถานที่ทางพุทธศาสนาของชวาอินโดนีเซีย และนครวัด กัมพูชา. สถานที่ทางพระพุทธศาสนาเหล่านี้เต็มไปด้วยศรัทธาที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้และรูปแบบ และการออกแบบของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาก็สวยงาม มีเอกลักษณ์และสง่างามเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา สถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง และเป็นเอกลักษณ์ที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้มีความโดดเด่นและแตกต่างกันในรูปแบบสถาปัตยกรรม พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีและความเชื่อ ด้วยเหตุผลเหล่านี้สถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาจึงมีชื่อเสียงในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติทั่วโลก

การท่องเที่ยวเชิงพุทธคือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่มั่นคงในวาระปี 2030 ขององค์การการท่องเที่ยวโลก³ วาระนี้ถือเป็นแรงขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่สำคัญที่จะช่วยประสานความร่วมมือของทุกประเทศในด้านการท่องเที่ยว การจัดการสู่ความยั่งยืน การท่องเที่ยวและพระพุทธศาสนาคือการเชื่อมโยงความร่วมมือที่จะสนับสนุนสันติภาพและความปรองดองของทุกประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถสร้างรายได้มหาศาลและโอกาสในการจ้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวโลกเป็นอันดับสอง เป็นร้อยละ 29 หรือ 338.6 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2560⁴ รายจ่ายนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งคือรายรับ ที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธ การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทาง เพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนา มีความสำคัญเป็นอันดับสองของจุดประสงค์การท่องเที่ยวของโลก กลุ่มประเทศที่มีชื่อเสียงในด้านนักท่องเที่ยวชาวพุทธ ได้แก่ ประเทศในเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁵ กลุ่มเหล่านี้มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธและการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวพุทธนิยมเดินทางไป ได้แก่ ลุมพินีเนปาล พุทธคยา ในอินเดีย และบุโรพุทโธในอินโดนีเซีย

³ World Tourism Organization, 2019.

⁴ องค์การการท่องเที่ยวโลก, 2018, หน้า 2-3.

⁵ การท่องเที่ยวโลกองค์กร, 2018, น. 2-3.

หากจะกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงพุทธก็เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนประเภทหนึ่ง แหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วยสถานที่ทางพระพุทธศาสนาสถาปัตยกรรมศิลปวัตถุ ประเพณีทางศาสนาและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยว การเดินทางและสัมผัสกับศรัทธาและความเชื่อทางพุทธศาสนาเป็นแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธเจริญรุ่งเรืองอย่างมากและมีประสิทธิภาพในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามควรได้รับการพัฒนาให้เติบโตอย่างยั่งยืน และสนับสนุนให้ภูมิภาคเหล่านี้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาเปิดโอกาสให้ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกับชุมชนในพื้นที่อย่างไม่เท่าเทียมกันและชุมชนท้องถิ่นจะได้รับโอกาสในการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้ประกอบการจะได้รับความมั่นคงในการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพคุ้มค่ากับการจ่ายเงินและประทับใจในคุณภาพของสินค้าและการนำเสนอบริการ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธสู่ความยั่งยืนควรคำนึงถึงความมั่นคงและความเท่าเทียมกันของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเช่นชุมชนท้องถิ่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่จะได้รับโอกาสในการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ นอกจากนี้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะช่วยสนับสนุนให้ความเท่าเทียมกันของผลประโยชน์ต่อชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้มีการจ้างงานมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อฝึกเล่าเรื่องทักษะรวมถึงความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา การส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นนำเสนองานหัตถกรรมที่โดดเด่นเพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกในท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น Designated Areas for Sustainable Tourism Administration ได้สนับสนุนชุมชนด้านชาย จังหวัดเลย เพื่อสร้างต้นพวง (เทียน) เพื่อใช้ในพิธีกรรมแก่นบนศรีสองรัก เจดีย์ ต้นพวง (เทียน) เหล่านี้จะขายให้นักท่องเที่ยวชาวพุทธเข้าไปสักการะพระบรมสารีริกธาตุในเจดีย์

ยิ่งไปกว่านั้นความร่วมมือของการท่องเที่ยวเชิงพุทธสู่เส้นทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศจากเอเชียใต้ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของพุทธศาสนาและเส้นทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองสามารถช่วยส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและเส้นทางเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางพระพุทธศาสนาจากอินเดียสู่ดินแดนสุวรรณภูมิรวมถึงการใช้สื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในภูมิภาคเหล่านี้ การเปลี่ยนจากคู่แข่งมาเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธสามารถดึงดูดทั้งนักท่องเที่ยวชาวพุทธและนักท่องเที่ยวทั่วไปให้นิยมภูมิภาคเหล่านี้เป็นจุดหมายปลายทางของชาวพุทธ แม้ว่าจะนับถือศาสนาพุทธ

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจขนาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว อาจทำให้การกระจายผลประโยชน์ไปสู่ระบบเศรษฐกิจไม่เท่าเทียมกัน ตัวอย่างเช่นมีประโยชน์สำหรับภาคเอกชนในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยไม่เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่น คนที่จะเข้าร่วมธุรกิจการท่องเที่ยวเหล่านี้ ดังนั้นสิ่งนี้จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ชุมชนท้องถิ่นอาจไม่ได้รับรายได้และถูกจ้างงานในธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนั้นการจัดการอย่างยั่งยืนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจัดการการท่องเที่ยวร่วมกัน ผลกระทบทางสังคมและการจัดการความยั่งยืนจะช่วยลดผลกระทบการท่องเที่ยวที่อาจเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมของชุมชนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงของมิติทางสังคมคือการผลิตแบบดั้งเดิมในงานหัตถกรรมท้องถิ่น ซึ่งถูกแทนที่ด้วยการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปนี้อาจลดคุณค่าและความซับซ้อนของงานหัตถกรรมในท้องถิ่น ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการมิติทางสังคมคือการสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของพุทธศาสนาสถานที่ท่องเที่ยว ด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ประเพณีและพิธีกรรม การอนุรักษ์ประเพณีและพิธีกรรมสามารถร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงพุทธ มีการส่งเสริมในการอนุรักษ์รูปแบบการผลิตวัตถุมงคลไว้เป็นของที่ระลึกทางการท่องเที่ยว การผลิตที่เน้นการผลิตเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าการผลิตเพื่อหารายได้ มีกระบวนการผลิตซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนของความเชื่อทางศาสนาและบรรพบุรุษดั้งเดิม

นอกจากนี้ความร่วมมือในการบันทึกข้อมูลทางประวัติศาสตร์และความรู้ทางพระพุทธศาสนาความเชื่อของศาสนาในแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและพื้นที่โดยรอบ อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวทรัพยากรซึ่งเกิดจากการใช้ทรัพยากรมากเกินไป เช่น ปัญหาขยะปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สถานที่ทางพระพุทธศาสนาซึ่งมีความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาความแออัดในพื้นที่ของพุทธซึ่งสาเหตุมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวและความแออัดของการคมนาคมขนส่ง ปัญหาเหล่านี้จะนำไปสู่ปัญหาเสื่อมโทรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธภูมิ ส่งผลให้หากมีการบริหารจัดการของชาวพุทธ

การท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนนั้นสามารถช่วยสะท้อนให้เห็นถึงการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในคุณค่าของความรู้ในท้องถิ่นและสามารถช่วยได้ เพื่อรักษาประเพณีทางศาสนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันวิจิตรงดงามที่จะสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับทั่วโลก การท่องเที่ยวเชิงพุทธคือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีพุทธสถานสถาปัตยกรรม โบราณวัตถุทางศาสนาความเชื่อและประเพณี ชาวพุทธทั้งหมดทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมเดินทางสัมผัสวิถีพุทธประสบการณ์การท่องเที่ยวในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

อย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรบ่งบอกถึงการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงความเท่าเทียมและความสมดุลในการรับและใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งชุมชนท้องถิ่นผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ควรร่วมมือกันในการจัดการการท่องเที่ยวในการปกป้องระบบเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้มีความเท่าเทียมกันในการให้ประโยชน์และรักษาทรัพยากรที่สวยงามทั้งหมด ให้คงอยู่กับความเสมอภาค

2.3 แนวคิดการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

เทคโนโลยีที่ทำให้คอมพิวเตอร์สามารถแสดงข้อความเสียง และภาพ ซึ่งอาจจะเป็น ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวได้พร้อมๆ กัน โดยผู้ใช้สามารถโต้ตอบกับข้อความ ภาพ และเสียงที่เห็น และได้ยิน สื่อมัลติมีเดียจึงเป็นการรวบรวมองค์ประกอบต่างๆ เช่น ภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวข้อความ วีดิทัศน์ เสียงมารวมกันไว้ เพื่อประกอบเป็นสื่อที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ได้ ทำให้เกิดความ น่าสนใจในตัวสื่อ ปัจจุบันมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ได้พัฒนาไปถึงลักษณะของความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) ที่เสริมอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้งานมองเห็นเสมือนหลุดเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อม นั้นจริงๆ เช่น การจำลองการขับเครื่องบิน เครื่องจำลองการฝึกผ่าตัด นอกจากนี้มัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ ยังเพิ่มความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่นอกเหนือจากการโต้ตอบกับโปรแกรมแล้ว ผู้ใช้ยังสามารถโต้ตอบสื่อสารกับผู้ใช้คนอื่นๆ ที่ใช้โปรแกรมเดียวกันผ่านเทคโนโลยีระบบเครือข่ายขนาดเล็ก (LAN) หรือแม้กระทั่งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงโลกเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้การใช้งานมัลติมีเดียในปัจจุบัน มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ในยุคปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เอื้อให้นักออกแบบสื่อมัลติมีเดีย สามารถประยุกต์สื่อประเภทต่างๆ มาใช้ร่วมกันได้บนระบบคอมพิวเตอร์ การพัฒนาระบบมัลติมีเดียมีความก้าวหน้าเป็นลำดับ จนถึงขั้นที่ผู้ใช้โปรแกรมสามารถโต้ตอบกับระบบคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่างๆ กันได้ เช่น การใช้คีย์บอร์ด การใช้เมาส์ การสัมผัสจอภาพ และการใช้เสียง เทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นพร้อมๆ กับการพัฒนาฮาร์ดแวร์ เช่น การพัฒนาอุปกรณ์ที่ใช้อ่านและบันทึกข้อมูล การพัฒนาหน่วยความจำให้มีขนาดเล็กลง แต่มีความจุมากขึ้น และมีสมรรถนะในการเข้าถึงข้อมูลเร็วขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านอุปกรณ์ต่อพ่วงสำคัญๆ เช่น เครื่องกราดภาพ (Scanner) เครื่องบันทึกภาพและเสียงระบบดิจิทัล เครื่องอ่านฟิสิกส์ (Digitizer) และอื่นๆ ซึ่งล้วนสนับสนุนการออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้โปรแกรม แนวคิดใหม่ในการออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานแล้ว ยังเพิ่มประสิทธิผลของความคุ้มค่าในการลงทุนอีกด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

2.3.1 บทบาทของสื่อมัลติมีเดีย

เนื่องจากประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย ที่สามารถนำเสนอเนื้อหาได้ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดิทัศน์ และอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ประจวบเหมาะสมระบบติดต่อผู้ใช้ (GUI: Graphics User Interface) ที่ทำให้ผู้ใช้มีความสะดวกในการทำงาน สร้างสรรค์งาน ทำให้บทบาทของสื่อฯ มีมากขึ้นตามลำดับ มีการนำสื่อมัลติมีเดีย มาประยุกต์ใช้กับงานต่างๆ มากมาย เช่น การเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอข้อมูล การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

1. การเรียนการสอน อันส่งผลให้เกิดระบบห้องสมุดแบบดิจิทัล (Digital Library) การเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) การสร้างห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) และการเรียนการสอนแบบกระจาย อันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

2. ธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า E-Commerce อันจะช่วยให้การนำเสนอสินค้า มีความน่าสนใจมากกว่าเดิม

3. การสื่อสารโทรคมนาคม เนื่องด้วยเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ต้องอาศัยสื่อเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ดังนั้นเทคโนโลยีนี้ จึงมีความสัมพันธ์กับ ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม อย่างแยกกันไยยากมาก

4. ธุรกิจการพิมพ์ นับเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีมัลติมีเดีย อันจะส่งผลให้หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ มีความน่าสนใจมากขึ้น และปัจจุบันก็มี E-Magazine หรือ E-Book ออกมาอย่างแพร่หลาย

5. ธุรกิจการให้บริการข้อมูลข่าวสาร เมื่อมีการนำเทคโนโลยีมัลติมีเดียมาช่วย จะทำให้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไป มีความน่าสนใจมากกว่าเดิม

6. ธุรกิจโฆษณา และการตลาด เน้นอนว่ามีความสัมพันธ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันจะช่วยดึงดูดคนเข้ามาชม ด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีความแปลกใหม่

7. การแพทย์และสาธารณสุข ปัจจุบันมีการสร้างสื่อเรียนรู้ด้านการแพทย์ ช่วยให้ประชาชนทั่วไป มีความสนใจศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแล รักษาสุขภาพตนเอง

8. นันทนาการ นับเป็นบทบาทที่สำคัญมาก ทั้งในรูปของเกม การเรียนรู้ และ VR เป็นต้น

แนวทางในการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้ร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งาน อาทิเช่น สื่อมัลติมีเดียที่ผลิตเป็นบทเรียนสำเร็จรูป (CD-ROM Package) สำหรับกลุ่มผู้ใช้ในแวดวงการศึกษาและฝึกอบรม สื่อมัลติมีเดียที่ผลิตขึ้นเพื่อ

นำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการ (Product and Services) สำหรับการโฆษณาในแวดวงธุรกิจ นอกจากนี้จะช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพในการดำเนินงานแล้ว ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนอีกด้วย โดยสามารถจำแนกประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานได้ดังนี้

1. ง่ายต่อการใช้งาน โดยส่วนใหญ่เป็นการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มผลผลิต ดังนั้นผู้พัฒนาจึงจำเป็นต้องมีการจัดทำให้มีรูปแบบที่เหมาะสม และง่ายต่อการใช้งานตามแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตัวอย่างเช่น การใช้งานสื่อมัลติมีเดียโปรแกรมการบัญชี

2. สัมผัสได้ถึงความรู้สึก สิ่งสำคัญของการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานก็คือ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึกจากการสัมผัสกับวัตถุที่ปรากฏอยู่บนจอภาพ ได้แก่ รูปภาพ ไอคอน ปุ่ม และตัวอักษร เป็นต้น ทำให้ผู้ใช้สามารถควบคุมและเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงตามความต้องการ ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้คลิกที่ปุ่ม Play เพื่อชมวิดีโอและฟังเสียงหรือแม้กระทั่งผู้ใช้คลิกเลือกที่รูปภาพหรือตัวอักษรเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ เป็นต้น

3. สร้างเสริมประสบการณ์ การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านมัลติมีเดียแม้ว่าจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามแต่ละวิธีการ แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ใช้จะได้รับก็คือ การสัมผัสประสบการณ์จากการใช้สื่อเหล่านั้นในแง่มุมที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้สามารถเข้าถึงวิธีการใช้งานได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้ที่เคยเรียนรู้วิธีการใช้ปุ่มต่างๆ เพื่อเล่นเกมสบนคอมพิวเตอร์มาก่อน และเมื่อได้มาสัมผัสเกมสออนไลน์ใหม่ๆ ก็สามารถเล่นเกมสออนไลน์ได้อย่างไม่ติดขัด

4. เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ เนื่องจากระดับขีดความสามารถของผู้ใช้แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมา ดังนั้น การนำสื่อมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น การเล่นเกมสคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการเล่นจากระดับที่ง่ายไปยังระดับที่ยากยิ่งขึ้น

5. เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น ด้วยคุณลักษณะขององค์ประกอบของมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความหรือตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวิดีโอ สามารถที่จะสื่อความหมายและเรื่องราวต่างๆ ได้แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการนำเสนอ กล่าวคือ หากเลือกใช้ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว การสื่อความหมายย่อมจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการเลือกใช้ข้อความหรือตัวอักษรในทำนองเดียวกัน หากเลือกใช้วิดีโอ การสื่อความหมายย่อมจะดีกว่าเลือกใช้ภาพนิ่งหรือ

ภาพเคลื่อนไหว ดังนั้น ในการผลิตสื่อ ผู้พัฒนาจำเป็นต้องพิจารณาคุณลักษณะให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะนำเสนอ ตัวอย่างเช่น การผสมผสานองค์ประกอบของมัลติมีเดียเพื่อบรรยายบทเรียน

6. คุ่มค่าในการลงทุน การใช้โปรแกรมด้านมัลติมีเดียจะช่วยลดระยะเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทาง การจัดหาวิทยากร การจัดหาสถานที่ การบริหารตารางเวลาและการเผยแพร่ช่องทางเพื่อนำเสนอสื่อ เป็นต้น ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ในกรณีที่ได้หักค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนไปแล้ว ก็จะส่งผลให้ได้รับผลตอบแทนความคุ้มค่าในการลงทุนในระยะเวลาที่เหมาะสม

7. เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ชิ้นงานด้านมัลติมีเดียจำเป็นต้องถ่ายทอดจินตนาการจากสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งง่ายต่อการรับรู้และเข้าใจด้วยกรรมวิธีต่างๆ นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานแล้ว ผู้ใช้ยังได้รับประโยชน์และเพลิดเพลินในการเรียนรู้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้ออกแบบและสร้างเว็บเพจ ด้วยโปรแกรมแม็คโครมีเดีย ดรีมวิวเวอร์ (Macromedia Dreamweaver) หรือผู้ศึกษาศึกษาสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม กระแสนิยมด้านมัลติมีเดียมักจะนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้งานร่วมด้วย เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่มีขีดความสามารถในการผลิตสื่อได้หลากหลายรูปแบบ รวมทั้งยังสามารถนำเสนอและติดต่อสื่อสารได้

สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ (New Digital Media) เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารยุคปัจจุบัน การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชนส่งผลให้รูปแบบและคุณสมบัติของสื่อในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง นับจากการสื่อสารระหว่างบุคคล สู่การสื่อสารผ่านสื่อในแต่ละยุคสมัย อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสื่อในยุคปัจจุบันอันเป็นผลจากการเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารระบบดิจิทัล ส่งผลให้ศักยภาพของสื่อได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนไปทั้งในด้านรูปแบบ คุณสมบัติการทำงาน คุณสมบัติและคุณลักษณะของตัวสื่อ การเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยี นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบสื่อที่พัฒนาให้ดีขึ้น นับจากสื่อบุคคลที่เปลี่ยนแปลงเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ คือ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ในปัจจุบันการพัฒนาระบบเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่ง สื่ออินเทอร์เน็ตพัฒนาขึ้นมาเพื่อการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้น

ความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสัมพันธ์ ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (Multimedia) ปัจจุบันสื่อใหม่พัฒนาขึ้นหลากหลาย ที่เป็นที่รู้จักและนิยมกันมาก บทบาทของเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ ดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร โครงข่ายโทรศัพท์ อุปกรณ์ภาพและเสียงมีผลกระทบต่อสื่อแบบดั้งเดิม (Traditional Media) ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า "การปฏิวัติแห่งระบบตัวเลข" (Digital Revolution) ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะอยู่ในรูปลักษณะใด เช่น ข้อความเสียง ภาพเคลื่อนไหว รูปภาพ หรืองานกราฟิก ได้ปรับเปลี่ยนให้

เป็นภาษาอีกชนิดหนึ่งเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งหมด คือ สามารถอ่านและส่งผ่านได้อย่างรวดเร็วด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วยังสามารถนำเสนอในลักษณะใดก็ได้ตามความต้องการใช้งานของผู้ใช้งาน ความเปลี่ยนแปลงนี้ เรียกว่า "การทำให้เป็นระบบตัวเลข" หรือ "ดิจิทัลเซชัน" (Digitization) ด้วยระบบที่มีการทำให้เป็นระบบตัวเลข เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิด "สื่อใหม่" (New Media) ขึ้น เป็นสื่อที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับระบบตัวเลข เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบการสะท้อนกลับ หรือ "อินเทอร์เน็ต" (Interactive) คาดหวังกันว่าสื่อใหม่ จะสามารถตอบสนองความต้องการของ "ผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสาร" (Seeker) ได้มีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อแบบดั้งเดิม เนื่องจากสื่อใหม่ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลา (Time) และเนื้อที่ (Space) เหมือนอย่างเคยเป็นข้อจำกัดของสื่อแบบดั้งเดิมมาก่อน ซึ่งในปัจจุบันการสื่อสารได้มุ่งเน้นแบบเฉพาะเจาะจงตัวบุคคลมากขึ้นแต่ก็มีความหลากหลายในเวลาเดียวกันจึงสามารถเรียกการสื่อสารรูปแบบนี้ว่า "สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์" หรือ "โซเชียลมีเดีย (Social Media)"

2.3.2 สื่อมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การนำเอาสารสนเทศสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการท่องเที่ยว โดยการนำไปวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ และโฆษณาธุรกิจท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการปรับปรุงคุณภาพ ขยายตลาด ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ซื้อสินค้าและบริการ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว สร้างความใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวซึ่งเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นลูกค้า และเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ประเภทของการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต สามารถแบ่งได้ดังนี้⁶

1. การประชาสัมพันธ์องค์กรทั่วไป ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลทั่วไปขององค์กร เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างภาพลักษณ์ เช่น องค์กรของรัฐ หน่วยงานสาธารณสุข โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ทางธุรกิจ
2. การประชาสัมพันธ์องค์กรทั่วไปในด้านของ company profile เพื่อสร้างภาพลักษณ์ โดยเฉพาะ มักเป็นการให้ข้อมูลทั่วไปขององค์กร ไม่เน้นการขาย
3. เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารของผลิตภัณฑ์ขององค์กร โดยเน้นการเผยแพร่สินค้าหรือบริการที่บริษัทมีอยู่ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามาค้นหาข้อมูล ซึ่งลักษณะของการประชาสัมพันธ์จะไม่เน้นการขายแต่เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสาร

⁶ งานพัฒนาองค์ความรู้สำหรับ SME, เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจบริการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่อง, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: https://sme.go.th/upload/mod_download/download-20181005082111.pdf (15 มกราคม 2566)

4. เน้นการขายสินค้า เป็นการเผยแพร่ข้อมูลของสินค้า พร้อมทั้งส่งเสริมการจำหน่ายให้ได้ภายในเว็บไซต์ ที่เรียกว่า การซื้อขายอิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

การศึกษาเว็บไซต์ที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำมาวิเคราะห์ฟังก์ชัน การให้บริการ และข้อมูลสารสนเทศ สามารถสรุปกลุ่มของเว็บไซต์ที่พัฒนาโดยภาคเอกชนออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

7

1. เว็บไซต์ในกลุ่มของ Asiawebdirect. com (www.asiawebdirect.com) เป็น เว็บไซต์การท่องเที่ยวไทยที่นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็น ภาษาอังกฤษ ไม่มีแผนผังเว็บไซต์ นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูล เชื่อมโยงไปยังเว็บภายนอกแต่ไม่สามารถสำรองบริการผ่านระบบออนไลน์ เว็บไซต์ให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และมีการออกแบบ ภาพลักษณ์ที่สวยงามปานกลาง เป็นผู้พัฒนาเว็บไซต์ Phuket.com ซึ่งเป็นเว็บที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากที่สุด เว็บไซต์หนึ่งรวมทั้งเว็บไซต์การท่องเที่ยวอื่น ๆ ประมาณ 100 เว็บไซต์

2. เว็บไซต์เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือ กิจกรรมหลักของธุรกิจ และเพื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์สถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยว เว็บไซต์ส่วนใหญ่นำเสนอข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ไม่มีแผนผังเว็บไซต์ ไม่สามารถค้นหาข้อมูลผ่านเว็บไซต์ ไม่สามารถจองบริการออนไลน์ แต่สามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น เนื้อหา สาระนั้นน้อย ภาพลักษณ์ (Appearance) ไม่ค่อยสวย หรือมีความสวยงามปานกลาง

3. เว็บไซต์เพื่อการเชื่อมโยง พัฒนาขึ้นเพื่อรวบรวมเว็บภายนอกและเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ดังกล่าวเพื่อให้เกิดการทำ ธุรกิจ เช่น การจองที่พัก โปรแกรมท่องเที่ยว รถเช่า เว็บไซต์ส่วนใหญ่นำเสนอข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทยและเชื่อมโยงไปยัง เว็บไซต์อื่น ไม่มีแผนผังเว็บไซต์ ไม่สามารถค้นหาข้อมูลผ่านเว็บไซต์ ไม่สามารถจองบริการออนไลน์ เนื้อหา สาระนั้นน้อยและ ภาพลักษณ์ (Appearance) ไม่สวยงาม ทั้งนี้จะเป็นเพราะเป็นเว็บที่เพิ่งเริ่มต้นพัฒนา หรือไม่มีผู้ดูแล

4. เว็บไซต์เพื่อการจองบริการผ่านระบบออนไลน์ เป็นเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การนำเสนอข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูล เชื่อมโยงไปยังเว็บภายนอก และจองบริการออนไลน์ เว็บไซต์ให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ แต่การออกแบบ ภาพลักษณ์มีความสวยงามแตกต่างกัน

⁷ เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/karth0ngtheiw/> (15 มกราคม 2566)

5. เว็บไซต์ที่มีการเปลี่ยนแปลงการทำธุรกรรม ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวแต่เมื่อเวลาผ่านไปเจ้าของอาจจะนำเว็บไซต์ดังกล่าวไปทำกิจการอื่น หรือเลิกกิจการ หรืออาจจะเป็นเว็บการท่องเที่ยวแต่มีแทรกภาพหรือการนำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมมาประกอบกับการขายบริการด้านท่องเที่ยว

ดังนั้นสรุปได้ว่า เว็บไซต์ในภาคท่องเที่ยวธุรกิจส่วนใหญ่นำเสนอข้อมูลสารสนเทศให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในเรื่องของข้อมูลหน่วยงาน กิจกรรมความเคลื่อนไหว รายละเอียดของสินค้าและบริการ ข้อมูลการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง การติดต่อเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาก่อนการตัดสินใจ

2.3.3 การใช้ ICT ในการท่องเที่ยวปัจจุบัน

การใช้ ICT ในการท่องเที่ยวพอสรุปได้ใน 5 ประเด็นได้แก่⁸

1. การเลือกและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (Selecting & developing tourism site) โดยการนำเอา ICT มาใช้ในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถเห็น ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการไปเที่ยว และมีข้อมูลอื่นๆ บริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกดู ตามความสนใจ
2. การตลาด (Marketing) การใช้ ICT ช่วยในการส่งเสริมการตลาดทั้งในประเทศ โดยการใช้งานวิจัยการตลาด และการตลาดต่างประเทศโดยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์
3. การจัดการความสัมพันธ์ลูกค้า (Customer Relationship Management) ด้วยการใช้ระบบการจองล่วงหน้า การจัดการท่องเที่ยว ก่อน ระหว่าง และภายหลังการท่องเที่ยว
4. การดำเนินงาน (Operations) ได้แก่ การซื้อ การจัดการการให้บริการ และอุปทาน รวมถึงการจัดการ value chain ในการท่องเที่ยว
5. การจัดการและติดตามการท่องเที่ยว ได้แก่ การใช้ข้อมูลพื้นที่ภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) เพื่อการเดินทางด้วยระบบ GPS

การตลาดบนอินเทอร์เน็ตว่าเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การตลาดบรรลุผลสำเร็จ ซึ่ง digital technologies รวมไปถึงสื่อทุกอย่างในอินเทอร์เน็ตเช่น เว็บไซต์ อีเมลล์ และสื่อดิจิทัลอื่นๆได้แก่ wireless หรือ mobile และสื่อที่ใช้ในการส่งดิจิทัลโทรทัศน์เช่น เคเบิล และดาวเทียม แต่สื่อเหล่านี้จะสำเร็จได้ต้องทำงานบูรณาการร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์

⁸ เทคโนโลยีสารสนเทศ กับ การท่องเที่ยว, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://satiwit-it.myreadyweb.com/article/category-134025.html> (15 มกราคม 2566)

หรือ ไดเรคเมล์ ทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า e-marketing ยังมีอีกหลายคำที่ใช้เรียก ได้แก่ internet marketing, digital marketing ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์ จากสถานการณ์การใช้เว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยวของโลก ขณะนี้มีเว็บไซต์เผยแพร่มากกว่า 20 ล้านเว็บไซต์ มีคู่แข่งชั้นมากมายในตลาดการผลิตเว็บไซต์ ประเทศที่มีการพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์ทางการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จมากที่สุดคือ เยอรมันนี อังกฤษ อิตาลี สเปน และฝรั่งเศส ตามลำดับ เช่น เว็บไซต์ดรีม (E-Deram.com) เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวของทั่วโลก มีผู้สนใจเข้าเป็นสมาชิกถึง 500,000 รายและได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่งในอิตาลีและสเปน เว็บไซต์แอดเวนเจอร์ซีค (Advaantureseek.com) เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการสินค้าครบทุกรูปแบบในเว็บไซต์เดียว (One-stop) จัดทำขึ้นเฉพาะสำหรับให้ข้อมูลทางด้านการตลาดการท่องเที่ยวผจญภัยและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว 140 แห่ง กิจกรรม 20 กิจกรรม แพคเกจ 2,200 แพคเกจ และมีผู้เข้าชมกว่า 20,000 ครั้งต่อเดือน⁹

ระบบการสื่อสารที่กำลังได้รับความนิยมในยุโรปคือ โทรทัศน์ระบบดิจิทัล (Interactive Digital Television) ที่สามารถสื่อสารได้สองทาง หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมได้ทันทีทันใด ทำให้การซื้อขายสินค้า ผ่านทางอินเทอร์เน็ตจะเริ่มลดบทบาทลง ในขณะที่โทรทัศน์ระบบดิจิทัลจะเข้ามาแทนที่ข้อได้เปรียบที่ดีกว่าคือ ไม่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ลูกค้าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับอินเทอร์เน็ต หรือซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ผู้ขายไม่ต้องเสียค่าเช่าพื้นที่ในการทำเว็บไซต์ โทรทัศน์ระบบดิจิทัลสามารถโต้ตอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้ รวมถึงการทำเป็นศูนย์ข้อมูลหรือชำระเงินผ่านโทรศัพท์ เป็นสื่อที่สามารถใส่ข้อมูลได้ปริมาณมากได้ สามารถทำงานในลักษณะแผ่นพับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Brochure) หรือวิดีโอได้

เนื่องด้วยการพัฒนาต่างๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของโทรศัพท์มือถือ Smart Phone และ Tablet ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้เป็นสิ่งที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้คนจะเชื่อมต่อถึงกันตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกบ้าน ดังนั้น ดูเหมือนว่าเทคโนโลยีมีบทบาทในอนาคตอย่างมากในการยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องด้วยบริการบอกตำแหน่งสถานที่ (Location-based services) เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยผู้จัดหาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวและจุดหมายปลายทางต่างๆ มีความสามารถในการติดตาม โต้ตอบกับนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า ทำให้พวกเขาได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและแม่นยำกว่า ซึ่งเป็นการทำให้ความพอใจของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น โลกปัจจุบันที่อยู่ในช่วงรอยต่อของการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น iPad ได้เปลี่ยนแปลงการนั่งใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะให้มาอยู่ในมือของผู้บริโภคแทน ธุรกิจที่สนใจในเทคโนโลยีแบบนี้และสามารถใช้ประโยชน์จากมันได้อย่างเต็มที่มีข้อดีเหนือกว่าคู่แข่งด้วยการเข้าถึงและการขยาย

⁹ เรืองเดียวกัน

ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและยั่งยืนกับลูกค้า ในยุคปัจจุบันสิ่งแวดล้อมทางการตลาดเปลี่ยนแปลงเร็วมาก พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงเร็วเช่นเดียวกัน รูปแบบและวิธีการสื่อสารทางการตลาดจะต้องปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การท่องเที่ยวได้จัดทำคู่มือ (จุลสาร แผ่นพับ) และเอกสารให้ข้อมูลการท่องเที่ยวหรือแสดงข้อมูลการท่องเที่ยวโดยทางสื่อพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ สำหรับนักท่องเที่ยวในประเทศไทย และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ผู้บริโภคจะสามารถได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องราวที่ตนสนใจจากบริษัทท่องเที่ยวที่มีข้อมูลที่เหมาะสมได้มากกว่าบริษัทหรือผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทั่วไป โดยการแสดงให้เห็นว่าพวกเขาเป็นผู้ให้คำแนะนำทางการท่องเที่ยวที่เชื่อถือได้ ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีการปรับเปลี่ยนอย่างเลี่ยงไม่ได้ โดยการลดความสนใจที่ตลาดทั่วไปและจำกัดความสนใจให้แคบลงที่ตลาดเฉพาะ ซึ่งเราจะเห็นได้จากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ ให้ความสนใจกับกิจกรรมบางประเภทและสถานที่บางแห่งเป็นพิเศษ และอีกหนึ่งวิธีคือ การพึ่งพาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยสนับสนุนการค้นหาข้อมูลประจำวันและกระบวนการแนะนำต่างๆ ทำให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นระบบสากลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ข้อมูลต่าง ๆ มีการบริหารจัดการและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งยังทำให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลได้ทั่วโลกอย่างทันที ซึ่งตรงกันข้ามกับสื่อสิ่งพิมพ์ ระบบเทคโนโลยีทำให้ข้อมูลมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงน้อยและมีต้นทุนส่วนเพิ่มต่ำ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไม่มีขอบเขต ซึ่งต่อมามีความสำคัญอย่างมากในโลกธุรกิจ ทั้งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลมัลติมีเดีย เช่น รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้การเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ 4G/ 5G กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.3.4 ประโยชน์ของสื่อมัลติมีเดีย

ในปัจจุบันได้มีการนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้งานในหลายรูปแบบต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน เช่น โปรแกรมสื่อมัลติมีเดียที่ผลิตออกมา เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ สำหรับการโฆษณา เพื่อหวังผลทางการตลาดของธุรกิจธุรกิจ รวมไปถึงองค์กรในภาคส่วนต่างๆ ก็ได้มีการนำโปรแกรมสื่อมัลติมีเดียมาใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานขององค์กร สื่อมัลติมีเดีย ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตมากยิ่งขึ้น โดยมีประโยชน์ ดังนี้

1. มีการประยุกต์ใช้มัลติมีเดียในการสร้างสื่อการเรียนการสอน อันส่งผลให้เกิดระบบห้องสมุดแบบดิจิทัล (Digital Library) การเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) การสร้างห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) และการเรียนการสอนแบบกระจาย อันส่งผลให้เกิดการ

เรียนรู้อย่างกว้างขวาง สื่อมัลติมีเดียเป็นโปรแกรมที่ง่ายต่อการใช้งาน ทำให้เป็นโปรแกรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

2. ในส่วนของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า E-Commerce อันจะช่วยให้การนำเสนอสินค้า มีความสนใจมากกว่าเดิม

3. ธุรกิจการพิมพ์ ที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีมัลติมีเดีย อันจะส่งผลให้หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ มีความน่าสนใจมากขึ้น และปัจจุบันก็มี E-Magazine หรือ E-Book ออกมาอย่างแพร่หลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งออกแบบสิ่งพิมพ์ เพื่อประโยชน์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ธุรกิจการให้บริการข้อมูลข่าวสาร เมื่อมีการนำเทคโนโลยีมัลติมีเดียมาช่วย จะทำให้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไป มีความน่าสนใจมากกว่าเดิม

5. ธุรกิจโฆษณา และการตลาด มีการใช้มัลติมีเดียเข้ามาช่วยในการสร้างสื่อโฆษณา ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดคนเข้ามาชม ด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีความแปลกใหม่

6. การแพทย์และสาธารณสุข ปัจจุบันมีการสร้างสื่อเรียนรู้ด้านการแพทย์ ช่วยให้ประชาชนทั่วไป มีความสนใจศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแล รักษาสุขภาพตนเอง

7. สามารถสัมผัสได้ถึงความรู้สึกในขณะที่กำลังใช้งานโปรแกรม ผู้ใช้งานสามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึกจากสิ่งที่ตนเองสร้างขึ้นที่ปรากฏอยู่บนจอภาพ ได้แก่ รูปภาพ ไอคอน ปุ่ม และตัวอักษร เป็นต้น ที่ทำให้ผู้ใช้งานสามารถควบคุม ออกแบบ สั่งการ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันตามความต้องการ

สื่อมัลติมีเดียที่ผลิตขึ้นเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการ (product and Services) สำหรับการโฆษณาในแวดวงธุรกิจ เป็นต้น นอกจากจะช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพในการดำเนินงานแล้วยังเป็นการเพิ่มประสิทธิผลให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนอีกด้วย โดยสามารถแยกแยะประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานได้ดังนี้

1. ง่ายต่อการใช้งาน โดยส่วนใหญ่เป็นการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มผลผลิต ดังนั้นผู้พัฒนาจึงจำเป็นต้องมีการจัดทำให้มีรูปลักษณะที่เหมาะสม และง่ายต่อการใช้งานตามแต่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตัวอย่างเช่น การใช้งานสื่อมัลติมีเดียโปรแกรมการบัญชี

2. สัมผัสได้ถึงความรู้สึก สิ่งสำคัญของการนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานก็คือ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึกจากการสัมผัสกับวัตถุที่ปรากฏอยู่บนจอภาพ ได้แก่ รูปภาพ ไอคอน ปุ่มและ

ตัวอักษร เป็นต้น ทำให้ผู้ใช้สามารถควบคุมและเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงตามความต้องการ ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้คลิกที่ปุ่ม Play เพื่อชมวิดีโอและฟังเสียงหรือแม้แต่ว่าผู้ใช้คลิกเลือกที่รูปภาพหรือตัวอักษรเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ เป็นต้น

3. สร้างเสริมประสบการณ์ การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านมัลติมีเดีย แม้ว่าจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามแต่ละวิธีการ แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ใช้จะได้รับก็คือ การสั่งสมประสบการณ์จากการใช้สื่อเหล่านี้ ในแง่มุมที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้สามารถเข้าถึงวิธีการใช้งานได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้ได้เคยเรียนรู้วิธีการใช้ปุ่มต่างๆ เพื่อเล่นเกมสบนคอมพิวเตอร์มาก่อน และเมื่อได้มาสัมผัสเกมออนไลน์ใหม่ๆ ก็สามารถเล่นเกมออนไลน์ได้อย่างไม่ติดขัด

4. เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ สืบเนื่องจากระดับขีดความสามารถของผู้ใช้แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมา ดังนั้น การนำสื่อมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้ จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น การเล่นเกมสบนคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการเล่นจากระดับที่ง่ายไปยังระดับที่ยากยิ่งขึ้น

5. เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น ด้วยคุณลักษณะขององค์ประกอบของมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความหรือตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวิดีโอ สามารถที่จะสื่อความหมายและเรื่องราวต่างๆ ได้แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการนำเสนอ กล่าวคือ หากเลือกใช้ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว การสื่อความหมาย ย่อมจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการเลือกใช้ข้อความหรือตัวอักษร ในทำนองเดียวกัน หากเลือกใช้วิดีโอ การสื่อความหมายย่อมจะดีกว่าเลือกใช้ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว ดังนั้น ในการผลิตสื่อ ผู้พัฒนาจำเป็นต้องพิจารณาคุณลักษณะให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะนำเสนอ ตัวอย่างเช่น การผสมผสานองค์ประกอบของมัลติมีเดียเพื่อบรรยายบทเรียน

6. คุ่มค่าในการลงทุน การใช้โปรแกรมด้านมัลติมีเดียจะช่วยลดระยะเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทาง การจัดหาวิทยากร การจัดหาสถานที่ การบริหารตารางเวลา และการเผยแพร่ช่องทางเพื่อนำเสนอสื่อ เป็นต้น ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ในกรณีที่ได้หักค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนไปแล้ว ก็จะส่งผลให้ได้รับผลตอบแทนความคุ้มค่าในการลงทุนในระยะเวลาที่เหมาะสม

7. เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ชิ้นงานด้านมัลติมีเดียจำเป็นต้องถ่ายทอดจินตนาการจากสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งง่ายต่อการรับรู้ และเข้าใจด้วยกรรมวิธีต่างๆ นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานแล้ว ผู้ใช้ยังได้รับประโยชน์และเพลิดเพลินในการเรียนรู้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้ (User) ออกแบบและสร้างเว็บเพจ (Web Page) ด้วยโปรแกรมดรีมวีเวอร์ (Dreamweaver) หรือผู้กำลังศึกษาสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร ทำให้โลกแคบลงคนในโลกสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างไรขีดจำกัดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต มือถือ ซึ่งปัจจุบันถือเป็นช่องทางสำคัญในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ติดต่อสื่อสาร หรือข้อเสนอแนะระหว่างองค์กร การค้า บริษัท และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การประชาสัมพันธ์ขององค์กรสถาบัน สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสามารถเข้าถึงประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างครบถ้วน สิ่งดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารแบบเดิมไปอย่างสิ้นเชิง โดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในงานประชาสัมพันธ์ มีการใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) แทนการใช้จดหมายหรือการส่งโทรสาร (fax) และโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีการใช้หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ แทนหนังสือพิมพ์ มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่สามารถเห็นหน้าผู้รับผู้ส่งทั้งในอินเทอร์เน็ตด้วยโปรแกรมเฉพาะ มีการเผยแพร่ข้อมูลองค์กรสถาบันผ่านทางเว็บไซต์ (Website) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ทั้งภาพ เสียง และสื่อผสม (multimedia) รวมทั้งสามารถปฏิสัมพันธ์กับประชาชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ งานประชาสัมพันธ์ได้นำเอาระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้มากขึ้น เพื่อจัดทำเป็นสื่อในลักษณะของสื่อผสม (Multimedia) หรือการนำเอาอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว โดยจัดได้ว่าเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า สื่อสมัยใหม่ (Modern Media) นิยมใช้กันในยุคสังคมข่าวสาร หรือยุคสารสนเทศ (Information Age) เช่น ดาวเทียม (Satellite) อินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งการประชาสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือว่าเป็นสื่อสมัยใหม่ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเช่นเดียวกับสื่ออื่นๆ อินเทอร์เน็ตที่ใช้ทำการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ผ่านทาง E-mail เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

การประชาสัมพันธ์ด้วยอินเทอร์เน็ตคือการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างไกลโดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตนำมาใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดได้ดีเนื่องจาก สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในระดับสากล โดยไม่จำกัดกลุ่มและถิ่นที่อยู่ของผู้รับสาร สามารถเผยแพร่กระจายได้ทั่วโลก สามารถสร้างกระบวนการปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเข้าถึงได้ตลอดเวลา เป็นสื่อที่สามารถเปิดรับข่าวสารได้ตลอด 24 ชั่วโมง สามารถให้ข่าวสารข้อมูลได้มากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ ทั้งรูปข้อความ ภาพและเสียง และยังใช้งบประมาณที่น้อยกว่า จากแนวโน้มในการใช้งานอินเทอร์เน็ตดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวนั้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงการแสดงผลข้อมูลบนอุปกรณ์สมาร์ตโฟนเหล่านี้ด้วย แต่เนื่องจากสมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตนั้นมีความหลากหลายในเรื่องของขนาดของจอแสดงผล ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาระบบเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันให้สามารถแสดงผลข้อมูลได้เหมาะสมกับขนาดของหน้าจอแสดงผล ซึ่งในปัจจุบันนักพัฒนาระบบเว็บไซต์ได้คิดค้นการออกแบบการแสดงผลที่มีความยืดหยุ่นและสามารถ

ปรับการแสดงผลข้อมูลได้อย่างเหมาะสมกับขนาดของหน้าจอ เรียกว่า Responsive Design เป็นเทคนิคการออกแบบและพัฒนารูปแบบการแสดงผลให้เหมาะกับอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่แต่ก็ยังสามารถแสดงผลได้บนคอมพิวเตอร์ทั่วไปได้

2.4. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีพุทธ

หลักธรรมอันเป็นแก่นของการท่องเที่ยววิถีพุทธสามารถแบ่งได้เป็น 2 คือ (1) หมวดธรรมสำหรับการวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีหลักศรัทธา หลักบุญกิริยาวัตถุ หลักสังคหวัตถุ หลักนุตตริยะ 6 และ (2) หมวดธรรมสำหรับสถานปฏิบัติธรรม มีหลักไตรสิกขา หลักมัชฌิมาปฏิปทา หลักสัปปายะ 7 ในหลักธรรมทั้งสองหมวดนั้นผู้ท่องเที่ยวเชิงพุทธจะได้พัฒนาตนให้มีคุณธรรมเหล่านี้หรือให้คุณธรรมเหล่านี้เจริญงอกงามขึ้นในตน กล่าวคือ มีหลักศรัทธาเป็นตัวนำเข้าสู่วัดหรือสถานปฏิบัติธรรม ได้เชื่อในเรื่องของบุญกุศล เรื่องกรรม ก่อให้เกิดการทำบุญต่างๆ ได้พบปะพระสงฆ์ที่ทรงศีลที่ตนศรัทธา เลื่อมใส ได้ฟังคำสอน น้อมนำมาปฏิบัติ ได้เห็นภาพวาดจิตรกรรมเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าพระสาวกของพระพุทธเจ้า หรือภาพวาดอื่นๆ ในเสนาสนะโบสถวิหาร เจดีย์ ย่อมก่อให้เกิดทัศนานุตรริยะ การได้พบเห็นอันประเสริฐ อันจะนำไปสู่ความเลื่อมใสศรัทธาตั้งมั่น และนำไปสู่การปฏิบัติตามคำสอนในภาคปฏิบัติ หรือในส่วนสำนักปฏิบัติ ได้พบครูอาจารย์ผู้เป็นผู้นำเลื่อมใสแนะนำให้ปฏิบัติ พบเห็นผู้ปฏิบัติอื่นๆ ย่อมเกิดศรัทธา อยากทำบุญ มีส่วนร่วมในการกุศลอื่นๆ เหล่านี้เป็นการธรรมที่แสดงให้เห็นถึงการท่องเที่ยววิถีพุทธก่อให้เกิดการพัฒนาตนไปสู่ความดีงามและความเจริญตามมา

2.4.1 หลักศรัทธา

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทได้แสดงศรัทธาไว้ 2 ประการ คือ ศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา กับศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ในการเจริญวิปัสสนาภาวนา ศรัทธา หมายถึง อธิโมกข์ ที่เป็นทางผ่านของผู้ได้เริ่มเข้าสู่วิปัสสนาญาณ เมื่อเกิดปัญญาหยั่งรู้ในรูปนามที่มีความแปลกประหลาดอัศจรรย์ หลักศรัทธามีดังนี้

1. กัมมสัทธา คือ ความเชื่อเรื่องกรรม เชื่อในกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ ความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผล ผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่าแง่และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่สำเร็จได้ด้วยการอ้อนวอนขอโชคลาภ เป็นต้น

2. วิปากสัทธา คือความเชื่อวิปากเชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

3. กัมมัสสกตาสัทธา คือ ความเชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน

4. ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้

พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติข้อศรัทธาประกอบไว้ในหลายๆ หัวข้อธรรม ได้แก่

ก) พละ 5 ได้แก่ สัทธา (ความเชื่อ) วิริยะ (ความเพียร) สติ (ความระลึกได้) สมาธิ (ความตั้งจิตมั่น) และปัญญา (ความรู้ทั่วถึง)

ข) พละ 7 ได้แก่ สัทธา (ความเชื่อ) วิริยะ (ความพากเพียร) หิริ (ความละอาย) โอตตัปปะ (ความเกรงกลัว) สติ (ความระลึกได้) สมาธิ (ความตั้งมั่น) ปัญญา (ความรู้รอบ)

ค) ศรัทธา 7 เป็นธรรมของสัตตบุรุษ ได้แก่ มีศรัทธา มีหิริ มีโอตตัปปะ เป็นพหูสูต มีความเพียรอันปรารถแล้ว มีสติมั่นคง และมีปัญญา"

ง) อุปาสกธรรม 5 เป็นธรรมของคนผู้เป็นอุบาสก ได้แก่ มีศรัทธา มีศีล ไม่ถือมงคลต้นข้าว เชื้อกรรม ไม่เชื่อบงกต ไม่แสวงหาทักษิณียบุคคลภายนอกหลักคำสอนนี้ และกระทำความสนับสนุนในพระศาสนานี้เป็นเบื้องต้น คือชวนช่วยในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา

จ) อริยทรัพย์ 7 ทรัพย์อันประเสริฐ ได้แก่ ศรัทธา ศีล หิริ โอตตัปปะ พาหุสัจจะ จาคะ และปัญญา

ฉ) อริยวัฑฒิ 5 หลักความเจริญอย่างประเสริฐ ได้แก่ ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ และปัญญา

ช) เวสาร์ชกรณธรรม 5 ธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญ ได้แก่ ศรัทธา ศีล พาหุสัจจะ วิริยารัมภะ และปัญญา

ซ) สัมปรายิกัตถสังวัตตนิกรธรรม หลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เบื้องต้น ได้แก่ สัทธา สัมปทา ศีลสัมปทา จาคสัมปทา และปัญญาสัมปทา

ศรัทธาในพระพุทธศาสนานั้นมีหลายประการโดยชื่อก็จริง แต่โดยเนื้อหาแล้ว หมายถึงความเชื่อเพียงเท่านั้น แต่ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนานั้นมีอุปมาไว้ว่า "ศรัทธาเหมือนเสาระเนียดมีปรากฏในพุทธวรรค แห่งอุปาสิเถราปทานสูตร ว่า "ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียร ในนครคือพระธรรมนั้น พระองค์มีศีลเป็นปราการ มีพระญาณเป็นขุมประตู่ มีศรัทธาเป็นเสาระเนียด และมีความ

สังวรเป็นนายประตุ”¹⁰ ซึ่งทำให้ทราบว่า ศรัทธาก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ท่านอุบาลีเถระได้ทรงยกย่องพระพุทธองค์ ศรัทธาเมื่อมองในแง่ของการเกิดร่วมกับปัญญาแล้วมี 3 ประการ คือ

ศรัทธา ระดับสุดมยปัญญา หมายถึง ศรัทธาจากการศึกษาเล่าเรียน เขียนอ่าน พุทธคย

ศรัทธา ระดับจินตามยปัญญาหมายถึง ศรัทธาจากการปฏิบัติในสมาธิ ภาวนาในฌาน

ศรัทธา ระดับภาวนามยปัญญา หมายถึง ศรัทธาจากการเจริญสติปัฏฐาน 4 จนเกิดปัญญารู้แจ้งในรูปนามกายใจของตนเองตามลำดับแห่งวิสุทธิ 7 ประการ ถือว่าเป็นพุทธศาสนิกชนผู้ที่สนใจในหลักสัจธรรมแห่งองค์พระศาสดา ศรัทธาชนิดนี้เป็นศรัทธาในปัญญาของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพราะพัฒนาคนให้เป็นอริยะได้จริง¹¹

การท่องเที่ยววิถีพุทธเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้ความเข้าใจต่อประวัติเรื่องราวความสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางพระพุทธศาสนา สืบถอดเจตนาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นการอนุรักษ์ และคงคุณค่าทั้งทางศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และจิตใจที่เต็มไปด้วยศรัทธาในการเดินทางเข้าชม นอกจากนี้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อของศาสนาในแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ส่งผลให้หากมีการบริหารจัดการของชาวพุทธการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนนั้นสามารถช่วยสะท้อนให้เห็นถึงการท่องเที่ยวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในคุณค่าของความรู้ในท้องถิ่นและสามารถช่วยได้ เพื่อรักษาประเพณีทางศาสนา รวมถึงการรักษาสถาปัตยกรรมอันวิจิตรงดงามที่จะสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก นักท่องเที่ยวต่างชาติให้เดินทางสัมผัสวิถีพุทธประสบการณ์การท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธอย่างยั่งยืนสืบไป

2.4.2 หลักบุญกิริยาวัตถุ

บุญกิริยาวัตถุ มีที่มาจากหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา มีความเกี่ยวข้องกับสังคมสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของพระพุทธศาสนาในด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์ ความประพฤติชอบทางกายและวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความ ไม่เบียดเบียน

¹⁰ ชุ.อป. (ไทย) 32/535/81.

¹¹ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สหธรรมิก, 2558), หน้า 1033.

บุญกิริยาวัตร หมายถึง ที่ตั้งแห่งการทำบุญหรือเรื่องการทำบุญ ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต พระพุทธองค์ทรงจำแนกไว้ 3 ประการ คือ

1. ทานมัย บุญกิริยาวัตรสำเร็จด้วยทาน
2. สีลมัย บุญกิริยาวัตรสำเร็จด้วยศีล
3. ภาวนามัย บุญกิริยาวัตรสำเร็จด้วยภาวนา

ส่วนบุญกิริยาวัตร 10 ที่ตั้งแห่งการทำบุญ, ทางทำความดี มีดังนี้

1. ทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ
2. สีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี
3. ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือ การฝึกอบรมจิตใจเจริญปัญญา
4. อปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม
5. เวยยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยชวนชาวรับใช้
6. ปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น
7. ปัตตานุโมทนามัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
8. ฌัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้
9. ฌัมมเทสนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้
10. ทิฏฐุชุกัมม์ ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึง บุญกิริยาวัตรไว้ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต บุญกิริยาวัตรสูตร ว่าด้วยบุญกิริยาวัตร “ภิกษุทั้งหลาย บุญกิริยาวัตร 3 ประการนี้ บุญกิริยาวัตร 3 ประการ คือ บุญกิริยาวัตรที่สำเร็จด้วยทาน บุญกิริยาวัตรที่สำเร็จด้วยศีล บุญกิริยาวัตรที่สำเร็จด้วยภาวนา”¹² หลักการแห่งบุญกิริยาวัตรนี้ถือว่าเป็นหลักในการบำเพ็ญบุญด้วยการแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น เป็นการลดกิเลสความเห็นแก่ตัว ตามด้วยการสรวมกายและวาจา เป็นการกำจัดกิเลสอย่างหยาบ รวมไปถึงการสรวมจิตใจ ซึ่งเป็นกำจัดกิเลสอย่างละเอียดในที่สุด และหลักบุญกิริยาวัตรถือว่าเป็นระบบการพัฒนาชีวิตทั้งทางด้านพฤติกรรมจิตใจและปัญญา ซึ่งทั้งสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์เป็นปัจจัยส่งเสริมและดำเนินไปด้วยกันจึงทำให้เกิดการพัฒนาระบบชีวิตทั้งชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ พฤติสัมพันธ์ คือ การ

¹² อัง.อัฐก. (ไทย) 23/36/294.

เคลื่อนไหวติดต่อกับโลกภายนอก กระบวนการทำงานซึ่งคอยขับเคลื่อนพฤติกรรม เรียกว่า จิตใจ และ ความรู้หรือที่เรียกว่า ปัญญา ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นั้นของหลักบุญริยาวัตร จึงเป็นไปเพื่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของอุบาสกอุบาสิกาให้บรรลุถึงประโยชน์ได้

2.4.3 สังคหวัตถุ 4 ประการ

1. ทาน การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ ความรู้และแนะนำสั่งสอน

2. ปิยวาจา หรือ เปยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาสดชื่นน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดง ประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม

3. อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

4. สมานัตตตา ความมีตนเสมอคือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชน ทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสม ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี¹³

หลักสังคหวัตถุ เป็นหลักการยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดความผูกพันต่อกัน ในวัดที่เป็นสถานที่ ท่องเที่ยวหรือปฏิบัติธรรม พระสงฆ์หรืออุบาสกอุบาสิกาที่เข้ามาบริการ จะมีหลักธรรมเหล่านี้เพื่อให้ผู้ มาท่องเที่ยวหรือปฏิบัติ ได้เกิดเกิดความประทับใจพึงพอใจ เช่นการ ให้มีโรงทานสำหรับผู้มาวัดได้ รับประทานอาหาร มีน้ำดื่มบริการ มีคำพูดอ่อนหวาน ขวนขวายช่วยเหลือและไม่ถือตัววางตนเป็น กัลยาณมิตร ทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มาท่องเที่ยว และปฏิบัติ อยากมีส่วนร่วมช่วยกันทำนุบำรุง ส่งเสริมพัฒนาสถานที่ให้คงอยู่ต่อไป

2.4.4 อนุตตรียะ 6 ภาวะอันเยี่ยม, สิ่งที่ยอดเยี่ยม

1. ทัสสนานุตตรียะ การเห็นอันเยี่ยม ได้แก่ การเห็นพระตถาคต และสาวกของพระตถาคต รวมถึงสิ่งทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับพระตถาคตหรือสาวกตถาคตอันจะให้เกิดความเจริญงอกงามแห่ง จิตใจ

2. สวณานุตตรียะ การฟังอันเยี่ยม ได้แก่ การสดับธรรมของพระตถาคต และสาวกของ พระตถาคต

¹³ ที.ปา. 11/140/167; อง.จตุกก. 21/32/42.

3. ลาภานุตตริยะ การได้อันเยี่ยม ได้แก่ การได้ศรัทธาในพระตถาคตและสาวกของพระตถาคต หรือการได้อริยทรัพย์

4. สิกขานุตตริยะ การศึกษาอันเยี่ยม ได้แก่ การฝึกอบรมในอริศีล อริจิต และอริปัญญา

5. ปาริจริยานุตตริยะ การบำเรออันเยี่ยม ได้แก่ การบำรุงรับใช้พระตถาคตและสาวกของพระตถาคต

6. อนุสสทานุตตริยะ การระลึกอันเยี่ยม ได้แก่ การระลึกถึงพระตถาคต และสาวกของพระตถาคต¹⁴

การท่องเที่ยววิถีพุทธ ก็คือการได้ไปเห็น ได้ไปฟัง ได้ไปสัมผัส ความเป็นพุทธ ทั้งที่เป็นหลักคำสอนโดยตรงหรือโดยอ้อม สัญลักษณ์ บุคคล สถานที่ บรรยากาศ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ต่างๆ ธรรมชาติ ซึ่งจะหล่อหลอมให้เกิดความศรัทธา ความเลื่อมใส อิ่มใจเบิกบานใจ และนำไปสู่การปฏิบัติ

2.4.5 มัชฌิมาปฏิปทา หรือ มรรคมืองค์ ๘

มัชฌิมาปฏิปทา คือ อริยมรรคมืองค์ ๘ ได้แก่¹⁵

1. สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) หมายถึงเห็นอริยสัจ ๔ เห็นไตรลักษณ์ หรือเห็นปฏิจาสัมุปบาท
2. สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) หมายถึงความนึกคิดในทางสละปลอดจากกาม ความนึกคิดปลอดจากพยาบาท และความนึกคิดปลอดจากการเบียดเบียน
3. สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) หมายถึงพูดคำสัตย์ พูดไม่ส่อเสียด พูดคำอ่อนหวาน พูดสิ่งมีสาระ
4. สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) หมายถึงไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ทั้งหลาย ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดิฉิดในกาม
5. สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) หมายถึงเว้นมิจฉาชีพ ประกอบสัมมาอาชีพ

¹⁴ ที.ปา. 11/321/262; 430/307; อง.ญก. 22/279/316; 301/363.

¹⁵ วิมหา.(ไทย) ๒/๑๓-๑๔/๒๐., ที.ม.(บาลี) ๑๐/๓๒๙/๒๑๔, ๔๐๒/๒๖๖, ม.ญ. (บาลี) ๑๔/๓๒๕/๒๙๗, ๓๓๕/๓๑๙, อภิ.วิ. (แปล) ๓๕/๒๐๕/๑๗๑, ๔๘๖/๓๗๑, ๔๘๘-๔๙๒/๓๗๓-๓๗๕, ๔๙๘-๔๙๙/๓๗๗-๓๗๘, ๕๐๔/๓๘๐)

6. สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) หมายถึงเพียรระวังความชั่วไม่ให้เกิดขึ้น เพียรกำจัดความชั่วที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรทำความดีให้เกิด เพียรรักษาความดีไว้

7. สัมมาสติ (ระลึกชอบ) หมายถึงพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม

8. สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) หมายความว่าความตั้งจิตมั่น ได้แก่ถึงฌาน ๔

การท่องเที่ยววิถีพุทธในสถานปฏิบัติธรรม พระสงฆ์ปฏิบัติตามมรรคมีองค์ ๘ ประการ เผยแผ่ธรรมภาคปฏิบัติ ด้วยหลักของ มัชฌิมาปฏิปทา หรือมรรคมีองค์ ๘ เป็นแนวทางนำไปสู่ชีวิตที่ประเสริฐ บริสุทธิ์ จากกิเลส ชาวพุทธมักเกิดความเลื่อมใส เดินทางไปสำนักปฏิบัติเพื่อทำบุญถวายทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาตามแนวทางคำสอนที่พระวิปัสสนาจารย์ในสำนักนั้นๆ ได้สอน ก่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจ การเข้าถึงธรรมตามความสามารถ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(1) งานวิจัยในประเทศ

พระศรีสังคม ชยานุกุลโศม (ธนาวงษ์) และ ปาริชาติ วลัยเสถียร¹⁶ “การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา: รูปแบบและเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย” การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในสังคมไทย แบ่งออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ วัดที่ส่งเสริมให้เป็นแหล่งชมความงามของงานพุทธศิลป์และทำบุญ ไหว้พระ ขอพร ที่มีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในตามบริบทของวัด มีการใช้สัญลักษณ์และการสื่อสารที่เข้าใจง่าย เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงมาก จากอดีตถึงปัจจุบัน อีกประเภทคือ วัดที่เน้นส่งเสริมให้เป็นสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม ขณะนี้กำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จากการศึกษาด้านรูปแบบและบทบาทของวัดที่ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรม พบว่า วัดที่จัดให้มีการปฏิบัติธรรม มีความเป็นเครือข่ายการปฏิบัติธรรมกันอยู่ทั่วไปในสังคมไทย และมีการจัดการเครือข่ายอยู่สองระดับคือ ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ระดับนโยบายนั้นมีคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา (มหาเถรสมาคม) เป็นผู้รับผิดชอบด้านการปฏิบัติธรรม ได้จัดทำโครงการต่างๆ ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายการปฏิบัติธรรม มีความเป็นเอกภาพ และสร้างมาตรฐานการสอนการปฏิบัติ โดยให้ยึดแนวทางเดียวกันคือ การปฏิบัติธรรมตามแนวสติปัฏฐานสูตร ในด้านระดับปฏิบัติการ ได้แก่ เจ้าสำนักปฏิบัติ

¹⁶ พระศรีสังคม ชยานุกุลโศม (ธนาวงษ์) และ ปาริชาติ วลัยเสถียร, การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา : รูปแบบและเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย, วารสารมหาจุฬาริชาการ, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563) 238-249.

ธรรมต่าง ๆ ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในสำนักของตน และบริหารจัดการสำนักสาขาให้ดำเนินงานได้อย่างราบรื่น สร้างพระวิปัสสนาจารย์เป็นผู้นำรุ่นใหม่สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน

โสทรินทร์ โชคคติวัฒน์¹⁷ “ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในอาเซียน” ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในอาเซียน พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในอาเซียน มี ๔ ด้าน ในการสืบค้นและวิเคราะห์ปัญหา วางแผน ดำเนินการ และติดตามประเมินผล วิธีการที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องเกิดจากหลักธรรม ศรัทธา จิตสำนึกของชาวพุทธศาสนิกชนที่จะช่วยกันส่งเสริม พัฒนาเศรษฐกิจ ช่วยเพิ่มรายได้ เพื่อลดปัญหาความยากจน ให้คนมีชีวิตจิตใจที่ดี ปฏิบัติตามคำสอนและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไว้ให้ครบทั้ง ๔ มิติ คือ ศาสนบุคคล ศาสนธรรม ศาสนวัตถุ และศาสนพิธี ได้องค์ความรู้ใหม่ ๗ มิติ คือ BSHMEMS= BALANCE MODEL ซึ่งสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับหลักธรรมอริยสัจ ๔ และไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา

พระครูสุตธรรมภาณี และคณะ¹⁸ ได้ศึกษาเรื่อง “พลังบวร และการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงพุทธ” พบว่า การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายตระหนัก และให้ความสำคัญมาก เพราะปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย ดังนั้นความจำเป็นที่แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนา การบริหารจัดการให้สอดคล้องตอบรับการเจริญเติบโตดังกล่าวความร่วมมือของพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) เป็นสิ่งสำคัญในการร่วมกันพัฒนาแนวทาง การจัดการขีดความสามารถ การพัฒนาอัตลักษณ์การท่องเที่ยวให้ชัดเจน โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นศาสนสถาน เช่น วัดที่มีสถาปัตยกรรม ประติมากรรม โบสถ์ วิหาร และเสนาสนะสิ่งปลูกสร้างต่างๆที่วิจิตรงดงาม ทั้งมีการผสมผสานกับหลักธรรมคำสอน และประวัติเล่าเรื่องราวต่างๆในทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธ สำหรับหลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงพุทธโดยพลังบวร 6 ประเด็นอันได้แก่ หลักสัพพายะ 7 หลักไตรสิกขา 3 สะอาด สงบ สว่าง หลักอุปทานิยธรรม หลักชีวิตกับธรรมชาติ, หลักจริยธรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ และหลักอัตตะ 3

¹⁷ โสทรินทร์ โชคคติวัฒน์, ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในอาเซียน, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564), 85

¹⁸ พระครูสุตธรรมภาณี และคณะ, พลังบวร และการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงพุทธ, Journal of Buddhist Education and Research : JBER. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563)

พระครูวินัยธรปัญญา ปณญาวโร (ศรีสมุทร) และบุญเดือน ทรัพย์เพชร "การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล"¹⁹ พบว่า การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล คณะสงฆ์และบุคลากรด้านการเผยแผ่และพัฒนาาระบบจัดเก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการเผยแผ่ ในปัจจุบันองค์กรต่างๆ ทุกระดับเห็นความสำคัญที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคมเมือง มีการพัฒนาใช้ระบบสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อติดต่อสื่อสารให้สะดวกขึ้น มีการประยุกต์มาใช้กับเครื่องอำนวยความสะดวกมากมาย และเสริมสร้างความเท่าเทียมใน สังคมและการกระจายโอกาส เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการกระจายไปทั่วทุกหนแห่ง ทำให้มีโอกาการเรียนรู้ จึงต้องมีการจัดการฝึกอบรมแก่พระสงฆ์สามเณร และพุทธศาสนิกชนที่สนใจ ให้สามารถเข้าถึง และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเครือข่าย การส่งข้อมูล ไร้พรมแดน ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัด สำนักสงฆ์ที่มีความพร้อมเป็นศูนย์การศึกษาเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านระบบ E-Learning รวมถึงจัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย และเป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยุคดิจิทัลในช่องทางสื่อโซเชียลต่างๆ เช่น ในเฟซบุ๊ก, ไลน์, ยูทูบ, และเว็บไซต์, โดยใช้เป็นทำภาพนิ่ง สื่อวิดีโอสั้น หรือไลฟ์สดกิจกรรมที่วัด เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานวันอาสาฬหบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี เพื่อเป็นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาทางออนไลน์ และโลกออนไลน์ต่างๆ จึงมีความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บุคลากรทางพระพุทธศาสนาจึงต้องศึกษาเรียนรู้ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศให้ได้เป็นอย่างดี เพื่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าถึงหลักธรรมคำสั่งสอนและน้อมนำคำสอนนั้นไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อสังคมไทยจะเป็นสังคมสันติสุข

พระมหาเสรีชน นริสโร (พันธ์ประโคน) และคณะ²⁰ ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย เป็นกระบวนการจัดการท่องเที่ยวตามเทศกาล เชิงเครือข่ายชุมชน เชิงเครือข่ายผู้ประกอบการ และเชิงบูรณาการ สำหรับด้านเส้นทางการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า เส้นทางการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยยังขาดการบูรณาการเป็นชุดองค์ความรู้ที่จะสามารถสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งแก่ชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนระบบ

¹⁹ พระครูวินัยธรปัญญา ปณญาวโร (ศรีสมุทร) และบุญเดือน ทรัพย์เพชร, การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล" วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2564) 423-433.

²⁰ พระมหาเสรีชน นริสโร (พันธ์ประโคน) และคณะ, การจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, รายงานวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2556.

เศรษฐกิจได้ สามารถกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในเชิงมรดกทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เชิงการจัดการความรู้และการบริหารจัดการสมัยใหม่ และเชิงพุทธศิลปกรรม ผลกระทบที่เป็นข้อควรระวังคือ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทั้งในมิติพระพุทธศาสนาและคุณค่าของท้องถิ่น การไม่ป้องกันไม่ให้แหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนากลายเป็นสินค้าด้านการท่องเที่ยวมากเกินไป ควรที่จะพัฒนาการจัดการความรู้ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนแก่สถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

บัวผิน โตทรัพย์ และคณะ²¹ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีศึกษาชุมชนพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า รูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในสื่อสังคมออนไลน์ คือ Facebook Page โดยใช้ชื่อว่า “พุมเรียงบ้านเรา” (Phumriang My Home) มี Logo เป็นรูปปิ่นใหญ่ การสร้าง Facebook Page “พุมเรียงบ้านเรา” เป็นการนำเสนอเนื้อหาสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ จำนวน 9 แห่ง โดยมีการเข้าถึงข้อมูลด้วยเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด นักวิจัยได้จัดอบรมและมอบสิทธิ์ให้ตัวแทนชุมชนเป็นผู้ดูแลเพจ (Co-Administrator) และรับผิดชอบเนื้อหาส่วนร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวและสร้าง ความยั่งยืนให้กับ Facebook Page “พุมเรียงบ้านเรา” ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อ Facebook Page “พุมเรียงบ้านเรา” ในระดับมากและเข้าใช้งานเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด

ศิริขวัญ ปัญญาเรียน และคณะ²² ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองภาคเหนือตอนบน (แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง)” พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในทุกช่วงฤดูกาล ตลอดจนการผลักดันนำเอาทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ มาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เล็งเห็นถึงข้อดีในการส่งเสริมผลักดันการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยเตรียมความพร้อมในการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในทุกช่วงฤดูกาล ตลอดจน การผลักดันนำเอาทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ มาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว ในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ยังพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว

²¹ บัวผิน โตทรัพย์ และคณะ, การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีศึกษาชุมชนพุมเรียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี, วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) 190-220.

²² ศิริขวัญ ปัญญาเรียน และคณะ, การศึกษาผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองภาคเหนือตอนบน (แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง), วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563)

ชาวต่างชาติที่นิยมมาใช้บริการ แต่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางมาด้วยตนเอง ด้านธุรกิจที่พักแรมพบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวมาใช้บริการในช่วงวันหยุดยาวเพิ่มมากขึ้นหลังจากมีการกระตุ้นส่งเสริมการผลักดันการท่องเที่ยวเมืองรอง เช่นเดียวกันกับธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มที่มีผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้นในช่วงเทศกาลวันหยุดยาว

พัชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์²³ ทำการศึกษาเรื่อง “นวัตกรรมการสื่อสารกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยุคประเทศไทย 4.0” พบว่า นวัตกรรมการสื่อสารในมุมมองของการท่องเที่ยวในปัจจุบันและที่กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การท่องเที่ยวยุคใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่จัดว่าเป็นนวัตกรรมการสื่อสารในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นการนำเสนอมุมมองใหม่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงแนวโน้มและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้วยนวัตกรรมการสื่อสารที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระดับนานาชาติ นโยบายและแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวของไทย นวัตกรรมการสื่อสารเป็นการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสร้างภาพลักษณ์ความเป็นไทย โดยนำนวัตกรรมการสื่อสารมาใช้ในการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการสืบค้น และด้านการจัดสรรทรัพยากร ภายใต้องค์ประกอบของการพัฒนานวัตกรรม การสื่อสารกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 4 องค์ประกอบ (TOUR Model) ที่ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ประกอบการควรคำนึงถึง ได้แก่ นักท่องเที่ยว (T: Tourism) การสร้างความแตกต่าง (O: Opposite) การเข้าถึงข้อมูล (U: Ubiquitous) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (R: Response)

ขวัญชีวา ไตรพิริยะ และคณะ²⁴ ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยในโฆษณาเพื่อการท่องเที่ยว” ผลการวิจัยพบว่า ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ความเป็นไทยถูกประกอบสร้างผ่าน ชุดสัญลักษณ์ทั้งหมด 4 ชุด ได้แก่ ภาษา ตัวแสดง ฉาก สถานที่และกิจกรรม และอาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เชิงนโยบายกำกับอยู่ 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านแรกเพื่อสร้างความแปลกใหม่และชุมชน มีความเข้มแข็ง ด้านที่สองเพื่อการสร้างภาพลักษณ์และการเฉลิมฉลอง ด้านที่สามเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และด้านสุดท้ายคือ เพื่อความยั่งยืน ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ความเป็นไทย ในบริบทของการโฆษณาเพื่อการท่องเที่ยว

²³ พัทธภรณ์ สุนทรวิบูลย์, นวัตกรรมการสื่อสารกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยุคประเทศไทย 4.0, วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (12) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561) 200-210.

²⁴ ขวัญชีวา ไตรพิริยะ และคณะ, การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยในโฆษณาเพื่อการท่องเที่ยว, วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2561)

ถูกประกอบสร้างให้มีความหมายที่หลากหลายมีความเป็นลูกผสม (Hybrid) และมีความสั่นไหวไปตามบริบทของสังคม ที่เกิดการผสมผสานจากหลากหลายวัฒนธรรม แต่ยังคงมี “กลิ่นอายของความ เป็นไทยแบบดั้งเดิม”

มิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ²⁵ ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเศรษฐกิจท่องเที่ยวชุมชน อย่างครบวงจร: จากโซเซียลมีเดียถึงชุมชนท่องเที่ยว” ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวชุมชนสามารถ สร้างรายได้เสริมให้แก่เศรษฐกิจรากหญ้าได้จริง แต่กระบวนการสร้างความมั่นคงด้านรายได้จะเป็น กระบวนการที่ค่อนข้างช้า รายได้จากกิจกรรมท่องเที่ยววันเดียว อาหารและผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้าง รายได้ที่สูงกว่าและจัดการได้ง่ายกว่าโฮมสเตย์ ผู้ลงทุนในโฮมสเตย์ส่วนใหญ่รับรู้กำไรจากโฮมสเตย์ เพื่อเทียบกับกำไรที่คำนวณเชิงเศรษฐกิจ เพราะไม่ได้คิดว่าการลงทุนในการก่อสร้างเป็นต้นทุน แต่เป็น การสร้างที่พอกให้ลูกหลาน ส่วนผลตอบแทนภายใต้โมเดลการลงทุนแบบต่างๆ ส่วนผลกระทบของการ ท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่ยังเป็นบวกอยู่ แต่มีปัญหาขยะที่เริ่มรุนแรงมากขึ้นการศึกษาพฤติกรรมและ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวบนสื่อออนไลน์ พบว่า นักท่องเที่ยวไทยให้ความสำคัญในเรื่อง ธรรมชาติ บรรยากาศ อาหาร กาแฟที่ในชุมชนท่องเที่ยว ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติสนใจความ จริงแท้ (Authenticity) สภาพแวดล้อมของชุมชนและการอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชน การสร้าง โปรแกรมท่องเที่ยวในอนาคต จึงควรเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร กาแฟ บรรยากาศสำหรับการ ถ่ายรูปและดื่มกาแฟ สำหรับคนไทย สภาพแวดล้อมและความจริงแท้สำหรับคนต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ชุมชนมีข้อจำกัดด้านการรองรับมากโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล การท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบันยังไม่ เหมาะสมกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติสายอ่อน

รุ่งทิwa เสาร์สิงห์ และคณะ²⁶ ได้ทำการศึกษา “การผลิตสื่อวิถีทัศน์ประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวโดยชุมชน เรื่อง เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร” ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจภาพรวมของผู้ รับชมสื่อวิถีทัศน์ที่ผลิตขึ้น ความพึงพอใจวิถีทัศน์ด้านความพึงพอใจในการผลิต และความพึงพอใจวิถี ทัศน์ด้านการรับรู้เนื้อหา อยู่ในระดับมาก

²⁵ มิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ, การศึกษาเศรษฐกิจท่องเที่ยวชุมชนอย่างครบวงจร: จากโซเซียล มีเดียถึงชุมชนท่องเที่ยว, รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.), ๒๕๖๒.

²⁶ รุ่งทิwa เสาร์สิงห์ และคณะ, การผลิตสื่อวิถีทัศน์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เรื่อง เกาะ พิทักษ์ จังหวัดชุมพร, วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา, ปีที่ 9 ฉบับที่ 17 (มกราคม-มิถุนายน 2562) 33-39.

รักษนก สมศักดิ์ และปิยะนุช พรหมประเสริฐ²⁷ ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยทางด้านการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มโฮมสเตย์ พบว่า มีการบริหารจัดการตนเองภายใต้งบประมาณที่มีค่อนข้างน้อยในลักษณะที่ใช้งบประมาณประหยัด มีสื่อประชาสัมพันธ์เป็นของตนเองได้ จึงเลือกพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจ โดยพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่ 2 ประเภท คือ 1) สื่อแผ่นพับ (Leaflets) เป็นสื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มโฮมสเตย์บ้านหนองแม่นา โดยมุ่งเน้นพัฒนาให้มีรูปแบบ สีสันสดใส ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Adobe Photoshop CS6 และ Adobe Illustrator CS6 และปรับเนื้อหาที่สื่อสารเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวหลักได้โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวทางเลือกที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเน้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านพักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านหนองแม่นาและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง กิจกรรมการท่องเที่ยวชมธรรมชาติ พายเรือล่องแก่งบางระจัน นั่งรถไถ่ๆ ชมสวนพืชผักผลไม้ กิจกรรมส่องสัตว์ในตอนกลางคืน เป็นต้น เพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบทางเลือก หรือแบบโฮมสเตย์ 2) สื่อเฟสบุ๊คแฟนเพจ หรือเพจ (Facebook Fanpage) ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Adobe Photoshop CS6 และ Adobe Illustrator CS6 เพื่อเป็นพื้นที่สื่อสาร หรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) ประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์บ้านหนองแม่นาบนสื่ออินเทอร์เน็ต สำหรับการแสดงความคิดเห็น แจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ ผ่านหน้าเพจเฟสบุ๊ค ซึ่งในหน้าเพจนี้ สามารถโพสต์ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความตัวอักษร ข้อความเสียงให้กับผู้ที่เข้ามาชมที่หน้าเพจสามารถเห็นข้อความนั้นได้ทันที เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ที่สามารถสื่อสารได้กว้างไกลและรวดเร็ว เมื่อเพจมีจำนวนของผู้ใช้งานมากเพิ่มขึ้นจะกลายเป็นแรงดึงดูดที่ทำให้คนอีกมากมายเข้ามาติดตามมากขึ้น

ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ²⁸ ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ พฤติกรรมพื้นฐาน พฤติกรรมก่อนเดินทาง พฤติกรรมระหว่างเดินทาง และพฤติกรรมสิ้นสุดเดินทาง เมื่อนำสร้างเป็นสมการโมเดลพบว่า โดยส่วนใหญ่โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อ

²⁷ รักษนก สมศักดิ์ และปิยะนุช พรหมประเสริฐ, การบริหารจัดการและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์, *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561): 103-111.

²⁸ ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ, พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่, *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561):

วิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สองพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก และเมื่อเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปน้อยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างการเดินทางมากที่สุด เพื่อแชร์รูปภาพออนไลน์ มากที่สุดรองลงมาก็คือพฤติกรรมการใช้ก่อนการเดินทาง เพื่อใช้ในการวางแผนการเดินทาง มากที่สุดพฤติกรรมการใช้เมื่อเสร็จสิ้นการเดินทาง เพื่อใช้ปฏิทินเดินทาง มากที่สุด และพฤติกรรมการใช้พื้นฐาน เพื่อสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต มากที่สุดตามลำดับ รูปแบบพฤติกรรมที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และนำเสนอเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานโดยจังหวัดเชียงใหม่ควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรม เช่น การให้บริการอินเทอร์เน็ตในแหล่งท่องเที่ยว การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำเสนอข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยว

วัชร ชัยเขต และคณะ²⁹ ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า บริบทการท่องเที่ยวของชุมชนคลองแดนภายใต้แคมเปญ “ชุมชนวิถีพุทธ คลองแดน” มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามหลักการและรูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ตลาดน้ำคลองแดน ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงองค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการถ่ายทอดประสบการณ์การท่องเที่ยว และ 2) ปัจจัยด้านการใช้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ ผลทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และอาชีพ แตกต่างกัน มีปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในตัวแปรด้านอื่นๆ

²⁹ วัชร ชัยเขต และคณะ, ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา, วารสารหาดใหญ่วิชาการ, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561):

อาทิตินันท์ แก้วประจันต์ และลักขณา คล้ายแก้ว³⁰ ทำการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและสร้างสรรค์สื่อวีดิทัศน์แนวตั้งเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีอำเภอนองแข จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การผลิตสื่อวีดิทัศน์แนวตั้งเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จำนวน 1 ตอน เนื้อหาต้องมีการนำเสนอที่หลากหลาย น่าสนใจ ครอบคลุมในกิจกรรมวิถีชาวนาและสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ความยาวในการนำเสนอไม่เกิน 5 นาที หัวใจสำคัญของการผลิตสื่อแนวตั้ง 9:16 คือ จุดรวมความสนใจของภาพควรอยู่กึ่งกลางของวิดีโอ มีเนื้อหาของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครบถ้วน เพื่อให้เกิดความสนใจในอยากมีส่วนร่วม และมีคำที่ง่ายต่อการจดจำ สามารถเข้าถึงได้ กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ขั้นตอนการผลิตผู้วิจัยใช้อุปกรณ์สำหรับมือถือและลำดับภาพด้วยโปรแกรมตัดต่อ เป็นขั้นตอนการนำภาพและเสียงมารวมกัน โดยมีขั้นตอนกระบวนการผลิต 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนวางแผนการเตรียมการ (Planning) 2) ขั้นตอนการผลิต (Production) 3) ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) และ 4) การทดสอบ และประเมินผล (Post-Test and Evaluation) ผลการประเมินพบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในเนื้อหาที่มีนำเสนอ จึงทำให้สื่อวีดิทัศน์แนวตั้งได้กระจายไปสู่ผู้คนที่ยังไม่รู้จักชุมชนอำเภอนองแข จังหวัดสระบุรี และส่วนใหญ่ต้องการเดินทางที่จะมาเที่ยว และต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแบบวิถีชาวนาในชุมชน ทำให้ประสบความสำเร็จในด้านการใช้สื่อวีดิทัศน์แนวตั้งเพื่อการประชาสัมพันธ์

(2) งานวิจัยต่างประเทศ

Shobhana and Sukhpreet Kaur Gill³¹ ศึกษาเรื่อง “Impact of Information Technology in the Growth of Tourism Industry” พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการเติบโตในอัตราเฉลี่ย 4% ในตลาดการท่องเที่ยวโลกตามองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเติบโตอย่างมากในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำไปสู่การสร้างงานและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมยังช่วยให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตมากขึ้น อย่างยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยในการกำหนดแพ็คเกจทัวร์จองตั๋วและประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ความก้าวหน้าในเทคนิคสมัยใหม่ทำให้กระบวนการเดินทางง่ายขึ้นมาก เทคโนโลยี

³⁰ อาทิตินันท์ แก้วประจันต์ และลักขณา คล้ายแก้ว, การวิจัยและสร้างสรรค์สื่อวีดิทัศน์แนวตั้งเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีอำเภอนองแข จังหวัดสระบุรี, การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ ๑๕ ปีการศึกษา วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

³¹ Shobhana and Sukhpreet Kaur Gill, Impact of Information Technology in the Growth of Tourism Industry, *International Journal of Research and Analytical Reviews*, Special issue for 2nd International Conference on Hospitality and Tourism ICOHOST -2019, pp. 330-333.

สารสนเทศทำให้การเดินทางปลอดภัยยิ่งขึ้นและกระจายการท่องเที่ยวไปยังทุกมุมโลก ข้อมูลเทคโนโลยีช่วยให้เข้าถึงบริการทั้งหมดได้ง่ายช่วยลดช่องว่างระหว่างลูกค้าและผู้ขาย นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้กระบวนการเดินทางง่ายขึ้นมาก เทคโนโลยีสารสนเทศเร่งการดำเนินการ และยังให้การเข้าถึงลูกค้าเพื่อเปลี่ยนแปลงแพ็คเกจทัวร์และผลิตภัณฑ์การเดินทางอื่น ๆ ตามความต้องการ เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียง แต่เป็นประโยชน์ต่อลูกค้าเท่านั้น แต่ยังช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถรักษากำไรได้ง่ายและประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ด้วยความช่วยเหลือของเทคนิคสมัยใหม่ เช่นการเช็คอินผ่านมือถือการชำระเงินด่วนจึงไม่จำเป็นต้องรอคิวนาน ไม่เพียงแต่โรงแรมขนาดใหญ่เท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ B to B และบริษัทอื่นๆ ก็ได้รับประโยชน์เช่นกัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือ การเติบโตในอัตราที่รวดเร็วมากซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลหลักที่อยู่เบื้องหลังความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ลูกค้าสามารถตรวจสอบรายละเอียดเที่ยวบินห้องพักโรงแรม และจัดทำแพ็คเกจตามความต้องการได้อย่างง่ายดาย นอกจากนี้ยังช่วยในการสร้างรายได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นจะทำให้กระบวนการเดินทางง่ายขึ้นและทำให้ลูกค้ามีอิสระมากขึ้น

V. V. Yavorska. et al³² ศึกษาเรื่อง “Features of application of information technologies in modern tourism” พบว่า โครงสร้างของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละส่วนงานที่แยกจากกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม การจองตั๋ว การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเฉพาะทางนั้นเชื่อมโยงกับคนอื่นๆ ทั้งหมด ลักษณะเฉพาะของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นที่ยอมรับว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในสี่ขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างข้อมูล จนถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรงการพัฒนาแบบข้อมูลเชิงกลยุทธ์ และการรวมส่วนประกอบไอทีแต่ละส่วนเข้าด้วยกันในเครือข่าย ระดับต่างๆ จากระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก มีการเปิดเผยว่าสถานประกอบการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้ทั้งซอฟต์แวร์มาตรฐาน และซอฟต์แวร์พิเศษในกิจกรรมของตน สำหรับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการตลาดได้อย่างประสบความสำเร็จตลาดข้อมูลมีเทคโนโลยีที่มุ่งเป้าไปที่กระบวนการรวบรวมผลการสำรวจวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดโดยอัตโนมัติ องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ ระบบการจองผ่านคอมพิวเตอร์ซึ่งในที่สุดก็รวมเข้ากับระบบการจองทั่วโลก ทำให้สามารถจองส่วนประกอบหลักทั้งหมดของทัวร์ได้ ผู้ให้บริการทัวร์ใช้แนวทางคลาสสิกหลายประการในการสร้างระบบการจอง

³² V. V. Yavorska. et al, Features of application of information technologies in modern tourism, *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, Vol 28 No 3 (March 2019): 591–599.

ลักษณะเฉพาะของตลาดบริการนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะลักษณะของบริการเองและลักษณะเฉพาะของการรับรู้ของผู้บริโภคเป็นตัวกำหนดลักษณะเฉพาะของการตลาดในพื้นที่นี้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตช่วยให้นักธุรกิจและนักการตลาดสามารถสำรวจโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ สำหรับบริการด้านการเดินทางของตนเพื่อเน้นและสำรวจกลุ่มตลาดต่างๆ (ภูมิศาสตร์ประชากรมีอาชีพ องค์กรพฤติกรรม ฯลฯ) การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เพื่อทำนายการพัฒนาความต้องการของผู้บริโภคในอนาคตและระบุแนวโน้มใหม่ในพฤติกรรมของลูกค้าปัจจุบันและผู้มีโอกาสเป็นลูกค้า การใช้ระบบข้อมูลทางภูมิศาสตร์เปิดกว้างโอกาสในการสร้างเหตุผลทางวิศวกรรมและการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆ และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ การตีพิมพ์แผนที่ท่องเที่ยว และการสร้างแผนที่เว็บ ดังนั้นด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีการสร้างพื้นที่ข้อมูลท่องเที่ยวแห่งเดียวที่ช่วยให้ผู้เล่นทุกคนในตลาดนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลจริงอย่างรวดเร็ว

Chaeyoung Lim et al³³ ศึกษาเรื่อง “Digital Omotenashi: Toward a Smart Tourism Design Systems” พบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกำลังเผชิญกับความท้าทาย คือการขาดระบบการท่องเที่ยวที่อัจฉริยะ ที่ใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าล่าสุดในเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ยังมีการออกแบบระบบการท่องเที่ยวที่อัจฉริยะ ในขณะที่รวบรวมคุณค่าแห่งประสบการณ์ที่ยั่งยืนของนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย (คุณค่าเชิงหน้าที่คุณค่าทางสังคมคุณค่าทางอารมณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรม) การออกแบบระบบที่เน้นประสบการณ์การท่องเที่ยว ซึ่งคำนึงถึงมุมมองทางสังคมและทางเทคนิค ทฤษฎีระบบเทคนิคสังคม เทคนิคถูกนำมาใช้เป็นรากฐานทางทฤษฎีและวิธีการวิจัยวิทยาศาสตร์การออกแบบถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาระบบการท่องเที่ยวที่ชาญฉลาดและสิ่งประดิษฐ์การออกแบบที่ใช้งานได้จริง กรณีศึกษาจากบริบทการท่องเที่ยวของญี่ปุ่นได้รับการศึกษาโดยการสำรวจคุณค่าที่ยั่งยืนของประสบการณ์และพฤติกรรมของพนักงานในท้องถิ่น ปัญหาหลักคือการสื่อสารที่ไม่เข้าใจระหว่างพนักงานบริการในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในระหว่างการให้บริการ หลังจากระบุปัญหาและวัตถุประสงค์แล้ว การท่องเที่ยวอัจฉริยะที่เกี่ยวข้อง ระบบถูกสังเคราะห์และทดสอบเป็นสิ่งประดิษฐ์ในการออกแบบ ผลการทดสอบบรรลุประโยชน์ของสิ่งประดิษฐ์ที่นำเสนอแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการให้บริการและในการสร้างคุณค่าประสบการณ์หลายมิติ

³³ Chaeyoung Lim et al, Digital Omotenashi: Toward a Smart Tourism Design Systems, Sustainability, Vol 9 (2017): 1-20.

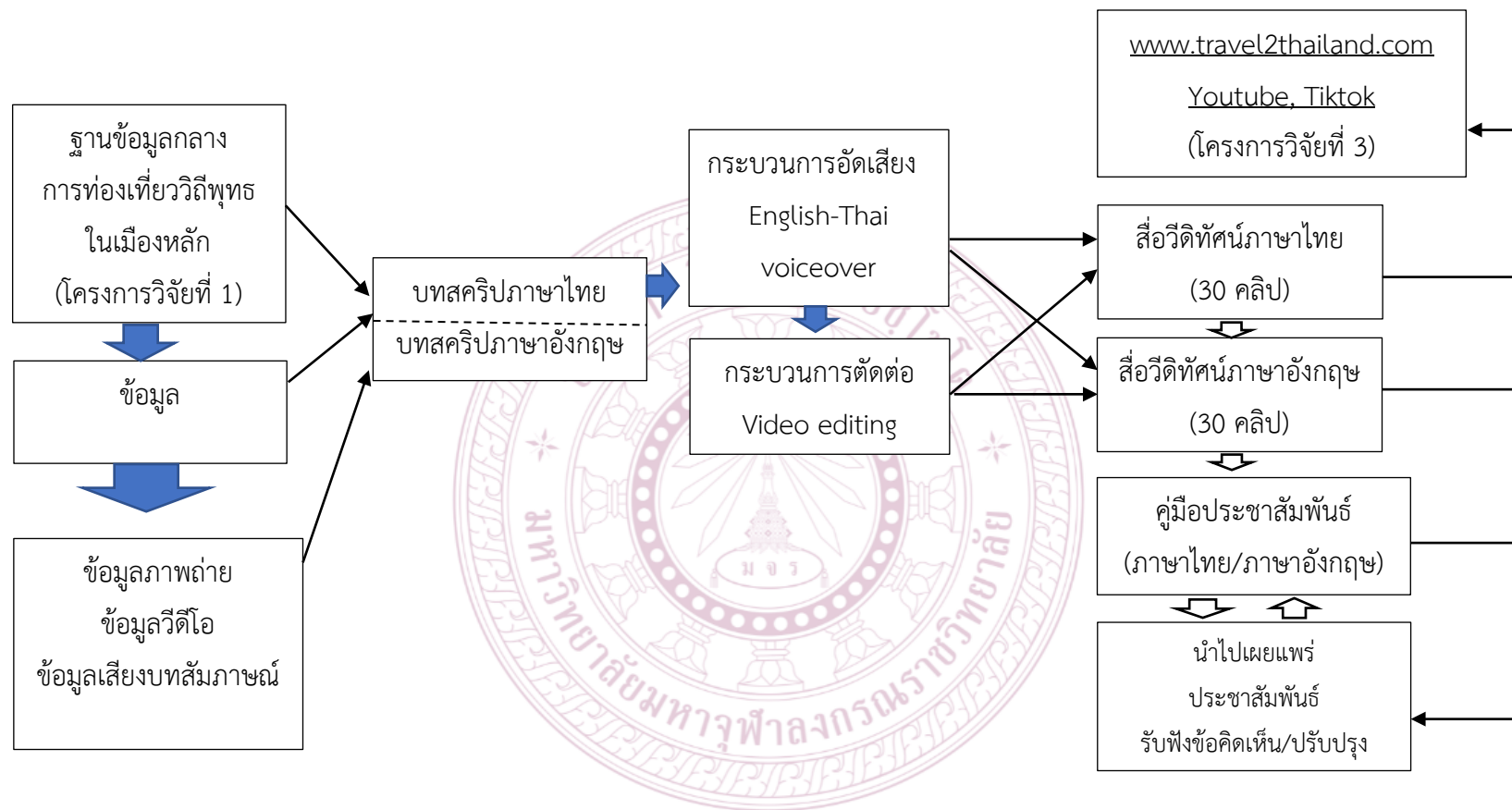
Pasquale Del Vecchio. et al³⁴ ศึกษาเรื่อง “Open Innovation and Social Big Data for Sustainability: Evidence from the Tourism Industry” พบว่าการใช้ Big Data ทางสังคมทำให้เกิดโอกาสมากมายสำหรับนวัตกรรมแบบเปิดและการเติบโตอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว จากการยืนยันความเกี่ยวข้องของ Big Data ในฐานะแหล่งที่มาของนวัตกรรมแบบเปิดและปัจจัยที่สำคัญสำหรับ Smart Destination เอกสารดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งในการเปิดใช้งานการโต้ตอบที่ใกล้ชิดและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้แหล่งข้อมูลที่มีค่าโดยอนุญาตให้สถานที่ท่องเที่ยวสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่นำเสนอประสบการณ์ในท้องถิ่นด้วยวิธีที่เปิดกว้างและร่วมมือกัน การศึกษานำเสนอผลกระทบทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติสำหรับทฤษฎีมุมมองของนวัตกรรมแบบเปิดที่นำมาใช้ในการอธิบายผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการอภิปรายล่าสุดเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ทางสังคมโดยมุ่งเน้นเฉพาะที่ Smart Tourism สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าโอกาสในการเจาะลึกลงไปด้วยการมีส่วนร่วมทางทฤษฎีและการปฏิบัติเป็นประเด็นเพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบการตีความและการวิเคราะห์ สำหรับแนวทางปฏิบัตินั้นมีความหมายหลักสองประการที่เกิดขึ้นกับผู้สร้างปลายทางและองค์กรการท่องเที่ยวทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ การศึกษาชี้ให้เห็นว่า Big Data ทางสังคมสามารถสนับสนุนกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางได้อย่างไรผ่านกลยุทธ์การสร้างนวัตกรรมที่เปิดกว้าง สิ่งนี้เรียกร้องให้มีการปรับปรุงวัฒนธรรมและความสามารถและทักษะทั้งในระดับองค์กรและปลายทาง นัยที่สองเกิดขึ้นกับวาระทางการเมืองของจุดหมายปลายทางที่ถูกเรียกร้องให้คิดค้นโปรแกรมและเครื่องมือสำหรับการพัฒนาเพื่อแข่งขันในระดับโลกโดยใช้ Big Data ทางสังคมเพื่อรองรับความท้าทายของการเติบโตอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่ต้องการสื่อวิทัศน์ในการนำเสนอเพื่อการท่องเที่ยววิถีพุทธยังมีการวิจัยไม่มากนัก ซึ่งคณะวิจัยจะได้พัฒนาสื่อวิทัศน์ท่องเที่ยววิถีพุทธออกมา เพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยววิถีใหม่หลังจากที่ต้องประสบปัญหาจากการแพร่ระบาดของ COVID 19 โดยมีคำเชิญชวนคือ “ไปให้รู้ ดูให้เห็น จะเย็นใจ”

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก มีกระบวนการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

³⁴ Pasquale Del Vecchio. et al, Open Innovation and Social Big Data for Sustainability: Evidence from the Tourism Industry, *Sustainability Journal*, Vol 10 No. 9 (Semtember 2018): 1-15.



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักระดับนานาชาติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” เป็นโครงการย่อย 4 ภายใต้ชุดโครงการวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) กล่าวคือ ใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

3.1.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

คณะผู้วิจัยร่วมลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ การถ่ายภาพนิ่ง และภาพวิดีโอเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธจำนวน 30 แห่ง กับคณะวิจัยโครงการย่อยที่ 1 โดยเน้นการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) กับวัดในพื้นที่เมืองหลัก 15 จังหวัด จากนั้น ได้รับข้อมูลอักษร ข้อมูลภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว เข้าสู่กระบวนการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ดังนี้

1. สรุป วิเคราะห์ ข้อมูลอักษรทั้งหมด ออกมาเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท เพื่อที่จะสกัดจุดเด่น องค์ความรู้ในแต่ละสถานที่ออกมา เพื่อเขียนบทนำเสนอ (Script) ที่จะมาบรรยายในสื่อวีดิทัศน์ โดยจัดแบ่งได้ดังนี้

1. สื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธเส้นทางท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1)สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยจัดทำวัดละ 1 คลิปมีความยาว 3-4 นาที รวม 15 คลิป ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ 15 คลิป

2. สื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธด้านการปฏิบัติธรรม โดยแบ่งตามสายปฏิบัติมีทั้งหมด 3 สายคือ (1) สายภวนาพุทธ/อานาปานสติ (2) สายสติปัฏฐานสี่ หรือพอง-ยุบ (3)สาย

เคลื่อนไหว รูป-นาม โดยจัดทำวัดหรือสถานปฏิบัติธรรมแห่งละ 1 คลิป ความยาว 3 นาที ทั้งภาษาไทย 15 คลิป และภาคภาษาอังกฤษ 15 คลิป

โดยคณะวิจัยได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการสื่อสารมวลชนและนักวิชาการ ดังนี้

1. ผู้แทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนา
2. ผู้แทนจากมณฑลเทศาภิบาล
3. ผู้แทนจากสื่อสารมวลชน
4. ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)
5. ผู้แทนจากหน่วยงานภาคเอกชน

เพื่อที่จะสรุปแนวทางการออกแบบให้สื่อวีดิทัศน์ ให้ตรงกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

2. การผลิตคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์ หลังจากได้ผลิตสื่อวีดิทัศน์ ออกมาแล้วจำนวน 30 คลิป โดยเป็นคลิปเสียงภาษาไทย และคลิปเสียงภาษาอังกฤษ อย่างละ 30 คลิป จะจัดทำคู่มือในรูปแบบอินโฟกราฟิก ออกมาเพื่อเป็นนำเสนอให้เข้าถึงสื่อวีดิทัศน์

3.1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณนำมาใช้ในการประเมินผลสื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธเพื่อการประชาสัมพันธ์ในเมืองหลัก 15 จังหวัด จำนวน 30 คลิป (คลิปบรรยายไทย จำนวน 15 คลิป และคลิปภาษาอังกฤษ 15 คลิป) และสื่อคู่มือดิจิทัล (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติด้วยแบบสอบถาม online เพื่อประเมินความคิดเห็น โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นต่อสื่อวีดิทัศน์ และคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์ โดยข้อคำถามเป็นแบบความคิดเห็นลักษณะ Rating Scale of Preferences จำนวน 6-8 คำถาม

ตอนที่ 3 ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิด สำหรับสื่อวีดิทัศน์ และคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์ เพื่อประเมินความคิดเห็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 5 คำถามที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ

อนึ่ง ข้อคำถามในตอนที 3 นี้ จะได้นำไปขยายความในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของการวิจัย (เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายภาคส่วน)

รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณนำมาใช้ในการแบบประเมินผลระบบนวัตกรรมข้อมูลกลาง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด ในระดับนานาชาติ โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีหน้าที่ดูแลสถานที่ นักท่องเที่ยว หรือผู้สนใจใช้ข้อมูล ที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นั้น เพื่อให้ทราบถึง การออกแบบและการพัฒนาระบบนวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองรอง 15 จังหวัด ในระดับนานาชาติ การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินระบบงานฯ นี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 4 การแสดงความจำนงของผู้ตอบแบบสอบถามว่ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

3.1.3 การวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพนำรูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์วิถีทัศน์และคู่มือประชาสัมพันธ์วิถีทัศน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ที่ตั้ง 2) แนวทางการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทาง (Route) สถานที่สำคัญและประเพณีสำคัญๆ 3) แนวทางนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นหรือจุดขายของสถานที่นั้น รวมถึงคุณค่าที่จะได้รับทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรมให้นักท่องเที่ยวทราบถึงการท่องเที่ยววิถีพุทธ

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้รูปแบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย บุคคล จำนวน 5 รูป/คน ประกอบด้วย

- | | |
|---|-------|
| 1) ผู้แทนจากวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว | 1 รูป |
| 2) ผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย | 1 คน |
| 3) ผู้แทนกลุ่มผู้ผลิตรายการท่องเที่ยว | 1 คน |
| 4) ผู้แทนนักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ | 1 คน |
| 5) ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว | 1 คน |

3.3 เครื่องมือการวิจัย

3.3.1 ขอบเขตการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

สารสนเทศที่ได้รับจากสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธ มีจำนวน 3 สารสนเทศ ได้แก่ **สถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธ หมายถึง วัดท่องเที่ยว 15 วัด และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง
สารสนเทศที่ 1: ที่ตั้ง
สารสนเทศที่ 2: สถานที่ท่องเที่ยวและความสอดคล้องแนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ **แนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ พิจารณาแบบองค์รวมจากองค์ประกอบใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ 1.ศาสนสถาน 2.ศาสนวัตถุ 2. ด้านแหล่งท่องเที่ยว แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1.สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)/ 2.การเข้าถึง (Accessibility)/ 3.สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)/ 4.ที่พัก (Accommodation)/ 5.กิจกรรม (Activity)
สารสนเทศที่ 3: เส้นทาง (Route) ของสถานที่ 1. ด้านเส้นทางท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา (Route) แยกพิจารณาเป็น 2 เส้นทาง คือ 1.1 เส้นทางสำหรับสถานที่ที่เป็นวัดทั้ง 15 แห่ง แบ่งเป็น 3 เส้นทาง คือ 1.สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล 2.สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม 3.สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ 1.2 เส้นทางสำหรับสถานที่ที่เป็นสถานปฏิบัติธรรมทั้ง 15 แห่ง แบ่งเป็น 3 เส้นทาง คือ 1.แนวพุทธโธ /อานาปานสติ 2.แนวสติปัฏฐาน 4 (พองยุบ) 3.แนวกายเคลื่อนไหว รูป-นาม
สารสนเทศที่ 4: ประเพณีและกิจกรรมสำคัญในรอบปี (ดูสารสนเทศที่ 3)
สารสนเทศที่ 5: คุณค่าที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม

3.3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะ เป็นสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านแนวความคิดที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์และคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์

กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยกำหนดให้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

3.3.3 ข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อการสะท้อนผลการปฏิบัติการ หรือการประเมินผลในประเด็นต่างๆ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลภาคสนามได้รับจากคณะวิจัยย่อยที่ 1 ประกอบด้วยข้อมูลภาพและข้อมูลอักษร จะนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์ ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วีดิทัศน์และคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์ ออกเป็น 2 ช่วง คือ

1) ระยะเวลาพัฒนาข้อมูลอักษรเป็นบท (Scripts)

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำข้อมูลจากคณะวิจัยย่อยที่ 1 ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ของวัดในเมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วย ภาคเหนือ จำนวน 1 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ ภาคตะวันตก ประกอบด้วย กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี, ภาคกลาง จำนวน 1 จังหวัด ประกอบด้วย สระบุรี, ภาคใต้ จำนวน 5 จังหวัด ประกอบด้วย สุราษฎร์ธานี, กระบี่ พังงา ภูเก็ต และสงขลา, ภาคตะวันออก จำนวน 3 จังหวัด ประกอบด้วย ฉะเชิงเทรา, ระยอง และชลบุรี, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 จังหวัด ประกอบด้วย ขอนแก่น, นครราชสีมา โดยได้กำหนดวัดที่เข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. วัดพระสิงห์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
4. วัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
5. วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
6. สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
7. วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
8. ศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิธิสัจโค อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

9. วัดสุวรรณคูหา อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
10. วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
11. วัดมณีมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
12. วัดปากันตพงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
13. วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
14. วัดธารน้ำไหล อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
15. วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
16. วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
18. วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
19. วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
20. วัดภักทันทะอาสาaram อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
21. วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
22. ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
23. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
24. วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
25. วัดวังแก้วเวการาม (วัดไต้น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
26. วัดท่าเสด็จ อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
27. วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
28. วัดป่าสุฤณฤตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
29. วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
30. วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

หลังจากรับข้อมูลมาแล้ว จะจัดวางเรียงเส้นทางการท่องเที่ยวตามภูมิภาค จัดแยกประเภทหมวดหมู่โดยแบ่งเป็น (1) สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ (4) สายปฏิบัติธรรมจิตตาม

รูปแบบแนวทางการปฏิบัติธรรม เพื่อนำมาเขียนบทบรรยายในสื่อวีดิทัศน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธ

(2) ระยะเวลาผลิตและตัดต่อจากข้อมูลภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เพื่อจัดทำสื่อวีดิทัศน์ จำนวน 30 คลิป เป็นภาษาไทย 15 คลิป และภาษาอังกฤษ 15 คลิป

เมื่อทำการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และคู่มือประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์ ออกมาแล้วจะดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะขึ้น เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกำหนดจัดในช่วงปลายเดือน มิถุนายน 2565 และการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นและประเมินผล ที่จะนำคลิปวีดิทัศน์ ลงในสื่อออนไลน์ YouTube ในช่วงเดือนตุลาคม 2565

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้วิธีการตีความและสร้างข้อสรุปจาก 1) การสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการสามเส้าคือ โดยทฤษฎี นักวิจัย และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ว่าสามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ครบถ้วน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการบรรยาย การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากสื่อออนไลน์ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) จากการตอบแบบสอบถามที่เป็นประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มประเด็นที่กำหนดใช้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) เกล็ดการพิจารณาค่าเฉลี่ย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็น 5 ระดับ

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ 2. เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วีดิทัศน์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 3. เพื่อนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลัก 15 จังหวัด โดยใช้การท่องเที่ยววิถีพุทธเป็นต้นแบบในการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายหลังที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของ COVID – 19 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2565 สรุปผลจากการวิจัยได้ดังนี้

4.1 สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ

4.1.1 บทบาทสำคัญของการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก

การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้เติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี ท่ามกลางความรပ်ร้อนและอุปสรรคนานาประการ ทั้งนี้ เป็นที่ตระหนักว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงจัดเป็นสาขาการพัฒนาที่มีความสำคัญสูง อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยยังมีปัญหาด้านความยั่งยืนอันเนื่องมาจากปัจจัยที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ สำหรับกระแสด้านการท่องเที่ยวของไทย พบว่ามีการนำเสนอแนวคิดและผลักดันกิจกรรมด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยึดกระแสหลักด้านเศรษฐกิจมาโดยตลอด อาทิ ในช่วงปี 2547-2549 มุ่งกระแสหลักด้านการนำการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงมุ่งเน้นเรื่องจำนวนคนและรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ เป้าหมายที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2555) การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดตั้งแต่ปี 2545 ต่อเนื่องมาหลายปี ก่อนที่จะเกิดสถานการณ์โควิด-19 ในปี 2564 โดยการเติบโตเกิดจากปัจจัยหลักที่สำคัญอยู่ 3 ปัจจัย คือ

1. การเปิดเสรีทางการบินใน พ.ศ. 2545 ซึ่งเกิดสายการบินแบบ Low Cost Airline และสายการบินต่างชาติเข้ามาประกอบการภายในไทยได้มากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันสูงและส่งผลดีต่อนักท่องเที่ยวในด้าน ราคาตัวเครื่องบินที่ถูกลง การเดินทางสะดวกสบายยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

2. การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังจากที่เศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้จำนวนชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และเริ่มมีการใช้จ่ายกับการท่องเที่ยวมากขึ้น

3. การพัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์ ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อทุกภาคส่วนรวมทั้งการท่องเที่ยว ได้รับผลดีอย่างมาก มีการใช้โซเชียล แชร์ภาพสื่อต่างๆ ขึ้นในระบบออนไลน์กระตุ้นให้ผู้คนสนใจอยากมาท่องเที่ยว

จากการเติบโตดังกล่าวทำให้รัฐบาลไทยประกาศสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ เพื่อรักษาให้เศรษฐกิจไทยเติบโตต่อไปได้ เป็นการทดแทนการชะลอตัวของการส่งออกอันเป็นผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ-จีน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวมีความสำคัญในภาคเศรษฐกิจที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดทั้งจากรายได้และการจ้างงาน ได้แก่ ภาคการค้าส่งและค้าปลีก การให้บริการทางธุรกิจการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

1.1 ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมบริการและเป็นแหล่งสำคัญของการนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศโดย ในปี 2562 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 3.06 ล้านล้านบาท เติบโตร้อยละ 3 จากปี 2561^๑

1.2 เกิดการจ้างแรงงาน สร้างอาชีพ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้อย่างมาก แต่หลังจากที่องค์การอนามัยโลกประกาศให้การระบาดของโควิด-19 กลายเป็นการระบาดใหญ่ระดับโลก ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 วิกฤตโควิด-19 ส่งผลกระทบให้การเดินทาง การท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติและคนไทยเที่ยวไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) ให้ข้อมูลว่า มีแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถูกเลิกจ้างไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25-30 หรือคิดเป็นจำนวนกว่า 1-1.2 ล้านตำแหน่งงาน และมีผู้ถูกลดรายได้จากการถูกลดเงินเดือน การพักงาน และการลางานโดยไม่รับเงินเดือนรวมกว่า 3 ล้านตำแหน่ง^๒

2. ด้านสังคม

^๑ <https://www.prachachat.net/tourism/news-584487>

^๒ <https://www.prachachat.net/tourism/news-584487>

2.1. เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2.2 ปลุกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.3 เปิดโลกทัศน์ให้นักท่องเที่ยว

4.1.2 การท่องเที่ยวเมืองหลักเพื่อการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและสังคม

เกณฑ์ในการพิจารณาว่าเมืองหลักและเมืองรองใดที่มีข้อกำหนดว่าหากเมืองดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวเกินกว่า 4 ล้านคนขึ้นไปถือว่าเป็นเมืองหลัก ผนวกกับพิจารณา จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ที่ประกอบไปด้วยการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ทั้งการประกอบอาชีพ อัตราค่าครองชีพ การเข้าถึงสาธารณูปโภคต่างๆ ที่นำมาประเมินว่าเข้าเกณฑ์ ในเบื้องต้นได้ประกาศการท่องเที่ยวเมืองหลักมีจำนวนทั้งสิ้น 15 เมือง ได้แก่ เชียงใหม่ สระบุรี กระบี่ ภูเก็ต พังงา สงขลา สุราษฎร์ธานี ฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี ขอนแก่น และนครราชสีมา กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี โดยเมืองหลัก คือ จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวต่อปีมากกว่า 4 ล้านคน ซึ่งบางพื้นที่ เช่น เชียงใหม่ นครราชสีมา ภูเก็ต ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่อปีมากกว่า 4 ล้านคน แต่การท่องเที่ยวกระจุกอยู่ในเฉพาะบางพื้นที่หรือบางอำเภอเท่านั้น เพื่อให้เกิดการกระจายโอกาสและรายได้สู่ประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองหลัก จะเน้นการจัดกิจกรรมตามเทศกาลสำคัญและวันหยุดยาวต่อเนื่อง เช่น ช่วงปีใหม่ที่ผ่านมา จัดกิจกรรมเคาท์ดาวน์ในเมืองหลัก ได้แก่ เชียงใหม่ ชลบุรี ภูเก็ต ได้รับการตอบรับดี นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมด้านประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ หรือจัดกิจกรรมช่วงตรุษจีน เข้าพรรษา-ออกพรรษา เป็นต้น ในหลายจังหวัดในเมืองหลักส่งผลต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

การส่งเสริมการท่องเที่ยวปี 2561 เน้นกระตุ้นท่องเที่ยวในท้องถิ่นและท่องเที่ยวเมืองหลัก เพื่อกระจายโอกาสเชิงพื้นที่และกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น ในแคมเปญ “Amazing Thailand Go Local: เที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโต เมืองไทยเติบโต” ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวใน 15 เมืองหลัก โดยสามารถนำค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวเมืองหลักรวมทั้ง เส้นทางผ่านเมืองหลักไปเมืองหลัก ที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มาคิดเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อลดหย่อนภาษีตลอดปี 2561 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561 โดยในส่วนองค์กรนิติบุคคลใช้จ่ายในการจัดงานสัมมนาและจ่ายให้กับผู้ประกอบการนำเที่ยว สามารถหักรายจ่ายได้ 2 เท่า ส่วนบุคคลธรรมดาंनाใบเสร็จมาลดหย่อนได้สูงสุดไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองหลัก

ในปี 2562 รัฐบาลยังคงใช้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ถึงท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้ผลักดันการกระจายรายได้สู่

จังหวัดท่องเที่ยวหลัก และความมุ่งมั่นของ ททท. ที่ต้องการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ การเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวระดับโลก หรือเป็นแม่เหล็กของการท่องเที่ยวระดับโลก ททท. ในฐานะหน่วยงานหลักทางการตลาด ต้องแสวงหาโอกาสทางการตลาด ไปพร้อมๆ กับการแสวงหาความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่า การขยายและกระจายตัวของนักท่องเที่ยวจะส่งผลดี มากกว่าผลเสียต่อประเทศ โดยเฉพาะต่อชุมชนที่มีความเปราะบาง เมื่อนำบริบทเหล่านี้มาวิเคราะห์ร่วมกับนโยบายของรัฐบาล ปี 2562 ในภาพรวมการทำงาน คือ

1. ใช้วิธีการกินนำไปสู่การสัมผัส Local Experience

2. สร้างมูลค่าเพิ่มด้วย content

3. สร้างกระแสใส่ใจสิ่งแวดล้อม และเพิ่มเรื่องอัตลักษณ์เมืองหลัก มาเป็นส่วนผสมหลักในการสร้างสรรค์สินค้า สร้างประสบการณ์ ด้านการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในตลาดต่างประเทศและตลาดในประเทศต่อไป

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองหลักนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายภาครัฐที่ต้องการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชนภายในประเทศ ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเมืองหลักเป็นกลไกที่ช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างรากฐานที่แข็งแกร่งนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม หลังจากที่ผ่านมาสัดส่วนท่องเที่ยวเมืองหลักและเมืองรอง คิดเป็น 80:20 แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนการท่องเที่ยวเมืองหลักสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เช่น ลักษณะของคนที่ยังมีหลายระดับที่ศึกษาพุทธศาสนา ดังนั้นก็อาจจะมีเรื่องสายมู และสายมูค่อนข้างจะได้รับความนิยม เช่น การบูชาพระธาตุในภาคอีสาน หรือทางภาคเหนือก็มีการไปบนบานศาลกล่าวแล้วก็ดอกมะลิขายดีมาก ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้านที่ร้อยดอกมะลิขายดีคะ อันนี้ก็คือประเภทแรกเลยคือสายไปตามความเชื่อของตัวเอง ไปเพื่อขออนุบนอน^๓

โดยแนวทางการคัดสรรสินค้าและบริการ สำหรับทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ จะคำนึงถึง 4 เกณฑ์ประกอบกัน คือ เมืองหลักพ่วงเมืองรอง ชุมชนพร้อมขาย ตอบโจทย์ปัญหาของภูมิภาค และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตลาดเป้าหมายในพื้นที่ สำหรับการส่งเสริมเมืองหลักและชุมชน คือ ความชัดเจนด้านนโยบายที่ต้องการให้การท่องเที่ยวช่วยลดความเหลื่อมล้ำในแง่ของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย แต่ความท้าทายอย่างที่สุด คือ วิธีการดำเนินการในทาง

^๓ สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณสรวิศ อาสาสรรพกิจ, ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565.

ปฏิบัติที่จะให้การเปิดตัวเมืองหลักและชุมชนสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ไม่ทิ้งความเสียหายไว้ในภายหลัง ททท. จึงให้ความสำคัญเรื่อง การประเมินความพร้อมของเมืองหลักและชุมชน เพื่อให้มั่นใจว่า ความต้องการด้านการตลาดจะดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับความพร้อมด้านอุปทาน การทำงานกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด โดย การส่งเสริมเมืองหลักและชุมชนของ ททท. แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ การสร้างสรรค์เส้นทางท่องเที่ยวที่กระจายการเดินทางจากเมืองหลักเข้าสู่เมืองหลักและชุมชน ภายใต้แนวคิด A B C ดังนี้

การสร้างสรรค์เส้นทางท่องเที่ยวที่กระจายการเดินทางจากเมืองหลักเข้าสู่เมืองรองและชุมชน ภายใต้แนวคิด A B C ดังนี้

A. Additional คือ เส้นทางเมืองหลัก เชื่อม เมืองรอง

B. Brand New คือ เมืองรองศักยภาพ

C. Combined คือ เส้นทางเมืองรอง เชื่อม เมืองรอง

การประเมินศักยภาพเมืองรอง โดยพิจารณาจำนวนผู้เยี่ยมชมเข้าพื้นที่ร่วมกับอัตราการเข้าพักแรม โดยสามารถแบ่งระดับจังหวัดเป็น 3 Tiers ดังนี้

Tier 1 จังหวัดที่มีความพร้อม แบบเที่ยวได้ และ พักแรมได้

Tier 2 จังหวัดที่ควรส่งเสริม ให้เที่ยว และ พักแรม

Tier 3 จังหวัดที่ควรส่งเสริม ให้เที่ยวไปเช้า-เย็นกลับ

การประเมินศักยภาพชุมชน โดยทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเจ้าของแหล่ง เพื่อคัดกรองชุมชนที่พร้อมในการส่งเสริมให้ตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ

การส่งเสริมตลาดต่างประเทศจะดำเนินการภายใต้ 3 กลยุทธ์หลัก คือ

1. ปรับภาพลักษณ์แบรนด์ท่องเที่ยวไทยสู่การเป็น Preferred Destination
2. กระตุ้นการใช้จ่ายและขยายฐานตลาดกลุ่มระดับกลาง-บน
3. ขยายฐานตลาดกลุ่มความสนใจพิเศษ

จากการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงปี 2555-2559 พบว่า ในภาพรวมระยะเวลาพำนักรถยนต์เริ่มเข้าสู่ภาวะอิ่มตัว โดยมีแนวโน้มลดลง จึงควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มความถี่ในการเดินทางและเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวัน ในขณะที่ภาวะทางเศรษฐกิจของภูมิภาคยุโรปที่ยังอ่อนไหว ก็อาจต้องพึ่งกลุ่มตลาดอาเซียนและเอเชียใต้ (อินเดีย) มากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยง เพราะมี

ความได้เปรียบทั้งเรื่องความสะดวกในการเดินทาง และความแข็งแรงของพื้นฐานเศรษฐกิจ สำหรับทิศทางการตลาดต่างประเทศของแต่ละภูมิภาค มีจุดเน้นหลักๆ ดังนี้

- East Asia : เพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวระดับบน
- ASEAN : ส่งเสริมให้ไทยเป็น Family & Weekend Destination
- South Asia : ขยายฐานนักท่องเที่ยว Niche Markets (Wedding & Honeymoon)
- Europe : เจาะนักท่องเที่ยว First Visit และ New Segment
- Middle East : กระตุ้นการเดินทางช่วง Green Season
- The Americas : มุ่งกลุ่มผู้หญิงวัยทำงาน

การส่งเสริมตลาดในประเทศจะดำเนินการภายใต้ 4 กลยุทธ์หลัก คือ

- กระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกระแสหลัก
- กระตุ้นการใช้จ่ายนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ
- กระจายพื้นที่และช่วงเวลาในการเดินทาง
- สร้างความเข้มแข็งให้สังคมและรักษาสีสิ่งแวดล้อม

ตลาดในประเทศในภาพรวมมีลักษณะเช่นเดียวกับตลาดต่างประเทศ คือ จากการศึกษาข้อมูลสถิติย้อนหลัง 5 ปี พบว่าระยะเวลาพำนักระยะในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง แต่การเดินทางเชื่อมโยงเพิ่มขึ้น การเพิ่มรายได้จากการเพิ่มความถี่ในการเดินทาง และเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวัน น่าจะเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สูงกว่า ในขณะที่แต่ละภูมิภาคจะให้ความสำคัญในการใช้ Content มากขึ้น เพิ่มคุณค่าและความน่าสนใจให้กับพื้นที่ มีการกำหนดเรื่องราวที่จะช่วยเสริมจุดเด่นของภาค มุ่งนำเสนอประสบการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิต ตोकย้ำ การรับรู้อัตลักษณ์เมืองหลัก และปลูกจิตสำนึกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การกระตุ้นให้คนไทยหันมาสนใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ Key Message ในการสื่อสาร คือ ทำให้การท่องเที่ยวเมืองไทยเท่กว่าที่เคยด้วยแคมเปญ Amazing ไทยเท่ แคมเปญที่จะทำให้คนไทยเห็นว่าการเที่ยวเมืองไทยสวยทุกที่ เท่ทุกเวลา ด้วยการเที่ยวแบบลึกซึ้งและเข้าถึง จากการสำรวจ เพื่อต้องการเข้าใจในพฤติกรรมและความต้องการด้านการท่องเที่ยวในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของคนไทย จากผลการสำรวจ พบว่า ท่องเที่ยวกับครอบครัวเป็นเหตุผลอันดับแรกที่คนไทยอยากออกท่องเที่ยวในประเทศ แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ความสัมพันธ์ครอบครัวที่อยู่ด้วยกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยร้อยละ 68 ระบุว่ารู้สึกใกล้ชิดและผูกพันกับสมาชิกในครอบครัวมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็รู้สึกห่างเหินจากเพื่อนฝูง

ซึ่งสะท้อนถึงผลการสำรวจที่ระบุว่า ร้อยละ 47 ต้องการท่องเที่ยวกับครอบครัวโดยทันที ตามด้วยการท่องเที่ยวกับคู่รัก การเดินทางคนเดียว และท่องเที่ยวเป็นกลุ่มกับเพื่อน

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสนใจเดินทางมาเยือนประเทศไทย Key Message ที่จะใช้ คือ การเชิญชวนให้เดินทางมาสัมผัส Thai Unique Local Experience ผ่านแคมเปญ Amazing Thailand : Open to the New Shades จะทำให้นักท่องเที่ยวติดต่อกับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนที่ใดในโลก สัมผัสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา แต่ยังคงกลิ่นอายความเป็นไทยอย่างสมบูรณ์ เป็นประสบการณ์ที่จะเปิดประสาทสัมผัสของนักท่องเที่ยวทั้งร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ ในลักษณะ The Millions of Hidden Shades

4.1.3 แผนฟื้นฟูอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

ภายหลังวิกฤต COVID-19 รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและดำเนินการ ซึ่งการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมกับทุกภาคส่วน รวมถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่อยู่ในภาวะหดตัวอย่างรุนแรง ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์ ไม่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเต็มขีดความสามารถ จนกระทั่งบางธุรกิจต้องปิดกิจการ ดังนั้น หลังจากสถานการณ์ COVID-19 การส่งเสริมและผลักดันให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่และขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจได้ ททท. ต้องดำเนินการตามแนวทางการกำกับของกระทรวงสาธารณสุข ควบคู่กับการปรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยเริ่มจากการให้ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ฉับไว และสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด การสร้างความเชื่อมั่นในการเดินทางเพื่อท่องเที่ยว ตลอดจนการกำหนดแนวทางและรูปแบบการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดซ้ำได้ เพื่อให้การท่องเที่ยวของไทยกลับมาอย่างแข็งแกร่ง และยั่งยืน ททท. กำหนดจุดขาย 3 ประการ ดังนี้

1. ความปลอดภัย ระบบสาธารณสุข และการจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ
2. ความคุ้นเคย อาหาร และวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
3. ความสวยงาม ธรรมชาติ และผู้คนเป็นจุดขายที่ต้องคงรักษาไว้เพื่อความยั่งยืน

เพื่อให้การฟื้นฟูอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขมากที่สุด ททท. จึงกำหนดแนวคิด 5 R (Rebuild Rebrand Rebalance Rebound และ Reboot) และแนวทางการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 Lockdown Exit Rebuild, Rebrand และ Rebalance

ในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลผ่อนคลายมาตรการควบคุมให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้บ้าง โดยมีการก(smirk)กับและแนวปฏิบัติจากกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวกับการเดินทาง การ

ปฏิบัติตัวในสถานที่ชุมนุมชนซึ่ง ททท. จะได้เตรียมความพร้อมของบุคลากร ซ่อมสร้างอุทยานเพื่อปรับตัวสู่การท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การยกระดับคุณภาพสินค้า และบริการด้วยมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration หรือ SHA ตลอดจนการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยร่วมกับทุกภาคส่วนที่มีความพร้อมและความเต็มใจในการให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็น Key success factor เพื่อให้ประเทศไทยยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนไทยและชาวต่างชาติยังนึกถึงเสมอ (Top of mind)

ระยะที่ 2 Selective Open

เป็นการขยายผลจากระยะที่ 1 ด้วยแนวคิด Rebound ในช่วงการเริ่มเปิดเมือง เปิดประเทศเพื่อการท่องเที่ยวอย่างจำกัดไม่เกินร้อยละ 60 ของพื้นที่ที่อนุญาตให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นอันดับแรก ซึ่ง ททท. จะได้กำหนดกิจกรรมการตลาดให้คนไทยที่คิดถึงการเที่ยวจะได้เที่ยวอย่างปลอดภัย โดย ททท. จะคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ กลุ่มเป้าหมาย และกิจกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมที่สุด พร้อมก็นำเสนอธุรกิจที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน SHA มาขยายผลในการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวให้กับคนไทยเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจและช่วยเศรษฐกิจของพื้นที่และประเทศไทย

ระยะที่ 3 Extensive Open

เป็นช่วงของการควบคุมสถานการณ์ COVID-19 ได้อย่างมั่นใจ รัฐบาลประกาศเปิดเมืองเปิดประเทศสู่ความยั่งยืน ภายใต้ New Normal กระตุ้นไทยเที่ยวไทย ด้วยรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและบริการที่มีคุณภาพ เมื่อชาวต่างชาติสามารถเข้า-ออก ประเทศไทยได้แล้ว ททท. จะดำเนินการตลาดด้วยแนวคิด Reboot โดยมุ่งส่งเสริมนักท่องเที่ยวต่างชาติระดับบนด้วยภาพลักษณ์ประเทศไทย ในฐานะจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก ขยายฐานกลุ่มท่องเที่ยวซ้ำ (Revisit) และกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล(Incentive Travel) ด้วยการนำเสนอเสน่ห์ของคนไทยและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ฟื้นตัวกลับมาอย่างสวยงาม และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Tourism)

การเปลี่ยนแปลงภาคการท่องเที่ยวไทย กับก้าวต่อไปหลังเปิดประเทศ ตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของโควิด 19 ภาคการท่องเที่ยวไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงมากและผันผวนตามสถานการณ์การแพร่ระบาดและมาตรการของภาครัฐ โดยเฉพาะช่วงล็อกดาวน์ที่จำกัดการเดินทางทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม หลังจากสถานการณ์เริ่มบรรเทาลง ภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวในประเทศ และเริ่มเปิดประเทศในช่วงปลายปีที่ผ่านมา

ส่งผลให้ในครั้งแรกของปี 2565 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย^๔ กลับมาอยู่ที่ประมาณ 93 ล้านคน หรือ 40% ของช่วงก่อนโควิด 19 ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติ^๕ กลับมาอยู่ที่ประมาณ 2 ล้านคน หรือราว 5% ของช่วงก่อนโควิด 19 แต่การฟื้นตัวนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของความท้าทายใหม่เท่านั้น

เส้นทางสู่ความปกติใหม่ (Journey to Next Normal) ของธุรกิจท่องเที่ยว แม้ว่าหลังจากทางการเมืองไทยและต่างประเทศเริ่มผ่อนคลายมาตรการควบคุมการเดินทางระหว่างประเทศ นักท่องเที่ยวต่างชาติเริ่มทยอยกลับมาเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่องแต่ยังคงมีสัดส่วนน้อย คิดเป็นเพียงราว 5% ของช่วงก่อนโควิด 19 เท่านั้น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการหายไปของนักท่องเที่ยวชาวจีน เมื่อปี 2562 นักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาไทยมากเป็นอันดับ 1 มีสัดส่วนมากกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด แต่เนื่องจากนโยบายคุมเข้ม Zero-COVID ของรัฐบาลจีน ทำให้ยังไม่มีวิสัยทัศน์ว่านักท่องเที่ยวชาวจีนจะกลับมาเมื่อใด^๖

4.1.4 สรรพคุณนักท่องเที่ยว

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ “ของสายอีสานเองนั้นเราพยายามขายเรื่องของ 3 คำ ในแคมเปญที่ ททท. กำลังนำไปสู่ปี 2566 อย่างแรกก็คือเรื่องของธรรมชาติ ความเขียวชอุ่ม ความเป็นอะไรที่เป็นหน้าผาผืนน้ำนั้นครับ อันที่สองก็เป็นเรื่องของธรรมชาติ ซึ่งในภาคอีสานเองมีเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวสายพุทธหรือสายธรรมชาติ สายมูเอะและเป็นกระแสเอะด้วยนะครับ อันที่สาม คือ เรื่องของวัฒนธรรม สำหรับวัฒนธรรมจะเห็นว่าภาคอีสานจะผูกอยู่กับเรื่องของพระพุทธศาสนา หรือจารีตประเพณี นั่นก็คือฮีต 12 คอง 14 เช่น บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษาต่างๆเหล่านี้เป็นเหมือน EVENT MARKETING”^๗ ส่วนในภาคเหนือ จะมี 3 สายเช่นเดียวกัน คือ 1.สายมูเตลูหรือ เกจิอาจารย์ ซึ่งสายมูค่อนข้างได้รับความนิยม สายที่ 2. ไหว้พระทำบุญทั่วไป วัดไหนมีอะไรสำคัญ น่าสนใจก็แวะ

^๔ รวมนักท่องเที่ยวไทย (บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรไปค้างคืนยังอีกสถานที่หนึ่งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 90 วัน เพื่อประกอบกิจกรรม แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดค่าจ้าง ค่าตอบแทน) และนักท่องเที่ยวไทย (บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรไปยังอีกสถานที่หนึ่งภายในประเทศ โดยมีได้ค้างคืนเพื่อประกอบกิจกรรม แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดค่าจ้าง ค่าตอบแทน)

^๕ ตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวสะสมเบื้องต้น ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2565 โดยจำนวนผู้เยี่ยมเยือนและนักท่องเที่ยวต่างชาติสะสมอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤษภาคม 2565 อยู่ที่ 78.5 และ 1.3 ล้านคน ตามลำดับ อ้างอิงจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

^๖ BOT พระสยาม MAGAZINE, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - กันยายน 2565, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/25650392TheKnowledge_Travel.aspx [27 กันยายน 2565]

^๗ สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณสมชาย ชมภูน้อย, ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565.

ไปนมัสการพระพุทธรูปสวยๆ สายที่ 3 สายวิปัสสนา ปฏิบัติธรรม ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งชาวไทยและต่างชาติ เป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ไปแบบเงียบสงบ ทั้งระยะสั้น ระยะหลายวันหรือ 1 วันไปกลับ^{๘๘} ซึ่งสอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชมวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ต้องการมาไหว้พระพุทธรูปหินทราย ชมภาพจิตรกรรมในวิหารพระพุทธรูปหินทราย และไหว้พระธาตุหลวงองค์ใหญ่^{๘๙}

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{๙๐} แบ่งได้ 3 กลุ่มง่ายๆตามพฤติกรรมเท่าที่พอสังเขปได้ก็คือ กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มผู้สูงวัยนะครับ กลุ่มนี้ไปในสายในเชิงของไหว้พระทำบุญอันนี้ ก็จะเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างที่จะโตมากในภาคอีสาน แต่เขาไม่ได้ลงลึก ไม่ได้ลงรายละเอียด แต่เป็นลักษณะของการไปกราบไหว้ขอพรหรือว่าบางสิ่งบางอย่างที่เห็น กลุ่มที่ 2 ก็คือกลุ่มคนทำงาน จะเห็นว่ากลุ่มนี้สายมูมากนะครับเช่นถ้านาคี นาคาอะไรต่างๆ เปิดขึ้นมาปั๊บคนก็จะกันเยอะ ตอนนีเห็นช่วงโควิดทำให้คนพึ่งพาสายมูมากเลยนะครับ แต่ละวัดจะต้องมีกรรมวิธีจุดขายแตกต่างกัน กลุ่มที่ 3 ก็คือกลุ่มวัยรุ่น จะรักสวย คือเป็นกลุ่มที่เมื่อไปแล้วเป็นเสมือนแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่เซลฟี ซึ่ง 3 กลุ่มนี้ก็มองได้น่าจะเป็นการเห็นพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ก็จะเป็นเห็นว่าในส่วนของภาคอีสานเองนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเยอะก็จะเป็นตามตะเข็บชายแดนประเทศไทย-ลาว คราวนี้เยอะมากจริงๆ โดยเฉพาะเรื่องของศาสนาเองก็ถือว่าเป็นการเชื่อมโยงและก็นั่นตอนนี่เริ่มเข้าวัดเยอะหลังจากที่เป็นสังคมนิยมและก็เรื่องของวัดบางวัดในอีสาน ต้องบอกว่าคนจีนทำโปรแกรมมาเที่ยววัดนี้โดยตรง แต่จะเน้นสายสายมูเป็นส่วนใหญ่ และชาวสิงคโปร์นะครับเท่าที่เข้ามาในอีสาน หรือว่าชาวจีนจากไต้หวันหรือว่าจากฮ่องกงนะครับ อีกกลุ่มหนึ่งจากจีนแผ่นดินใหญ่นะครับที่เข้ามา โดยเฉพาะในเรื่องของสายมูที่เป็นกระแส อันนี้จะมาด้วยกระแสเป็นส่วนใหญ่นะครับเท่าที่เห็น ในส่วนของกิจกรรมไปที่วัดจะทำอะไรยังงั้นนี่ก็จัดเน้นนะครับ เรื่องของการ PR โฆษณาประชาสัมพันธ์นะครับ นั่นก็คือสิ่งที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนในเชิงของการตลาดต่อไป ถ้ามองลักษณะของกลุ่มนี้จะมองเป็นลักษณะที่ว่าวัดเองเป็นตัวขายเอง ก็จะได้กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งนะครับที่เข้าไป แต่การโฆษณาประชาสัมพันธ์คือ EVENT MARKETING นั้นจะมองเป็นทั้งปีได้ เช่นงานพระธาตุพนมอย่างนี้นะครับเขาจะเป็นงานประจำปีเป็น EVENT คนจะไปหลายแสนคน เพราะฉะนั้นตัวนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ก็คือนักท่องเที่ยวเข้าไปคนเข้าไป สื่อเข้าไปนะครับเขียนบอกต่อกัน กระแสของ EVENT ที่เป็นภาพใหญ่ของทั้งปี แล้วก็อาจจะ

^{๘๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณสรวิศ อาสาสมัคร, ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565.

^{๘๙} สัมภาษณ์ Mr.Jonas Milz ชาวเยอรมัน นักท่องเที่ยว วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่, 5 มกราคม 2565.

^{๙๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณสมชาย ชมน้อย, ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565

ขอยมาเป็น EVENT ที่เป็นลักษณะเล็กลงอย่างเช่นตามวันสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่นวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา มาฆบูชา ก็จะเห็นว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้คนเข้าไปที่วัด ส่วนที่เล็กลงมาอีกนะครับอาจจะป็นรายวัน บางสถานที่บางวัดนั้นก็จะมีจัดการสวดมนต์ หรือว่าเป็นการนัดหมายบรรดาผู้คนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปแล้วก็จะไปร่วมงานสวดมนต์ หรือว่างานเล็กลงไปอีกระดับหนึ่ง อันนี้คือตัวของ EVENT MARKETING ที่เห็น หรือเป็นการเอาการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง แทนที่จะเอาพุทธศาสนามาเป็นทรัพยากรในการท่องเที่ยว แต่กลับเอาการท่องเที่ยวที่เขาเดินเข้ามา ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา^{๑๑} ส่วนที่เห็นได้ชัดเจนของแถบเอเชียที่มีความสัมพันธ์ในเรื่องของความความเข้าใจและความที่เรามีศาสนาที่ใกล้เคียงกันก็จะสนใจในส่วนนี้นะหรือแถบเอเชียสิงคโปร์มาเลย์หรือจีน ที่มาเมืองไทยก็สนใจเรื่องศาสนา โดยเฉพาะเรื่องสายมูของจีนในช่วงที่เค้ามานั้นะครับอันนี้ก็เป็นเรื่องที่ดี^{๑๒}

สำหรับการประชาสัมพันธ์ การใช้เรื่องของสื่อ SOCIAL MEDIA ตัวแกนหลักของ SOCIAL MEDIA ก็คือเว็บไซต์ เป็นแกนหลัก แต่ตัวที่จะทำให้เกิดการเข้ามาถึงข้อมูลที่คุณจะวิจัยทำกันไว้นั้นก็คือเปรียบเสมือนห้างสรรพสินค้า ต้องเปิดหลายช่องประตู ให้เข้ามาสู่ตัวของ URL ของตัวเว็บไซต์นี้ เช่นอาจจะต้องมี FACEBOOK YOUTUBE หรือว่าติ๊กต็อก ตอนนีติ๊กต็อกในเมืองไทยโตมาก เพราะฉะนั้นตัวติ๊กต็อกเองก็อาจจะป็นสื่อตัวหนึ่งที่สามารถดึงดูดคนเข้ามา แล้วก็ในส่วนของอื่นๆ อาจจะต้อมีเป็นคล้ายๆ อินฟลูเอนเซอร์เข้ามาเช่นอาจจะมีคนที่มียอดวิวสูงทั้งฝ่ายฆราวาส และของพระสงฆ์เองนะครับเพราะว่าพระสงฆ์เองบางรูปที่มีญาติโยมติดตามเป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ก็อาจจะมานำเสนอ วิธีการนำเสนอตรงนี้ 3 นาทีเมื่อก่อนเรารู้สึกว่าสั้น แต่ตอนนี้ 3 นาทีเรารู้สึกว่ายาวไป อาจจะต้อมยขอให้มันป็น 1 นาที ครึ่งนาทีแล้วก็มีซีรีส์คลอไป เพราะถ้าใส่ CONTENT เข้าไป หรือว่าใส่ตัววิดีโอเข้าไปให้ยาวเกิน 1 นาที เขาตัดเลยเพราะตอนนี้สมาธิของคนสั้น เพราะฉะนั้นอาจจะต้อมยดึงตัวนี้ออกมาเป็นตัวนำเสนอ^{๑๓}

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้สู่ประเทศ จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างมาก จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากปี 2562 กว่า 50% มีรายงานจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่า มีการถูกเลิกจ้างไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25-30

^{๑๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่, ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565.

^{๑๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณวิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์, นายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565.

^{๑๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ, คุณสมชาย ชมภูน้อย, ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 6 กรกฎาคม 2565.

และในช่วงท้ายปี 2565 รัฐบาลเริ่มเปิดรับนักท่องเที่ยวผ่อนปรนมาตรการต่างๆ คาดว่าจะมีรายได้จากตลาดในประเทศประมาณ 7 แสนล้านบาท และรายได้จากตลาดต่างประเทศประมาณ 5 แสนล้านบาท จากนักท่องเที่ยวอย่างน้อย 20 ล้านคน และจะกลับฟื้นคืนสู่สภาพปกติและดีกว่าเดิม การท่องเที่ยวหลังโควิด จะมุ่งสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในระดับประเทศดีขึ้น สู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง (HIGH VALUE TOURISM) ใน 3 เรื่อง คือ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม อยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม (OPTIMUM SCALE)

การสำรวจตลาดนักท่องเที่ยวพบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภค มุ่งไปใน 3 เรื่อง คือ (1) ธรรมชาติ ความเขียวชอุ่ม สมบูรณ์ของธรรมชาติ (2) เรื่องธรรมชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวสายพุทธหรือสายธรรม หรือสายมูเตลู ที่มีชื่อเสียงจำนวนมากรองรับนักท่องเที่ยว (3) วัฒนธรรม จะเชื่อมโยงเข้ากับพระพุทธศาสนา จารีตประเพณี ในแต่ละเดือน แนวโน้มการท่องเที่ยวจากสถานการณ์โควิดระบอบและเศรษฐกิจถดถอย ผู้คนจะมีการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจเพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ และสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลักทั้ง ๑๕ เมืองจะเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวได้ไปเที่ยวชม

๑๔



^{๑๔} ธรรมนูญกฤษฎี นิธิประภา, บทวิเคราะห์สถานการณ์ MSME สาขาธุรกิจท่องเที่ยว ปี 2564 และแนวโน้มปี 2565, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20211012232619.pdf (15 พฤศจิกายน 2565)

4.2 พัฒนาการสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธ

4.2.1 กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธ

ในงานวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ข้อมูลมาจากโครงการวิจัยที่ 1 ที่ได้ทำระบบข้อมูลกลางขึ้นมา หลังจากการลงเก็บข้อมูลในขอบเขตพื้นที่วิจัย โดยคณะวิจัยได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการสื่อสารมวลชนและนักวิชาการ เพื่อที่จะสรุปแนวทางการออกแบบให้สื่อวีดิทัศน์ให้ตรงกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

สำหรับขั้นตอนการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ออกได้ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการผลิต (Pre-Production)

ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งก่อนเริ่มทำการผลิต ได้แก่ การเตรียมข้อมูล การกำหนดหรือวางเค้าโครงเรื่อง การประสานงาน ประชุมวางแผนการผลิต การเขียนสคริปต์ การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การบันทึกเสียง ห้องบันทึกเสียง ห้องตัดต่อ การเตรียมตัวผู้บรรยาย ผู้ร่วมงาน ทีมงานทุกฝ่าย หากจัดเตรียมรายละเอียดในขั้นตอนนี้ได้เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้ขั้นตอนการผลิตงานทำได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น ขั้นตอนเตรียมการผลิต (Pre-Production) ประกอบด้วย

1.1 การแสวงหาแนวคิด เป็นการหาแนวทาง เรื่องราวที่จะนำมาผลิตเป็นรายการวีดิทัศน์ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจแรกของผู้ผลิตที่จะต้องตั้งคำถามว่า แนวคิดคิดที่ได้นั้นคืออะไร และจะให้ประโยชน์อะไรต่อผู้ชม การหาแนวคิดหรือเรื่องราว จึงเป็นงานที่จะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการค่อนข้างสูง

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เมื่อได้เนื้อหาที่จะทำการผลิตสื่อวีดิทัศน์แล้ว เป็นการคาดหวังถึงผลที่จะเกิดกับผู้ชม เมื่อได้รับชมไปแล้ว ผู้ผลิตจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้รับหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมในการท่องเที่ยววิถีพุทธ

1.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Target audience) เพื่อให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวเมืองหลักของกลุ่มคนในประเทศ และการท่องเที่ยววิถีพุทธต่อกลุ่มชาวต่างชาติ เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์แล้ว ขั้นตอนต่อไปวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ชมว่ามีลักษณะอย่างไร เป็นการทำความเข้าใจผู้ชมในแง่มุมต่าง เกี่ยวกับเพศ อายุ ความสนใจ ความต้องการ และจำนวนผู้ชม เพื่อให้สามารถผลิตสื่อวีดิทัศน์ได้ตรงความต้องการมากที่สุด

1.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นกระบวนการศึกษาเนื้อหา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการผลิตแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ และเพิ่มความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่ต้องตรวจสอบ

ข้อมูลจากเอกสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และข้อมูล และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ให้ครบถ้วน ทำการลำดับเนื้อหา เพื่อการนำเสนอที่เหมาะสม และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยววิถีพุทธเป็นอย่างดี

1.5 การเขียนบทวิดิทัศน์ (Script Writing) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการกำหนดแนวคิดจนถึงการวิเคราะห์เนื้อหา จนได้ประเด็นหลักและประเด็นย่อยของข้อมูล แล้วนำมาเขียนเป็นบท ซึ่งเป็นการกำหนดลำดับก่อนหลังของการนำเสนอภาพและเสียง เพื่อให้ผู้ชมได้รับเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยระบุลักษณะภาพ และเสียงไว้ชัดเจน นอกจากนั้นบทรายการวิดิทัศน์ ยังถ่ายทอดกระบวนการในการจัดรายการออกมาเป็นตัวอักษรและเครื่องหมายต่างๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ร่วมการผลิตรายการได้ทราบ และดำเนินการผลิตตามหน้าที่ของแต่ละคน

1.6 การกำหนดวัสดุ และอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยที่ผู้ผลิตรายการจะต้องทราบว่าต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ใดบ้าง ซึ่งต้องกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดหา และเตรียมการต่อไป

1.7 การกำหนดผู้บรรยาย หรือผู้อ่านบท เพื่อตามความเหมาะสมของการนำเสนอการท่องเที่ยววิถีพุทธ

1.8 การจัดทำจะเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินการผลิต เช่น ค่าตอบแทนผู้ร่วมดำเนินงาน ค่าผลิตงานกราฟิก ค่าวัสดุรายการ ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าที่พัก และค่าพาหนะ เป็นต้น

2. ขั้นตอนการผลิต (Production)

เป็นขั้นตอนการดำเนินการถ่ายทำตามเส้นเรื่องหรือบทตามสคริปต์ที่ทีมงานผู้ผลิต ช่างเทคนิคเสียง ช่างศิลป์ และทีมงานจะทำการภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งการบันทึกเสียง ตามที่กำหนดไว้ในสคริปต์ ในสตูดิโอ ขั้นตอนนี้อาจมีการถ่ายทำแก้ไขหลายครั้งจนเป็นที่พอใจ (take) ภาพเฉพาะมุมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการขยายความ (insert) เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นและเข้าใจรายละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปจะมีการประชุมเตรียมงาน และมอบหมายงานให้กับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน องค์ประกอบของขั้นตอนการผลิต มีดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร ในการผลิตสื่อวิดิทัศน์เป็นการทำงานที่เป็นทีม ผู้ร่วมงานมาจากหลากหลายด้านที่ต่างกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับทีมงานที่ดี มีความความเข้าใจกัน พูดภาษาเดียวกัน รู้จักหน้าที่ และให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน

2.2 ด้านสถานที่ สำหรับการผลิตรายการในห้องผลิตรายการ (Studio) นั้น ผู้ผลิตจะต้องเตรียมการจองห้องผลิต และตัดต่อรายการล่วงหน้า กำหนดวันเวลาที่ชัดเจน

2.3 ด้านอุปกรณ์ในการผลิตรายการ โดยผู้กำกับฝ่ายเทคนิคจะเป็นผู้สั่งการเรื่องการเตรียมอุปกรณ์ในการผลิต เช่น กล้องวิดีโอ ระบบเสียง และระบบแสงและเครื่องบันทึกภาพ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์สำรองบางอย่างให้พร้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที

3. ขั้นการหลังการผลิต (Post-Production)

การตัดต่อลำดับภาพ หรือเป็นขั้นตอนการตัดต่อเรียบเรียงภาพและเสียงเข้าไว้ด้วยกันตามสคริปต์หรือเนื้อหาของเรื่อง ขั้นตอนนี้จะมีการใส่กราฟิกทำเทคนิคพิเศษภาพ การแต่งภาพการย้อมสี การเชื่อมต่อภาพ/ฉาก อาจมีการบันทึกเสียงในห้องบันทึกเสียงใส่เสียงพูดชาวนับบรรยากาศต่างๆ เพิ่มเติมอื่นๆ อาจมีการนำดนตรีมาประกอบเรื่องราวเพื่อเพิ่มอารมณ์สในการรับชมยิ่งขึ้น ขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่จะดำเนินการอยู่ในห้องตัดต่อ เพราะมีข้อจำกัดหลาย อย่างเช่น การเพิ่มเทคนิคพิเศษต่างๆ ซึ่งต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นมีเฉพาะช่างเทคนิคที่เกี่ยวข้องและผู้กำกับเท่านั้น ระยะเวลาในขั้นตอนนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของบทและการบันทึกภาพ รวมถึงความยากง่าย และการใส่รายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติมของงานในแต่ละ Theme เข้าด้วยกัน องค์ประกอบของขั้นการหลังการผลิต มีดังนี้

3.1 การลำดับภาพ หรือการตัดต่อ (Editing) เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบทวิดีโอ โดยใช้เครื่องตัดต่อ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการตัดต่อแบบ Non-Linear Editing เป็นการติดต่อกันโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เฉพาะ ซึ่งเป็นการตัดต่อที่รวดเร็วและมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด



แผ่นภาพที่ 1 การตัดต่อวิดีโอด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบ Non-Linear Editing

3.2 การบันทึกเสียง (Sound Recording) จะทำหลังจากได้ดำเนินการตัดต่อภาพตามบทวิดีโอที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย และเสียงประกอบลงไป



แผ่นภาพที่ 2 การบันทึกเสียง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3 การฉายเพื่อตรวจสอบ (Preview) หลังจากตัดต่อภาพ และบันทึกเสียงเรียบร้อยแล้วจะต้องนำมาฉายเพื่อตรวจสอบก่อนว่ามีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่



แผ่นภาพที่ 3 การประเมินผลการตัดต่อวิดีโอ

3.4 ประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินรายการหลังการผลิต ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ

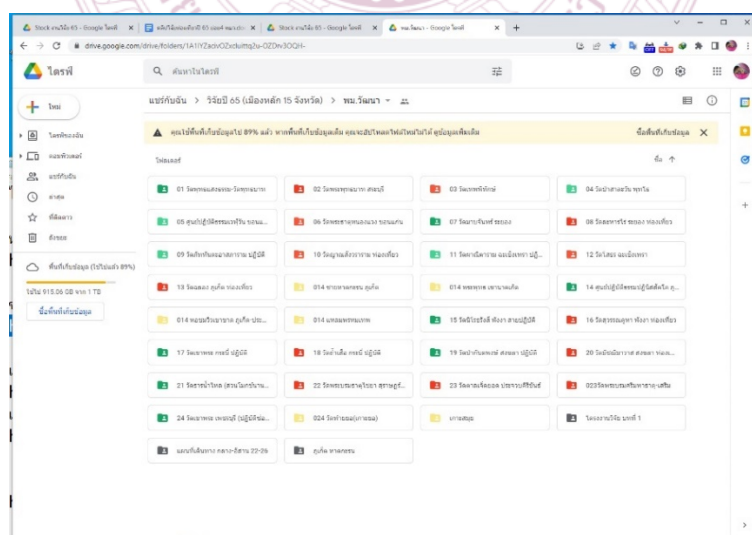
1) ประเมินผลกระบวนการผลิต โดยจะเป็นการประเมินด้านความถูกต้องของเนื้อหา คุณภาพของเทคนิคการนำเสนอ ความสมบูรณ์ของเทคนิคการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ทีมงานการผลิต และ

2) การประเมินผลผลิต ซึ่งจะเป็นการประเมินโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก โดยจะประเมินในด้านของความน่าสนใจ ความเข้าใจในเนื้อหา และสาระที่นำเสนอ

3) การเผยแพร่ ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงเป้าหมายให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรเก็บข้อมูล ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ใช้ เพื่อนำมาแก้ไขเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

การวางแผนเป็นการกำหนดเรื่องราวที่จะถ่ายทำว่าต้องการถ่ายทำสิ่งใด และกำหนดความยาวของเรื่องเพื่อที่จะได้เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อม การถ่ายทำเป็นการบันทึกภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่งหรือเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตต้องการจะถ่ายทำเพื่อจะได้นำข้อมูลนั้นเก็บไว้ แคปเจอร์ (CAPTURE) เป็นการถ่ายโอนข้อมูลที่เป็นภาพอย่างเดียว หรือทั้งภาพและเสียงที่ได้จากเทปวีดีโอ (VHS) มาบันทึกลงใน HARDDISK ของเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยทำการจัดเก็บเป็นไฟล์ .AVI หลายๆ ไฟล์ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และสามารถนำไฟล์ .AVI นี้ไปใช้ในการตัดต่อภาพได้

การตัดต่อเป็นการนำไฟล์หลายๆ ไฟล์ที่จัดเก็บอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์มาเรียงต่อกัน โดยทำการเลือกภาพและเสียงที่ต้องการ จากนั้นจึงทำการตกแต่งภาพ โดยการเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ เช่น สี สัน ความสวยงาม ด้วยโปรแกรม Adobe Lightroom classics ใส่ข้อความ เพิ่มความเร็วหรือลดความเร็วในการแสดงภาพเคลื่อนไหว ลดเหลี่ยมของภาพ หรือจะทำการปรับเปลี่ยนความยาวของข้อมูลก็ได้ เช่น การตัดต่อวีดีโอด้วย Adobe Premiere ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ Mac Studio ของ Apple จะได้งานที่มีคุณภาพดีกว่ามาก เนื่องจากมีความสามารถและเสถียร สามารถเพิ่มเทคนิคพิเศษ FX ปรับแต่งภาพให้สวยงามได้ จึงได้รับความนิยม แต่ผู้ตัดต่อมีอาชีพด้วยอุปกรณ์ตัดต่อที่มีราคาแพง โดยนำผลิตภัณฑ์ที่ได้มาทำการเก็บบันทึกให้อยู่ในรูปของไฟล์ ใน Google drive ที่ <https://drive.google.com/drive/folders/1A1lYZacivOZxcluitq2u-OZDrV3OOH->



แผ่นภาพที่ 4 แสดงการเก็บข้อมูลรูปภาพและวีดิทัศน์บนระบบคลาวด์ (GOOGLE CLOUD)

4.2.2 สื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก

คณะวิจัยได้ทำการแบ่งประเภทสื่อวีดิทัศน์ ได้ดังนี้

1. สื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธสำหรับท่องเที่ยว แบ่งออกเป็นภาคภาษาไทย 15 คลิป (และภาคภาษาอังกฤษ 15 คลิป) โดยแต่ละวัดจะทำเป็นหนึ่งคลิปความยาวแต่ละคลิป 3.35-4.35 นาที โดยสรุปเนื้อหาแต่ละคลิป ดังนี้

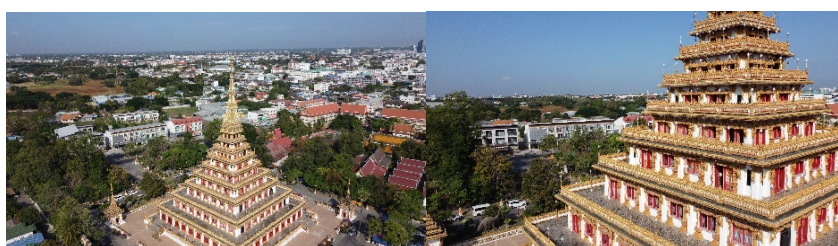
- (1) **วัดพระสิงห์วรวิหาร** อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปงดงามมากที่สุด มีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นที่เคารพสักการะของคนไทยทั้งประเทศ สายพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีวัดพระสิงห์กับสำนักอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ เป็นคลิปเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 5 วัดพระสิงห์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

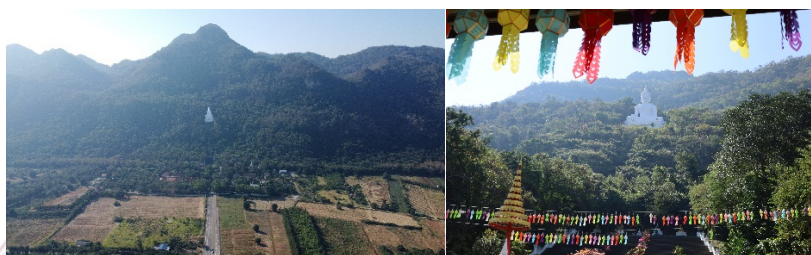
- (2) **วัดหนองแวง (พระมหาธาตุแก่นนคร)** อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2332 โดยท้าวเพี้ยเมืองแพน เจ้าเมืองคนแรก ณ บ้านบึงบอน (บึงแก่นนคร) พระมหาธาตุแก่นนคร หรือ พระธาตุเก้าชั้น นี้เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กก่ออิฐถือปูน มียอดเป็นทรงเจดีย์ ความสูง 80 เมตร มีพระจุลธาตุ 4 องค์ ตั้งอยู่ 4 มุม และมีกำแพงแก้วพญานาค 7 เศียร ล้อมรอบ เป็นศิลปะในสมัยทวารวดี ผสมศิลปะแบบอินโดจีน ภายในองค์พระธาตุจะมีอยู่ 9 ชั้น จัดเป็นวัดที่มีเจดีย์สถาปัตยกรรมสวยงาม

การทำคลิป รวมวัดพระธาตุหนองแวง กับสถานปฏิบัติธรรมเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่นเข้าด้วยกัน เพื่อให้อยู่ในจังหวัดเดียวกัน เส้นทางท่องเที่ยวและปฏิบัติเชื่อมถึงกัน



แผ่นภาพที่ 6 วัดหนองแวง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

- (3) **วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม** อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีพระพุทธรูปปูนปั้นองค์ใหญ่บนเขา มองจากถนนมิตรภาพ ดูเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม สร้างโดยพระเกจิอาจารย์ หลวงพ่อลี ธมฺมธโร แห่งวัดอโศการาม เพื่อให้สาธุชนได้ไปนมัสการกราบไหว้ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล สายสถาปัตยกรรมชาติการทำคลิบ วัดเทพพิทักษ์ กับวัดป่าสาละวัน สถานปฏิบัติธรรมรวมในคลิบเดียวกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวและปฏิบัติธรรมเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 7 วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

- (4) **วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร** อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีรอยพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ศรัทธาของชาวพุทธ มีประเพณีนมัสการรอยพระบาท และตักบาตรดอกไม้มิ ในทุกปี สายประเพณีวัฒนธรรม การทำคลิบ นำวัดพระพุทธบาทสระบุรี วัดท่องเที่ยวกับวัดพุทธแสงธรรม สถานปฏิบัติธรรม รวมอยู่ด้วยกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวกับสถานปฏิบัติธรรมในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 8 วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

- (5) **วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร** อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นวัดท่องเที่ยวที่มีความทันสมัย ลงตัวโดยมีสถาปัตยกรรม อาคารสถานที่ก่อสร้างอย่างสวยงามลงตัว ในเนื้อที่ป่าเขา เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมเป็นอย่างดี การทำคลิบ วัดญาณสังวราราม วัดท่องเที่ยว กับวัดภักทันทาสถาราม สถานปฏิบัติธรรม เข้าด้วยกัน



แผ่นภาพที่ 9 วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

- (6) **วัดละหารไร่** อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง เป็นวัดสายเกจิอาจารย์หลวงปู่ทิม อิสริโก ท่านเป็นพระเกจิเรียบง่ายเป็นแบบอย่างของความสมณะ กล่าวขานกันว่า มีพลังจิตแก่กล้ารูปหนึ่งของภาคตะวันออก มีเหรียญและวัตถุมงคลที่ชาวพุทธนิยม ในวัดสร้างรูปปั้นองค์ใหญ่ไว้ให้ผู้คนได้สักการะกราบไหว้ ขอพร จัดอยู่ในสายเกจิอาจารย์รูปเคารพ การทำคลิปรวมวัดละหารไร่ สถานที่ท่องเที่ยวเข้ากับ วัดมาบจันทร์ เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เพื่อเชื่อมการท่องเที่ยวสู่การปฏิบัติ



แผ่นภาพที่ 10 วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

- (7) **วัดโสธรวรารามวรวิหาร** อำเภอมือ่งจังหวัดฉะเชิงเทรา พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองฉะเชิงเทรา มีเรื่องราวประวัติที่น่าสนใจ นับเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ที่มีชาวพุทธไปกราบไหว้วันมาฆบูชา มากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย มีเรื่องราวตำนาน ปาฏิหาริย์ และพุทธานุภาพ จัดเป็นสายพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ การทำคลิปรวมวัดโสธรวรวิหาร วัดท่องเที่ยวเข้ากับ วัดผาณิตาราม สถานปฏิบัติธรรม ในจังหวัดฉะเชิงเทราเข้าด้วยกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวสู่การปฏิบัติ



แผ่นภาพที่ 11 วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอมือ่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา

(8) **วัดวังกวีเวการาม (วัดไต้น้ำ)** อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ Unseen Thailand แห่งสำคัญ วัดจมไต้น้ำในช่วงฤดูฝนไปจนถึงปลายเดือนเมษายนจึงโพลให้เห็น สัมผัสวัฒนธรรมแบบชาวมอญ กระเหรี่ยง ที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวเฝ้า นักท่องเที่ยวไปสัมผัสบรรยาย ภาศชาวมอญ พม่า ท่ามกลางธรรมชาติ จัดเป็นสายสถาปัตยกรรมธรรมชาติ การทำ ศิลป รวมวัดวังกวีเวการาม วัดท่องเที่ยวเข้าด้วยกันกับวัดท่าเสาตั้ง ซึ่งเป็นสถาน ปฏิบัติธรรม เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวประจำจังหวัด เข้ากับการปฏิบัติ



แผ่นภาพที่ 11 วัดวังกวีเวการาม (วัดไต้น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

(9) **วัดห้วยมงคล** อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระพุทธรูปหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ เป็นเกจิอาจารย์ชื่อดัง สร้างขึ้นเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ไปกราบไหว้บูชาขอพร เป็นวัดที่สร้างในเชิงท่องเที่ยวยุคใหม่ มีการจัดการพื้นที่ได้เหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวก ครบถ้วน มีการบริหารจัดการที่ดีเยี่ยม จัดเป็นสายเกจิอาจารย์รูปเคารพ การทำศิลป รวมวัดห้วยมงคลเข้ากับวัด ป่าสุญญดาราม ซึ่งเป็นวัดปฏิบัติเข้าด้วยกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวกับสถานปฏิบัติธรรมเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 12 วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

(10) **วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร** อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นวัดจิตรกรรม สถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามมาก พุทธศิลป์วิจิตรตระการตา โดยฝีมือช่างสมัยเก่า จัดเป็นสายจิตรกรรม การทำศิลป รวมวัดใหญ่สุวรรณาราม วัดท่องเที่ยวเข้ากับวัด เขาพระ ซึ่งเป็นสถานปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเชื่อมการท่องเที่ยวไปสู่ การปฏิบัติธรรม



แผ่นภาพที่ 13 วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

- (11) วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวัดที่มีสถาปัตยกรรมยุคทวารวดี พระบรมธาตุศักดิ์สิทธิ์ในฝ่ายมหายาน เป็นแหล่งโบราณคดีที่น่าสนใจ มีพิพิธภัณฑ์แสดงของล้ำค่า จัดเป็นวัดสถาปัตยกรรมเก่าแก่ การทำคัลป์ รวมวัดพระบรมธาตุไชยา วัดทองเที่ยง เข้ากับวัด ชารน้ำไหล ซึ่งเป็นสถานปฏิบัติธรรม เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ



แผ่นภาพที่ 14 วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- (12) วัดมัจฉิมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นวัดเก่าแก่ที่เป็นแหล่งหลอมรวมวัฒนธรรมของชน ๓ ชชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา เข้าด้วยกัน คือ ไทย จีน มลายู ศาสนาพุทธ ศาสนาเต๋า และศาสนาอิสลาม ผู้คนในแถบนี้มีความสามัคคี สถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นยุค ร.๔ มีความงดงามโดยสร้างเพื่อเป็นต้นแบบทางวัฒนธรรมที่ลงตัว จัดเป็นวัดทางสถาปัตยกรรมจิตรกรรม การทำคัลป์ รวมวัดมัจฉิมาวาส วัดทองเที่ยงเข้ากับวัดปากันตพงษ์ ซึ่งเป็นสถานปฏิบัติธรรม เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวไปสู่สถานปฏิบัติธรรมในจังหวัด



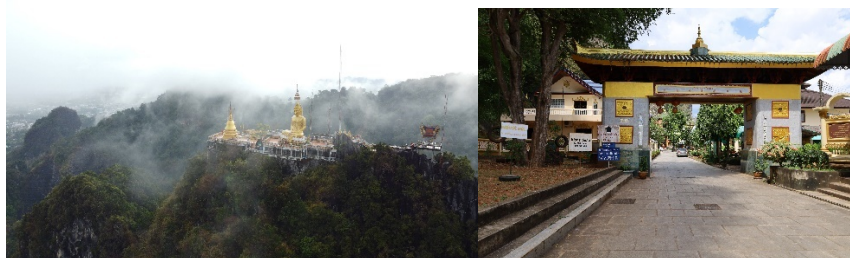
แผ่นภาพที่ 15 วัดมัจฉิมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

- (13) **วัดสุวรรณคูหา** อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร เป็นวัดที่เป็นถ้ำมีความสำคัญแต่ในอดีต มีจารึกโบราณ พระพุทธรูปทองคำ เป็นที่ฝังทองคำของเศรษฐีพ่อค้าสมัยโบราณ ทำให้ถ้ำกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ในหลายด้าน มีหิน หอย ซากฟอสซิลนับพันปี จัดเป็นวัดในสายธรรมชาติ การทำคหิปลิ รวมวัดสุวรรณคูหา วัดทองเทียว เข้ากับวัดนิโรธรังสี เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวไปสู่สถานปฏิบัติธรรมในจังหวัด



แผ่นภาพที่ 16 วัดสุวรรณคูหา อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร

- (14) **วัดถ้ำเสือวิปัสสนา** อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เป็นวัดที่มีความงดงามด้านธรรมชาติ พุทธูปบถนยอดเขา มีบันไดทางขึ้นพัน 1260 ขั้น สูงตระหง่านมองเห็นจังหวัดกระบี่และอ่าวนางโดยรอบ ภาพวิวทิวทัศน์สวยงาม เหมาะสำหรับการถ่ายภาพ มีเรื่องราวพระเกจิอาจารย์หลวงพ่อบำเพ็ญเพียรภาวนาที่ถ้ำเสือ มีความขลังศักดิ์สิทธิ์ สิ่งก่อสร้างสวยงาม มีเจดีย์ และอาคารวิปัสสนา เหมาะทั้งเป็นที่ปฏิบัติและท่องเที่ยว จัดเป็นวัดในสายอนุรักษ์ธรรมชาติ การทำคหิปลิ รวมวัดถ้ำเสือ วัดทองเทียวเข้ากับสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ ซึ่งเป็นสถานปฏิบัติธรรม เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวไปสู่สถานปฏิบัติธรรมในจังหวัด



แผ่นภาพที่ 17 วัดถ้ำเสือวิปัสสนา อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

- (15) **วัดฉลอง** (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เป็นวัดที่มีเกจิชื่อดัง หลวงพ่อแช่ม ที่คนในจังหวัดภาคใต้เลื่อมใสศรัทธา มากราบไหว้ขอพร ถวายผ้าไตร จุดประทัดบูชาเมื่อสำเร็จตามที่อธิษฐาน มีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ในอดีตใช้รักษาโรคภัย

และมีตาซีให้ลึกกู่ปฐภูมิกวัดที่คนเคารพ มีสิ่งก่อสร้างสวยงาม เป็นวัดประจำจังหวัด จัดอยู่ในสายเกจิอาจารย์ การทำคลิป รวมวัดฉลอง วัดท่องเที่ยวเข้ากับ สถานปฏิบัติธรรมปฐนิสสัคโค เพื่อเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวไปสู่สถานปฏิบัติธรรมในจังหวัด



แผ่นภาพที่ 18 วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

2. สื่อวีดิทัศน์การท่องเที่ยววิถีพุทธด้านการปฏิบัติธรรม โดยจัดทำสื่อวีดิทัศน์ออกเป็น ด้านการปฏิบัติธรรม จำนวน 15 คลิป ภาษาไทย (และภาคภาษาอังกฤษ 15 คลิป) ดังนี้

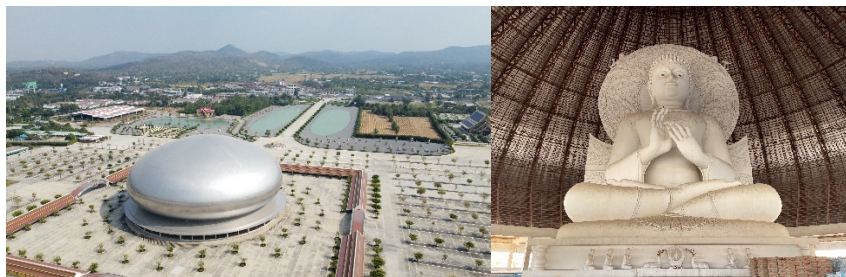
2.1 สายพุทธโร

วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสำนักปฏิบัติหลวงพ่อเปลี่ยน ปณฺญาปทีโป พระกรรมฐานสายหลวงปู่มั่น ใช้รูปแบบภาวนาพุทธโร ตั้งอยู่ในป่ามีความสงบ วิเวกมาก มีเสนาสนะเหมาะสำหรับการบำเพ็ญเพียรภาวนา การทำคลิป รวมวัดอรุณวิเวก เข้ากับวัดพระสิงห์ ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน



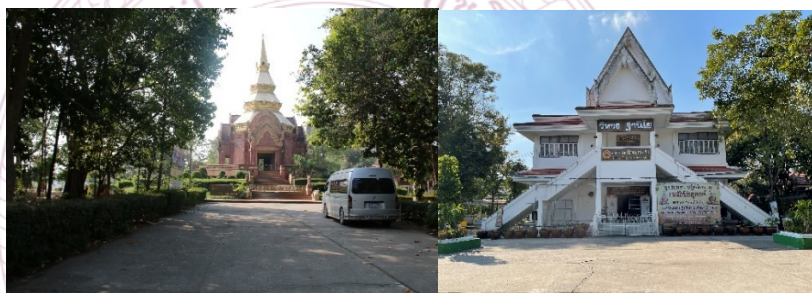
แผ่นภาพที่ 19 วัดอรุณวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นสำนักปฏิบัติที่สร้างขึ้นใหม่โดยชูเรื่องสัปายะ สำหรับการปฏิบัติ สร้างขึ้นโดยสถาปัตยกรรมที่สวยงาม วิหารทรงบาตรคว่ำ และวิหารต่างๆ รองรับผู้ปฏิบัติได้หลายพันคน มีพระวิปัสสนาจารย์ พระอาจารย์สมชาติ เป็นผู้สอนกรรมฐานตามสายพุทธโร การทำคลิป รวมวัดพุทธแสงธรรม เข้ากับวัดพระพุทธบาท สระบุรี ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกันในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 20 วัดพระพุทธรูปแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย เป็นวัดสายกรรมฐานที่อยู่ใจกลางเมือง มีการสอนกรรมฐานตลอดปี โดยเฉพาะวันพระมีการถือปฏิบัติเครื่องครัดถือเนสขีงกัฏฐงค์ เจริญกรรมฐานตลอดคืน การทำคลิปป รวมนัดป่าสาละวัน เข้ากับวัดเทพพิทักษ์ปุณณาวาส ซึ่งเป็นสถานปฏิบัติธรรม เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 21 วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา เป็นสำนักปฏิบัติที่สร้างขึ้นโดยใช้หลักธรรมชาติบำบัด มุ่งอนุรักษ์ผืนป่า ป่าลูกไม้นานาพันธุ์มากกว่า ๒๐ ปี และการปฏิบัติภาวนา มีประชาชนมาปฏิบัติเป็นประจำ การทำคลิปป รวมนัดนิโรธรังสี เข้ากับวัดสุวรรณคูหาซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน

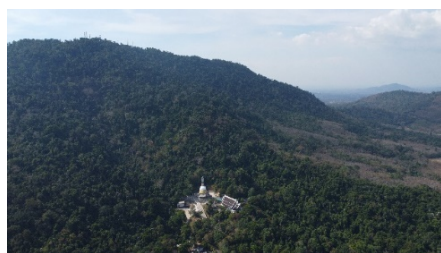


แผ่นภาพที่ 22 วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

2.2 สายอานาปานสติ

วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นสำนักปฏิบัติสาขาของวัดหนองป่าพง โดยพระอาจารย์อนันต์ อภิณฺโณ วัดป่าสายกรรมฐาน ก่อตั้งขึ้นด้วยพลังศรัทธาที่จะมีวัด

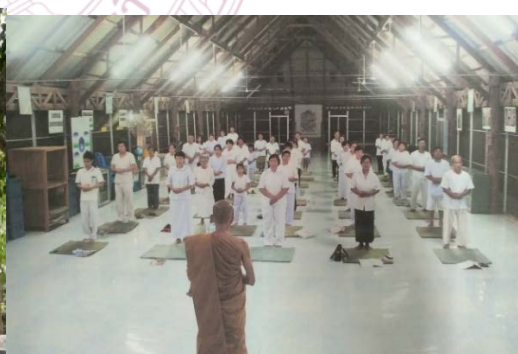
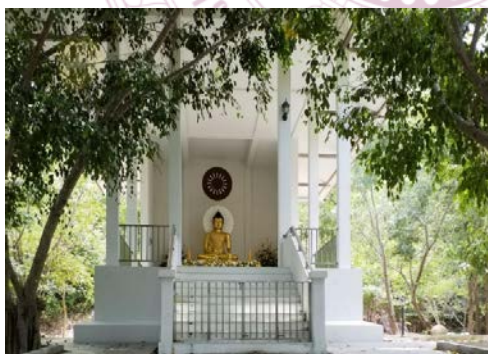
สายหลวงพ่อบา สุธัทโท ในภาคตะวันออก พระสงฆ์ถือศีลวัตรตามแบบพระเถรวาท มีทั้งพระไทยและพระต่างชาติชาวตะวันตก มีเสนาสนะกุฏิเล็กมีความสัปปายะวิเวกมากวัดตั้งอยู่ในไหล่เขา มีอุโบสถเจดีย์ที่สร้างได้สวยงาม มีประชาชนไปฟังธรรมและปฏิบัติอย่างล้นหลาม มีการเผยแผ่ธรรมทั่วโลกทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การทำคหิปล รวมวัดมาบจันทร กับวัดละหารไร่ ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 23 วัดมาบจันทร อำเภอมะเมือง จังหวัดระยอง

วัดป่าสุญญตา อำเภอบางบาลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอาศรมสุญญตาสำหรับการปฏิบัติธรรมก่อตั้งมาประมาณ ๒๐ ปี จากกลุ่มผู้ศรัทธาในหลวงพ่อบุญานันท์วัดชลประทาน เพื่อให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับผู้สนใจใฝ่ธรรมในด้านปฏิบัติ

การทำคหิปล รวมวัดป่าสุญญตาราม สถานปฏิบัติธรรม เข้ากับวัดท่าเสด็จ ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 24 วัดป่าสุญญตา อำเภอบางบาลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของพุทธทาสภิกขุ เป็นวัดป่าที่มีความสงบวิเวก อยู่กับธรรมชาติ เพื่อศึกษาเข้าใจชีวิต เป็นสถานที่ศึกษาทางวิญญาน มีการเผยแผ่ธรรมในรูปแบบพุทธเถรวาทและเซ็นผสมกัน มีชาวไทยและต่างชาติเข้าไปศึกษาธรรมตลอดทั้งปี การทำคหิปล รวมวัดธารน้ำไหล เข้ากับวัดพระธาตุไชยาเข้าด้วยกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 25 วัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

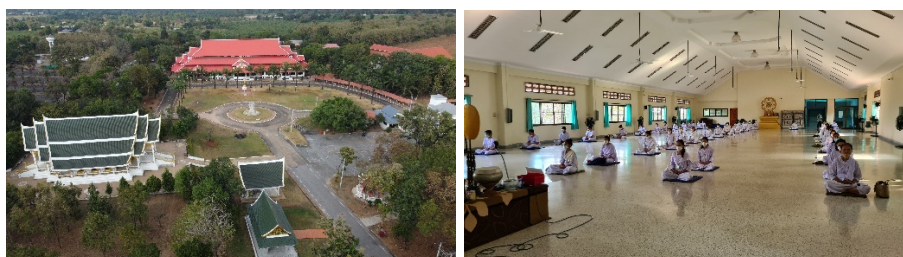
วัดป่ากันตพงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เป็นสำนักปฏิบัติสาขาวัดหนองป่าพง โดยมีคณะญาติโยมร่วมกันสร้างเพื่อใช้เป็นที่พักาวนา มีพระภิกษุอยู่ประจำและสอนกรรมฐาน มีศาลาหลังใหญ่อันเป็นสัปปายะ มีความสะดวกใกล้กับตัวเมืองหาดใหญ่ การทำคลิปรวมวัดป่ากันตพงษ์ เข้ากับวัดมณีนิมิตมาส วัดทองเทียวไว้ในคลิปรเดียวกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 26 วัดป่ากันตพงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

2.3.แบบพองยุบ หรือ สติปัญญา

ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นสำคูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีความพร้อมสมบูรณ์รองรับผู้ปฏิบัติขั้นพื้นฐาน เป็นสาขาของวัดอัมพวัน ของหลวงพ่อดำรงค์ จังหวัดสิงห์บุรี มีพระวิปัสสนาจารย์คอยสอนและสอบอารมณ์ตลอดปี การทำคลิปรวมศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน เข้ากับวัดพระธาตุหนองแวง เข้าด้วยกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



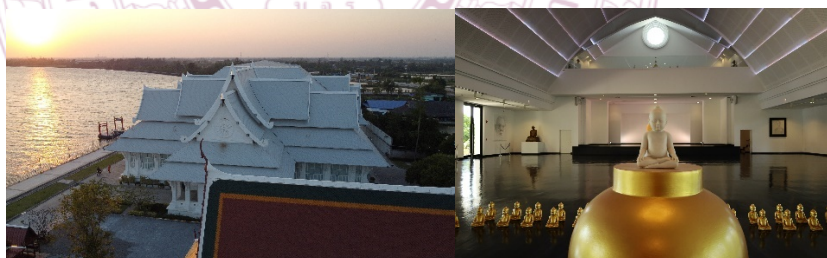
แผ่นภาพที่ 27 ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สำนักปฏิบัติธรรมแบบสายสติปัฏฐานสี่ (พองหนอ-ยุบหนอ) ที่อยู่บนเขาย้อย มีการสอนปฏิบัติตลอดทั้งปี โดยพระวิปัสสนาจารย์จาก วัดพิชโสภาราม จังหวัดอุบลราชธานี การทำคหิปลิ รวมวัดเขาพระ เข้ากับวัดใหญ่สุวรรณาราม ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 28 วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสำนักปฏิบัติแนวสติปัฏฐานสี่ ที่มีเปิดสอนกรรมฐาน อุปัฏฐัมภโดยคุณแม่สิริ มีผู้มาเข้าปฏิบัติตลอดทั้งปี มีสถานที่สัปปายะ มีศาลาปฏิบัติธรรม ริมแม่น้ำบางปะกง การทำคหิปลิ รวมวัดผาณิตารามเข้ากับวัดโสธรวรารามเข้าด้วยกัน เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 29 วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วัดภักทันตะอาสภาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นสำนักปฏิบัติสายสติปัฏฐานสี่ที่ก่อตั้งโดยหลวงพ่อบัณฑิตอาสภมหาเถระ โดยมีศาลาปฏิบัติธรรม กุฏิที่พักเพียงพอรองรับผู้ปฏิบัติหลายร้อยคน มีผู้ไปเข้าปฏิบัติต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีพระวิปัสสนาจารย์สอนและสอบอารมณ์ได้เป็นอย่างดี การทำคหิปลิ รวมวัดภักทันตะอาสภาราม เข้ากับวัดญาณสังวราราม ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 30 วัดภักทันทะอาสาฬหาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ศูนย์ปฏิบัติธรรมปฐินิสสัคโค (หลวงพ่อประจาก) อำเภอมืองภูเก็ด จังหวัดภูเก็ด เป็นสถานปฏิบัติธรรมที่คณะญาติโยมมีศรัทธาในมนต์หลวงพ่อประจาก สิริวัฒนโณ มาเป็นพระวิปัสสนาจารย์สอนกรรมฐานเป็นคอร์สในทุกๆ เดือน มีความสัปปายะ ติดกับชายทะเล อากาศดี เยียบสงบ มีความร่มรื่น เหมาะสำหรับภาวนา การทำคลิป รวมศูนย์ปฏิบัติธรรมปฐินิสสัคโค เข้ากับวัดฉลง เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 31 ศูนย์ปฏิบัติธรรมปฐินิสสัคโค อำเภอมืองภูเก็ด จังหวัดภูเก็ด

2.4 แบบเคลื่อนไหว รูป-นาม

สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ หลวงพ่อสมบุรณ์ ศิษย์หลวงพ่อเทียน เป็นสำนักปฏิบัติมีความเป็นธรรมชาติ มีถ้ำที่สวยงามเหมาะสำหรับการบำเพ็ญเพียรภาวนา มีผู้คนไปปฏิบัติภาวนา และมีพระอาจารย์ผู้สอนกรรมฐานสืบทอดต่อมา การทำคลิป รวมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ เข้ากับวัดถ้ำเสือ ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 32 สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

วัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จประพาสไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างทางทรงเยี่ยมราษฎร ที่อาศัยบริเวณริมฝั่งแม่น้ำแควน้อยเชื่อมต่อกับปากน้ำลำภาชี ชาวบ้านจึงเรียกท่าน้ำที่ทรงเสด็จในครั้งนั้นว่า “ท่าเสด็จ” มีพระครูเกษมกาญจนสิทธิ์ (ศักดิ์ตา เขมจาโร) เป็นเจ้าอาวาสและวิปัสสนาจารย์ เน้นด้านการอบรมจริยธรรม เป็นสถาบันบ่มเพาะต้นกล้าคุณธรรม เยาวชนสำนึกรู้ในหน้าที่ ทำหน้าที่ด้วยความสำนึก ทำด้วยใจที่มีคุณธรรม ทุกรูปนาม ทุกรูปนาม รู้ว่าเรากำลังทำอะไร กำลังทำหน้าที่อะไร การทำคลิป รวมวัดท่าเสด็จ เข้ากับวัดวังแก้วเวการาม ซึ่งเป็นวัดท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมเส้นทางปฏิบัติธรรมกับสถานที่ท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ในจังหวัดเดียวกัน



แผ่นภาพที่ 33 วัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

4.3 การผลิตสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์

ในการจัดทำสื่อวิดีโอเพื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางสื่อเว็บไซต์หลัก Travel2thailand และ Youtube Tiktok และ Facebook ผู้วิจัยได้ทำการเขียนสคริปต์และมีการบันทึกเสียง ตัดต่อวิดีโอสำเร็จทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมี บทบรรยายประกอบภาพถ่ายและวิดีโอ พร้อมเสียงดนตรีประกอบ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการรับชม โดยมีการจัดแบ่งเป็นจังหวัดละ 2 คลิป จะได้นำเสนอ เนื้อหาบทคลิปทั้ง 15 วัดท่องเที่ยว 15 เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาต่อไป

4.3.1 การผลิตสื่อ วัดท่องเที่ยว 15 คลิป ดังต่อไปนี้



1. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ วัดทองเทียวสายพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์

บทบรรยาย วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร พระธาตุหลวงประจำปีเกิดของผู้ที่เกิด ปีมะโรง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1,888 โดย พญาผายู กษัตริย์เชียงใหม่องค์ที่ 5 ของราชวงศ์มังราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เดิมชื่อวัดลีเชียงพระ ในรัชสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา ได้โปรดให้อัญเชิญพระพุทธรูปจากเมืองเชียงราย ลงมาประดิษฐาน ชาวบ้านจึงเรียกว่า “วัดพระสิงห์” จุดเด่นที่สำคัญภายในวัด มีพระพุทธรูปสำคัญ คู่เมืองเชียงใหม่ ศิลปล้านนาสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 700 ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารลายคำ ภายในวิหารยังมีภาพจิตรกรรม เรื่องสังข์ทอง และวิถีชีวิตประจำวัน งดงามเสมือนจริง

นอกจากนี้ยังมีพระอุโบสถสองสงฆ์ มีมุขสองด้าน ชุ่มประตูก่อด้วย ลายปูนปั้น วิจิตรงดงาม, ภายในมีมณฑปตั้งอยู่ตรงกลาง เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทองทิพย์จำลอง พระพุทธรูปเชียงแสนในสมัยต้น

หอไตร ลายปูนปั้นประดับสวยงาม ชั้นบนเป็นอาคารไม้ทรงวิหารพื้นเมืองล้านนา เป็นแหล่งสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าคู่บ้านคู่เมืองเชียงใหม่ วัดแห่งนี้จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลก, ทำให้ผู้มาเยือน ได้สัมผัสกับความวิจิตรงดงามราวกับว่า กำลังย้อนกลับไปสู่สภาพกาล เมื่อ 700 ร้อยปีก่อน

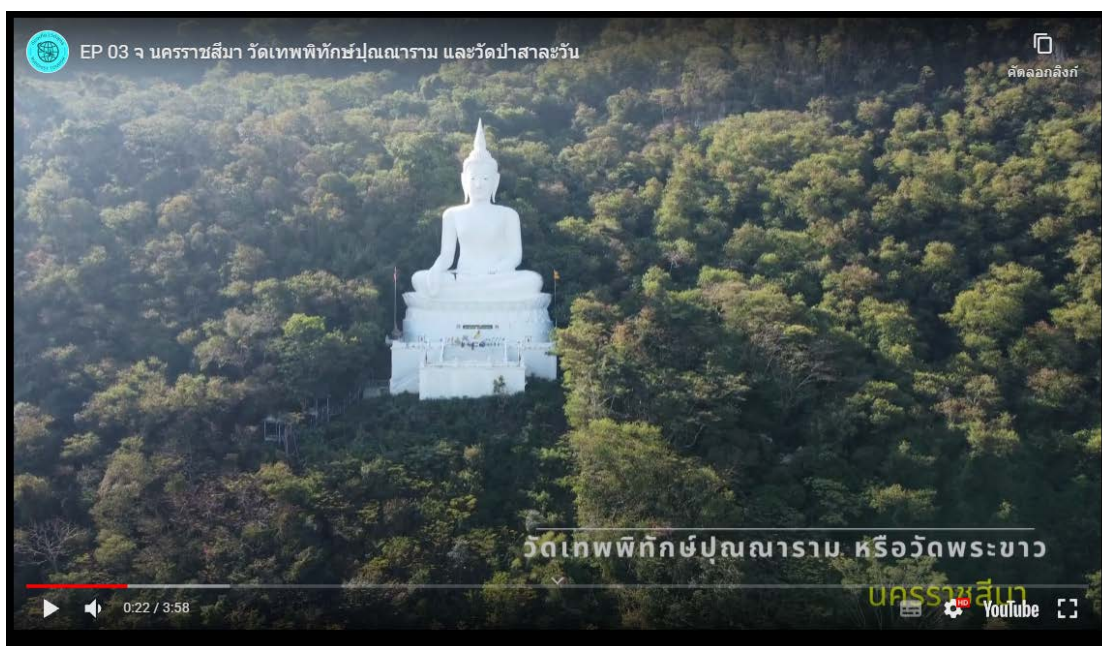


2. วัดพระธาตุหนองแวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สายสถาปัตยกรรม

บทบรรยาย หากมาจังหวัดขอนแก่นแล้วไม่ได้ มาไหว้พระมหาธาตุแก่นนคร พระอารามหลวงแห่งนี้ เพื่อทำบุญขอพร ก็เหมือนมาไม่ถึง วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่ 200 ปี องค์พระธาตุ ตั้งเด่นเป็นสง่ามองเห็นแต่ไกลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้ผู้มาเยือนสุขกายสบายใจเมื่อได้มาเห็น เดิมชื่อวัดเหนือ หลวงปู่คุณ อดีตเจ้าอาวาส ผู้ริเริ่มสร้างพระมหาธาตุแก่นนคร ซึ่งได้นำแนวคิดแบบของพระธาตุในภาคอีสานมารวมกันไว้

ความพิเศษของพระธาตุแก่นนคร หรือพระธาตุ 9 ชั้น ฐาน 4 เหลี่ยม กว้างด้านละ 50 เมตร ส่วนบนสุดเป็นเรือนยอดทรงเจดีย์จำลองจากพระธาตุพนมและพระธาตุขามแก่น องค์พระธาตุสูง 80 เมตร มีพระจุลธาตุ 4 องค์ ตั้งอยู่ทั้ง 4 ทิศ และมีกำแพงแก้วพญานาค 7 เศียร ล้อมรอบ เป็นศิลปสมัยทวารวดี ผสมศิลปะอินโดจีนลักษณะชาวอีสานปากแหว่ สามารถเดินขึ้นได้ถึง 9 ชั้น ทุกชั้นจะมีความสวยงามและความน่าสนใจแตกต่างกัน โดยชั้นบนสุดจะเป็นที่ประดิษฐานพระสารีริกธาตุ

ชั้นที่ 1 จะมีความพิเศษ อยู่ตรงที่ มีพระประธานประดิษฐานอยู่ 4 องค์ รอบๆจะมีการประดับตกแต่งลวดลายต่างๆ ทั้งเสา บานประตู และหน้าต่าง มีการแกะสลักเป็นนิทานเรื่องจำปา 4 ตัน โดยเฉพาะที่บานประตูใหญ่ ที่แกะสลักเป็นรูปสามมิติ โดยหลวงปู่คุณ ท่านต้องการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้ชนรุ่นหลัง ได้เข้ามาศึกษาและเที่ยวชมความวิจิตรงดงาม มรดกทางวัฒนธรรมด้วยความภาคภูมิใจ



3. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สายท่องเที่ยวและธรรมชาติ

บทบรรยาย วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม หรือวัดหลวงพ่อบุญ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2514 ณ ที่แห่งนี้ในอดีต ท่านพ่อลี ฉัมมะโร พระเกจิอาจารย์กัมมัฏฐาน รุดงค์มาบริเวณนี้ ได้นั่งเข้าฌาน เกิดนิมิตเห็นเทวดาจำนวนมากสถิตย์อยู่บริเวณเทือกเขา จึงดำริสร้างวัดขึ้น ณ เชิงเขาสี่เสียดำ พร้อมกับสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ไว้บนเนินเขา แต่ท่านได้มรณภาพไปก่อน จึงยังไม่ได้สร้าง

พระพุทธรูป ต่อมาบรรดาสาธุชนจึงได้ร่วมกันสร้างพระพุทธรูปหล่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก หน้าตักกว้าง 27 เมตร มีน้ำหนัก 3,000 ตัน เป็นพระพุทธรูปปางประทานพรที่ใหญ่ที่สุดในโลก ผู้คนที่สัญจรผ่านเส้นทาง ถนนหลวง ซึ่งเป็นเส้นทางประตูสู่ภาคอีสาน สามารถมองเห็นพระพุทธรูปมาแต่ไกล ทศนียภาพสวยงามมาก เป็นเครื่องเตือนสติว่าอย่าประมาทในชีวิต

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดแห่งนี้ สามารถเดินขึ้นบันไดไปเพื่อนมัสการพระพุทธรูป หลวงพ่อบุญ และชมทศนียภาพ บนฐานพระพุทธรูป มองเห็นถนน และวิวเมืองปากช่อง แวดล้อมด้วยธรรมชาติ สวยงามมาก

ทางขึ้น-ลง มีการออกแบบสร้างบันได เป็นรูปทรงโค้งเว้ารูปใบโพธิ์ ขึ้นบรรจบกันที่ฐานองค์พระ โดยมีบันไดทั้งสิ้น 1250 ขั้น มีความหมายถึงเท่ากับจำนวนพระอรหันต์สาวกที่ร่วมฟังโอวาทปาติโมกข์ ในครั้งพุทธกาล



4. วัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี วัดท่องเที่ยวสายประเพณีวัฒนธรรม

บทบรรยาย วัดพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี เป็นหนึ่งใน 5 แห่งของโลกที่มีรอยพระพุทธรบาทสำคัญเก่าแก่ตามตำนานพระพุทธรศาสนา โดยเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาทศักดิ์สิทธิ์ มีมหามณฑปสวยงามวิจิตร สร้างครอบรอยพระพุทธรบาทไว้ วัดแห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2167 สร้างขึ้นด้วยความศรัทธาของพุทธบริษัท และพระเจ้าแผ่นดินในสมัยอยุธยา

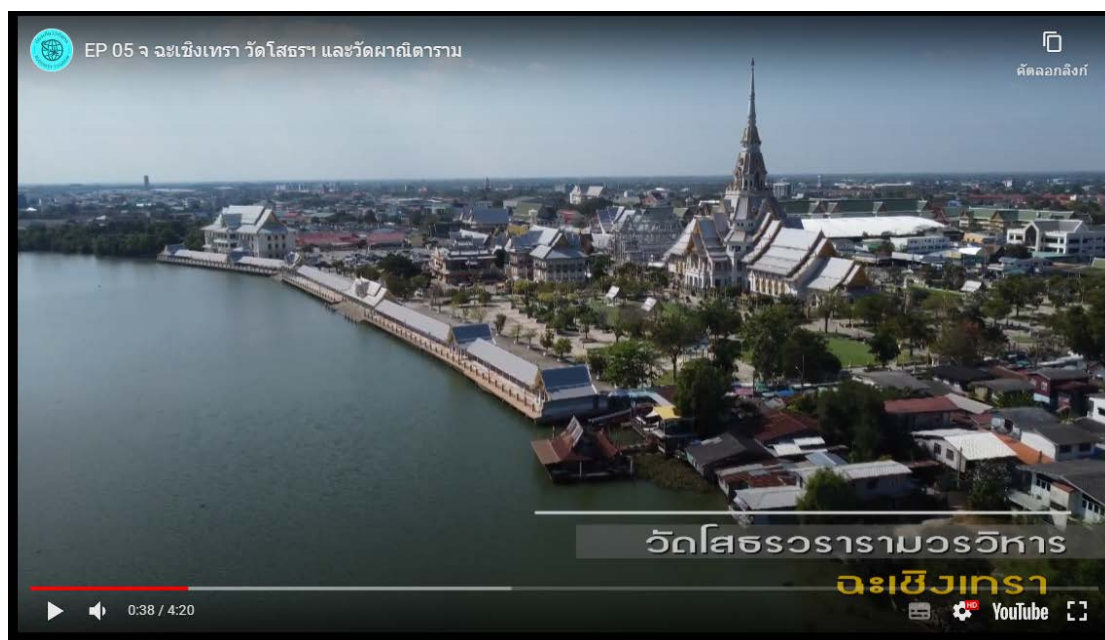
ได้รับการบูรณปรับปรุง แต่ยังคงศิลปเดิมไว้ ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ ด้วยฝีมือช่างทางศิลปกรรมแต่ละสมัย อาทิเช่น ประติมากรรม ที่พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาทุกพระองค์เสด็จมานมัสการรอยพระพุทธรบาท และประเพณีที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีพระบรม ราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรม พระวิหารคลังล่าง หรือวิหารจีน รูปปั้นยักษ์ 2 ตน แต่งกายด้วยศิลปโขน ละครตามยุคสมัย ในอดีต เรียกประตูทางเข้านี้ว่าประตูยักษ์ ส่วนพระอุโบสถ ตั้งอยู่บริเวณไหล่เขา ใกล้กับองค์พระมณฑป มีรูปทรงสวยงามกระทัดรัด มีซุ้มฟ้า ใบระกา หางหงส์ ประดับด้วยกระจกสีทอง

ศาลาเปลื้องเครื่อง สมัยอยุธยา โดยพระเจ้าแผ่นดินทรงเปลี่ยนเครื่องฉลองพระองค์ใหม่ ก่อนเสด็จขึ้นมัสการรอยพระพุทธรบาท ในสมัยโบราณ

พระวิหารหลวง หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งพระพุทธรบาท มีพระภูษาของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงบริจาคถวายเป็นพระพุทธรูป

ปัจจุบันวัดพระพุทธรบาท จัดเป็นวัดสายประเพณีวัฒนธรรม มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ นำดอกเข้าพรรษา มาใส่บาตรถวายพระ ช่วงก่อนวันเข้าพรรษา ในวันขึ้น 14 ค่ำ ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี พุทธศาสนิกชนยังคงหลังไหล มานมัสการรอยพระพุทธรบาท สืบทอด

ประเพณี สร้างทานบารมี ยังศรัทธาให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น มีความสุขกายสบายใจ ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล



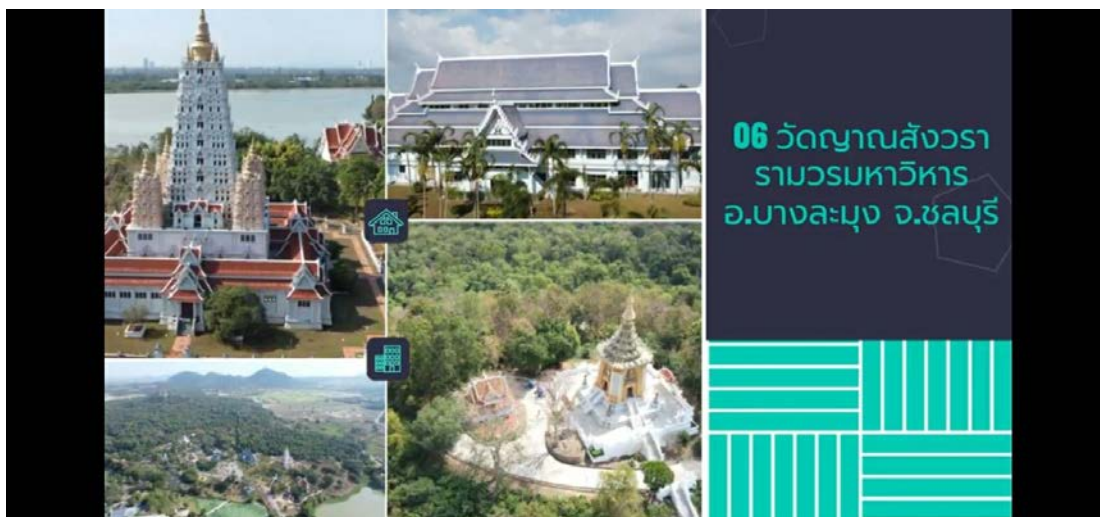
5. วัดโสธรวราราม อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดทองเทียวยายพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เกจิอาจารย์

บทบรรยาย วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งแต่อดีตตามประวัติมีตำนานเรื่องเล่าถึงปาฏิหาริย์ว่า มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางสมาธิลอยมาตามแม่น้ำบางปะกง แล้วหยุดตรงหน้าวัดแห่งนี้ ไม่ไหลไปตามกระแสน้ำ ประชาชนได้ัญเชิญมาประดิษฐาน ณ ที่พระอุโบสถในปีพุทธศักราช 2313 นับเป็นเวลา 252 ปี เรียกว่าพระพุทธรูปโสธร แต่เดิมเป็นพระพุทธรูปหล่อสัมริด ปางสมาธิ ทางวัดได้อาปนพอกสูงหุ้มองค์เดิมไว้ จนมีลักษณะที่เห็นรูปทรงงดงามยิ่งนัก

พระพุทธรูป หลวงพ่อโสธร เป็นที่ศรัทธาของชาว 8 ไร่ และประชาชนทั่วทุกสารทิศ จึงได้เดินทางมากราบไหว้สักการะขอพร ปิดทอง ถวายละครรำ หรือถวายไข่ต้มตลอดทั้งวัน

พระอุโบสถหลังใหม่ ก่อสร้างด้วยสถาปัตยกรรมทรงปราสาท หลังคาจตุรมุขแบบปราสาทไทย มีความสวยงาม ส่วนกลางของอุโบสถซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อโสธร มียอดมณฑปสูงถึง 85 เมตร เป็นยอดฉัตร 5 ชั้น ประดับด้วยทองคำ ส่วนจิตรกรรมฝาผนังโดยรอบตั้งแต่พื้นพระอุโบสถ เสา ผนัง และเพดาน เป็นภาพเรื่องราวดินแดนแห่งทิพย์ มหาสมุทรสีทันดร จตุโลกบาล สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ พรหมโลก ดวงดาวและจักรวาลเป็นพระอุโบสถที่มีขนาดใหญ่และสวยงามที่สุด ผนังด้านนอกปูด้วยหินอ่อนคาราร่า (Carara) จากประเทศอิตาลี ผนังด้านในเป็นงานจิตรกรรมฝาผนัง โดยศิลปินแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้เขียนภาพประกอบพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก ทุกๆปี จะมีพิธีอัญเชิญหลวงพ่อโสธรขึ้น

จากแม่น้ำบางปะกงเป็นประเพณีที่กระทำสืบเนื่องมาช้านาน และมีคุณค่าทางจิตใจ แก่ผู้ที่ได้มากราบสักการะ



6. วัดญาณสังวราราม อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี วัดทองเทียวสายธรรมชาติ-สถาปัตยกรรม

บทบรรยาย วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี มีสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ 19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นประธานจัดสร้างวัด มีความตั้งใจที่จะให้เป็น มีความตั้งใจที่จะให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรม และเทิดพระเกียรติ บรมมหากษัตริย์ไทย โดยมีอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีความสวยงาม ทรงคุณค่าอยู่กับ ธรรมชาติ

พระบรมธาตุเจดีย์มหาจักรีพิพัฒน์ เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่สร้างถวาย แต่สมเด็จพระพุฒาจารย์อโศกมหาราช

ส่วนชั้นล่างใช้สำหรับการบำเพ็ญกุศลในโอกาสต่างๆ ชั้นที่ 2 เป็นโถงสำหรับการประชุมสงฆ์ เป็นที่ปฏิบัติสมาธิภาวนา ส่วนชั้นที่ 3 เป็นที่ประดิษฐานพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ นอกจากนี้ ยังมีหามณฑป พระพุทธบาท ฌปร.สก พระเจดีย์พระพุทธรูปจำลอง เป็นที่ระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชั้นล่าง มีนิทรรศการถาวรเรื่อง พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร พระวิหารพุทธศรีอริยเมตไตรย สัมมาสัมพุทธเจ้าพระปกเกล้าอริยเขต สร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าถวายแด่พระเจ้าอยู่หัววราชกาลที่ 7

ผู้พระราชทานพระราชูปถัมภ์แก่ปวงชนชาวไทย ส่วนพระอุโบสถ สร้างขึ้นเพื่อถวาย แต่พระเจ้าตากสินมหาราช หอพระไตรปิฎกโดดเด่นอยู่กลางน้ำสวยงาม ปัจจุบันยังมีนกทองเทียว และ พุทธศาสนิกชน เดินทางมากราบสักการะพระมหาเจดีย์ พระบรมสารีริกธาตุ และชมหุ่นพระอริยสงฆ์ กัมมัญฐานสายวัดป่า หุ่นไฟเลอร์กราส ซึ่งเป็นปูชนียบุคคลสำคัญที่ล้วนแต่มีจริยวัตรที่งดงาม

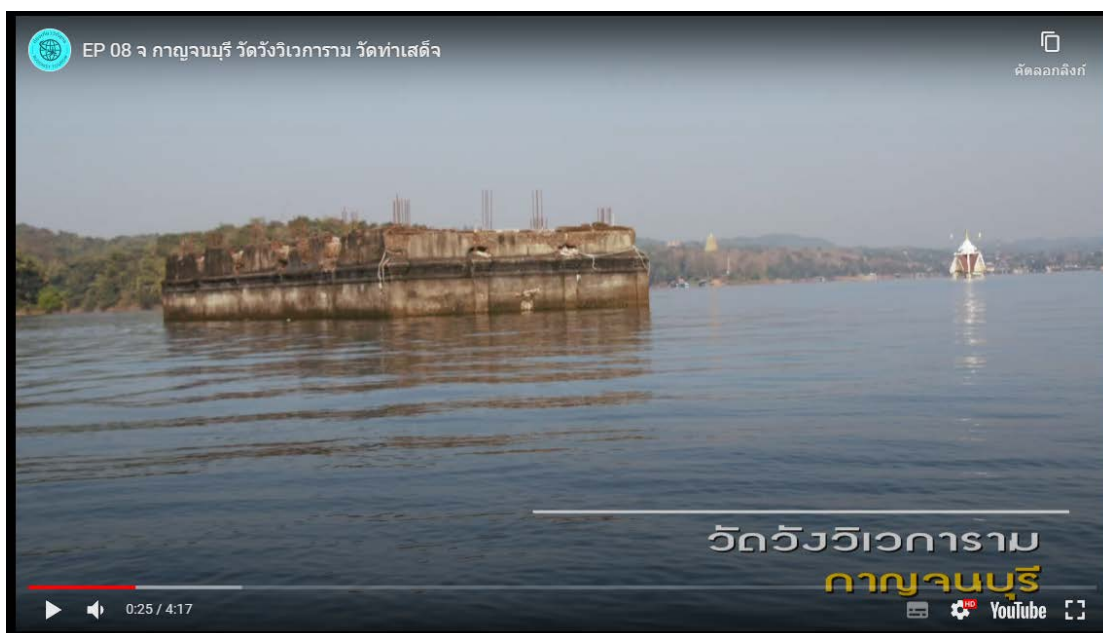
ในอริยคาร ได้เรียนรู้โอวาทธรรมจากพระอริยสงฆ์ มีทั้ง ๓ ภาษา รวมถึงกิจกรรมฟังเทศน์จากพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ที่มีศิษยานุศิษย์ผู้ติดตามฟังเทศน์ ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา และฝึกกรรมฐานกันเป็นจำนวนมาก



7. วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง วัดท่องเที่ยวสายเกจิอาจารย์รูปเคารพ

บทบรรยาย ด้วยความเคารพและศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ในพระเกจิชื่อดังแห่งภาคตะวันออก จึงมีผู้เดินทางมาสักการะรูปหล่อของหลวงปู่ทิม อิสริโก ณ วัดละหารไร่ จังหวัดระยอง อย่างไม่ขาดสาย แม้ว่าท่านจะละสังขารไปแล้ว เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2518 รวมสิริอายุได้ 96 ปี นับพรรษาได้ 69 พรรษา

ทุกปีจะมีการทำบุญครอบรอบวันมรณภาพ ด้วยความศรัทธาที่ท่านดำรงตนอยู่ในความเรียบง่ายเป็นแบบอย่างของความสมณะ และเป็นหมอยาสมุนไพรรักษาชาวบ้าน ประกอบกับหลวงปู่ทิมเป็นพระนักปฏิบัติสมณะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน มีความมักน้อยสันโดษ ทำให้ญาติโยมเกิดความเลื่อมใสศรัทธา อีกทั้งยังเป็นที่กล่าวขานกันว่า ท่านเป็นพระที่มีฌานอภิญญา พลังจิตแก่กล้ารูปหนึ่ง จึงมีลูกศิษย์ลูกหามากมายสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากรูปหล่อองค์ใหญ่ หลวงปู่ทิมที่ตั้งตระหง่านโดดเด่นเป็นที่เคารพสักการะแล้ว ยังมีการจัดแสดงภาพถ่ายของท่าน ท่ามกลางความรื่นรมย์และความสวยงามของวิหาร เจดีย์ หรือจะมาสักการะอัฐิธาตุหลวงปู่ทิม ในศาลาริณทรานุรักษ์ ที่มีหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ทิม ทำให้ระลึกพระคุณ เสมือนท่านยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้งยังมีหุ่นขี้ผึ้ง ของหลวงพ่อเชย ชยธมโม อีกด้วย ผลงานที่หลวงปู่ทิมฝากไว้ให้คนรุ่นหลังได้สักการะพระประธานในพระอุโบสถ รวมถึงสาวกซ้ายขวาอย่างพระโมคคัลลานะและสารีบุตร ที่หลวงปู่ทิม เป็นผู้ปั้นด้วยตัวเองด้วยดินจากสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ วังสามพระยาประจำจังหวัดระยอง วัดละหารไร่แห่งนี้จะมีนักท่องเที่ยว หลังไหลมากราบหลวงปู่ทิม ขอพรถ่ายรูปและรับวัตถุมงคล ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส ความสงบความสบายใจ เมื่อได้มากราบสักการะพระอริยสงฆ์หลวงปู่ทิม อิสริโก



8. วัดวังวิเวการาม อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี วัดท่องเที่ยวสายธรรมชาติ

บทบรรยายภายใต้ผืนน้ำที่กว้างใหญ่ของเขื่อนเขาแหลม เป็นที่ตั้งของวัดวังวิเวการามเก่า หรือวัดหลวงพ่อดุตตะมะ ในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ใกล้กับชายแดนไทยพม่า วัดแห่งนี้ สร้างโดย หลวงพ่อดุตตะมะ (เอหม่อง อดตะมะรัมโบ) พระเกจิอาจารย์ชื่อดังเชื้อสายมอญ เป็นพระนัก เติญตงค์กรรมฐาน ออกเดินตงค์ไปบำเพ็ญธรรมอยู่บนเขา หลายครั้งเป็นเวลานาน

ได้ร่วมกับชาวกระเหรี่ยง ชาวมอญ รวมทั้งคนไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ช่วยกันสร้างขึ้น ตั้งอยู่ บนเนินเขาสูง เรียกว่าสามประสบ ซึ่งเป็นจุดที่มีแม่น้ำสามสายคือ แม่น้ำซองกาเลีย แม่น้ำดีคลี และ แม่น้ำรันตี ไหลมาบรรจบกัน ต่อมาได้มีการก่อสร้างเขื่อนเขาแหลม หรือเขื่อนวชิราลงกรณ์ ชาวบ้าน จึงย้ายมาอยู่บนเนินเขาในปัจจุบัน ส่วนวัดเดิมก็ได้จมอยู่ใต้น้ำ ในช่วงที่มีน้ำน้อยจะแลเห็นบริเวณวัด อาทิ หอระฆัง พระอุโบสถหลังเก่า ที่จมอยู่ใต้น้ำ รู้จักในชื่อว่าวัดใต้น้ำสังขละบุรี จุดนี้นักท่องเที่ยว นิยม ไปเที่ยวชมมาก

ปัจจุบันวัดวังวิเวการามแห่งใหม่ สร้างขึ้นโดยจำลองเจดีย์พุทธคยา มีวิหารพระพุทธรูปหินอ่อน ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อนปางมารวิชัย หน้าเก้าตัน หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า หลวงพ่อขาว หรือหลวงพ่อยกขาว นอกจากนี้ยังมีพระอุโบสถที่มีคูน้ำล้อมรอบ วัดแห่งนี้นับได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของคนไทย มอญ พม่า หรือแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยยึดหลักคำสอนของ หลวงพ่อดุตตะมะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ว่า

“ผู้มีปัญญา ไม่ควรให้สิ่งล่วงไปแล้วมาตาม ไม่ควรหวังสิ่งซึ่งยังมาไม่ถึง เพราะว่าสิ่งใด ล่วงผ่านไป แล้ว สิ่งนั้นอันเราละเสียแล้ว อนึ่ง สิ่งใดซึ่งไม่มาถึง สิ่งนั้นก็ยังไม่มาถึงเพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญา จึงไม่ควรให้สิ่งซึ่งล่วงไปแล้วมาตาม ไม่ควรหวังสิ่งที่ยังไม่มาถึง”

แม้ว่าหลวงพ่อดุตะมะได้ละสังขารไปนานแล้วแต่ศิษยานุศิษย์ยังคงเก็บรักษาสรีระสังขารของท่านไว้ในปราสาทมอญ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนจากทุกสารทิศ ได้มากราบสักการบูชาด้วยความศรัทธาอย่างไม่ขาดสาย

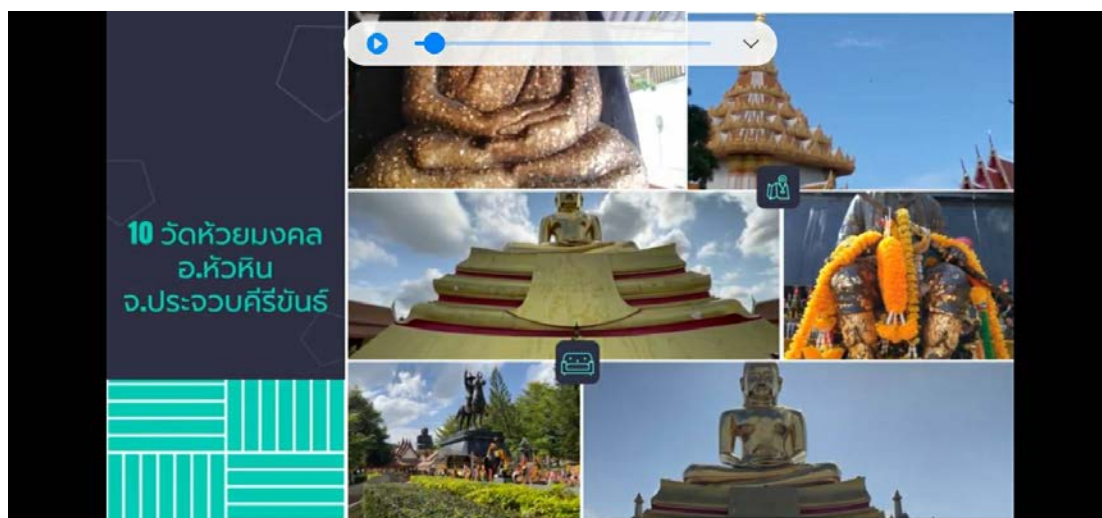


๑. วัดใหญ่สุวรรณาราม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี วัดท่องเที่ยวสายจิตรกรรมพุทธศิลป์

บทบรรยาย วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร เดิมชื่อวัดน้อยปักใต้ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ สถาปนาวัดแห่งนี้ให้เป็นพระอารามหลวงในปี พุทธศักราช ๒๔๕๒ และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรม ด้วยฝีมือของช่างหลวง กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานที่สำคัญ

เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามกล่าวว่า สมเด็จพระสังฆราชแดงโม ได้บูรณวัดใหม่งดงามทั้งในด้านศิลปะลายปูนปั้นเช่น ศาลาการเปรียญ พระอุโบสถศิลปะอยุธยายกพื้นสูงเป็นฐานสองชั้นมุขฐานยกให้สูงขึ้นแบบฐานทรงสำเภาลังคาเป็นจตุรมุข ล้อมรอบพระอุโบสถและหน้าบรรณทุกด้านประดับลายเครือเถา พระระเบียงคต ล้อมรอบเป็นสถาปัตยกรรมทรงไทย มีทั้งหมดแปดหลังภายในมีพระประธานปางมารวิชัยทั้งดงามที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย และมีรูปหล่อสมเด็จพระสังฆราชแดงโม สันนิษฐานว่าเป็นประติมากรรมรูปคนเหมือนจริงชิ้นแรกของไทย ส่วนภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นศิลปะสมัยอยุธยา ผนังด้านข้างก่อทึบไม่มีช่องหน้าต่าง มีภาพเทพชุมนุมเรียงรายกันห้าชั้น จุดเด่นคือภาพยักษ์และอมฤตย์ ด้านหน้ามีช่องประตูสามบาน มีภาพเขียนทวารบาล ที่อ่อนช้อยงดงาม

ศาลาการเปรียญเป็นเรือนไม้สักทั้งหลัง หลังคาแบบมุงประเจ็ด บันไดมีธรรมาสันสองหลัง ส่วนหอเก็บพระไตรปิฎกรองรับด้วยเสาไม้สามเสา จากแนวคิดที่ว่าพระไตรปิฎกประกอบด้วยสามปิฎกคือ วินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก เป็นสถาปัตยกรรมที่หาชมได้ยาก ผู้ที่ได้มาเยือนวัดใหญ่สุวรรณารามเสมือนได้ย้อนเวลาไปสู่อดีต ที่สำคัญคือเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางด้านศิลปกรรมชั้นสูงด้วยฝีมือช่างหลวง ที่ควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้ให้กับคนรุ่นหลัง นับเป็นสมบัติที่ทรงคุณค่าของชาติไทย



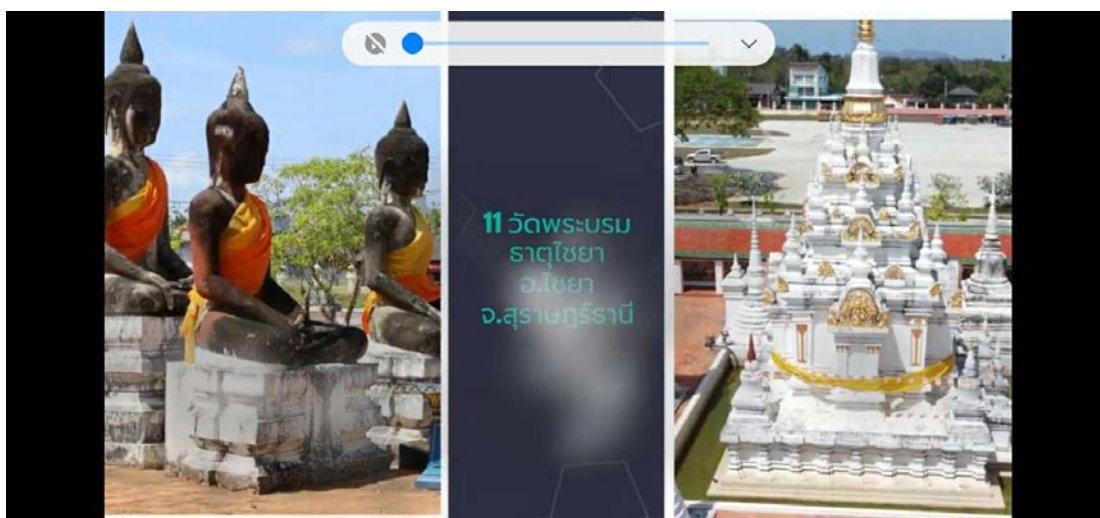
10. วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วัดท่องเที่ยวสายเกจิอาจารย์สิ่งศักดิ์สิทธิ์รูปเคารพ

บทบรรยาย วัดห้วยมงคล เป็นวัดท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนหลวงพ่อดองค์ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบรอบของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

บริเวณวัดมีพื้นที่กว้างขวางจัดสวนร่มรื่น มีสระน้ำปลาให้นักท่องเที่ยวได้ทำทานให้อาหารปลา ซึ่งชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาเชื่อว่าเป็นการสร้างทานบารมี อีกทั้งยังมีพระบรมสารีริกธาตุพระมณฑป รูปแกะสลักช้างเอราวัณสามเศียร หลวงพ่อดองค์ใหญ่ที่สุดในโลกมีขนาดหน้าตักกว้าง 9.9 เมตร สูง 11.5 เมตร บนฐานสูงสามชั้น ชั้นล่างกว้างและยาว 70 เมตร ภายใตฐานเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ไว้เพื่อปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา บริเวณรอบองค์พระสามารถมองเห็นทิวเขาล้อมรอบและเห็นภูเขาตะนาวศรี

ด้านล่างของฐานองค์หลวงพ่อดองค์มีรูปปั้นช้างเอราวัณประดับอยู่ที่เชิงบันไดข้าง ละหนึ่งเชือก ภายใตวัดมีศาลาสำหรับนักท่องเที่ยวกราบไหว้บูชาพระพุทธรูปต่างๆ

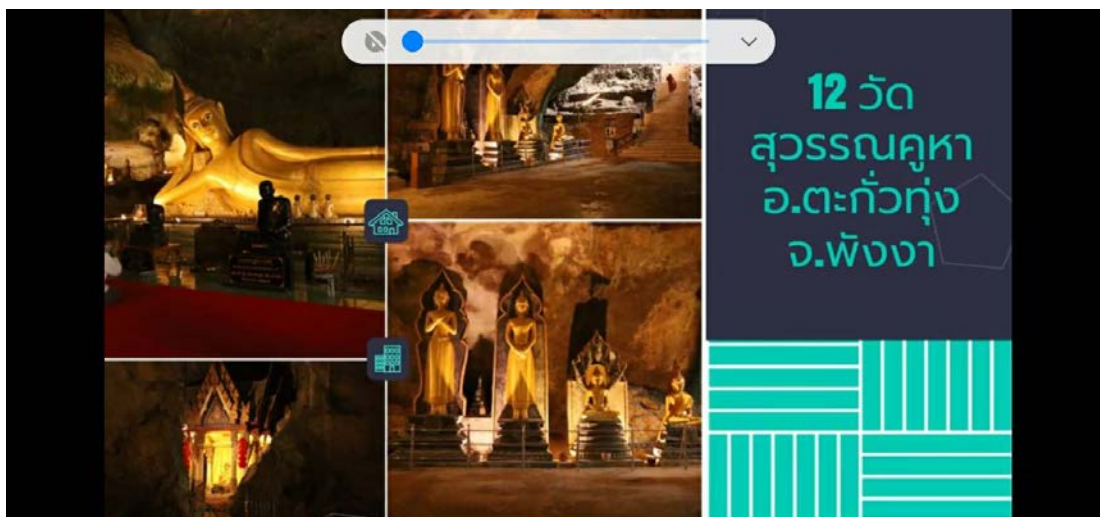
นอกจากนี้วัดห้วยมงคลยังมีหลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด แกะสลักจากไม้ตะเคียนทอง ขนาดใหญ่อายุกว่า 1000 ปี ฝังอยู่ในทรายใต้แม่น้ำยม จังหวัดแพร่ ลึกประมาณ 10 เมตร ตามคติความเชื่อของชาวบ้าน ว่าต้นไม้ที่มีแก่นสูงหนึ่งคืบขึ้นไปจะมีรุกขเทวดาสถิตอยู่ เพื่อดูแลปกป้องคุ้มครองคนที่มาสักการะบูชา และเมื่อนำต้นตะเคียนทองมาแกะสลักเป็นรูปเคารพหลวงพ่อทวด จึงมีความเชื่อว่าบันดาลให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ประสพแต่ความสุขความเจริญ



11. วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัดท่องเที่ยวสายสถาปัตยกรรม

บทบรรยาย มีเรื่องราวสำคัญในประวัติศาสตร์มากมาย มีพระบรมธาตุคู่วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวสักการะของชาวไชยาและคนไทย สภาพของวัดร่มรื่น แบ่งเขตชัดเจนคือเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส สำหรับเขตพุทธาวาสมีกำแพงล้อมรอบทั้งสี่ด้าน พระอุโบสถพระวิหารหลวงและพระพุทธรูปศิลาทรายแดง ส่วนเขตสังฆาวาสประกอบด้วยกุฏิพระสงฆ์ ศาลาการเปรียญ หอสมุด หอฉัน และยังมีโรงเรียนชั้นประถมรวมทั้งมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยด้วย สิ่งสำคัญภายในวัดคือเจดีย์พระบรมธาตุไชยา เป็นสถาปัตยกรรมแบบศรีวิชัย สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 13 ถึง 14 รอบองค์พระธาตุมีเจดีย์เล็กๆสี่ทิศ ล้อมรอบด้วยวิหารคด ซึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่ปางต่างๆโดยรอบ ส่วนพระวิหารหลวงอยู่ทางทิศตะวันออกภายในมีพระพุทธรูปน้อยใหญ่หลายองค์ ถัดไปเป็นพระอุโบสถอยู่ทางทิศตะวันตกของพระบรมธาตุไชยา หากมองจากมุมสูงจะเห็นยอดพระวิหารหลวง ยอดพระบรมธาตุไชยาและยอดพระอุโบสถตรงเป็นแนวเดียวกัน สร้างตามความเชื่อเปรียบดั่งยอดฉัตร พระบรมธาตุไชยาคือจุดสูงสุดในทางพระพุทธศาสนานับเป็นที่สักการะสูงสุด แต่ละชั้นจะตีความหมายเป็นมรรคสี่ ผลสี่ นิพพานหนึ่ง การบูชาเป็นมงคลสูงสุด พระพุทธรูปสามพี่น้องปางมาร

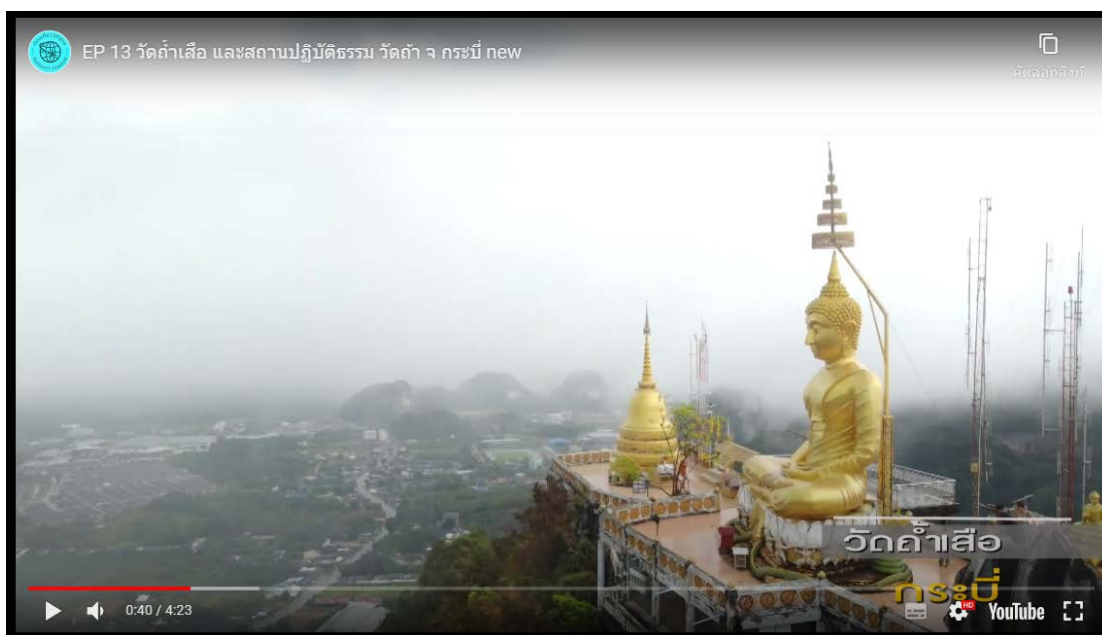
วิชัยทำด้วยศิลาทรายแดง สร้างในสมัยอยุธยาด้วยฝีมือสกุลช่างไชยา ยังคงอยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี



12. วัดสุวรรณคูหา อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา วัดท่องเที่ยวสายอนุรักษ์ธรรมชาติ

บทบรรยาย วัดสุวรรณคูหา ภาพมุมสูงบริเวณวัดสุวรรณคูหาหรือวัดถ้ำสุวรรณคูหาเป็นวัดโบราณที่สำคัญของอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปชมความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ที่ตั้งของวัดแห่งนี้เป็นภูเขาจุดเด่นคือมีถ้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็กจำนวนมาก เป็นโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ถ้ำใหญ่ซึ่งอยู่ตอนล่างสุดมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางต่างๆประดิษฐานอยู่หลายองค์ องค์สำคัญที่สุดคือพระพุทธรูปไสยาสน์ที่มีความยาวเจ็ดวาสองศอกมีความสวยงามสมบูรณ์แบบ นับเป็นพระนอนขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดพังงา นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาสักการบูชาพระพุทธรูปขอพรพ่อท่านเจ้าถ้ำ พ่อท่านเจ้าเงาะ และได้ชมธรรมชาติรอบถ้ำ นอกจากถ้ำใหญ่แล้วยังมีถ้ำแจ้้ง ถ้ำมืดและถ้ำแก้ว นักท่องเที่ยวสามารถเดินเข้าไปชมความมหัศจรรย์จากธรรมชาติ จะได้พบกับความงามของหินงอกหินย้อยเมื่อสะท้อนกับแสงไฟดูแล้วสวยงามตานอกจากนี้ยังมีพระปรางค์ไธยย่อของพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ที่เคยเสด็จมาเยี่ยมจารึกไว้ที่ผนังถ้ำ โดยตรงประตูทางเข้าถ้ำมีศิลาจารึกบนแผ่นหินรูปใบเสมาของเจ้าเมืองตะกั่วทุ่งที่ปรารภนาโพธิญาณ วัดสุวรรณคูหาเกิดจากความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนตั้งแต่พ่อท่านเจ้าถ้ำพ่อท่านเจ้าเงาะรุดงค์มาพบถ้ำแห่งนี้ เห็นว่ามีความสงบเงียบเหมาะแก่การปฏิบัติสมณธรรม

อีกทั้งชาวบ้านเกิดความศรัทธาจึงค่อยๆสร้างเสนาสนะจนเป็นวัด สำหรับกิจกรรมประจำปี คืองานสมโภชน์พระในวันขึ้น สิบห้าค่ำ เดือนห้า เป็นประเพณีที่สืบทอดเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน



13. วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ วัดท่องเที่ยวสายธรรมชาติ

บทบรรยาย หุบเขาศรีรังค์จังหวัดกระบี่เป็นที่ตั้งของวัดถ้ำเสือ ที่นี่เป็นสำนักสงฆ์ที่เกิดขึ้นในนิมิตของหลวงพ่ोजำเนียร สีลเชฏฐ์ ประธานสงฆ์ ที่มีผู้เลื่อมใสศรัทธามาช้านาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและอนุรักษ์ธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสวดมนต์ภาวนาจนถึงปัจจุบัน ในอดีตเคยมีเสือโคร่งจำนวนมาก และยังมีปรากฏหินธรรมชาติเป็นรูปร่างอุ้งเท้าเสืออีกด้วยด้วยความโดดเด่นของวัดถ้ำเสือที่มีสภาพแวดล้อมเป็นป่าเขาและถ้ำและด้วยชื่อเสียงของหลวงพ่ोजำเนียร ทำให้วัดแห่งนี้เป็นที่รู้จักกันดีในจังหวัดกระบี่และจังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งยังเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ภายในบริเวณวัดถ้ำเสือ มีพระธาตุเจดีย์ยอดเขาแก้วและพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ตั้งอยู่บนยอดเขาแก้ว มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 600 เมตร มีบันไดขึ้นสู่ยอดเขา 1,237 ขั้น บนยอดเขาสามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ของเมืองกระบี่ได้รอบทิศ ในช่วงเช้าจะได้ชมทะเลหมอกสวยงามมาก มีพระธาตุเจดีย์ระฆังใหญ่ทางวัดตั้งใจจะสร้างขึ้นให้เป็นระฆังใบใหญ่ที่สุดในโลก ส่วนบริเวณที่เคยเป็นถ้ำเสือใกล้ๆบริเวณนี้ จะเป็นห้องโถงใหญ่เพื่อไว้ให้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์บูรพาจารย์

นอกจากนี้ยังมี พระมหาโพธิสัตว์กวนอิม องค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ในวิหารทรงจีน เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ เดินทางมากราบไหว้ ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต สำหรับนักท่องเที่ยวบางท่านตั้งใจเดินทางมาเพื่อกราบหลวงพ่ोजำเนียร เพราะได้ยินกิตติศัพท์ของท่านในด้านวิปัสสนากรรมฐานอธิษฐานปาฏิหาริย์รวมถึงความเมตตาของหลวงพ่อที่ได้สร้างวัดอุดมมงคลจนเป็นที่รู้จักของผู้นิยมพระเครื่องเป็นจำนวนมาก



14. วัดไชยธาราราม หรือวัดฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต วัดท่องเที่ยวสายเกจิรูปเคารพ

บทบรรยาย วัดไชยธารารามหรือวัดฉลองเป็นที่ประดิษฐาน รูปหล่อของหลวงพ่อแช่ม ปุชนียบุคคล เป็นสัญลักษณ์ที่อยู่ในคำขวัญของจังหวัดภูเก็ต นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนชื่อวัดฉลองเป็นวัดไชยธาราราม หลวงพ่อแช่มท่านเป็นที่พึ่งของชาวบ้านในการรักษาโรค เนื่องจากท่านเป็นพระที่มีศาสตรวิชาในด้านการปฐยาสมุนไพรรักษาโรคเข้าเผือกผู้ป่วยกระดุกหัก ท่านจึงเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้คนมากถึงขนาดที่มีคนรอบปิดทองตามแขนและขาของท่านราวกับปิดทองพระพุทธรูป

แม้ว่าหลวงพ่อแช่มจะมรณภาพมาตั้งแต่ปี สองพันสี่ร้อยห้าสิบเอ็ดแล้วก็ตาม แต่เรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์และความเมตตาของท่านก็ยังเป็นที่เล่าขานและเลื่อมใสศรัทธาของชาวเมืองภูเก็ตตลอดจนประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสืบมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากหลวงพ่อแช่มแล้วที่วัดฉลองยังมีหลวงพ่อช่วงและหลวงพ่อกลิ้มที่ชาวบ้านเคารพศรัทธาเลื่อมใสเช่นกัน นอกจากความศักดิ์สิทธิ์แล้วท่านทั้งสองยังมีชื่อเสียงทางด้านการปฐยาสมุนไพรรักษาโรคด้วย โดยชาวบ้านที่มีเรื่องทุกข์ร้อนก็ยังคงมาราบไหว้และบนบานอย่างไม่ขาดสายสำหรับกุฏิจำลองหลวงพ่อแช่ม เป็นศาลาเรือนไทยไม้สักแกะสลักลวดลายไทยทั้งหลังสวยงามมาก ภายในจัดแสดงหุ่นขี้ผึ้งจำลองของอดีตเจ้าอาวาสวัดฉลองทั้งสามรูปและจัดแสดงเครื่องใช้ อัฐบริขารด้วยพระอุโบสถกลางสระน้ำ เป็นอุโบสถที่สร้างขึ้นเพื่อให้พระสงฆ์ประชุมทำสังฆกรรม ต่อมาภายหลังได้มีการสร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่ โบสถ์เก่าได้ปลูกบัวหลวงแทน ปัจจุบันคือสระน้ำขุมบัวหลวง สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด วิหารพ่ของท่านเจ้าวัดพระประธานในวิหารเก่าแก่อันเป็นที่ตั้งของวัดฉลองแต่โบราณ พระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะรัตนโกสินทร์ ด้านซ้ายจะมีรูปหล่อของชายชรา นั่งถือตะบันหมากชาวบ้านเรียกว่าตาขี้เหล็ก ด้านขวามีรูปหล่อเป็นยักษ์เรียกว่าท้าวหนทรี วิหารหรือมณฑปทรงจตุรมุข มณฑปพ่ท่านสมเด็จเจ้าที่

ประดิษฐานพระพุทธรูปปางสมาธิเพชร ภายในพระวิหารยังเป็นที่ประดิษฐานรูปจำลองพระเกจิอาจารย์ของภาคใต้อีกด้วย



15. วัดมัชฌิมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา วัดท่องเที่ยวสายจิตรกรรมพุทธศิลป์

บทบรรยาย วัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา หรือวัดกลาง สร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย เดิมชื่อวัดยายศรีจันทร์ ต่อมาปีพุทธศักราช 2431 พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส เสด็จเมืองสงขลาได้โปรดให้เปลี่ยนชื่อวัดกลางเป็นภาษาบาลีว่าวัดมัชฌิมาวาส เป็นวัดที่ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลาใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา โดยเจ้าเมืองสงขลาทุกพระองค์ได้บูรณปฏิสังขรณ์จนเป็นวัดที่สวยงาม

วัดแห่งนี้พระมหากษัตริย์เกือบทุกพระองค์ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และเป็นสถานที่เรียนแห่งแรกของโรงเรียนประจำจังหวัดคือโรงเรียนมหาวชิราวุธ รัชกาลที่ห้าทรงเสด็จมาหลายครั้ง และรัชกาลที่หก โปรดให้ยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร สิ่งสำคัญเช่น โบราณสถาน พระอุโบสถ พระวิหาร

ศาลาฤๅษีตัดตน เจดีย ประตูด การจัดสัดส่วนของวัดสวยงามเป็นที่ดึงดูดใจ ที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลกที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมทั้งพุทธ อิสลาม จีน อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญหลายศาสตร์ให้ความเห็นว่าจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถมีความสมบูรณ์ที่สุด

ด้วยศิลปะหลายอย่าง ภาพชาดก มหาเวสสันดรชาดกครบทั้งสิบสามกัณฑ์ ภาพเทวดา พระราหู แต่ห่ละบานจะมีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของไทยชาวสงขลา มีมโนราห์ ชาวฝรั่ง ชาวจีนสมัยราชวงศ์ชิง อิสลาม และสถาปัตยกรรมอื่นๆ เรียกว่ามีครบทุกสาขา

ภายในพระอุโบสถแห่งนี้จึงเป็นทั้งแหล่งศึกษาหาความรู้ที่ทรงคุณค่า และได้รับความอึ้งโึ้งจากศิลปะที่สวยงามอีกด้วย

สรุป การทำสื่อประชาสัมพันธ์ วัดทองเทียวทั้ง 15 คลิป ดังได้แสดงมานี้ สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของสื่อ ได้เป็น 4 ประเด็นหลัก คือ

1) การลำดับเรื่องราว เนื้อหา กระบวนการทำคลิป พิจารณาถึงพฤติกรรมผู้บริโภคคือนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย โดยแยกประเภทวัดทองเทียวออกเป็น 3 ประเภทตามความสนใจของผู้บริโภค คือ (1) สายเกจอาจารย์ วัดมณฑล พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ การนำเสนอเรื่องราวเนื้อหาคลิปได้นำภาพและตัวหนังสือที่เกี่ยวกับพุทธรูป เกจอาจารย์ รูปเคารพ ในมุมที่สวยงามก่อให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจให้มาเที่ยวชม เช่น พระพุทธรูปสิงห์ เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ ศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองเชียงใหม่ เนื้อหาบรรยายที่แสดงถึงความเก่าแก่ เป็นที่เคารพของผู้คนผ่านกาลเวลานับพันปี กิจกรรมสำคัญที่ดึงดูดผู้คนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การแห่องค์พระในเทศกาลสงกรานต์ประจำปี การเล่าเรื่องรอยพุทบาท จังหวัดสระบุรี แสดงประวัติความเป็นมา ตำนานทางพระพุทธศาสนา อาคารวิหารที่สำคัญ กิจกรรมที่ดึงดูดผู้คนมาร่วมก่อนเข้าพรรษา การตักบาตรดอกไม้วัดโสธรมีการเล่าเรื่องพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ลอยน้ำมา และถูกประดิษฐานไว้ให้คนได้กราบไหว้ขอพร มีความขลังศักดิ์สิทธิ์ กิจกรรมสำคัญจำลองการอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นจากแม่น้ำ ดึงดูดผู้คนให้ไปเที่ยวชมนมัสการ วัดลหารไร่ รูปปั้นหลวงพ่อทิม อิสริโก เกจิชื่อดังภาคตะวันออก การเล่าเรื่องราวที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในด้านสมณะวิปัสสนาและนำมาใช้ให้ผู้คนได้ศรัทธา มีความขลังศักดิ์สิทธิ์ หลวงปู่ทวดองค์ใหญ่วัดชัยมงคล นำเสนอเรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของเกจิอาจารย์ในยุคอดีตที่แม้ปัจจุบันก็ยังมีผู้เคารพศรัทธามาก (2) สายสถาปัตยกรรม มีการนำเสนอทั้งภาพและข้อมูลสิ่งก่อสร้างที่อลังการ วัดพระธาตุหนองแวง จังหวัดขอนแก่น นำเสนอเจดีย์ที่สร้างด้วยสถาปัตยกรรมแบบผสมผสานหลายศิลปะ มีการถ่ายภาพมุมสูงเพื่อให้เห็นความโดดเด่นอลังการ ในใจกลางเมืองขอนแก่น กิจกรรมที่ผู้คนมาแสวงบุญกราบไหว้ ขอพรจากพระธาตุ และทำบุญถวายสังฆทานพระสงฆ์ (3) อนุรักษ์ธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม บอกเล่าเรื่องราวของวัดทองเทียวเชิงธรรมชาติ เช่น วัดเทพพิทักษ์ปุณณवास จังหวัดนครราชสีมา มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่สีขาว สร้างบนเขา มีต้นไม้เขียวขจี บรรยากาศน่าชวนไปเที่ยวชม วัดถ้ำเสือวิปัสสนา บอกเล่าเรื่องราวเชิงธรรมชาติ เจดีย์พระพุทธรูปตั้งอยู่บนยอดเขา สูงกว่าระดับน้ำทะเล 600 ฟุต เป็นมุมภาพที่มองเห็นได้ 360 องศา ทำท่ายให้ผู้คนไปเที่ยวชม

2) การถ่ายภาพ เทคนิคการถ่ายภาพถือเป็นหัวใจสำคัญในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์ นักวิจัย ก่อนลงพื้นที่ ได้ทำการศึกษาวัดทองเทียวที่คัดเลือกไว้แล้ว โดยค้นคว้าจากเว็บไซต์ต่างๆ เว็บไซต์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว รีวิวสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลอย่างเป็นทางการของทางวัด หรือของจังหวัด ศึกษาภาพถ่ายทั้งภาพนิ่งและภาพวิดีโอ เมื่อลงพื้นที่จึงสามารถถ่ายภาพในมุมที่สวยงามได้

ครบสมบูรณ์ และยังใช้โดรนอุปกรณ์ถ่ายภาพมุมสูง ถ่ายภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอลังการ นำข้อมูลเหล่านี้เป็นฐานข้อมูล นำมาวิเคราะห์คัดเลือก และเขียนบทสารคดี วัดท่องเที่ยวที่แบ่งเป็น 3 กลุ่ม มีมุมภาพถ่ายที่ต่างกัน โดยสายพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เกจิอาจารย์ จะถ่ายภาพเน้นให้เห็นตัวแบบที่ชัดเจน ถ้ามีพระพุทธรูปองค์ใหญ่จะถ่ายภาพทั้งมุมใกล้และมุมกว้าง การจัดองค์ประกอบของภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวที่ดูมีความขลัง เช่น พระพุทธสิหิงค์ ถ่ายภาพมุมกว้างให้เห็นถึงตัววิหารที่ประดิษฐานพระพุทธสิหิงค์ มีความสวยงาม เจดีย์สีทองเหลืองอร่ามระยิบระยับ มีมุมภาพแพนกกล้องเหมือนนำพาผู้ชมเข้าไปสัมผัสความอลังการ และความศักดิ์สิทธิ์ การถ่ายภาพวัดละหารไร่ เน้นไปที่รูปเคารพหลวงปู่ทิม อิสริโก องค์ใหญ่สีทองเหลืองอร่าม ตั้งตระหง่าน นำเสนอทั้งภาพมุมสูง ให้สามารถชมภาพโดยรวม แบบมุมมอง (bird eye view) ก่อให้เกิดความอลังการตื่นตาตื่นใจสำหรับผู้ชม นอกจากนั้นยังนำเสนอภาพเรื่องราวความขลังศักดิ์สิทธิ์ รูปปั้นหุ่นหลวงปู่ทิมยืนตระหง่านในศาลา ที่นักท่องเที่ยวนิยมมากราบไหว้ขอพร และวัดถ้ำมรกตสำคัญของทางวัด ในขณะที่นำเสนอรอยพระพุทธบาทสระบุรี มีการใช้โดรนถ่ายภาพมุมสูงเพื่อบอกเล่าเรื่องราวคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เรื่องประวัติรอยพระพุทธบาท 1 ใน 5 แห่งที่สำคัญ อยู่บนเทือกเขาสังขพันธ์ ซึ่งตามคัมภีร์ทางพุทธศาสนากล่าวว่า คือที่แห่งนี้ และมีการถ่ายภาพรอยพระพุทธบาทแบบใกล้ (close up) ขณะที่นักท่องเที่ยวมากราบไหว้สักการะ และถ่ายภาพวิหาร มณฑปที่มีลวดลายวิจิตรสวยงาม ยักษ์เฝ้าประตูทางเข้า และอุโบสถวิหารเก่าแก่ ที่พระมหากษัตริย์มาทอดเครื่องทรงเพื่อบูชาพระพุทธบาท

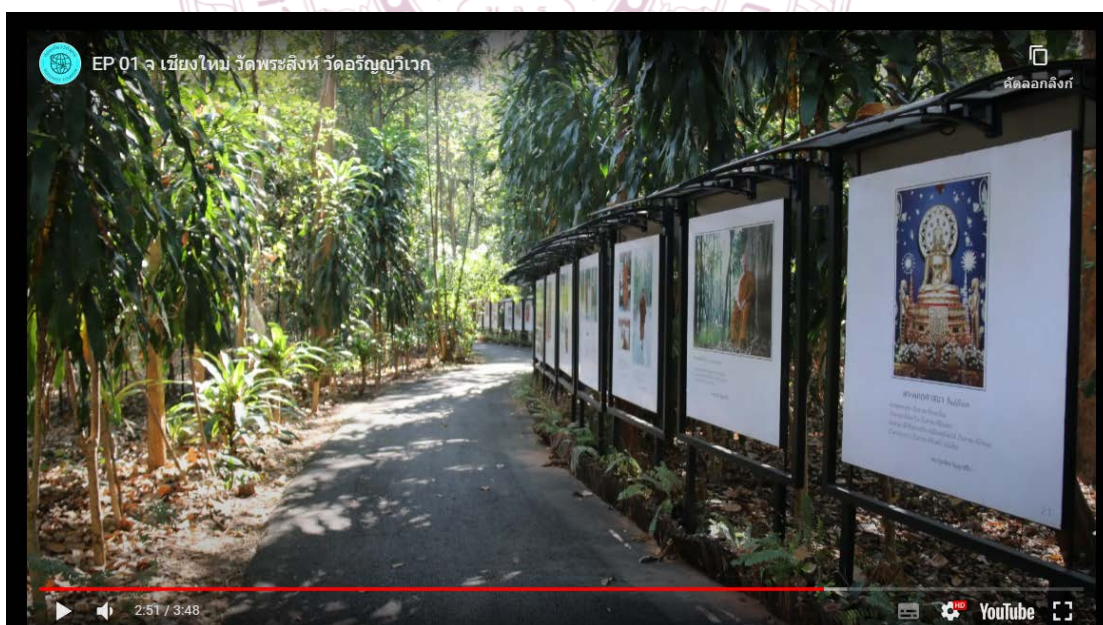
3) การตัดต่อวิดีโอ หลังจากการเขียนสคริปต์แล้ว ขั้นตอนการตัดต่อวิดีโอ เป็นการรวบรวมวัตถุดิบทั้งหมดมาเล่าเรื่องให้เป็นเนื้อเดียวกัน โดยมีการอัดเสียงบรรยาย (Voiceover) แล้วนำมาใช้โปรแกรมตัดต่อ Adobe Premiere 2023 ใช้เอฟเฟกต์ ภาพ เสียงประกอบ ดนตรี เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ โดยประกอบด้วยส่วน ไต่เตล นำภาพเด่นของวัดสถานที่ท่องเที่ยวทั้งหมด คัดเลือกมานำเสนอ ส่วนนี้จะมีดนตรีประกอบที่น่าสนใจ ในส่วนเนื้อหาจะมีการลำดับบอกวัด และจังหวัด สายที่จัดแบ่งประเภทก่อน นำเสนอเนื้อหา สายพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ พระเกจิ รูปเคารพ วัดถ้ำมรกต จะนำเสนอโดยเน้นตัวแบบ พระพุทธรูป พระเกจิ หรือวัดถ้ำมรกต พร้อมเรื่องราวความเป็นมาที่น่าสนใจ ส่วนสายสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประเพณีวัฒนธรรม จะมุ่งเน้นให้เห็นตัวแบบ วัตถุสิ่งก่อสร้างที่มีความอลังการ สวยงาม ศิลปะ จิตรกรรม ประเพณีวัฒนธรรม ที่เชื่อมโยงผู้คนเข้าหา มีกิจกรรมสำคัญ สายอนุรักษ์ธรรมชาติ จะนำเสนอวัดที่มีสิ่งก่อสร้าง และมีธรรมชาติที่งดงาม นำไปเที่ยวชม เช่น วัดคูหาสวรรค์ จังหวัดพังงา ภาพถ้ำและพระพุทธรูปปางไสยาสน์ เหลืองอร่าม และศิลาจารึก รวมทั้งถ้ำหินย้อยสวยงาม ส่วนวัดวังแก้วเวการาม จมใต้ น้ำ นำเสนอภาพอุโบสถที่จมอยู่ใต้น้ำ และวัดถ้ำเสือ วิปัสสนา นำเสนอภาพถ่ายวิพุทธรูปองค์ใหญ่ เจดีย์บนยอดเขา บรรยากาศมีหมอกเมฆ ภูเขาเขียวขจี ทำให้เห็นความเป็นธรรมชาติ ภาพที่ใช้ทำสื่อ มีความชัด สีสันสวยงาม ในส่วนสุดท้ายสรุป จะมีข้อสรุป

เป็นรูปธรรมและนามธรรมอยู่ท้ายคลิปวิดีโอ เพื่อให้คิดธรรม และเชื่อมโยงไปกับสถานปฏิบัติธรรมในจังหวัดเดียวกัน

4) การประชาสัมพันธ์ การนำสื่อที่ผลิตไปนำเสนอในช่องทางประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ถือเป็นสิ่งสุดท้าย ผู้วิจัยได้นำไปลงในช่องทางหลัก คือ เว็บไซต์ Travel2thailand.com และช่องทางรอง Youtube.com Tiktok.com และสื่อ Facebook เพื่อการประชาสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า มีผู้เข้าชมในช่องทาง Tiktok มากกว่า 10,000 ครั้ง และในสื่อช่องทางอื่นทั้งยูทูบ และเฟสบุ๊ค ไม่มากนัก สื่อประชาสัมพันธ์ชนิดเดียวกันแต่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้แตกต่างกัน อาจมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะแพลตฟอร์ม ที่เป็นที่ยอมรับของผู้คน มีการประมวลผลนำเสนออย่างน่าสนใจ มีการตอบสนองต่อผู้ชมและขยายวงกว้างออกไปอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ช่องทาง Website มีอิทธิพลลดน้อยลง และช่องทางสื่อ Youtube ก็เป็นช่องทางสำคัญสำหรับการเผยแพร่สื่อที่มีความน่าเชื่อถือ แต่อาจต้องใช้ระยะเวลา และการค้นหาจากผู้ใช้งาน

4.3.2 คลิปและเนื้อหาบทบรรยาย สถานปฏิบัติธรรม

ต่อไปจะได้นำเสนอเนื้อหาคลิปในสถานปฏิบัติธรรมทั้งหมด 15 คลิป ซึ่งมีการจัดแบ่งเป็น 3 สาย คือ (1) สายอานาปานสติ/พุทโธ (2) สายสติปัฏฐาน 4 หรือพองยุบ (3) สายรูปนามเคลื่อนไหว ดังต่อไปนี้

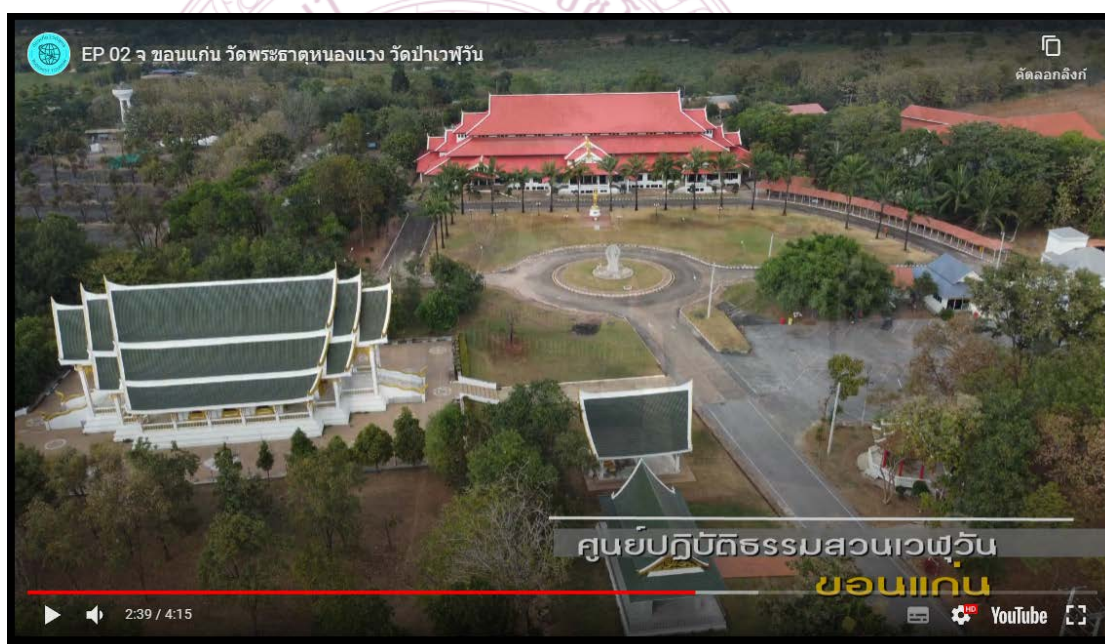


1. วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

บทบรรยาย สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน ไม่ควรพลาด วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เดิมเป็นสำนักสงฆ์เก่าแก่ ตั้งขึ้นจากบุคคลผู้มีความเลื่อมใส ในบวร

พระพุทธศาสนา, ปฏิบัติธรรมตามแนวทางของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต, และเป็นศูนย์ฝึกอบรมสถาบันจิตตานุภาพ, ของหลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร เคยมีพระกัมมัฏฐานที่สำคัญๆ มาจำพรรษาที่นี่ อาทิ หลวงปู่ขาว อนาลโย, หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี, หลวงปู่ชอบ ฐานสโม, หลวงปู่ตื้อ อจจะละธัมโม, หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น

วัดอรัญญวิเวก เป็นสถานที่สัปปายะ เหมาะแก่การฝึกสมาธิ ทางวัดได้เปิดเป็นศูนย์เรียนสมาธิของสถาบันจิตตานุภาพ โดยมีคำบริการชื่อว่า "พุทโธ" เป็นพุทธานุสสติ ดุลมหายใจเข้า-ออกตามจริงของผู้ปฏิบัติ ตามกรรมฐาน ๔๐ กองเพื่อให้จิตสงบ อีกทั้งยังมีโบราณสถานให้ได้เรียนรู้ อาทิ พระอุโบสถ, อนุสาวรีย์ หลวงปู่มั่น, พิพิธภัณฑ์หลวงปู่เปลี่ยน ปณฺญาปทีโป และแผ่นศิลาจารึก ที่หลวงปู่เปลี่ยนเป็นผู้ลงมือปั้นด้วยตัวเอง วัดแห่งนี้เปิดให้พุทธศาสนิกชนและผู้สนใจ ได้มาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อให้จิตใจสงบเย็น ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบ จึงนับได้ว่าเป็นสถานที่สำคัญต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่สืบไป

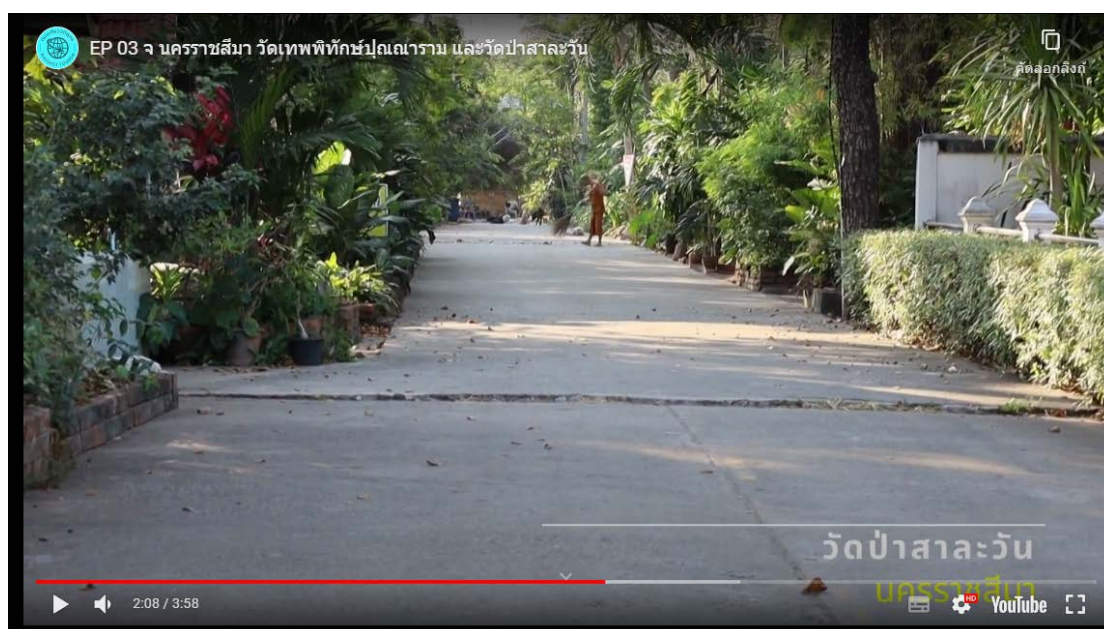


2. ศูนย์ปฏิบัติธรรม สวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

บทบรรยาย สำหรับผู้ที่สนใจการฝึกปฏิบัติธรรมกรรมฐาน ด้วยทางสายเอก สติปัฏฐาน 4 หรือทางสายกลาง ตามแบบฉบับที่ใช้อบรมพัฒนาจิตแก่ฆราวาสและบรรพชิต ปัจจุบันสวนเวฬุวันแห่งนี้เป็นที่ตั้งของศูนย์ปฏิบัติธรรม ที่มีพื้นที่มากกว่า 290 ไร่ เพียงพอที่จะรองรับผู้ปฏิบัติธรรม ตามรูปแบบของหลวงพ่อจรัญ ฐิตะธัมโม ใช้คำบริการภาวนาว่า พองหนอ ยุบหนอ มีรูปแบบการเดินจงกรม 6 ระยะ การกำหนดอิริยาบถเคลื่อนไหวร่างกาย และมีการสอบอารมณ์กรรมฐานโดยพระวิปัสสนาจารย์ เป็นสาขาเพียงแห่งเดียวของวัดอัมพวันของจังหวัดสิงห์บุรี

ภายในมีวิหารพระพุทธโคดม อุดมโชค เป็นพระหยกขาวศิลปะพม่า ที่มีรูปปั้นของหลวงพ่อดำ และหลวงพ่ोजรัญ อยู่ด้านหน้าองค์พระหยก มีศาลา 72 ปี เป็นศาลาปฏิบัติธรรมขนาดใหญ่ สามารถรองรับผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึง 1,000 คน

ศูนย์ปฏิบัติธรรม สวนเวฬุวันแห่งนี้ เกิดขึ้นจากความศรัทธาของพระราชสิทธิญาณมงคล โดยมีเจตนารมณ์เพื่อสร้างคนดีมีศีลธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วมีสติสมาธิมากขึ้น เห็นความจริง เกิดความรู้แจ้ง เข้าใจความเป็นจริงของชีวิตสังขารร่างกาย และสรรพสิ่ง เห็นความเกิด-ดับของ ความคิด ของตัวเอง (รูป-นาม) รู้ทุกข์ เห็นทุกข์ ละเหตุแห่งทุกข์แล้วปล่อยวาง เข้าถึงความดับ(นิโรธ) แจ้งพระนิพพาน ล่วงพ้นทุกข์ในการเวียนว่ายตายเกิด



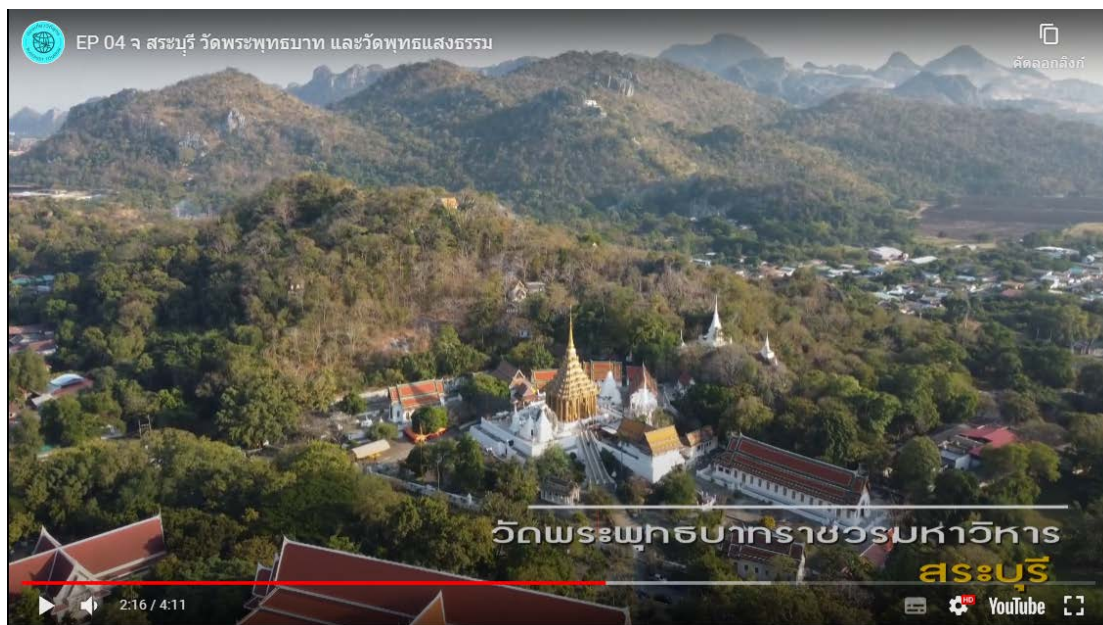
3. วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

บทบรรยาย วัดป่าสาละวัน เป็นวัดปฏิบัติอีกแห่งที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา

ก่อตั้งในปี 2574 โดยพระอาจารย์สิงห์ ชันตะยาอะโม ศิษย์รุ่นแรกของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เมื่อครั้งที่ท่านธุดงค์มาปักกลด มีโยมนิมนต์ให้อยู่แล้วสร้างวัด ท่านจึงสร้างวัดแห่งนี้ให้เป็นสถานที่ปฏิบัติที่มีความสัปปายะ (suitable abode) สำหรับผู้ต้องการความสงบสำหรับฝึกสมาธิ วิปัสสนากัมมัฏฐาน

ต่อมาในปี 2513 หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย เจ้าอาวาส ให้ความสำคัญการฝึกสอนวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามหลักมหาสติปัฏฐาน 4 ใช้คำปริกรรมว่า "พุท-โธ" เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ ให้จิตอยู่ในอารมณ์เดียว ตามจริตของแต่ละคน มีพุทธศาสนิกชนเดินทางมาฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐานกับท่านอย่างล้นหลาม แม้ท่านจะละสังขารไปแล้ว

ด้วยความศรัทธา ร่วมใจสร้างบูรพาจารย์เจดีย์ อนุสรณ์สถาน แห่งพระกรรมฐาน ส่วนยอดเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และอัฐิธาตุของหลวงพ่อบุช ฐานิโย เป็นที่กราบสักการบูชา และระลึกถึงข้อวัตรปฏิบัติธรรม อันเป็นแบบอย่างให้อนุชนรุ่นหลัง ได้ปฏิบัติสืบไป



4. วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี

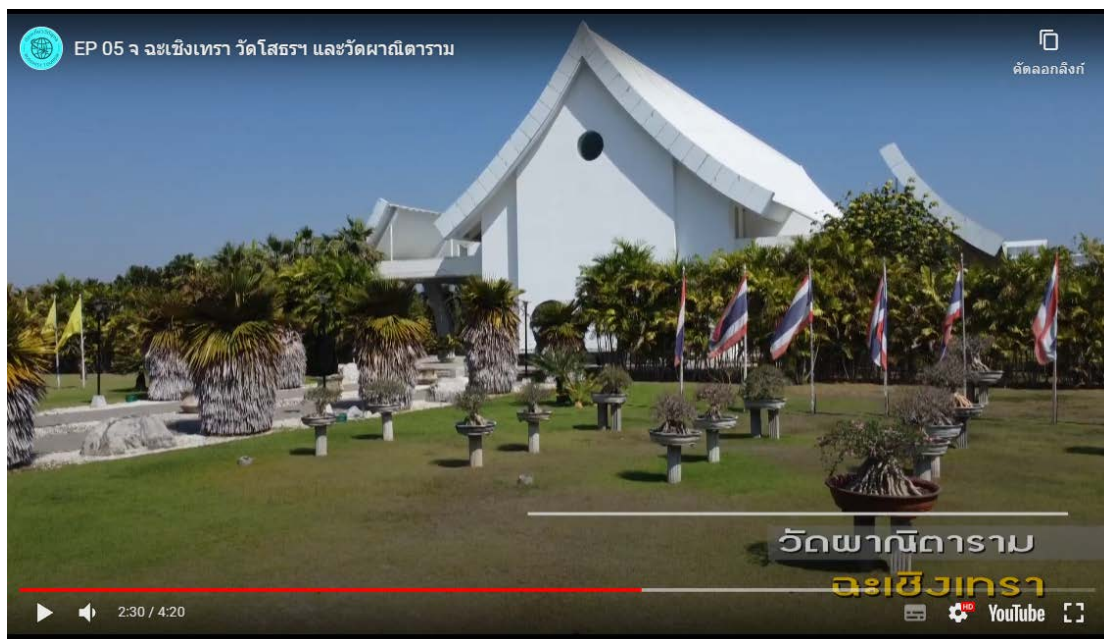
บทบรรยาย วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร จังหวัดสระบุรี เป็นหนึ่งใน 5 แห่งของโลกที่มีรอยพระพุทธบาทสำคัญเก่าแก่ตามตำนานพระพุทธศาสนา โดยเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาท ศักดิ์สิทธิ์ มีมหามณฑปสวยงามวิจิตร สร้างครอบรอยพระพุทธบาทไว้ วัดแห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2167 สร้างขึ้นด้วยความศรัทธาของพุทธบริษัท และพระเจ้าแผ่นดินในสมัยอยุธยา

ได้รับการบูรณปรับปรุง แต่ยังคงศิลปเดิมไว้ ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ ด้วยฝีมือช่างทางศิลปกรรมแต่ละสมัย อาทิเช่น ประติมากรรม ที่พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาทุกพระองค์

เสด็จมานมัสการรอยพระพุทธบาท และประเพณีที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีพระบรม ราชานุสรณ์พระเจ้าทรงธรรม พระวิหารคลังล่าง หรือวิหารจีน รูปปั้นยักษ์ 2 ตน แต่งกายด้วยศิลปโขนละครตามยุคสมัย

ในอดีต เรียกประตูทางเข้านี้ว่าประตูยักษ์ ส่วนพระอุโบสถ ตั้งอยู่บริเวณไหล่เขา ใกล้กับองค์พระมณฑป มีรูปทรงสวยงามกระจัดกระจาย มีข้อฟ้า ใบระกา หางหงส์ประดับด้วยกระจกสีทอง ศาลาเปลื้องเครื่อง สมัยอยุธยา โดยพระเจ้าแผ่นดินทรงเปลี่ยนเครื่องฉลองพระองค์ใหม่ ก่อนเสด็จขึ้นนมัสการรอยพระพุทธบาท ในสมัยโบราณ พระวิหารหลวง หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งพระพุทธบาท มีพระภูษาของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงบริจาคถวายเป็นพระพุทธบูชา

ปัจจุบันวัดพระพุทธบาท จัดเป็นวัดสายประเพณีวัฒนธรรม มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ ประเพณี ตักบาตรดอกไม้น้ำดอกเข้าพรรษามาใส่บาตรถวายพระ ช่วงก่อนวันเข้าพรรษา ในวันขึ้น 14 ค่ำ ถึง วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี พุทธศาสนิกชนยังคงหลั่งไหล มานมัสการรอยพระพุทธบาท สืบทอด ประเพณี สร้างทานบารมี ยังศรัทธาให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น มีความสุขกายสบายใจ ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล



5. วัดผาณิตาราม จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทธรรยาย ห่างจากวัดหลวงพ่อโสธร เพียง 9.3 กิโลเมตร จะเห็นศาลาอเนกประสงค์ สีขาว ริมแม่น้ำบางปะกง เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ เพื่อการเจริญสติปัญญาของวัดผาณิตาราม ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ด้วยแรงศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนา ของผู้ริเริ่ม 6 คน ซึ่งเป็นพี่น้องและบุตรของนางผั้ว

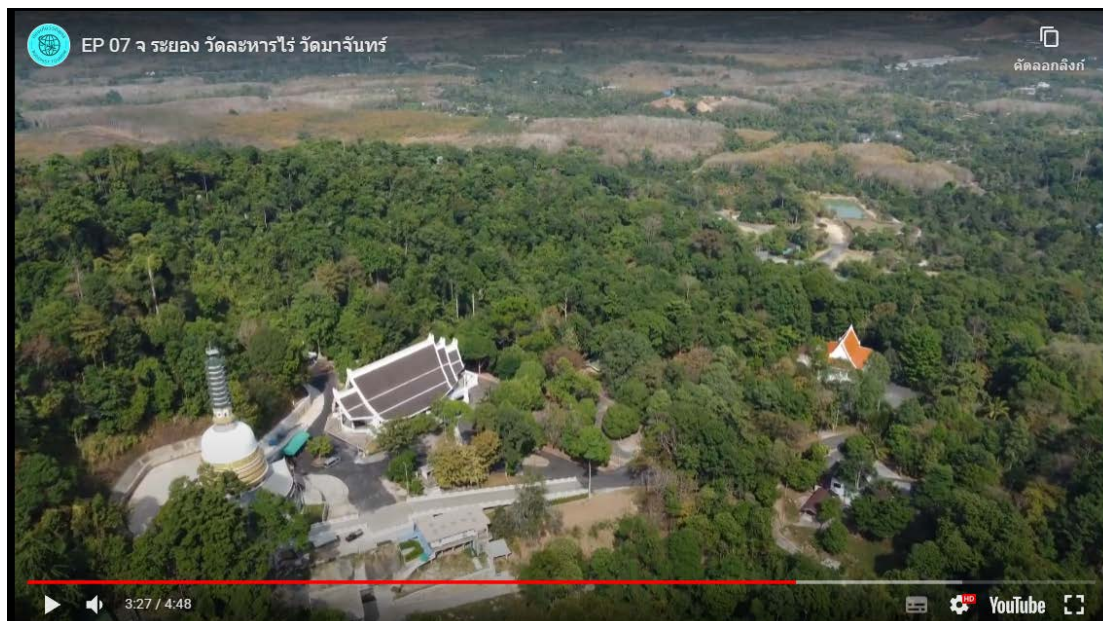
วัดผาณิตาราม มีศาสนสถาน ทั้งรูปแบบสมัยเก่าและสมัยใหม่ อย่างเช่น หอธรรมพระบารมี เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและอาคารบารมี ออฟ อาร์ท (Baramee of Art) หอศิลป์ที่บรรจุ ศิลปะ ธรรมะ และธรรมชาติ เป็นอาคารแสดงงานศิลปะของศิลปินแขนงต่างๆ จัดแสดงให้ชมความงดงาม ที่แฝงคติธรรมทางพระพุทธศาสนา ส่วนชั้นที่ 2 ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ และประติมากรรม 3 มิติ ธรรมราชา และผลงานที่เกี่ยวข้องในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยชั้นล่างสุด เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม วิปัสสนากรรมฐาน ตามหลักสติปัญญาสี่ ใช้คำปริกรรม พอง ยุบ และมีหลักสูตรปฏิบัติธรรมหลาย หลักสูตร ผู้ที่เดินทางมาปฏิบัติธรรมที่วัดผาณิตารามแห่งนี้ นอกจากจะได้เจริญสติ สมาธิ ทำให้เกิดปัญญาแล้ว ยังได้ชมศิลปะที่สร้างสรรค์ด้วยสถาปัตยกรรม สมัยใหม่ สไตล์ Modern art เรียกได้ว่าเป็นการรวม ศิลปะ ธรรมะ ธรรมชาติ เข้ามาอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว



6. วัดภักทันตะอาสการาม อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

บทบรรยาย วัดภักทันตะอาสการาม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นสถานที่ฝึกอบรมพระสังฆาธิการสนองงานคณะสงฆ์ และเป็นวัตรปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวมหาสติปัฏฐานสี่ แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยมีพระครูภาวนาวราลังการ เป็นเจ้าอาวาสและพระวิปัสสนาจารย์สอนกรรมฐาน หลักการปฏิบัติ ใช้คำบริการม พองหนอ ยุบหนอ รู้ตื่นเบิกบาน การไม่ประมาท อยู่อย่างมีสติ มุ่งกำหนดรู้กาย เวทนา จิต ธรรม ความรู้สึกรับรู้อารมณ์ บางครั้งได้รับทุกขเวทนา รู้เท่าทันความเกิดดับ และเหตุปัจจัยอย่างมีสติ เป็นเพียงสภาวะธรรมของขั้น 5 ชีวิตประกอบด้วยรูปนาม กายกับใจ วิปัสสนาคือความรู้แจ้ง สภาวะธรรมที่เกิด ตามความหมายของ คำบริการม พอง ยุบ สิ่งใดมีความเกิดขึ้นแล้วแต่มีความเกิดไปเป็นธรรมดา ต้องขับเคลื่อนด้วยศีลสมาธิ ปัญญา

สำหรับผู้สนใจ สามารถสมัครมาฝึกปฏิบัติได้ทุกวัน มีทั้งแบบหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาว และสามารถรองรับผู้เข้ามาปฏิบัติได้ประมาณ 500 คน เป็นสำนักปฏิบัติที่มีความสงบร่มรื่นสวยงามสัปปายะ ตามธรรมชาติ



7. วัดมาจันทร จังหวัดระยอง

บทบรรยาย หากผู้ที่ต้องการความสงบในสถานที่สัปปายะแบบอานาปานสติ สายหลวงปู่ชา สุภัทโท ที่เน้นให้มีสติสัมปชัญญะ ศึกษาศีลธุดงค์วัตร รุกขมูล บางรูปปฏิบัติเนสัชชิก (ยืนเดินนั่งไม่เอนกายนอน) ภาวนาทั้งคืนโดยเฉพาะวันพระ สำหรับฆราวาสให้ท่องพุทโธและสวดอิติปิโส เพื่อให้จิตหยุดคิด มีสติระหว่างวันให้มาก จะทำให้นั่งสมาธิได้ดีขึ้น ต้องมาที่วัดมาจันทรเขายายดา ตำบลแก่ง จังหวัดระยอง

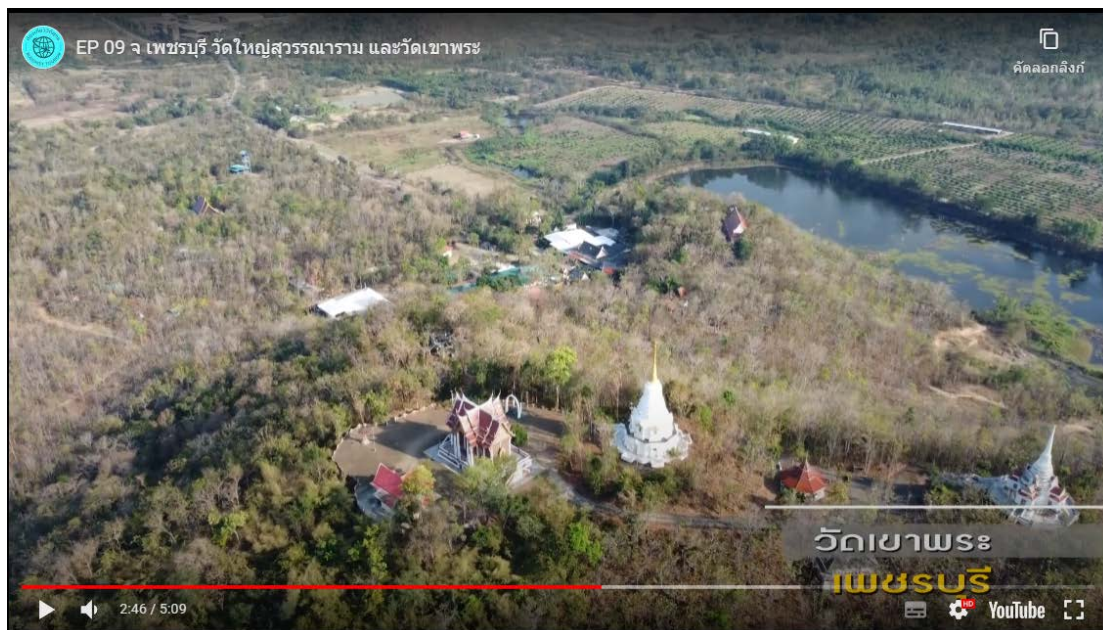
ที่นี่มีทัศนียภาพที่สวยงาม โดยวัดมาจันทรเป็นสาขาของวัดหนองป่าพง สาขาที่ 73 เดิมชื่อว่าสำนัก สุภัททบรรพตมีความหมายว่าภูเขาแห่งความเจริญรุ่งเรือง พระอุโบสถตั้งเด่นเป็นสง่า บนภูเขาสูง เป็นสถาปัตยกรรมทรงไทยประยุกต์สองชั้น หลวงพ่ออนันต์ อภิญาโน เจ้าอาวาสวัดมาจันทรเล่าว่า ในการสร้างพระอุโบสถเกิดมีเหตุการณ์อะไรหลายอย่าง เช่น ระหว่างหาว่าจะสร้างตรงบริเวณไหน ก็นิมิตเห็นหลวงปู่ชามาชี้จุดที่จะให้สร้าง ตรงนี้จะเด่นและรับลมได้ 4 ทิศ อีกคืนต่อมามีเทวดาเป็นคนจีนเรียกว่าเตี้ย ใส่ชุดขาว มือแดงมีหนวดเครา ดึงหนวดมาไว้ 1 เส้น เพื่อแทนสัญลักษณ์พระอุโบสถ คล้ายเส้นหนวด ปัจจุบันมีผู้ศรัทธาและนักท่องเที่ยว หลังไหลมาทำบุญ และมาปฏิบัติธรรมกันเป็นจำนวนมาก แม้ว่าหลวงปู่ชา สุภัทโท จะละสังขารไปแล้ว แต่หว่าคำสั่งสอนของท่าน ยังคงอยู่ในใจของลูกศิษย์และถือปฏิบัติสืบทอด ตลอดกาล



8. วัดท่าเสด็จ จังหวัดกาญจนบุรี

บทบรรยาย จังหวัดกาญจนบุรียังมีสถานที่สำคัญอีกแห่ง คือวัดท่าเสด็จ ตั้งอยู่ตำบลจรเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย เป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกาญจนบุรีแห่งที่หนึ่ง จัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญตักกล้าคุณธรรม ให้กับพุทธศาสนิกชนมาอย่างต่อเนื่อง ทางวัดได้จัดให้มีการปฏิบัติธรรมสำหรับพระภิกษุและประชาชนทั่วไปตลอดทั้งปี

ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดท่าเสด็จแห่งนี้ เป็นต้นแบบสถาบันเพื่อบำเพ็ญตักกล้าคุณธรรม เพื่อบรมเยาวชน โดยร่วมกับส่วนราชการต่างๆ หลักปฏิบัติ คือ ดุริย นาม ฌายะ ใจ ปราภวนาทางพันทุกข์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา บูชาคุณธรรมด้วยใจเป็นบุญ ทำหน้าที่ด้วยความสำนึกหลัก คือ มีศีลธรรม เป็นหน้าที่ ศักดิ์ศรีคือคุณธรรม ภายในวัดท่าเสด็จยังมีสิ่งที่น่าสนใจคือ ทำนํ้าที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นจากเรือทรงเยี่ยมราษฎร บริเวณนี้ มีพลับพลารูปปั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และศาลาปฏิบัติธรรมรวมถึงเรือนรับรองสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมอีกด้วย



9. วัดเขาพระ จังหวัดเพชรบุรี

บทบรรยาย วัดเขาพระจังหวัดเพชรบุรี บนเนินเขาไม่สูงมากนักลักษณะเป็นโคลนเคียนพระบนยอดเขา ชาวบ้านจึงเรียกว่าเขาพระ โดยหลวงพ่อบุญ พระครูภาวนาวิริยาจารย์ ศิษย์ของหลวงพ่อดัด วัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้เดินธุดงค์มาถึงภูเขานี้พิจารณาเห็นว่าเป็นที่สงบสงัดเงียบเหมาะแก่การวิปัสสนากรรมฐานจึงพักอาศัยอยู่ที่นี่และได้สร้างวัดเมื่อปีพุทธศักราช 2510 ไม่ได้เน้นความวิจิตรงดงามแต่เน้นที่ความพอเพียงเหมาะแก่การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน มีพระพุทธรูปทศพลวิมลเนรมิตประสิทธิ์สุขประชา เป็นพระประธานในพระอุโบสถ นอกจากนี้ยังมีวิหาร เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ศาลาเอนกประสงค์ กุฏิ ที่พักผู้ปฏิบัติธรรมที่สร้างจากความศรัทธาของคณะญาติโยมที่มีต่อพระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อการสั่งสมบุญบารมี

พระครูสมุห์สมบัติ พระวิปัสสนาจารย์ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาวิปัสสนากรรมฐานจากหลวงพ่อบุญเรื่อง สารโท วัดพิชโสภาราม อุบลราชธานี และฝึกวิปัสสนากรรมฐานที่ประเทศพม่า แนวสติปัฏฐานสี่ กำหนดพองยุบกำหนดการเดิน ยืน เดิน นั่ง นอน อยู่กับความสงบเพื่อกล่อมเกลาคจิตใจให้พบกับความสงบเย็นภายในจิตใจ

อีกทั้งทางวัดยังได้จัดกองทุนศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรเรียนนักธรรมบาลีสนามหลวงและเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และจัดตั้งกองทุนดูแลพระภิกษุสามเณรอพาาร รวมถึงผู้มาปฏิบัติธรรม วัดเขาพระจึงเป็นหน่วยอบรมประชาชนเพื่อกล่อมเกลาคจิตใจเยาวชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดมา



10. วัดป่าสุญญตาราม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

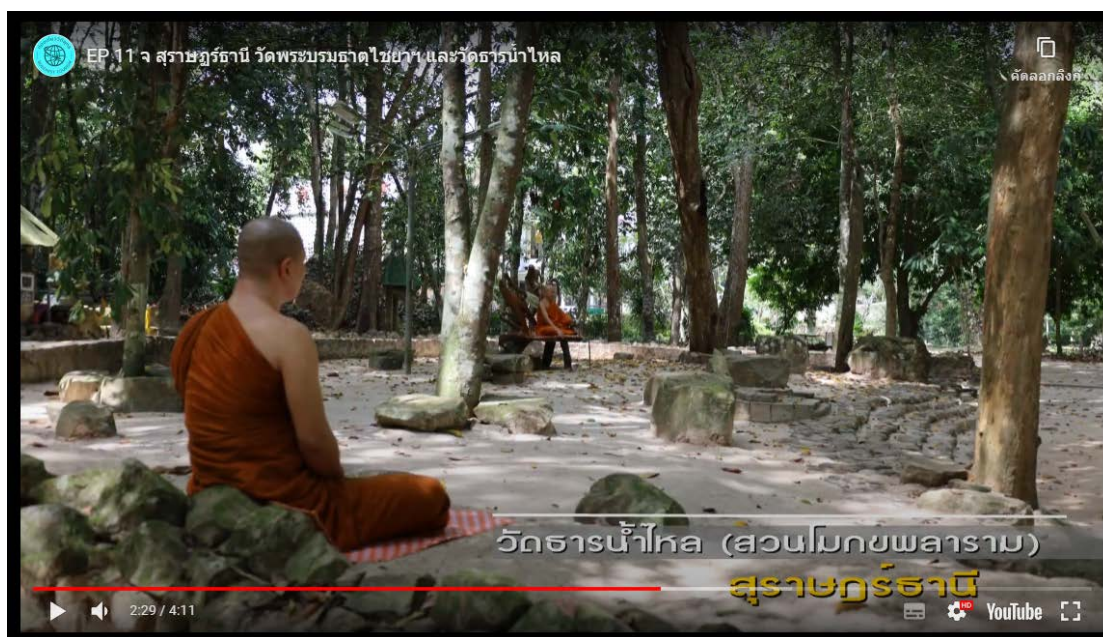
บทบรรยาย สำหรับผู้ที่ต้องการมาปฏิบัติธรรมต้องมาที่วัดป่าสุญญตาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เดิมเรียกว่าที่พักสงฆ์อาศรมสุญญตา

โดยหลวงพ่อบัณฑิต นันทิกุ พระนักเทศน์แนวปฏิวัติสังคมแบบสารัตถนิยม(Essentialism) ชื่อตั้งของชาวไทย พร้อมกับคณะศิษย์ได้มาจัดกิจกรรมพานักศึกษาเข้าค่ายปฏิบัติธรรม อบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเยาวชนจนเป็นที่รู้จักของสาธุชนทั่วไป รูปแบบการสอนปฏิบัติยึดแนวทางของหลวงพ่พุทธทาส โดยใช้หลักอานาปานสติ และพิจารณาฐานทั้ง ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรมเป็นหลักใหญ่ๆ แนวคำสอนเน้น “สุญญตา” ความว่างเปล่าจากตัวตน คือ พระนิพพาน ที่นี่และเดี๋ยวนี้ ไม่ต้องรอชาติหน้า (here and now) โดยการทำให้ใจไม่ไปผูกพันกับโลกธรรม ระลึกถึงคำสอนของพระวิปัสสนาจารย์ผู้สอนอยู่เนืองๆ

หลวงพ่พระอธิการคำภีร์ญาณ อภิปุณฺโญ พระวิปัสสนาจารย์ สอนให้มีพระรัตนตรัยเป็นเครื่องเตือนใจ ประกอบกับศรัทธาความเชื่อในเรื่องกรรมผลของกรรม.

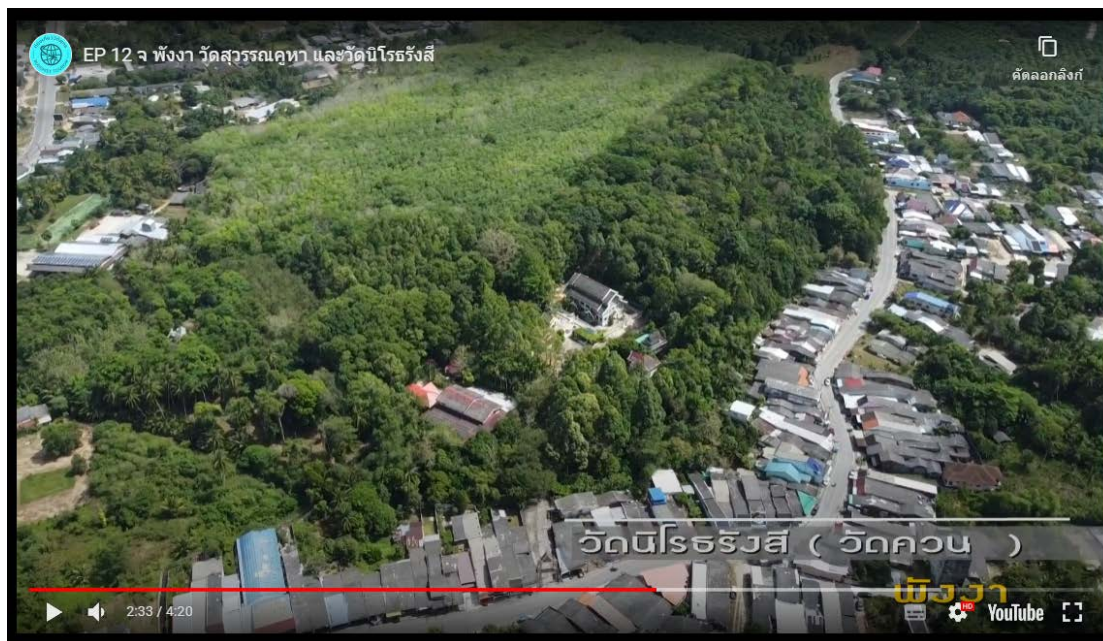
วัดป่าสุญญตาเป็นวัดที่มีความสปปายะ บรรยากาศร่มรื่น ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถเข้ามาปฏิบัติได้ตลอดเวลา หรือตามโครงการที่ทางวัดจัดขึ้นตามโอกาสต่างๆ ภายในวัดยังมีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่างเช่น ป้ายชื่อวัดมีสัญลักษณ์เสาห้าเสาเป็นปริศนาธรรม เป็นเอกลักษณ์ของสวนโมกข์ ศาลาเรือเป็นศาลาปฏิบัติธรรมหลังแรก ใช้ทรายทะเลถม ด้านบนปูทับด้วยเสื่อน้ำมัน พระพุทธเมตตา พระ

ประธานในอุโบสถมีต้นแบบมาจากพระพุทธรูปในวัดพระมหาโพธิ์ ใกล้กับต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่ประเทศอินเดีย นอกจากนี้ยังมีศาลาหินทรายเตา ภาพปริศนาธรรม เสาโอศก ส่วนลานหินโค้งเป็นลานธรรมศึกษาหลังจากปฏิบัติแล้วทำให้ใจเย็นลง ดำเนินชีวิตอย่างมีสติอยู่กับปัจจุบันอารมณ์ ปฏิบัติในศีล สมาธิ ปัญญาให้บริบูรณ์



11. วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทบรรยาย มากันว่าวัดธารน้ำไหลหรือสวนโมกขพลาราม หมายถึงสวนป่าอันเป็นกำลังแห่งความหลุดพ้น เข้าถึงจิตใจหรือจิตวิญญาณของผู้ปฏิบัติด้วยหลักอาณานิสัยภาวนา ตามแบบหลวงพ่อกุญชรสาส์น สร้างขึ้นในปีพุทธศักราชสองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบห้า บนพื้นที่กว่าหกสิบไร่ที่มีความเป็นสัปปายะ โดยพระธรรมโกศาจารย์หรือที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันในนามท่านพุทธทาสภิกขุ เกิดความต้องการหาที่สงบสำหรับศึกษาและปฏิบัติธรรม โดยมีศาลาฝึกสมาธิเป็นพื้นที่น่ายินดี ใช้กระสอบป่านรองนั่งเป็นการฝึก เป็นอยู่อย่างต่ำกระท่ออย่างสูง มุ่งสงบเย็นและเป็นประโยชน์ มีการสอนฝึกสมาธิทั้งแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่นี่ยังมีโรงมหรสพทางวิญญาณหรือโรงหนังสวนโมก สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อให้ผู้สนใจเข้าถึงธรรมะได้ง่ายและไม่น่าเบื่อ สวนโมกขพลารามเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงแก่นแท้ทางพระพุทธศาสนา ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า และจากผลงานการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติของท่านพุทธทาส โดยฝึกหัดทุกอริยาบถ ผ่านกิจกรรมการดำเนินชีวิต ทั้งด้านศีล สมาธิ ปัญญา ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติมีชีวิตที่สุขสงบเย็น



12. วัดนิโรธรังสี (วัดควน) จังหวัดพังงา

บทบรรยาย วัดนิโรธรังสี หรือวัดควน จังหวัดพังงา สร้างขึ้นเมื่อราวปีพุทธศักราช สองพันสี่ร้อยเก้าสิบ แม้จะอยู่ท่ามกลางชุมชนหรือตลาดแต่วัดก็แวดล้อมไปด้วยป่าไม้จึงทำให้บรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย วัดแห่งนี้เป็นวัดปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่สมัยหลวงปู่วิชาญ ท่านเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่เทศน์เทสรังสี ได้ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติตามครูบาอาจารย์ไว้เหมือนปกติ ใช้คำบริกรรมพุทโธ ปฏิบัติแบบสายพระป่าฉันมือเดียว ส่วนการปฏิบัติสำหรับฆราวาสสอนให้รู้จักศีลห้า เข้าใจว่าศีลคือชีวิต ชีวิตคือศีล หลวงพ่อสะอื้นเจ้าอาวาสวัดนิโรธรังสีพระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตา และมีความรอบรู้เรื่องพืชพรรณไม่วัดแห่งนี้จึงเป็นสถานที่เงียบสงบและร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่ปกคลุมทั้งวัด หลวงพ่อสอนว่าทำจิตให้นิ่ง อย่าวิ่งไปตามอารมณ์และอย่าปรุงแต่งไปตามอารมณ์ นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำคัญเช่นพระประธาน ศาลาปฏิบัติธรรม รูปปั้นหลวงปู่วิชาญ ชันติญาณโณ และต้นเทพทวารโพนธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัดพังงา

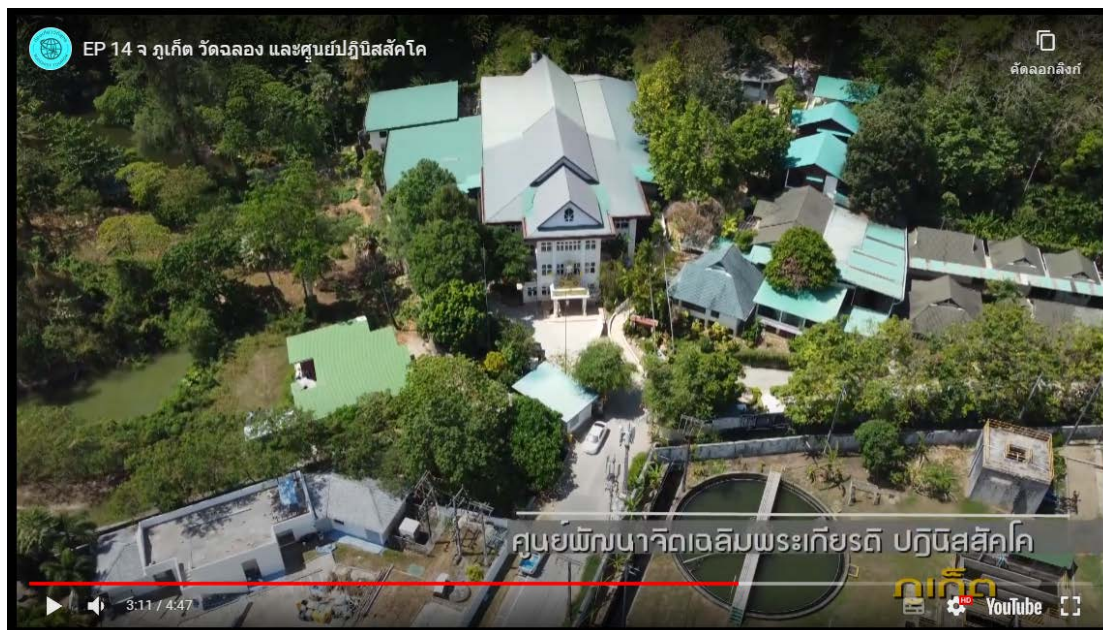


13. สถานปฏิบัติธรรมถ้ำเขาพระ จังหวัดกระบี่

บทบรรยาย สถานปฏิบัติธรรมถ้ำเขาพระ หรือที่คนท้องถิ่นเรียกว่าวัดถ้ำ จังหวัดกระบี่ เป็นสถานที่เงียบสงบร่มรื่นเย็นสบายแวดล้อมด้วยธรรมชาติมีภูเขาต้นไม้และลำธาร สถานปฏิบัติธรรมแห่งนี้ให้ความสำคัญกับธรรมชาติและมีการสอนที่เป็นธรรมชาติโดยหลวงพ่อบุญธรรม ฉัตรสุวัฒน์ โธ ได้มาบุกเบิกพัฒนาตั้งแต่ปี 2531 แต่เดิมสถานที่แห่งนี้เป็นป่ารกเต็มไปด้วยเถาวัลย์ ชาวบ้านในบริเวณนี้ ได้ใช้เป็นที่พักพิงและฝังศพด้วย สำนักปฏิบัติธรรมถ้ำเขาพระอยู่ในเขตอุทยานกรมป่าไม้ อีกทั้งยังได้เข้าร่วมในโครงการพุทธอุทยาน มีบทบาทหน้าที่อนุรักษ์ป่าไม้และธรรมชาติ

สำหรับแนวทางการปฏิบัติ นั้นให้เรียนรู้เรื่องตัวเอง แยกแยะระหว่างเรารู้สึกกับเห็น ความรู้สึก เน้นการเจริญสติแบบเคลื่อนไหว 14 จังหวะตามแนวทางของหลวงปู่เทียณ จิตตะสุโก ให้รู้กาย-รู้ใจ ให้รู้ความรู้สึกเห็นความรู้สึกอย่างต่อเนื่อง เคลื่อนไหวให้ตื่นตัว ตื่นกาย ตื่นใจ เบิกบาน แจ่มใสอยู่กับทุกอิริยาบถล้วนแล้วแต่เป็นการปฏิบัติธรรมทั้งหมด

สำนักปฏิบัติธรรมถ้ำเขาพระจึงไม่เน้นพิธีรีตองไม่ยึดติดกับความเชื่อแต่เน้นสติปัญญา รู้จักเหตุผลจึงไม่วุ่นวายกับผู้คน ไม่เน้นการก่อสร้างวัดให้ใหญ่โตสวยงาม ให้ใช้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข และไม่มีทุกข์เท่านั้นเป็นพอ



14. ศูนย์ปฏิบัติธรรมปฏิสนธิสัคโค จังหวัดภูเก็ต

บทบรรยาย ที่ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ ปฏิสนธิสัคโค จังหวัดภูเก็ต เป็นสถานที่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่เปรียบเป็นกุศลขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา เพื่อการบรรลุมรรคผลพ้นจากกิเลส วิปัสสนากรรมฐานเหมือนโอสถทิพย์ทรงสรรพคุณวิเศษ ผู้ที่ได้มาปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว จะพบว่าได้ทั้งปัญญาและความสุข เกิดศรัทธาที่จะขยายผลแห่งการปฏิบัติให้กว้างไกลออกไปถึงบุคคลอื่น ศูนย์ปฏิบัติธรรมแห่งนี้ได้ถือเอาการฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐานสี่ ก่อตั้งโดยคณะศรัทธาพระครูภาวนาสมณวัตร หรือ พระปลัดประจักษ์ สิริวิณโณ วิปัสสนาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิปัสสนาจากพม่า ที่นี้มีการจัดโครงการสำหรับเยาวชน เข้าค่ายความรู้คู่คุณธรรม ประกอบด้วยการเล่นเกมส์ร้องเพลงทำกิจกรรมต่างๆ ที่แฝงคุณธรรม ที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติ สมาธิและปัญญา อีกทั้งยังมีการฝึกปฏิบัติธรรมโดยการเดินจงกรม นั่งสมาธิโดยคณะวิทยากรนำเดินและนั่งโดยใช้เพลงช่วยในการฝึกเดินและนั่งเป็นกิจกรรมของศูนย์แห่งนี้ตลอดมา นับเป็นการปลูกฝังต้นกล้าเยาวชนในวันหยุด เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ได้ฝึกสมาธิจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตเมตตา เป็นคนดีที่มีคุณภาพโดยใช้การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเป็นเครื่องมือพัฒนาคน



15. วัดปากกัณตพงษ์ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา

บทบรรยาย สำหรับผู้ที่ปฏิบัติธรรมตามแนวพุทโธ อานาปานสติ วัดปากกัณตพงษ์ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลาแห่งนี้ ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นวัด ชื่อว่า วัดปากกัณตพงษ์ เมื่อปีสองพันห้าร้อยสี่สิบสี่ เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมสาขาที่ร้อยแปดของวัดหนองป่าพง ตามแนวทางของหลวงปู่ชา สุภัทโท แนวพุทโธอานาปานสติ มีบรรยากาศร่มรื่นเต็มไปด้วยต้นไม้สลั้วตัวอาคารมีพรรณไม้โอปล้อมทั่วบริเวณความร่มรื่นของพรรณไม้นานาชนิดทำให้บริเวณวัดมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงามอากาศเย็นสบาย มีความสัปปายะจึงเหมาะสำหรับการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างมาก วัดปากกัณตพงษ์ได้จัดโครงการค่ายพุทธบุตร โดยมีผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีโครงการครอบครัวอบอุ่นด้วยพระธรรม โครงการปฏิบัติธรรมประจำปีในวันสำคัญทางศาสนา โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการบวชพระภิกษุในพรรษาและนอกพรรษา ภายในวัดนอกจากจะมีกุฏิสงฆ์ พระอุโบสถและศาลาไหว้พระสำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีศาลาปฏิบัติธรรมที่อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ทำให้จิตใจสงบเย็นและไม่ร้อนวุ่นวาย จึงปฏิบัติธรรมได้อย่างเต็มที่

สรุป การทำสื่อประชาสัมพันธ์ สถานปฏิบัติธรรมทั้ง 15 คลิป ดังได้แสดงมานี้ สามารถวิเคราะห์ องค์ประกอบของสื่อ ได้เป็น 4 ประเด็นหลัก คือ

1) การลำดับเรื่องราว เนื้อหา กระบวนการทำคลิป พิจารณาถึงพฤติกรรมผู้บริโภคคือนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย โดยแยกประเภทสถานปฏิบัติธรรมแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามความสนใจของผู้บริโภค คือ (1) สายอานาปานสติ หรือพุทโธ (2) สายสติปัฏฐาน 4 พงหนองยวบหนอง (3) สายรูปนาม ในการทำสื่อเสนอเรื่องราวเนื้อหาคลิป ได้นำภาพและตัวหนังสือที่เกี่ยวกับพระวิปัสสนา

จารย์ รูปแบบการสอนกรรมฐาน การปฏิบัติ เนื้อหาคำสอนในภาพอริยาบท สายนี้เป็นสายวัดป่า การลำดับเรื่องราวจึงต้องยึดโยงกับสายอาจารย์กรรมฐานต้นแบบ โดยมีสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต มุ่งนำเสนอรูปแบบคำสอนและการปฏิบัติ แบบสมาธิหรือสมณะ ฌาน แล้วจึงปฏิบัติวิปัสสนา มีข้อปฏิบัติ เสริมวัตรธุดงค์ และกลุ่มลูกศิษย์ที่สืบทอดกรรมฐาน รายละเอียดคำสอน ในสายหลวงพ่ocha สุภัทโท มีการนำเสนอรูปแบบคำสอน แบบสมณะ และวิปัสสนาควบคู่กันไป และวัตรปฏิบัติ ข้อประพจน์พิเศษ ที่พบ ลักษณะคำสอนมักน้อยสันโดษ เคารพอาจารย์ และปฏิบัติเข้มข้น สายอานาปานสติของหลวงพ่อบุญทาส มุ่งปฏิบัติแนวเกรวาทและเซ็น ปล่อยาว และปฏิบัติตามอานาปานสติ 16 ชั้น สายสติปัฏฐาน 4 นำเสนอแนวคำสอนแบบสมัยใหม่ การฝึกสติที่เป็นวิปัสสนาล้วน มีการเดินจงกรม สอบอารมณ์ และปฏิบัติในสถานที่อาคารที่สามารถควบคุมได้ มุ่งให้เกิดสภาวะทางธรรมอย่างรวดเร็วเพื่อ บรรลุวิปัสสนาญาณ 16 ตามแนวคำสอน ส่วนสายรูปนาม หลวงพ่อเทียน มุ่งสอนกรรมฐาน แบบฝึก สติเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาจิตให้ตื่นรู้ทันกับปัจจุบันขณะ บทบรรยายลำดับเนื้อหาสำคัญ ดังนี้เพื่อให้ เห็นแนวคำสอนของแต่ละสำนักชัดเจน แบบกระชับในสื่อประชาสัมพันธ์

2) การถ่ายภาพ เทคนิคการถ่ายภาพถือเป็นหัวใจสำคัญในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์ นักวิจัย ก่อนลงพื้นที่ ได้ทำการศึกษาสถานปฏิบัติธรรม ทั้ง 15 แห่ง โดยค้นคว้าจากเว็บไซต์ต่างๆ เว็บไซต์ แนะนำแหล่งท่องเที่ยว รีวิวสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลอย่างเป็นทางการของทางวัด หรือของ จังหวัด ศึกษาภาพถ่ายทั้งภาพนิ่งและภาพวิดีโอ เมื่อลงพื้นที่จึงสามารถถ่ายภาพในมุมที่สวยงามได้ ครบสมบูรณ์ และยังใช้โดรนอุปกรณ์ถ่ายภาพมุมสูง ถ่ายภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอลังการ นำ ข้อมูลเหล่านี้เป็นฐานข้อมูล นำมาวิเคราะห์คัดเลือก และเขียนบทสารคดี สถานปฏิบัติธรรมทั้ง 3 กลุ่ม มีภาพถ่ายที่แตกต่างกัน โดยสายอานาปานสติ พุทโธ จะเน้นอาจารย์สอนกรรมฐาน รูปปั้น หรือ สถูปเจดีย์ ก่อน แล้วลำดับภาพไปยังพระวิปัสสนาจารย์ที่สอนกรรมฐาน โดยเน้น ภาพเล่าเรื่องและชุด คำสอนสั้นๆ ให้ให้เห็นตัวแบบ เชื่อมโยงกิจกรรมคำสอน เพื่อชักชวนให้ผู้แสวงหาได้เกิดความรู้สึก อยากรู้อยากไปปฏิบัติ และบอกเล่ากิจกรรมสำคัญของแต่ละสำนัก

3) การตัดต่อวิดีโอ หลังจากการเขียนสคริปต์แล้ว ขั้นตอนการตัดต่อวิดีโอ เป็นการรวบรวม วัตถุดิบทั้งหมดมาเล่าเรื่องให้เป็นเนื้อเดียวกัน โดยมีการอัดเสียงบรรยาย (Voiceover) แล้วนำมาใช้ โปรแกรมตัดต่อ Adobe Premiere 2023 ใช้เอฟเฟกต์ ภาพ เสียงประกอบ ดนตรี เพื่อให้เกิดความ น่าสนใจ โดยประกอบด้วยส่วน ไตเติล นำภาพเด่นของสถานปฏิบัติธรรมทั้งหมด 15 แห่งมาคัดเลือก และนำเสนอ ส่วนนี้จะมีดนตรีประกอบที่น่าสนใจ ในส่วนเนื้อหาจะมีการลำดับสถานที่ปฏิบัติแยกเป็น สาย และจังหวัด เพื่อไม่สับสน โดยจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังกล่าวแล้ว นำเสนอเนื้อหา คำสอน ภาพประกอบที่ใช้มีความคมชัด สีสรรสวยสด ในส่วนสุดท้ายสรุป จะมีข้อสรุป ชุดคำสอนสั้นๆ และ ประโยชน์ที่จะได้จากการไปปฏิบัติ เพื่อให้คติธรรม และเชื่อมโยงกับวัดท่องเที่ยวในจังหวัดเดียวกัน

4)การประชาสัมพันธ์ การนำสื่อที่ผลิตไปนำเสนอในช่องทางประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ถือเป็นสิ่งสุดท้าย ผู้วิจัยได้นำไปลงในช่องทางหลัก คือ เว็บไซต์ Travel2thailand.com และช่องทางรอง Youtube.com Tiktok.com และสื่อ Facebook เพื่อการประชาสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า มีผู้เข้าชมในช่องทาง Tiktok มากกว่า 10,000 ครั้ง และในสื่อช่องทางอื่นทั้งยูทูบ และเฟซบุ๊ก ไม่มากนัก สื่อประชาสัมพันธ์ชนิดเดียวกันแต่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้แตกต่างกัน อาจมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะแพลตฟอร์ม ที่เป็นที่ยอมรับของคน มีการประมวลผลนำเสนออย่างน่าสนใจ มีการตอบสนองต่อผู้ชมและขยายวงกว้างออกไปอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ช่องทาง Website มีอิทธิพลลดน้อยลง และช่องทางสื่อ Youtube ก็เป็นช่องทางสำคัญสำหรับการเผยแพร่สื่อที่มีความน่าเชื่อถือ แต่อาจต้องใช้ระยะเวลา และการค้นหาจากผู้ใช้งาน

4.4 วิเคราะห์การนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก

4.4.1 การทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหา คัดเลือกภาพถ่ายจากการจัดแบ่งสายท่องเที่ยว ออกเป็น 3 สาย คือสาย (1) เจริญปุระพาเพลิน (2)สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม และ(3)สายอนุรักษ์ธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรม โดยมีเนื้อหาข้อมูลครบถ้วนทั้ง 15 วัดใน 15 จังหวัด ดังภาพ ต่อไปนี้



ท่องเที่ยวสาย 1
พุทธรูปศักดิ์สิทธิ์พระเกจิ รูป
เคารพวัดอุโมงค์

1. วัดโสธรวรารามวรวิหาร อยุธยา
2. วัดห้วยมงคล ประจวบคีรีขันธ์
3. วัดละหารไร่ ระยอง
4. วัดไชยธาราราม ภูเก็ต

สายที่ 2 สถาปัตยกรรม
และจิตรกรรม

1. วัดพระสิงห์วรวิหาร เชียงใหม่
2. วัดพระธาตุหนองบัว ขอนแก่น
3. วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ชลบุรี
4. วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร เพชรบุรี
5. วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร สุราษฎร์ธานี
6. วัดมณีนิวาฬาราม สงขลา



สายที่ 3
ประเพณีวัฒนธรรม
และอนุรักษ์ธรรมชาติ

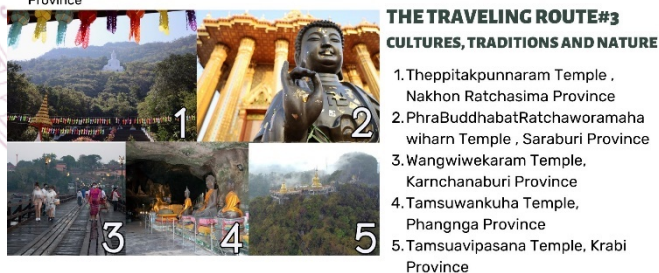
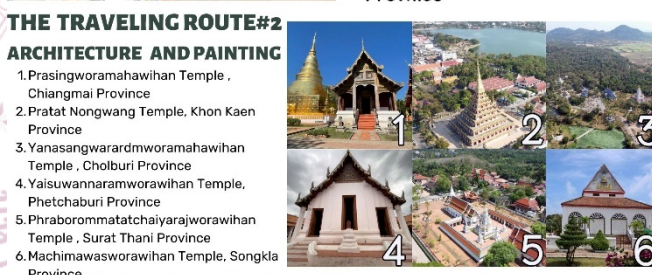
1. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม นครราชสีมา
2. วัดพระพุทธรูปมหาราชวรวิหาร สระบุรี
3. วัดวังทิวการาม กาญจนบุรี
4. วัดท่าสุพรรณภูมิ พังงา
5. วัดท่าเสาวิปัสสนา กระบี่

ท่องเที่ยววิถีพุทธ เมือง หลัก 15 จังหวัด

**การเดินทางไปเพื่อเยี่ยมชม
ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ
ศาสนพิธีและสถานที่สำคัญ
ทางศาสนาพุทธ ตลอดจน
การเดินทางเพื่อศึกษา
ปฏิบัติธรรม**

เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา สระบุรี
ฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี
กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์
สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต สงขลา

Travel2thailand.com
Youtube, Tiktok, Facebook



4.4.2 การทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหา คัดเลือกภาพถ่ายจากการจัดแบ่งสาย สายปฏิบัติ ออกเป็น 3 สาย ตามข้อมูลที่ใช้ทำสื่อวีดิทัศน์ คือ (1) พุทธ-อานาปานสติ (2) สติปัฏฐาน 4 พอง-ยุบ (3) รูปนามเคลื่อนไหว ดังภาพนี้



แผ่นภาพที่ 36 คู่มือประชาสัมพันธ์ดิจิทัลสถานปฏิบัติธรรม 15 จังหวัด ภาษาไทย

15 places of Meditation Centers

DIGITAL GUIDELINES FOR PUBLIC RELATION



THE MEDITATION ROUTE#1
BUDDHO /ANAPANASATI BREATHING MEDITATION

- 1.Aranyawiwek Temple , Chiangmai Province
- 2.Pasalawan Temple , Nakhon Ratchasima Province
- 3.Phra BuddhaSangdham Temple, Saraburi Province
- 4.Pasunyata Temple , Prachuap Kiri Khan Province
- 5.Marbchan Temple, Rayong Province
- 6.Nirotrangsai Temple, Phangga Province
- 7.Pakantapong Temple, Singkla Province
- 8.Thannamlai Temple, Surat Thani Province



THE MEDITATION ROUTE #2
THE DISCOURSE OF 4 FOUNDATION OF MINDFULNESS (FALLING AND RISING)

1. Veruwan Meditation Center, Khon Kaen Province
2. Wat bhaddanta asabharam Temple, Cholburi Province
3. Panitaram Temple, Cholburi Province
4. Kaophra Temple, Phetchaburi Province
5. Patinissaggo Meditation Center , Phuket Province



THE MEDITATION ROUTE#3
MOVING MEDITATIN FORM-NAME

- 1.Tasadej Temple , Karnchanaburi Province
- 2.Monastic Residence of Khaopfra, Krabi Province

PLACE OF MEDITATION MAJOR CITIES IN 15 PROVINCES

We have selected the temples suitable for practicing meditation in order to support spiritual tourism leading to build the spiritual leaders, have clear vision towards meditation practicing which is valuable wholesome

Chiangmai, Khon Kaen, Nakhon Ratchasima, Saraburi, Chachoengsao, Rayong, Cholburi, Karnchanaburi, Phetchaburi, Prachuap Kiri Khan, Surat Thani, Krabi, Phangnga, Phuket, Songkla

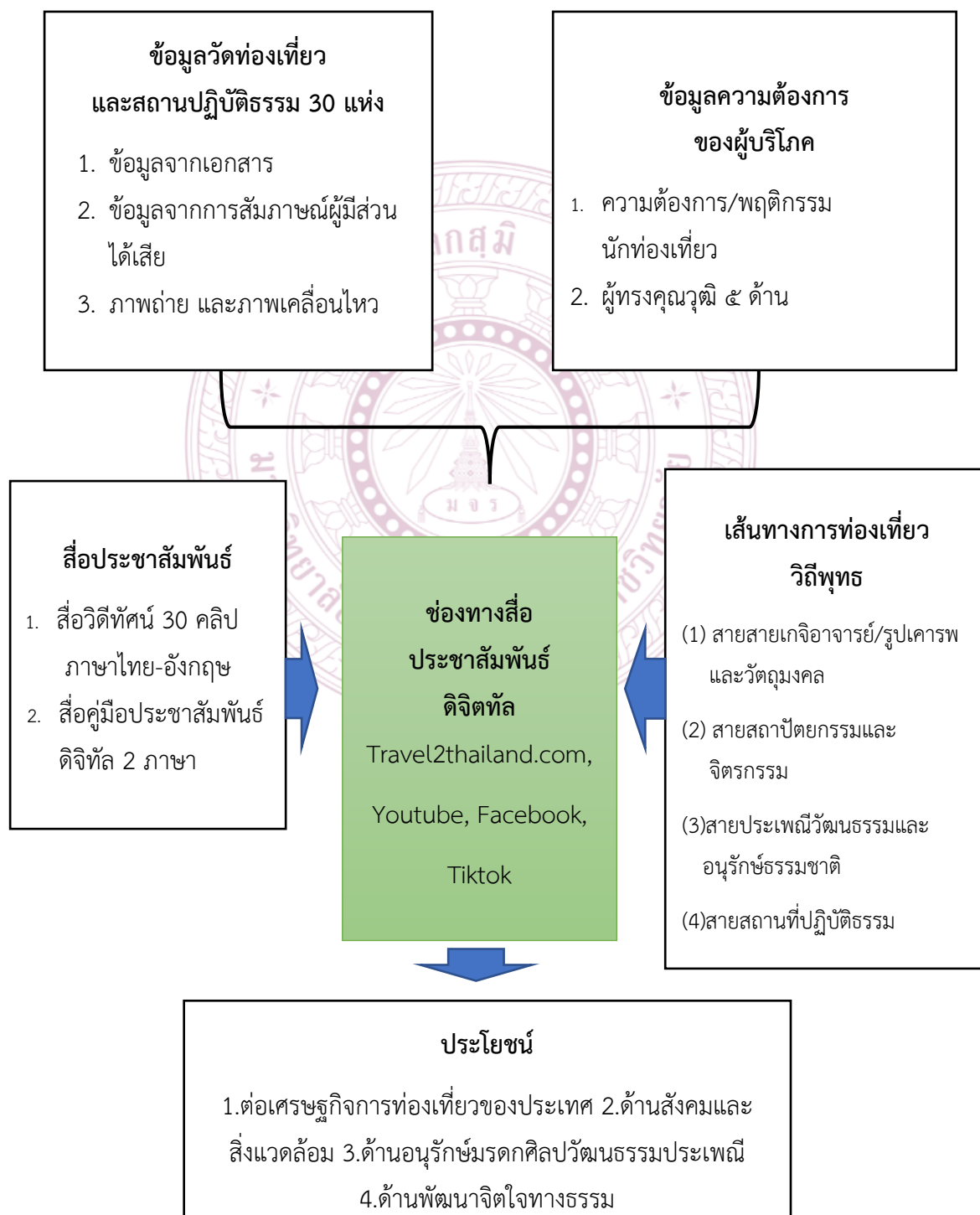




Travel2thailand.com
Youtube, Tiktok, Facebook

การทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในรูปแบบภาพ Infographics เป็นช่องทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปแชร์ ส่งในสื่ออื่นๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ข้อมูลครบสมบูรณ์ เป็นช่องทางเสริมสำหรับกระตุ้นให้ผู้คนรับรู้และเข้ามาติดตาม ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวในเว็บหลัก Travel2thailand.com Youtube, Tiktok, Facebook ได้เป็นอย่างดี

4.4.3 องค์ความรู้จากการวิจัย



แผนภูมิที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย “การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย”

จากแผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย”

ข้อมูลวัดท่องเที่ยว และสถานปฏิบัติธรรม 30 แห่ง ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ 3 ส่วน คือ 1.ข้อมูลจากเอกสาร 2.ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย 3.ภาพถ่าย และภาพเคลื่อนไหว จากการลงพื้นที่วิจัย เพื่อนำมาออกแบบทำสื่อประชาสัมพันธ์

ข้อมูลความต้องการของผู้บริโภค ในส่วนนี้เป็นข้อมูลที่สำคัญ 2 ข้อได้แก่ 1. ความต้องการ/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว 2. ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ด้าน การสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อทราบถึงความต้องการทัศนคติของนักท่องเที่ยว และสภาพตลาดมีความต้องการแนวโน้มอย่างไร รวมทั้งความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำไปออกแบบจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

สื่อประชาสัมพันธ์ เป็นการจัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย (1) สื่อวีดิทัศน์ 30 คลิป ภาษาไทย-อังกฤษ (2) สื่อคู่มือประชาสัมพันธ์ดิจิทัล ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวออกเป็น 4 แบบ

เส้นทางท่องเที่ยว เป็นการจัดทำเส้นทางเพื่อจัดกลุ่มการท่องเที่ยววิถีพุทธ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้ (1) สายสายเกจิอาจารย์/รูปเคารพ และวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3)สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ (4)สายสถานที่ปฏิบัติธรรม

ช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ดิจิทัล เป็นช่องทางเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยว มีช่องทางดังนี้ 1.เว็บไซต์ Travel2thailand.com เป็นแหล่งรวมสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบวีดิทัศน์ โดยการจัดรวมเป็น สื่อการท่องเที่ยวเมืองรอง 55 จังหวัด และการท่องเที่ยวเมืองหลัก 15 จังหวัด, 2. สื่อวีดิทัศน์ เผยแพร่ในช่องทาง Youtube.com ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถค้นหาได้โดยตรง ในหัวข้อ Travel2thailand 3. สื่อ Facebook แฟนเพจ เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์สื่อทั้ง วีดิทัศน์และสื่อคู่มือประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบภาพอินโฟกราฟิก เพื่อเป็นช่องทางลัดให้เข้าถึงนักท่องเที่ยว 4. ช่องทาง TikTok เป็นคลิปวีดิทัศน์ ที่นำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์ในแพลตฟอร์มที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้จำนวนมาก และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องได้ไม่หยุดนิ่ง

ประโยชน์ เป็นประโยชน์ที่เกิดจากสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งให้เกิดผลในหลายด้าน คือ (1) ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของประเทศ (2)ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (3) ด้านอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรมประเพณี (4) ด้านพัฒนาจิตใจทางธรรม

จึงสรุปองค์ความรู้ได้ว่า “การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธ” ในเมืองหลัก 15 จังหวัด การท่องเที่ยววิถีพุทธจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวโดยมีจุดมุ่งหมายสองประการ คือ (1) เพื่อพักผ่อนการชมโดย ชมความงดงามของสถาปัตยกรรม หรือศิลปกรรมด้านศาสนา วัดอาราม ศาสนสถานที่น่าสนใจ และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา กราบนมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ หรือพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงด้านคุณธรรมอันนำมาซึ่งความเบิกบานใจ บุญกุศล รวมทั้งการทำกิจกรรมด้านศาสนา เช่น สวดมนต์ ไหว้พระ ฟังธรรม นั่งวิปัสสนากรรมฐาน ชมบรรยากาศเป็นต้น หรือชมบรรยากาศภูมิทัศน์ธรรมชาติป่าเขา ถ้ำ ต้นไม้ ต่างๆ ในวัด รวมทั้งร่วมกิจกรรมประเพณีสำคัญ เพื่อให้เกิดสันติภาพการควบคู่ไปกับการเรียนรู้และพัฒนาจิตใจ การได้เยี่ยมชมความงาม การได้รับความรู้ ประวัติความเป็นมาของศาสนสถานต่าง ๆ พร้อมทั้งสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยววิถีพุทธ ประโยชน์จากการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการนำรายได้สู่ท้องถิ่น (2)เพื่อศึกษาปฏิบัติธรรม ตามแนวคำสอนของสำนักกรรมฐานต่างๆ เพื่อฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้ตื่นรู้ เข้าใจชีวิตและเข้าถึงสัจธรรมของชีวิต

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย” เป็นโครงการย่อย 4 ภายใต้ชุดโครงการวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมฐานข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ (2) เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วีดิทัศน์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก (3) เพื่อนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย เจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่ 30 รูป/คน นักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรม จำนวน 45 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) 2. ชุดปฏิบัติการ/ชุดกิจกรรม 3. แบบสังเกต (observation form)

1.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารรวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทฤษฎีองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ทฤษฎีพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา หลักธรรม แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเจ้าอาวาส/ผู้ดูแลสถานที่ และนักท่องเที่ยว/ผู้ปฏิบัติธรรม มีจำนวน 90 รูป/คน จากเมืองหลัก 15 จังหวัด ประกอบด้วย วัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง

2) การสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มตัวแทนจากทั้งหน่วยงานรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ททท. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาคเอกชน

3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา โดยการสังเกตแหล่งท่องเที่ยวและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสผู้ดูแลสถานที่ นักท่องเที่ยว 399 คน

4) การแจกแบบประเมินความพึงพอใจในการรับชมสื่อตามช่องทางสื่อ ออนไลน์และออฟไลน์

1.3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีกิจกรรมและขั้นตอน คือ 1) การออกแบบและพัฒนาฐานสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศ 2) การลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติการโดยการสร้างความร่วมมือกับตัวแทนบุคคล 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ตัวแทนผู้ดูแลสถานที่ / เจ้าอาวาสนักท่องเที่ยวนักปฏิบัติธรรม ทั้ง 30 แห่ง ใน 15 จังหวัดเมืองหลัก 3) การออกแบบการเขียนบทสกริปต์วิดีโอสำหรับทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด 4) การติดต่อการติดต่อวิดีโอสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด 5) การนำสื่อเข้าสู่ระบบทางช่องทางออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด 6) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้รับสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด 7) การปรับปรุงพัฒนาสื่อวิดีโอสำหรับประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด

ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภค ต่อความต้องการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลักในระดับชาติและนานาชาติ

ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้สู่ประเทศอันดับหนึ่งของประเทศ จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างมาก จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากปี 2562 กว่า 50% มีรายงานจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่า มีการถูกเลิกจ้างไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25-30 และในช่วงท้ายปี2565 รัฐบาลเริ่มเปิดรับนักท่องเที่ยวผ่อนปรนมาตรการต่างๆ คาดว่าจะมีรายได้จากตลาดในประเทศประมาณ 7 แสนล้าน และรายได้จากตลาดต่างประเทศประมาณ 5 แสนล้าน จากนักท่องเที่ยวอย่างน้อย 20 ล้านคน และจะกลับฟื้นคืนสู่สภาพปกติและดีกว่าเดิม การท่องเที่ยวหลังโควิด จะมุ่งสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในระดับประเทศดีขึ้น สู่อุตสาหกรรมมูลค่าสูงใน 3 เรื่อง คือ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม อยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม

การสำรวจตลาดนักท่องเที่ยวพบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภค มุ่งไปใน 3 เรื่อง คือ (1) ธรรมชาติ ความเขียวชอุ่ม สมบูรณ์ของธรรมชาติ (2)เรื่องธรรมะ มีแหล่งท่องเที่ยวสายพุทธหรือสายธรรม หรือสายบุญเตลู่ ที่มีชื่อเสียงจำนวนมากรองรับนักท่องเที่ยว (3)วัฒนธรรม จะเชื่อมโยงเข้ากับพระพุทธศาสนา จารีตประเพณี ในแต่ละเดือน แนวโน้มการท่องเที่ยวจากสถานการณ์โควิดระบาด

และเศรษฐกิจถดถอย ผู้คนจะมีการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจเพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธ และสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลักทั้ง 15 เมืองจะเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวได้ไปเที่ยวชม

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วิถีทัศน์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก เป็นการนำข้อมูลจากวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลัก มาเขียนบทสคริปต์วิดีโอ โดยการกำหนดเนื้อหาวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้ชม วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการนำไปเผยแพร่ เพื่อตรงกับพฤติกรรมผู้บริโภค โดยจัดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1)วัดท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 1.สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ และ(2) สถานปฏิบัติธรรมแบ่งออกเป็น 3 คือ 1.แนวพุทธ/อานาปานสติ (2) แนวสติปัฏฐาน 4 (พองยุบ) (3) แนวกายเคลื่อนไหว รูป-นาม สื่อที่ได้สามารถนำไปประชาสัมพันธ์ตามช่องทางหลัก (www.travel2thailand.com) และสื่อโซเชียล Youtube, Tiktok, Facebook ตามกระแสผู้บริโภคปัจจุบันนิยมรับสื่อในช่องทางนี้

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์คู่มือในรูปแบบดิจิทัล สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธระดับเมืองหลัก พบว่าการนำเสนอสื่อวิถีทัศน์การท่องเที่ยวโดยจัดเป็นจังหวัดละสองวัด มีวัดท่องเที่ยวและวัดปฏิบัติ อย่างกระชับไม่เกิน 4 นาที สามารถแสดงข้อมูล จุดท่องเที่ยวสำคัญ ความน่าสนใจ ออกให้เห็นรูปธรรมนามธรรม ทั้งลำดับการเล่าเรื่อง เสียงบรรยาย ดนตรีประกอบ เอฟเฟค ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่สำหรับผู้รับชม คัดเลือกมุมภาพที่สวยงาม บอกเล่าเรื่องราวได้อย่างมีอารมณ์ส น่าติดตาม เผยแพร่ในช่องทางหลักและ สื่อโซเชียล Youtube, Tiktok, Facebook เข้าถึงผู้ชมจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว มีการปรับปรุงติดตามอยู่เสมอ ทำให้การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

5.2 อภิปรายผล

การท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ในด้านศาสนา คุณธรรม และทางตา หู จมูก ลิ้น กายใจ ในรูปแบบธรรมที่แฝงอยู่ทั้งในตัววัตถุ ศาสนสถาน โบสถ์วิหาร เจดีย์ จิตรกรรม รวมถึงบรรยากาศ และประเพณีที่จัดขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจเป็นสำคัญ ผลจากการวิจัยนี้พบว่า วัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และสถานปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 30 แห่งในเมืองหลัก 15 จังหวัด แบ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยว ได้ 4 เส้นทาง คือ 1.สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล 2.สายสถาปัตยกรรม และจิตรกรรม 3.สายประเพณีวัฒนธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติ 4.สายสถานปฏิบัติธรรม วัดในเส้นทางทั้ง 4 สายดังกล่าวมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่และมีความสวยงามจากอดีตสู่ปัจจุบัน มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัดหลายแห่งมีความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก มีการบริหารจัดการที่ดี ในขณะที่วัดหลายแห่งมีความเหมาะสมด้านสถานที่ปฏิบัติธรรม การท่องเที่ยววัดเหล่านั้นจะให้นักท่องเที่ยวได้รับ

คุณค่าทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม คือ คุณค่าที่เป็นรูปธรรม เช่น การได้สัมผัสบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ ความสวยงามของศาสนสถาน จิตรกรรม สถาปัตยกรรม คุณค่าในทางนามธรรม เช่น การเกิดความรู้สึกปิติเบิกบานใจ ได้เห็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ได้ทำบุญ ขอพร ก่อให้เกิดศรัทธา ปฏิบัติตามคำสอนครูอาจารย์นำไปสู่ความเห็นแจ้งธรรม หล่อหลอมจิตใจให้ดีงาม

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ในการอภิปรายผล คณะผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัย “การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทย” มาเป็นประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

การนำเอาสารสนเทศสื่อมัลติมีเดียมาใช้งานในการท่องเที่ยว โดยการนำไปวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ และโฆษณาธุรกิจท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการปรับปรุงคุณภาพ ขยายตลาด ปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ซื้อสินค้าและบริการ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว สร้างความใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวซึ่งเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นลูกค้า และเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ประเภทของการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดผลคือ

1. ง่ายต่อการใช้งาน การนำมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้งานในด้านประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มผลผลิต กล่าวคือ การทำสื่อประชาสัมพันธ์สามารถให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้งานได้สะดวก เข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกขึ้น ทำให้ง่ายต่อการใช้งาน
2. สัมผัสได้ถึงความรู้สึก สื่อประชาสัมพันธ์มีความพร้อมสมบูรณ์ ทั้งเรื่องราว เนื้อหา รูปภาพ และเสียง ก่อให้เกิดการสัมผัสรับรู้ทางตา หู ได้เหมือนอยู่ในสถานที่จริง
3. สร้างเสริมประสบการณ์ การออกแบบและพัฒนาด้านมัลติมีเดีย แม้ว่าจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามแต่ละวิธีการ แต่สื่อที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมสำหรับการสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้รับชม จึงได้รับประสบการณ์ใหม่
4. เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ การรับสื่อประชาสัมพันธ์มัลติมีเดีย ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการเรียนรู้ จึงเป็นการตอบสนองต่อการเรียนรู้ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากขึ้น
5. เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น ด้วยคุณลักษณะขององค์ประกอบของมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความหรือตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวิดีโอ สามารถที่จะสื่อความหมายและเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

6. คุ่มค่าในการลงทุน การใช้สื่อมัลติมีเดียจะช่วยลดระยะเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทาง การบริหารตารางเวลาและการเผยแพร่ช่องทางเพื่อนำเสนอสื่อ เป็นต้น ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย

7. เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ชิ้นงานด้านมัลติมีเดียจำเป็นต้องถ่ายทอดจินตนาการจากสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งที่ง่ายต่อการรับรู้และเข้าใจด้วยกรรมวิธีต่างๆ นอกจากนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานแล้ว ผู้ใช้ยังได้รับประโยชน์และเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ได้รับรู้ข้อมูล แหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองหลักได้สะดวกมากขึ้น สามารถเข้าถึงข้อมูลสำคัญได้โดยไม่มีข้อจำกัด สามารถส่งต่อบอกต่อได้อย่างง่าย ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย และมีความเพลิดเพลินสามารถตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวสถานที่ตามต้องการ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรที่มีพันธกิจหลักในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยต่อยอดองค์ความรู้ หรือวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในเมืองหลักและเมืองหลักรอง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีพุทธ กล่าวคือ

1. **ด้านเศรษฐกิจ** หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ที่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลกลางฯ ได้อย่างสะดวกและประหยัดต้นทุน อีกทั้งยังสามารถสืบค้นข้อมูลแบบออนไลน์ผ่าน Website ได้จากทั่วโลก ควรนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธให้ขยายขอบเขตออกไปทั่วโลก เกิดผลดีต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสร้างเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและในระดับประเทศได้

2. **ด้านสังคม** หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และผู้สนใจทั่วไป ที่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลกลางฯ ได้อย่างสะดวกและประหยัดต้นทุน ควรนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะสามารถนำข้อมูลด้านการท่องเที่ยววิถีพุทธ ไปส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา วัฒนธรรมเชิงพุทธ หรือการปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธได้

3. **ด้านสิ่งแวดล้อม** หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ที่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์ ได้อย่างสะดวกและประหยัดต้นทุน ควรนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่สามารถนำข้อมูลไปเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายได้

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) เนื่องจากในการทำวิจัยเมืองหลัก 15 เมือง มีวัดที่มีความพร้อมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมาก คณะวิจัยคัดเลือกมาเพียง จังหวัดละ 2 วัด จึงเป็นที่น่าเสียดายวัดอื่นที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลวัด อย่างน้อย จังหวัดละ 10 วัด สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด
- 2) เนื่องจากวัดในเมืองหลัก 15 จังหวัดมีพระอริยสงฆ์ที่เป็นเนื่อนาบุญของพุทธศาสนิกชนหลายรูป ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลพระสายวิปัสสนากรรมฐานสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด
- 3) เนื่องจากว่าประเทศไทยพึ่งพาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสำคัญในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยววิถีพุทธจะเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าด้านเศรษฐกิจในอนาคต ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด เพื่อเพิ่มมูลค่าทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม



บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(1) หนังสือ:

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว.

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564), 2560.

โครงการทิศทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะ 10 ปี, 2559.

งานพัฒนาองค์ความรู้สำหรับ SME, เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจบริการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง , [ออนไลน์]

(2) คุชฌ์นิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

(3) รายงานวิจัย:

มิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ, การศึกษาเศรษฐกิจท่องเที่ยวชุมชนอย่างครบวงจร: จากโซเซียลมีเดียถึงชุมชนท่องเที่ยว, **รายงานวิจัย**. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.), 2562.

พระมหาเสรีชน นริสโร (พันธ์ประโคน) และคณะ, การจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, **รายงานวิจัย**, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2556.

(4) บทความ:

ขวัญชีวา ไตรพิริยะ และคณะ, การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยในโฆษณาเพื่อการท่องเที่ยว, **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต**, ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2561)

บัวผิน โตทรัพย์ และคณะ, การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีศึกษาชุมชนพุ่มเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี, **วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์**, ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) 190-220.

พระครูวินัยธรปัญญา ปญญาโว (ศรีสมุทร) และบุญเตือน ทรัพย์เพชร, การจัดการเผยแผ่ พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล" **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**, ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2564) 423-433.

พระครูสุตธรรมภาณี และคณะ, พลังบวร และการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงพุทธ, **Journal of Buddhist Education and Research : JBER**, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563)

พระศรีสังคม ขยานวทูโธ (ธนาวงษ์) และ ปาริชาติ วลัยเสถียร, การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา : รูปแบบและเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย, **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563) 238-249.

พัชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์, นวัตกรรมการสื่อสารกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยุคประเทศไทย 4.0, **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (12) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561) 200-210.

ไพศาล กาญจนวงศ์ และ รักธิดา ศิริ, พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่, **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**, ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561):

รักชนก สมศักดิ์ และปิยะนุช พรหมประเสริฐ, การบริหารจัดการและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์, **ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561): 103-111.

รุ่งทิwa เสาร์สิงห์ และคณะ, การผลิตสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เรื่อง เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร, **วารสารการอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา**, ปีที่ 9 ฉบับที่ 17 (มกราคม-มิถุนายน 2562) 33-39.

วัชระ ชัยเขต และคณะ, ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวคลองแดน อำเภอร่อนคูน จังหวัดสกลนคร, **วารสารหาดใหญ่วิชาการ**, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561).

โสทรินทร์ โชคดีวัฒน์, ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในอาเซียน, **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**, ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564).

ศิริขวัญ ปัญญาเรียน และคณะ, การศึกษาผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองภาคเหนือตอนบน (แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง), **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563)

(5) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

(6) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

งานพัฒนาองค์ความรู้สำหรับ SME, เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจบริการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
[ออนไลน์] แหล่งที่มา https://sme.go.th/upload/mod_download/download-201810050_82111.pdf

เทคโนโลยีสารสนเทศกับการท่องเที่ยว, [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://satiwit-it.myreadyweb.com/article/category-134025.html>

(7) สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม:

1. คุณสมชาย ชมภู่น้อย ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. คุณสรวิศ อาสาสมัครกิจ ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. คุณภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่ ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
4. คุณสิทธา มูลหงส์ ผู้ตรวจราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
5. คุณวิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์ นายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย
6. คุณกิตติคุณ กิตติอมรกุล อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
7. คุณธนาวัฒน์ วายจตุ วิทยากร โรงเรียนทำหนักรามจิตติ
8. คุณศักดิ์สิทธิ์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา พนักงานส่งเสริมการตลาด งานวิดิทัศน์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. ภาษาอังกฤษ

1. Primary Sources

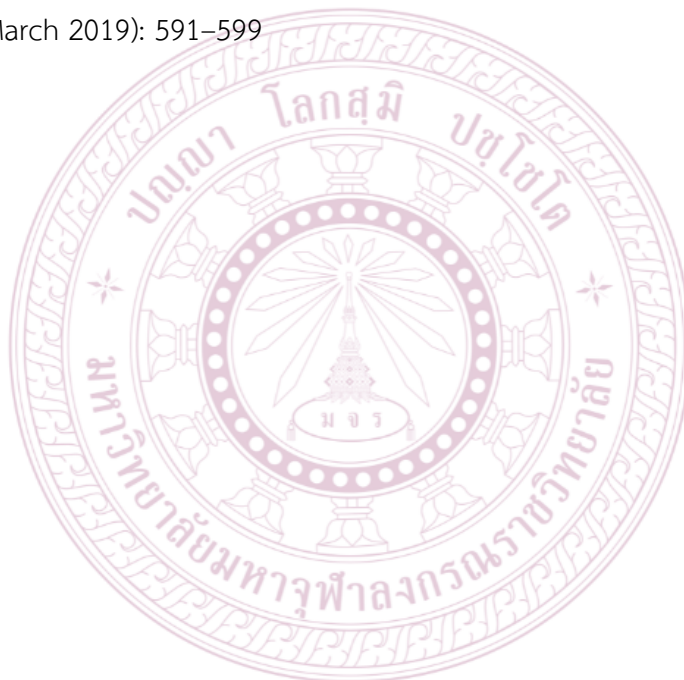
2. Secondary Sources

(I) Books:

(II) Articles:

Chaeyoung Lim et al, Digital Omotenashi: Toward a Smart Tourism Design Systems, *Sustainability Journal*, Vol 9 (2017): 1-20.

- Pasquale Del Vecchio. et al, Open Innovation and Social Big Data for Sustainability: Evidence from the Tourism Industry, **Sustainability Journal**, Vol 10 No. 9 (Semtember 2018): 1-15.
- Shobhana and Sukhpreet Kaur Gill, Impact of Information Technology in the Growth of Tourism Industry, **International Journal of Research and Analytical Reviews**, Special issue for 2nd International Conference on Hospitality and Tourism ICOHOST -2019, pp. 330-333.
- V. V. Yavorska. et al, Features of application of information technologies in modern tourism, **Journal of Geology, Geography and Geoecology**, Vol 28 No 3 (March 2019): 591–599





ภาคผนวก ก.

แบบตรวจเครื่องมือวิจัย

1. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
2. แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก





บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศบ ๘๐๐๑.๑/๔๒๓

วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ด้วย ข้าพเจ้า พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง “**แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ**” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัยทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด
ของประเทศไทย

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก
๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยว
วิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการ
ท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับ
นานาชาติ

เพื่อการนี้ ข้าพเจ้าและคณะเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ที่ว ๘๐๐๑.๑/๙๓



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาตมภาพ พระมหาทวี มหาปญโญ (ละสง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและ แก้ไขเครื่องมือวิจัย

ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ประกอบไปด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

เพื่อการนี้ อาตมภาพและคณะผู้วิจัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียงตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ได้ตรวจสอบและแนะนำแล้ว

ขอเจริญพร

(รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน)

(พระมหาทวี มหาปญโญ, ผศ.ดร.)

13 ธันวาคม 2564

หัวหน้าโครงการ

ประสานงาน: โทร. ๐๘๘-๓๓๐๖๕๔๔

pttalong@gmail.com, tawee.lal@mcu.ac.th



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๙๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/๔๒๔

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.โกณัฐ ศรีทอง

ด้วย อาตมภาพ พระมหาทวี มหาปัญญา (ละสง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

- โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๔ จังหวัดของประเทศไทย
- โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๔ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๔ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๔ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

เพื่อการนี้ อาตมภาพและคณะเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาทวี มหาปัญญา (ละสง), ผศ.ดร.)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

“พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด”

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธภายในวัด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... ฉายา/นามสกุล..... อายุ..... ปี

ตำแหน่ง

ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน

ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)..... วิธีการสัมภาษณ์ (จดบันทึก/บันทึกเสียง)

สัมภาษณ์เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. เวลา..... น.

สถานที่

โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมีเนื้อหาสำคัญใน 3 ประเด็น คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง การติดต่อ ประวัติความเป็นมา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทเส้นทางและสถานที่ในแต่ละเส้นทาง สถานที่ภายในวัด กิจกรรม และคุณค่าที่ได้รับทั้งรูปธรรม นามธรรม

เส้นทางท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา (Route) แยกพิจารณาเป็น 2 เส้นทาง คือ

1) เส้นทางสำหรับสถานที่ที่เป็นวัดท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง แบ่งเป็น 4 เส้นทาง คือ

(1) สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม

(3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ (4) สายสถานที่ปฏิบัติธรรม

2) เส้นทางสำหรับสถานที่ที่เป็นวัดปฏิบัติธรรมทั้ง 15 แห่ง แบ่งเป็น 4 เส้นทาง คือ

(1) แนวอานาปานสติ /แนวพุทโธ (2) แนวพองยุบ (สติปัฏฐาน 4)

(3) แนวสมาธิ (4) แนวกายเคลื่อนไหว-รูปนาม

3. ข้อมูลเกี่ยวกับ สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ สถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ และเส้นทางการเดินทาง

4. ข้อมูลด้านการพัฒนาวัดในปัจจุบันหรือในอนาคต

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ภาคผนวก ข.

1. หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัย
2. หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย
5. ชุดปฏิบัติการ/ชุดกิจกรรม
6. แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย
7. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ



**ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม**

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๗๓/๒๕๖๕

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธ ในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
(The Development of Digital Multimedia and Manual for Promoting International Buddhist Tourism in Thailand's Main Tourist Cities)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: MCU RS 800765008

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบวรศึกษาพุทธโฆส

ผู้วิจัยหลัก: พระมหาวัฒนา ปณฺญาทีโป (คำเคน), ดร.

เอกสารที่พิจารณาพบทวน

- | | |
|---|-------------------------------|
| ๑. แบบเสนอโครงการวิจัย | ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ |
| ๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย | ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ |
| ๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย | ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ |
| ๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล | ฉบับที่ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕ |

(พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

หมายเลขใบรับรอง: ว.๗๓/๒๕๖๕

วันที่ให้การรับรอง: ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

วันหมดอายุใบรับรอง: ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ที่ อว ๘๐๐๗/ว.๗๗



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เรียน พระมหาวัฒนา ปณฺญาทีโป (คำเคน), ดร. / นักวิจัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัยในเรื่อง “พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ” มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาข้อเสนอการวิจัยของท่านแล้ว มีความเห็นว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการนี้ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนด ไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงแต่ประการใด จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระสุวรรณาภรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๑๔
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/ว ๔๔

มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน **เจ้าอาวาสวัด**

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒) หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๓) เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ข้าพเจ้า พระมหาทวี มหาปัญญา (ละสง), ผศ.ดร. อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติให้ทำวิจัย เรื่อง **“แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ”** ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research), การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม, การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ซึ่งอยู่ในขั้นตอนดำเนินการสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในกรณีนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ที่จะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ และสามารถให้คำแนะนำแก่ คณะผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลาและสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน: พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร. โทร. ๐๘๘๔-๓๓๓๖๕๔๕๕, pttalong@gmail.com

ดร.วิไลพร อุณเจ้าบ้าน โทร. ๐๘๓๒-๒๒๐๔-๖๖๖๔๔



เอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย
(Patient/Participant Information Sheet)

ด้วย ข้าพเจ้า พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร., อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ให้ทำวิจัยโครงการย่อยที่ 1 “พัฒนาฐานข้อมูล สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด” แผนได้แผนงานวิจัย เรื่อง “นวัตกรรมข้อมูลกลาง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2565

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประการ คือ

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมฐานข้อมูลการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด
3. เพื่อเสนอฐานข้อมูลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างนวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ ระยะเวลาเริ่มโครงการถึงวันสิ้นสุด ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565

เพื่อการนี้ ข้าพเจ้าและคณะผู้วิจัยเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จึงเรียนขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูลประกอบการวิจัยโดยช่วงเวลาที่คุณสะดวกจะอยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 22 ธันวาคม 2564 ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2565 โดยมีขั้นตอนที่ท่านจะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ประกอบด้วย การขอจดบันทึกข้อมูล การขอฉบับที่ก๊อป การขอถ่ายภาพ การขอบันทึกวิดีโอในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม รวมทั้งการขออนุญาตถ่ายภาพมุมสูงด้วยโดรน ทั้งนี้คณะผู้วิจัยจะนำไปใช้แสดงเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการกับงานวิจัยนี้เท่านั้น

หากท่านต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อข้าพเจ้า บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถนนมหาราช เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10210 โทรศัพท์ : 088-3396545 ptlalong@gmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ. ดร.)

หัวหน้าโครงการ



หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed Consent)
รับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า(นาง/นางสาว/นาย).....นามสกุล.....
 อายุ.....ปี บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วม โครงการย่อยที่ 1 “พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยว
 วิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด (Development of 15 Thailand Main-Provinces-Provinces
 Database for Smart Buddhist Tourism)” ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อ
 ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ (Innovation of Central Information for
 Enhancing Smart Buddhist Tourism at International Level)”

โดยข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของ
 โครงการการวิจัย ตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ อีกทั้งได้รับทราบขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติหรือ
 ได้รับการปฏิบัติประกอบด้วย การขอจดบันทึกข้อมูล การขอบันทึกเทป การขอถ่ายภาพ การขอ
 บันทึกวิดีโอในการสัมภาษณ์ บริเวณสถานที่ และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ให้เกิด
 ประโยชน์กับงานวิจัย

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะ
 เป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่องานวิจัย และหากผู้วิจัย
 มีความจำเป็นต้องแสดงภาพถ่ายที่มีรูปของข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะระมัดระวังไม่ให้เห็นภาพหน้าทั้งหมดของ
 ข้าพเจ้า

การเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้า
 สามารถถอนตัวจากโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ ถ้าข้าพเจ้าปรารถนาและหากเกิดมีเหตุการณ์ที่ไม่พึง
 ประสงค์

ข้าพเจ้าได้เข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และหนังสือแสดง
 เจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัยนี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
 (.....)

ลงชื่อ.....(ผู้ดำเนินโครงการวิจัย)
 (.....)

ชุดปฏิบัติการเพื่อการวิจัย เรื่อง พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด

คำชี้แจง : ชุดปฏิบัติการเพื่อการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ร่วมปฏิบัติการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... ฉายา/นามสกุล.....อายุ.....ปี

ตำแหน่ง

ที่อยู่ / สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ชุดปฏิบัติการเพื่อการวิจัย

โดยชุดปฏิบัติการนี้แบ่งเนื้อหาสำคัญใน 3 ประเด็น 9 สารสนเทศ คือ

ตอนที่ 1: ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธ ประกอบด้วยวัดท่องเที่ยว 15 แห่ง และวัดปฏิบัติธรรม 15 แห่ง รวม 30 แห่ง
สารสนเทศที่ 1: ที่ตั้ง การติดต่อ และช่องทางประชาสัมพันธ์
สารสนเทศที่ 2: ประวัติความเป็นมา
ตอนที่ 2: สถานที่ท่องเที่ยวและความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ **แนวคิดการท่องเที่ยววิถีพุทธ พิจารณาแบบองค์รวมจากองค์ประกอบใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1.ศาสนสถาน/ 2.ศาสนวัตถุ/ 3.ศาสนบุคคล/ 4.ศาสนธรรม/ 5.ศาสนพิธี 2. ด้านแหล่งท่องเที่ยว แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1.สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)/ 2.การเข้าถึง (Accessibility)/ 3.สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)/ 4.การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) 5.กิจกรรม (Activity) 3. ด้านเส้นทางท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา (Route) แยกพิจารณาเป็น 2 เส้นทาง คือ 3.1 เส้นทางสำหรับสถานที่ที่เป็นวัดท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง แบ่งเป็น 4 เส้นทาง คือ (1) สายเกจิอาจารย์/รูปเคารพและวัตถุมงคล (2) สายสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (3) สายประเพณีวัฒนธรรมและอนุรักษ์ธรรมชาติ (4) สายสถานที่ปฏิบัติธรรม 3.2 เส้นทางสำหรับสถานที่ที่เป็นวัดปฏิบัติธรรมทั้ง 15 แห่ง แบ่งเป็น 3 เส้นทาง คือ (1) แนวอานาปานสติ /แนวพุทโธ (2) แนวพองยุบ (สติปัฏฐาน 4) (3) แนวกายเคลื่อนไหว-รูปนาม
สารสนเทศที่ 3: ประเภทเส้นทาง (Route) ของสถาน
สารสนเทศที่ 4: สถานที่สำคัญๆ ภายในสถานที่
สารสนเทศที่ 5: กิจกรรมสำคัญๆ ทั้งปี
สารสนเทศที่ 6: คุณค่าที่นักท่องเที่ยวจะได้รับทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม
ตอนที่ 3: สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ สถานที่น่าสนใจอื่นๆ เส้นทางและการเดินทาง
สารสนเทศที่ 7: สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ
สารสนเทศที่ 8: สถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธอื่นๆ ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกัน
สารสนเทศที่ 9: เส้นทางและการเดินทาง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

โครงการย่อย 1

เรื่อง “การพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ”

โครงการย่อย 1 มีเครื่องมือวิจัยมี 3 รายการคือ Checklist / แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก / และแบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1. Checklist ประกอบด้วย สารสนเทศ 9 รายการ ดังนี้

1. ที่ตั้ง การติดต่อ และช่องทางประชาสัมพันธ์
2. ประวัติความเป็นมา
3. ประเภทเส้นทาง (Route) ของสถานที่นี้
4. สถานที่สำคัญๆ ภายในสถานที่นี้ (มีได้หลายรายการ)
5. กิจกรรมสำคัญๆ ทั้งปี
6. คุณค่าที่จะได้รับ ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม
7. เส้นทาง และการเดินทาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ
9. สถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธอื่นๆ ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกัน

เพื่อค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัดและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลักทั้ง 15 จังหวัด จำนวน 30 สถานที่ ให้มีสารสนเทศครบถ้วนทั้ง 9 รายการ

2. แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูล “ฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ วัดและสถานปฏิบัติธรรมในเมืองหลักทั้ง 15 จังหวัด จำนวน 30 สถานที่ ประกอบด้วย สารสนเทศ 9 รายการ ดังนี้

1. ที่ตั้ง การติดต่อ และช่องทางประชาสัมพันธ์
2. ประวัติความเป็นมา
3. ประเภทเส้นทาง (Route) ของสถานที่นี้
4. สถานที่สำคัญๆ ภายในสถานที่นี้ (มีได้หลายรายการ)
5. กิจกรรมสำคัญๆ ทั้งปี
6. คุณค่าที่จะได้รับ ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม
7. เส้นทาง และการเดินทาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกโดยรอบ
9. สถานที่ท่องเที่ยววิถีพุทธอื่นๆ ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดียวกันและใกล้เคียงกัน

3. แบบสอบถามเพื่อประเมินผล “ฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ” โดยส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน ประกอบด้วยคำถาม 2 ด้าน คือ

1. ด้านฐานข้อมูลให้สารสนเทศที่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน
2. ด้านฐานข้อมูลให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้งาน

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/๖๘



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๘๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เจริญพร นายสิทธิธา มุลหงส์

ผู้ตรวจราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาตมภาพ พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ได้สร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเพื่อความถูกต้องของงานวิจัย ทั้งนี้มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ประกอบไปด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ

ในการนี้ งานวิจัยดังกล่าวมีประเด็นในการทำวิจัยยังไม่สมบูรณ์ จึงเจริญพรมหาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๑.๐๐ น. โดยการประชุมทางจอภาพ ด้วยโปรแกรม Zoom เพื่อให้ได้ประเด็นงานวิจัยที่ครบสมบูรณ์ อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์เข้าร่วมเสวนาดังกล่าว และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ประสานงาน: โทร. ๐๘๘-๓๓๙๖๕๔๔
ptlalong@gmail.com

ภาคผนวก ค.

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ
2. รายนามผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. เอกสารหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย
5. ภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ สทนากลุ่ม

1. คุณสิทธา มุลหงส์ ผู้ตรวจราชการ และโฆษกสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
2. คุณสมชาย ชมภู่น้อย ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. คุณสรวิศ อาสาสรรพกิจ ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
4. คุณภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่ ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
5. คุณวิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์ นายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. วัดอรุณญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
4. วัดพระพุทธแสงธรรม อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
5. วัดถ้ำเสือ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
6. สถานปฏิบัติธรรมสำนักสงฆ์ถ้ำเขาพระ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
7. วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
8. ศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิธิสัสโค (หลวงพ่อบุระจาก) อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
9. วัดสุวรรณคูหา อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
10. วัดนิโรธรังสี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
11. วัดมัสยิมาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
12. วัดปากันตพงษ์ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
13. วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
14. วัดธารน้ำไหล อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
15. วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
16. วัดผาณิตาราม อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. วัดละหารไร่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
18. วัดมาบจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
19. วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

20. วัดภักทันทะอาสาฬหาราม อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
21. วัดหนองแขว (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
22. ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
23. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
24. วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
25. วัดวังแก้วเวการาม (วัดไต้น้ำ) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
26. วัดท่าเสด็จ อำเภอมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
27. วัดห้วยมกง อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
28. วัดป่าสุฤณฤตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
29. วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
30. วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

นักท่องเที่ยวนักปฏิบัติธรรม จำนวน 70 คน

1. คุณเอมอร จรุงแสง จากจังหวัดชัยภูมิ นักท่องเที่ยวดูวัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จังหวัดสระบุรี
2. คุณจิตเมต ฤทธิเดช จากหมวกเหล็ก นักท่องเที่ยวดูวัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จังหวัดสระบุรี
3. แม่ชีส่องแสง นวลกลาง อายุ ผู้ปฏิบัติธรรม วัดป่าสาละวัน จังหวัดนครราชสีมา
4. คุณสิริกุล ล้อทองพาณิชย์ ชาวขอนแก่น นักท่องเที่ยวดูวัดหนองแขว จังหวัดขอนแก่น
5. คุณวิษชุดา บุญประกอบ, ชวระยอง นักท่องเที่ยวดูวัดหนองแขว จังหวัดขอนแก่น
6. คุณพีรพันธ์ วิจิตญาณ ชาวขอนแก่น นักท่องเที่ยวดูวัดหนองแขว จังหวัดขอนแก่น
7. คุณวลัยรัตน์ แสงจันทร์ ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่น
8. คุณประคอง ชุบสุวรรณ ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จังหวัดขอนแก่น
9. คุณกฤษติกาณ แก้ววัง จากจังหวัดมหาสารคาม นักท่องเที่ยวดูวัดละหารไร่ จังหวัดระยอง
10. คุณธนารักษ์ รูปดำ จากจังหวัดขอนแก่น นักท่องเที่ยวดูวัดละหารไร่ จังหวัดระยอง
11. คุณนุจรี สิริรัตน์ นักท่องเที่ยวดูวัดญาณสังวรารามวรวิหาร จังหวัดชลบุรี
12. คุณสุนันธาร เสนข้อ นักท่องเที่ยวดูวัดญาณสังวรารามวรวิหาร จังหวัดชลบุรี
13. คุณทราย มั่นทนาวรพันธ์ดิษ นักท่องเที่ยวดูวัดญาณสังวรารามวรวิหาร จังหวัดชลบุรี
14. คุณมณฑนา วรพรดิศาต นักท่องเที่ยวดูวัดญาณสังวรารามวรวิหาร จังหวัดชลบุรี
15. คุณปัญญานุช เจริญผล นักท่องเที่ยวดูวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
16. คุณอารยา เจริญผล นักท่องเที่ยวดูวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. พระสันติกรณ รติณโร นักท่องเที่ยวดูวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา
18. คุณไมเคิล ยาริสเชค ชาวโปแลนด์ นักท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต
19. คุณอุษา จันติมานนท์ ผู้ปฏิบัติธรรม วัดนิโรธรังสี จังหวัดพังงา
20. พระสมปอง เขมะปัญญา, พระนักปฏิบัติธรรม วัดป่าสุฤณฤตา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

21. คุณเด่นศักดิ์ อมศิริ, จิตอาสาช่วยงาน วัดป่าสุญญตา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
22. คุณพศิน กุลพธภาเลิศ นักท่องเที่ยว วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี
23. Miss Daria Vedmedenko ชาวรัสเซีย นักท่องเที่ยววัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี
24. Mr.Sason ชาวสหรัฐอเมริกา นักท่องเที่ยววัดไชยวราราม (วัดฉลอง) จังหวัดภูเก็ต
25. Mr.Timo และMrs.Lisa ชาวฟินแลนด์ นักท่องเที่ยววัดไชยวราราม (วัดฉลอง) จังหวัดภูเก็ต
26. Mr.Rokhmatulla Gizotulinx มุสลิมจากอัฟกานิสถาน นักท่องเที่ยววัดฉลอง จังหวัดภูเก็ต
27. Mr. Gary และ Mrs.Irene Summerton ชาวแคนาดา นักท่องเที่ยววัดถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่
28. กำนันจำปา บุปผาวงษ์ ชาวจังหวัดอุบลราชธานี นักท่องเที่ยววัดถ้ำเสือ จังหวัด
29. Mr.Jonas Milz ชาวเยอรมัน นักท่องเที่ยว วัดพระสิงห์วรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
30. แม่ชีเสาวภา คำทะลาด ปฏิบัติธรรมวัดป่าก้นตะพงษ์ จังหวัดสงขลา
31. คุณภาวนา เจริญ ชาวท้ายเหมือง ผู้ปฏิบัติธรรมวัดนิโรธรังสี จังหวัดพังงา
32. คุณบันลือ เตชะเพชรไพบูลย์ นักท่องเที่ยววัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี
33. คุณอภิชาติ แสนวรรณ ชาวเพชรบุรี, จิตอาสาช่วยเหลือวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร
34. พระตรีเนตร กิตติธโร (เขียวอ่อน) นักท่องเที่ยว วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
35. คุณสวรส มณีกิตติรัตน์ พนักงานแม่บ้านวัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
36. คุณนุสรา ธงชัย ชาวมอญ ในชุมชนหมู่บ้านวังกะ วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
37. คุณสายขวัญ หงสา ชาวมอญ แม่ค้าในตลาด วัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
38. คุณจอห์น ชาวอเมริกัน นักท่องเที่ยววัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี
39. คุณพุทธรักษา แก้วบัวตูม ชาวชัยภูมิ นักท่องเที่ยว วัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
40. คุณกรกมล เกิดผล พนักงานประจำวัดสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา
41. คุณดมิทรี ชาโปรติน ชาวรัสเซีย นักท่องเที่ยววัดสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา
42. คุณเอแคตเตอร์นา ชาวรัสเซีย นักท่องเที่ยววัดสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา
43. คุณคลินต้า และคุณเอ็ดการส์ ชาวลัตเวีย นักท่องเที่ยววัดถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่
44. คุณเอื้อนจิตร สัมมา เลขาณการฝ่ายฆราวาสวัดมณีมาวาสวรวิหาร จังหวัดสงขลา
45. คุณชาญชัย ควรพิณิจ ชาวบพูนธานี นักท่องเที่ยววัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่
46. พระกฤษณ์ ยิ่งยวด พระนักปฏิบัติวัดธารน้ำไหล (สวนโมกข์)จังหวัดสุราษฎร์ธานี
47. แม่ชี ดร.เบญจวรรณ วงศ์ชูแก้ว ครูฝึกสมาธิให้กับชาวต่างชาติ วัดธารน้ำไหล จ.สุราษฎร์ธานี
48. คุณธิปไตย สีลา, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
49. คุณเพชรพร ตั้งโชควิพุธ, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
50. คุณสุพัตรา หนูเทศ, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
51. คุณกัญญา ดำรงค์ศักดิ์, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
52. คุณกรณิการ์ ชัดคำ, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา

53. คุณธิดาพร นาสมา, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
54. คุณธนวัตร ประสงค์, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
55. คุณศิวาพร บุญตา, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
56. คุณวันทนา ปัญญาวรพงศ์, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
57. คุณอาทิตย์ภัทร วรรณวัฒน์, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
58. คุณวราภรณ์ ทองกลาง, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
59. คุณจุฑามาศ เดชผิว, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา
60. แม่ชีอิสรา พิจารณ์, นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา





มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๕
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๑.๑/ว ๔๔

๖ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน เจ้าอาวาส วัดอรุณวิเวก จ.เชียงใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒) หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๓) เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ข้าพเจ้า พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง), ผศ.ดร. อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research), การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม, การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ซึ่งอยู่ในขั้นตอนดำเนินการสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ที่จะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ และสามารถให้คำแนะนำแก่คณะผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนารฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย

โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

จึงเรียนมาเพื่ออนุญาตให้ผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวัน เวลาและสถานที่ให้สัมภาษณ์แล้วแต่ท่านจะกำหนด และขออโนทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน: พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร. โทร. ๐๘๘-๓๓๓๖๕๕๕; tawee.lal@mcu.ac.th

ดร.วิไลพร ผู้นำบ้าน โทร. ๐๙๓-๒๒๕๔-๑๖๙๕



หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed Consent)
รับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ 6 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565
ข้าพเจ้า(นาง/นางสาว/นาย) พร นุธรรมวิธนาคุณ
อายุ.....ปี บ้านเลขที่ ๖๐๖๗๖/๖๖ หมู่ที่ ๖ ถนน บ้านโป่ง ตำบล อินทชัย
อำเภอ แม่เปิน จังหวัด ราชบุรี

ขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมแผนงานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ (Innovation of Central Information for Enhancing Smart Buddhist Tourism at International Level)”

โดยข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของโครงการการวิจัย ตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ อีกทั้งได้รับทราบขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติประกอบด้วย การขอจัดบันทึกข้อมูล การขอบันทึกเทป การขอถ่ายภาพ การขอบันทึกวิดีโอในการสัมภาษณ์ บริเวณสถานที่ และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานวิจัย

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้า แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่องานวิจัย และหากผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องแสดงภาพถ่ายที่มีรูปของข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะระมัดระวังไม่ให้เห็นภาพหน้าทั้งหมดของข้าพเจ้า

การเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้าสามารถถอนตัวจากโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ ถ้าข้าพเจ้าปรารถนาและหากเกิดมีเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

ข้าพเจ้าได้เข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัยนี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้

ลงชื่อ พร นุธรรมวิธนาคุณ (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)

(.....)

ลงชื่อ (ผู้ดำเนินโครงการวิจัย)

(.....)

ภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 30 แห่ง



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จ.เชียงใหม่ สัมภาษณ์พระเจ้าหน้าที่พระธาตุวัดหนองแขว จ.ขอนแก่น



สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จ.นครราชสีมา สัมภาษณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระพุทธบาทราชมหาวิหาร จ.สระบุรี



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาสวัดละหารไร่ จ.ระยอง

สัมภาษณ์ เจ้าอาวาสวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จ.ชลบุรี



สัมภาษณ์ ผช.เจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดวังแก้วเวการาม จ.กาญจนบุรี



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จ.เพชรบุรี



สัมภาษณ์ ไวยาวัจกร วัดไชยธาราราม (วัดคลอง) จ.ภูเก็ต



สัมภาษณ์ เลขาเจ้าอาวาส วัดถ้ำเสือ จ.กระบี่



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดสุวรรณคูหา จ.พังงา



สัมภาษณ์ ไวยาวัจกร วัดมณีมาวาสวรวิหาร จ.สงขลา



สัมภาษณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จ.สุราษฎร์ธานี

ภาพสัมภาษณ์สถานปฏิบัติธรรม



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดอรัญญวิเวก จ.เชียงใหม่



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดพระพุทธแสงธรรม จ.สระบุรี



สัมภาษณ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดป่าสลวัน จ.นครราชสีมา



สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จ.ขอนแก่น



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดมาบจันทร์ จ.ระยอง



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดภักทันตะอาสาฬหาราม จ.ชลบุรี



สัมภาษณ์ เลขาเจ้าอาวาส วัดผาณิตาราม จ.ฉะเชิงเทรา



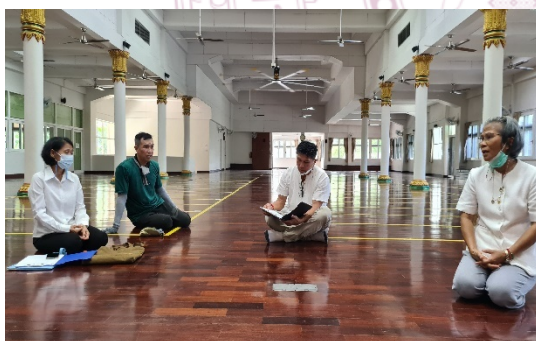
สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดท่าเสด็จ จ.กาญจนบุรี



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดป่าสุญญตา จ.ประจวบคีรีขันธ์



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดเขาพระ จ.เพชรบุรี



สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิสนัดโค จ.ภูเก็ต



สัมภาษณ์ รักษาการประธานที่พักสงฆ์ถ้ำเขาพระ จ.กระบี่



สัมภาษณ์ เจ้าอาวาส วัดนิโรธรังสี จ.พังงา



สัมภาษณ์ รองเจ้าอาวาส วัดธารน้ำไหล จ.สุราษฎร์ธานี

สัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยว และผู้ปฏิบัติธรรม



นักท่องเที่ยว วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จ.เชียงใหม่



ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จ.ขอนแก่น



นักท่องเที่ยว วัดหนองแวง (พระอารามหลวง) จ. ขอนแก่น



นักท่องเที่ยว วัดหนองแขว (พระอารามหลวง) จ.ขอนแก่น ผู้ปฏิบัติธรรม วัดป่าสาละวัน จ.นครราชสีมา



นักท่องเที่ยววัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม จ.นครราชสีมา พระนักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา



นักท่องเที่ยว วัดละหารไร่ จ.ระยอง



พระนักปฏิบัติธรรม วัดมาบจันทร์ จ.ระยอง



นักท่องเที่ยว วัดวังแก้วเวการาม จ.กาญจนบุรี



นักท่องเที่ยววัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จ.เพชรบุรี



ผู้ปฏิบัติธรรม ศูนย์ปฏิบัติธรรมปณิสนัสสโค จ.ภูเก็ต



นักท่องเที่ยว วัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) จ.ภูเก็ต



ผู้ปฏิบัติธรรม วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) จ.สุราษฎร์ธานี



เจ้าหน้าที่ช่วยดูแลวัดสุวรรณคูหา จ.พังงา



นักท่องเที่ยว วัดถ้ำเสือ จ.กระบี่



นักท่องเที่ยว วัดถ้ำเสือ จ.กระบี่

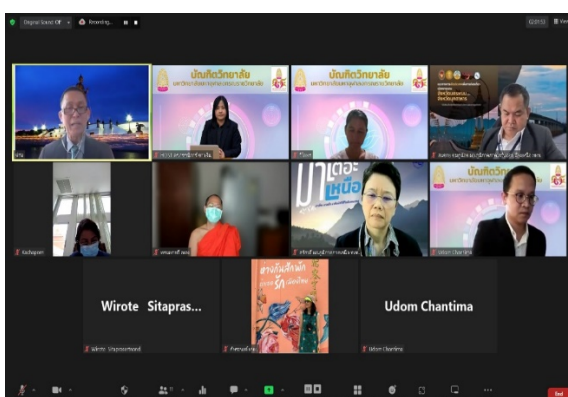


นักปฏิบัติธรรม วัดปากกันตพงษ์ จ.สงขลา

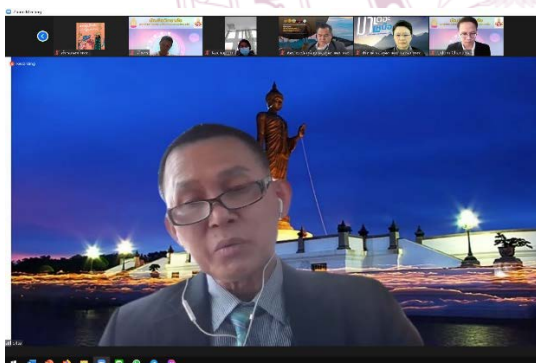


นักท่องเที่ยว วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา

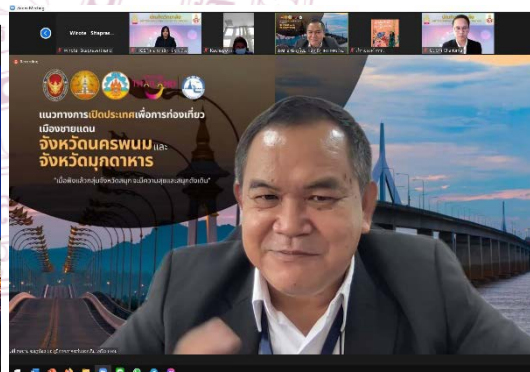
ผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผ่านระบบออนไลน์



นายกสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย



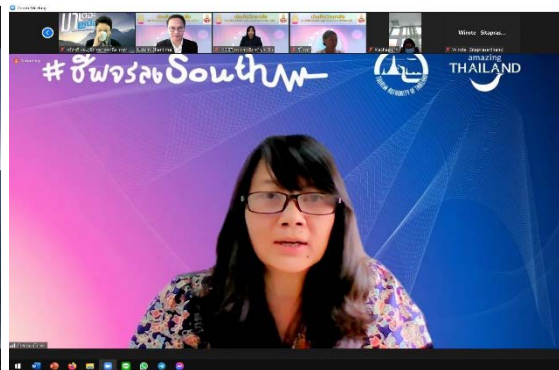
ผู้ตรวจราชการและโฆษกสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ



ผู้อำนวยการภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ททท.



ผู้อำนวยการภูมิภาค ภาคเหนือ ททท.



ผู้อำนวยการภูมิภาค ภาคใต้ ททท.

ภาคผนวก ง.

1. หนังสือขออนุญาตตั้งบูธกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย
2. ภาพกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลผลิตจากงานวิจัย เชิงพื้นที่
ณ วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘๕ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๘๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๖๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๖๔ ๘๐๐๔
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๓.๑/๑๑๖

๑๙ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตตั้งบูธเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัย

เรียน เจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา

ด้วย กระผม พระมหาทวี มหาปัญญา (ละล่ง), ผศ.ดร. อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ ได้รับการอนุมัติให้ทำวิจัย เรื่อง “แผนงานวิจัย : นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในระดับนานาชาติ” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผ่านทางสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ดำเนินการไปตามกระบวนการวิจัย และได้ผลผลิตจากการวิจัย เช่น ฐานข้อมูลวัดท่องเที่ยวและสถานปฏิบัติธรรม หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) คลิป วิดิทัศน์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลผลิตจาก งานวิจัย และประเมินผล ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ และการประชาสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่ เพื่อนำข้อมูล มาประกอบรายงานการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ มีโครงการย่อยภายใต้แผนงานวิจัยนี้ ๔ โครงการ ประกอบด้วย

- โครงการย่อยที่ ๑ : พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัด ของประเทศไทย
- โครงการย่อยที่ ๒ : พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๓ : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยว วิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ
- โครงการย่อยที่ ๔ : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริม การท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย ในระดับ นานาชาติ

จึงเรียนมาเพื่ออนุญาตให้ทีมคณะวิจัย ได้ดำเนินการตั้งบูธ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลผลิต จากงานวิจัย และทำแบบสอบถาม สัมภาษณ์ เพื่อประเมินผลรวบรวมข้อมูลประกอบรายงานการวิจัย ในวันที่ อาทิตย์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๕ ตั้งแต่เวลา ๐๖.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และ ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

อ.ดร. ทวี มหาปัญญา

๒๕ กันยายน ๒๕๖๕

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร.)

หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน: พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร. โทร. ๐๘๘-๐๓๗๖๕๕๕๕, tawee.lai@mcu.ac.th

ดร.วิไลพร ผู้นำบ้าน โทร. ๐๙๓-๒๒๔๔-๙๖๐๙๔

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลผลิตจากงานวิจัย

นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศไทยในระดับนานาชาติ
Innovation of Central Information for Enhancing Smart Buddhist Tourism on Thailand Principle Towns at International Level
ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2565

▶▶ ไปรู้ ดูเข้าใจ จะสนใจ ◀◀

รายชื่อสถานที่ 30 แห่ง ใน 15 จังหวัดเมืองหลัก

ศูนย์ข้อมูล
เพิ่มเพิ่มได้ที่ :-
www.travel2thailand.com



พระราชภาวนาพิธาน วิ. (ศิริวัฒน์ สิริขิตฺตโม) เจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร
อนุญาตให้ตั้งบูธ จัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลผลิตจากงานวิจัย



ภาพกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากงานวิจัย



พระราชภาวนาพิธาน วิ. (ศิริวัฒน์ สิริวิฑูตโน) เจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร มาเยี่ยมที่บูธ







ที่ อว ๘๐๕๔/๒๓๙



มหาวิทยาลัยมหจุลลวงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตบาฬศึกษาพุทธโอส นครปฐม
๑๐๘/๕ หมู่ ๒ ต.ทอมเกร็ด
อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐
โทร./โทรสาร ๐ ๓๔๒๙ ๙๓๕๗

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ตอบรับบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร มจร บาฬศึกษาพุทธโอสปริทรรศน์
เรียน พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป (คำเคน), ดร.พิชญนันต์ พงษ์ไพบูลย์

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัล
สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธนานาชาติในเมืองหลัก ๑๕ จังหวัดของประเทศไทย (The
Development of Digital Multimedia and Manual for Promoting International Buddhist
Tourism in 15 Thailand's Main Tourist Cities)” เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร มจร บาฬศึกษาพุทธโอส
ปริทรรศน์ ซึ่งเป็นวารสารที่ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai
Journal Citation Index Center (TCI) กลุ่มที่ ๒ : และอยู่ในฐานข้อมูลถึง ๒๕๖๗ นั้น

บัดนี้ กองบรรณาธิการ วารสาร มจร บาฬศึกษาพุทธโอสปริทรรศน์ ขอแจ้งให้ท่านทราบว่า
บทความวิจัยของท่านได้ผ่านเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกบทความเบื้องต้นของวารสาร โดยได้รับการตรวจ
ประเมินและแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว บทความดังกล่าวจะได้ตีพิมพ์ในวารสาร “ปีที่ ๑๐
ฉบับที่ ๑ ประจำเดือน มกราคม-เมษายน ๒๕๖๗” โดยท่านสามารถดาวน์โหลดรายละเอียดส่วนเนื้อหา
บทความของท่านเมื่อได้รับการตีพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ วารสาร มจร บาฬศึกษาพุทธโอสปริทรรศน์
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Palissueksabuddhaghosa>

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(พระธรรมวชิราจารย์,รศ.ดร.)

บรรณาธิการวารสาร มจร บาฬศึกษาพุทธโอสปริทรรศน์
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร
วิทยาเขตบาฬศึกษาพุทธโอส นครปฐม

กองบรรณาธิการ วารสาร มจร บาฬศึกษาพุทธโอสปริทรรศน์
ผศ.ดร.ธานี สุวรรณประทีป E-mail: thane.suw@mcu.ac.th Tel. 0814501824
ว่าที่ ร.ต.อุทัย ภูมิประมาณ E-mail: uthai.pho@mcu.ac.th Tel. 080-3714149

ภาคผนวก ฉ.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย





แบบ สพ.๐๙.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า... นายสิทธิ มุลหงษ์ ตำแหน่ง... ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน... สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ที่อยู่... ถนนพหลโยธินสาย ๕ ต. คลาย อ. บางกรวย จ. นนทบุรี
โทรศัพท์... ๐๙๕-๖๓๖๕๖๖ โทรสาร... -

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แผนงานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศในระดับนานาชาติ มีโครงการย่อยที่ 1: พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด หัวหน้าโครงการคือ พระมหาวิ มหาปัญญา, ผศ. ดร. โครงการย่อยที่ 2: พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ ดร.อุดม จันทิมา โครงการย่อยที่ 3 : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธของประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน โครงการย่อยที่ 4 : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ พระมหาวิพัฒนา ปัญญาธิโป, ดร.

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- ☒ การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- ☒ การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- ☒ การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- ☒ การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- ☒ การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่นำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ กันยายน 2565 เป็นต้นไป ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

- นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีช่องทางในการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ในเชิงพุทธศาสนา เกจิอาจารย์ รูปเคารพ วัตถุมงคล พระพุทธรูป สถาปัตยกรรม จิตรกรรม โบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี อนุรักษ์ ธรรมชาติ และการปฏิบัติธรรม เพิ่มมากขึ้น
- เป็นการกระตุ้นแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ
(นายสิทธิ มุลหงษ์)
ตำแหน่ง... ผู้ช่วยศาสตราจารย์

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)



แบบ สพ.๐๙.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ 27 ตุลาคม 2565

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า พช.อโรจน์ สิตประเสริฐพันธ์ ตำแหน่ง รองอธิการบดี
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่อยู่ 44/1 หมู่ 5 ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10110
โทรศัพท์ 02-2192731, 08-918027 โทรสาร 02-2192733

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แผนงานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมข้อมูลกลางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลักของประเทศในระดับนานาชาติ มีโครงการย่อยที่ 1: พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัด หัวหน้าโครงการคือ พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ. ดร. โครงการย่อยที่ 2: พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ ดร.อุดม จันทิมา โครงการย่อยที่ 3 : Web Portal: ระบบข้อมูลกลางแบบออนไลน์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธของประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน โครงการย่อยที่ 4 : พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และคู่มือในรูปแบบดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองหลัก 15 จังหวัดในประเทศไทยในระดับนานาชาติ หัวหน้าโครงการคือ พระมหาวัฒนา ปณญาทีโป, ดร.

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- ☐ การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- ☐ การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- ☐ การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- ☐ การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- ☐ การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ กันยายน 2565 เป็นต้นไป ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

- นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีช่องทางในการสืบค้นข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ในเชิงพุทธศาสนา เกจิอาจารย์ รูปเคารพ วัตถุมงคล พระพุทธรูป สถาปัตยกรรม จิตรกรรม โบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณี อนุรักษ์ ธรรมชาติ และการปฏิบัติธรรม เพิ่มมากขึ้น

- เป็นการกระตุ้นแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(พช.อโรจน์ สิตประเสริฐพันธ์)

ตำแหน่ง

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)



ประวัติผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ-ฉายา/นามสกุล พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป, (คำเคน), ดร.

ชื่อ-นามสกุล ภาษาอังกฤษ Phramaha Wattana Khamken Paññādīpo, Dr.

2. ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

3. สาขาที่เชี่ยวชาญ ภาษาบาลี, พระพุทธศาสนา, มนุษยศาสตร์กับสังคมศาสตร์

4. สังกัด-หน่วยงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

5. ที่อยู่ติดต่อได้ วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม ต.หอมเกร็ด อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110 Tel.0898229526 E-Mail Wattana.pan@mcu.ac.th

6. วุฒิการศึกษา

6.1 พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา (พธ.ด.) ปี พ.ศ. 2562
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

6.2 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา (พธ.ม.) ปี พ.ศ. 2553
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

6.3 พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาบาลีพุทธศาสตร์ (พธ.บ.) ปี พ.ศ. 2544 มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

6.4 เปรียญธรรม 9 ประโยค (ป.ธ.๙) กองบาลีสนามหลวง ปี พ.ศ. 2545

7. ผลงานทางวิชาการ (งานวิจัย/บทความทางวิชาการ/หนังสือ/ตำรา)

7.1 งานวิจัย

ดร.อุดม จันทิมา, ดร.กรรณิการ์ ขาวเงิน, พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป, (คำเคน),ดร.
“พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการท่องเที่ยววิถีพุทธในเมืองรอง ๕๕ จังหวัดของประเทศไทยในระดับนานาชาติ”, ๒๕๖๔. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
จำนวน ๑๔๑ หน้า.

พระศรีสุทิวาณี. ผศ.ดร, ผศ.ดร.วิโรจน์ คุ่มครอง,พระมหาวัฒนา ปณยาทีโป, (คำเคน),ดร.,
คัมภีร์สีมาวิโสณี : การปริวรรต การแปล และวิเคราะห์, รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
 : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔. จำนวน ๕๒๓ หน้า.

7.2 บทความทางวิชาการ

Phramaha Komon Kamalo, Thanee Suwanpratheep, Viroj Koomkrong,
 Phramaha Wattana Pannadipo, Chaichan Srihanu. **Influence of Puzzle Word (Paheli)
 for Virtue Growth in Example Term ‘AKATAÑÑŪ’** Solid State Technology Volume:
 63 Issue: 4 Pulication Year: 2020.

Phramaha Wattana Khamken, Lampong Klomkul, Chainarong Khaw-ngern,
 Kannikar Khawngern **Sufficiency Economy Philosophy Towards Poverty Eradication
 in Thailand.** Psychology jand Education (2021) 58 (1): 1406-1411. ISSN: 00333077.

Chainarong Khaw-ngern, Phramaha Wattana Khamken, Shayaniss Kono, Kannikar
 Khaw-ngern. (2021). **A Road to Circular Economy: Mindful Consumption.** Psychology
 and Education, 58(1), 1406-1411.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล ดร.พิชญานันต์ พงษ์ไพบูลย์
2. ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
3. สาขาที่เชี่ยวชาญ ภาษาอังกฤษ, พระพุทธศาสนา
4. สังกัด-หน่วยงาน นักวิชาการอิสระ/นักวิจัย
5. ที่อยู่ติดต่อได้ 50/823 ซ 5 หมู่บ้านสถาพร อ. ฉะบู่ จ.ปทุมธานี

Tel.0961465651 E-Mail pichayanand.p@gmail.com

6. วุฒิการศึกษา

- 6.1 พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา (พธ.ด.) ปี พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 6.2 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ (บธ.ม.) ปี พ.ศ. 2546 มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
- 6.3 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ศศ.บ.) ปี พ.ศ. 2543 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์